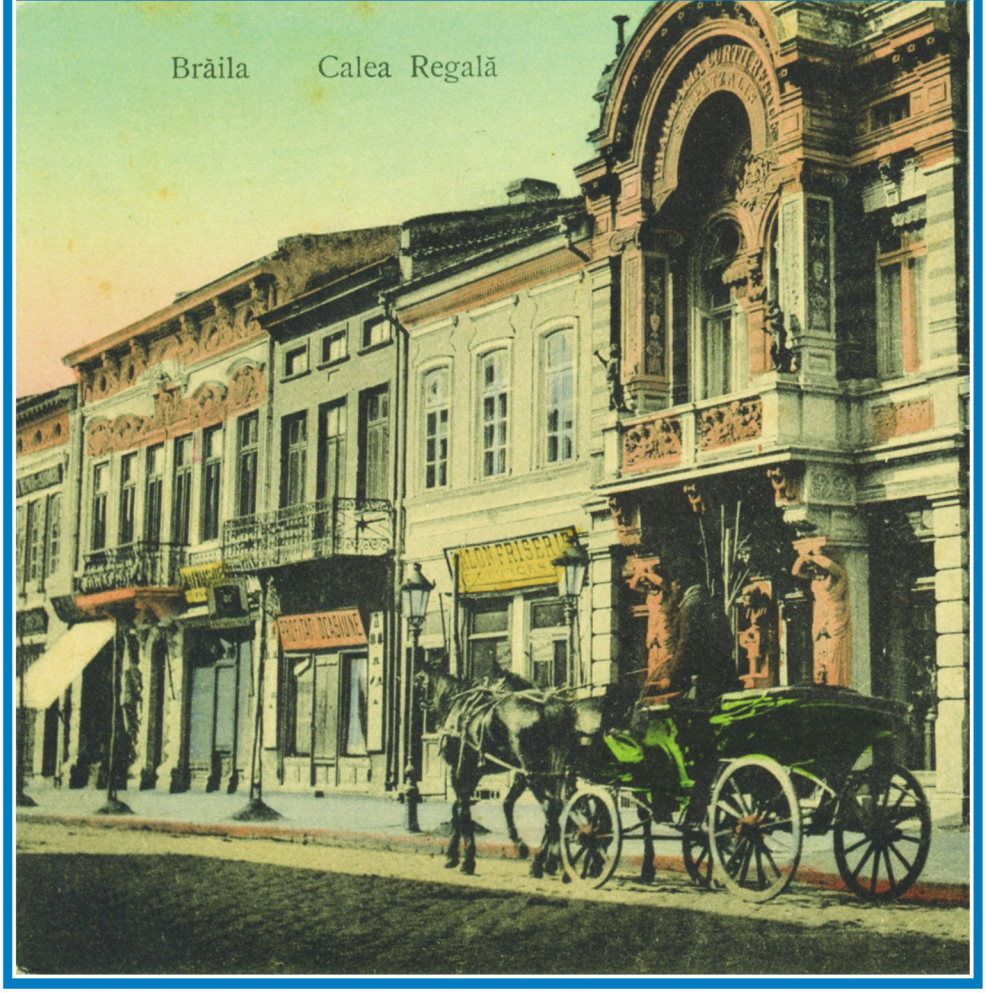

Un Grec, Doi Greci, Trei Greci... Brăila.

Reactivarea memoriei culturale a oraşului Brăila. Cazul Comunităţii Greceşti.

MUZEUL BRĂILEI EDITURA ISTROS

Un Grec, Doi Greci, Trei Greci... Brăila.
Reactivarea memoriei culturale a oraşului Brăila.

Cazul Comunității Greceşti.

Coperta: Ionel Cândea
Tehnoredactare: Ghena Pricop, Camelia Hristian, Rozalia Pîrlitu
Foto: Gabriel Stoica
Traduceri din lb. greacă: Iulia Marica Saridache, Haralambie Caravia

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Un grec, doi greci, trei greci... Brăila / ed.: Camelia Hristian, Ghena Pricop - Brăila : Editura Istros a Muzeului Brăilei, 2009
ISBN 978-973-1871-46-2

I. Hristian, Camelia (ed.)
II. Pricop, Ghena (ed.)

323.1(=14)(498)

Coperta I: Brăila, Casa Petzalis
Coperta IV: Brăila, Teatrul Rally

© 2009, Editura Istros a Muzeului Brăilei

Un Grec, Doi Greci, Trei Greci...

Brăila.

Editori:
Camelia Hristian
Ghena Pricop

MUZEUL BRĂILEI **EDITURA ISTROS**

BRĂILA, 2009

GRECII DESPRE GRECI ŞI DESPRE BRĂILA

Grecii au fost, decenii de-a rândul, acasă la Brăila. Au venit aici, au făcut comerț, au prosperat, au clădit case, biserică, şcoli, mori, tipografii, dar au şi trăit, au suferit, au iubit. Cât de mult s-au simțit ei aici acasă sau cât de mult au tânjit după pierduta *patrida* este dificil de spus. Un context istoric sau o alegere cu substrat financiar au determinat, în secolul XIX, zeci de familii să-şi construiască aici viața. Şi-au creat propria insulă într-o mare de alte nații. A fost destul de simplu, pentru că aveau portul şi propriile vapoare care îi legau de Elada. Dar vremurile s-au schimbat şi, precum alte insule greceşti astăzi puțin locuite, şi „insula grecească" din portul Brăila a fost, încet, părăsită pentru alte locuri mai prielnice pentru comerț liber sau pentru libertate de exprimare. Mai târziu, evenimentele politice din Grecia, din deceniul V al secolului XX, au determinat alte familii de greci să se stabilească la Brăila. Indiferent care a fost motivul care i-a determinat sa aleagă calea Brăilei sau să părăsească acest oraş, aceşti greci au fost, pentru perioade mai lungi sau mai scurte, brăileni, au contribuit la evoluția oraşului, mărturiile trecerii lor fiind extrem de vizibile în Centrul Istoric al oraşului. Dar câți dintre brăilenii de astăzi mai ştiu că, într-un trecut foarte apropiat, pe străzile oraşului se vorbea limba greacă ca la Pireu… Extrem de puțini.

Prin acest proiect am încercat să salvăm, atât cât mai este posibil, fragmente din memoria culturală a oraşului şi să aducem aceste informații în atenția publică. Ne-am dorit să completăm cercetările istoricilor - cu privire la elementul elen de la Brăila, de-a lungul timpului -, cu mărturii ale grecilor care s-au născut sau au trăit o perioadă mai lungă sau mai scurtă de timp aici. Ca să cunoşti cu adevărat o comunitate umană, indiferent de etnie sau de convingeri, este important să vorbeşti cu oamenii şi să le asculți poveştile de viață, să înțelegi ce şi cum au trăit, cum au gândit, cum au simțit, ce vise le-au animat destinele, ce tipare morale le-au coordonat acțiunile, cum au privit pe cei din jur şi cum s-au simțit influențați de ceilalți, cât de „diferiți" au fost şi cum sunt, de fapt -

pentru că la Brăila comunitatea grecească este o realitate chiar dacă nu mai are atât de mulți membri, nu mai are nici forța financiară şi nici strălucirea de altădată. Din păcate, nici Brăila nu mai este cea de altădată!

„Îmi amintesc că pe strada… era o casă (prăvălie, restaurant, cafenea, şcoală, fabrică) a unui grec…", „Îmi amintesc că în port era o agenție de navigație a unui grec…", „La Brăila în port venea vaporul… dinspre Grecia…", "Când bunicii au venit la Brăila…", „Tata citea un ziar grecesc…", "Prima casă în care au locuit bunicii era pe strada…", „Eram copil şi mă jucam…", „Mi-amintesc că am primit de la un grec…", „La sărbători…", „La şcoala grecească era un profesor…", „Bunica gătea o rețetă din insula… ", „Mă duceam la frizeria unui grec şi-l auzeam adesea fluierând un cântec vechi grecesc…", „Mama nu ne lăsa să…", „Când am ajuns prima dată în Grecia…", „Se dansa adesea un dans grecesc…", „În vremea comunismului…". Astfel de informații sunt inedite, tocmai pentru că nu le putem găsi în cărți şi arhive ci doar în mințile şi sufletele oamenilor. Iar oamenii sunt trecători şi odată cu ei se pierde şi ce-au trăit dacă nu aleg să împărtăşească experiențele lor colii de hârtie.

Interviurile scrise şi video complete, realizate în cadrul acestui program cultural, toate fotografiile - realizate după amintiri de familie, documente, obiecte - pe care aceste familii, cu generozitate, ne-au permis să le folosim pentru acest proiect – din care noi am selectat doar câteva pentru această publicație tipărită – precum şi fotografii după documentele din arhiva Comunității Elene Brăila, copii după imagini din arhiva video a Comunității Elene Brăila, la care am adăugat fotografii şi imagini video din arhiva Muzeului Brăilei, pot fi consultate de public în Sala Diversității Culturale a Muzeului Brăilei. Centrul va dezvolta, în timp, această bază de date despre grecii din Brăila dar va crea şi alte baze de date, cu mărturii şi material foto şi video, legate de celelalte etnii care au trăit şi influențat istoria oraşului: ruşii lipoveni, evrei, armeni, bulgari, turci, rromi.

Vă invităm să vizitați şi website-ul proiectului http://www.diversitate-culturala-muzeulbrailei.ro/ unde veți găsi şi o hartă virtuală care propune elemente urbane cu mărturii ale prezenței grecilor în oraş - marile edificii private greceşti, edificii industriale greceşti, sediile tipografilor greci, case legate de viața lui Panait Istrati

precum şi de viaţa lui Dumitru Panaitescu Perpessicius la Brăila, frumoasele clădiri de altădată admirate de Nicolae Iorga în drumul lui de la Gară până în Piaţa Sf. Arhangheli şi în port.

Prezentăm în paginile ce urmează o parte dintre răspunsurile pe care le-am obţinut la o sumă de întrebări, structurate într-un interviu scris, foarte amplu şi pe alocuri incomod, pe care l-am trimis *pretutindeni*. Am reuşit să obţinem, într-un timp foarte scurt – având în vedere că perioada de derulare a proiectului a fost de doar 4 luni - mărturiile unor greci brăileni care acum locuiesc în Brăila, Galaţi, Bucureşti, Craiova, Grecia, Germania, Franţa, Australia, Noua Zeelandă, SUA.

Vă invităm să-i cunoaşteţi pe grecii din Brăila şi în acelaşi timp vă invităm într-o incursiune în Brăila de altădată, aşa cum o prezintă dânşii.

Mulţumim tuturor celor care au înţeles importanţa acestui program cultural şi mai ales celor care au avut răbdarea şi bunăvoinţa să-şi deschidă sufletele şi să ne împărtăşească experienţe de viaţă, fericite sau mai puţin fericite: fam. Andreescu Jana (Galaţi), fam. Bartaloş Lidia (Brăila), fam. Băjenică Eli (Brăila), fam. Bonicioli Cleopatra (Brăila), fam. Caravia Haralambie (Bucureşti), fam. Cochino Vasile (Brăila), fam. Diamandi Maria (Brăila), fam. Dimofte Lidia Maria (Bucureşti), fam. Dumitriu Nicolae (Brăila), fam. Dumitru Aspasia (Brăila), fam. Exarhu Marius (Brăila), fam. Fotiadis Adriana (Wellington - Noua Zeelandă), fam. Ganea Maria (Brăila), fam. Guleamachis Adrian (Brăila), fam. Gavaz-Nicolae Florentina Octavia (Brăila), fam. Haraga Elefteria (Brăila), fam. Irimia Amalia (Brăila), fam. Ispir (Caligas) Reghina (Brăila), fam. Ion Ana-Maria (Bucureşti), fam. Karafyllidis Athanassios (Berlin – Germania), fam. Lichiardopol Corina (Craiova), fam. Mandas Constantinos (Brăila), fam. Mihăilescu Elena (Bucureşti), fam. Mija Nicoleta (Brăila), fam. Muşat Florentina-Cristina (Brăila), fam. Nicolae Panait (Brăila), fam. Pana Ştefan Panait (Stuttgart - Germania), fam. Papas Artemiza Carmen (Brăila), fam. Paraschiv Caliopi (Brăila), fam. Pieratos Anisia (Brăila), fam. dr. Poenaru Constantin (Brăila), fam. Portocală Radu (Paris - Franţa), fam. Raftopol Stelian (Brăila), fam. Samaras Neculai (Brăila), fam. Saridache Marica (Brăila), fam. Saridache Nicolae (Brăila), fam. Spiridon Nicolas (Brăila), fam. Stefanidis Constantin (Brăila), fam. Stroe Antonette Rodica (Brăila), fam. Stroe Elena (Brăila), fam. Teodorescu Victoria (Brăila), fam. Theodoru Maria-

Denise (Bucureşti), fam. Turculeț Dumitra (Brăila), fam. Țigaridis Panait (Brăila), fam. Vertoudakis (Caridi) Alexandra (Australia), fam. Vâlcu Silvia (Brăila), fam. V. A. (Detroit - S.U.A.).

Camelia Hristian

EMIGRAȚIA GREACĂ 1830-1950

Tratatul de la Adrianopol încheia războiul ruso-turc (1828-1829) şi punea capăt administrației otomane din Brăila. Articolul V conținea prevederi speciale pentru Moldova şi Țara Românească şi stabilea, pe lângă revenirea la Țara Românească a cetăților turceşti de pe malul stâng al Dunării, şi hotarul cu Imperiul Otoman, talvegul Dunării.

Sub raport economic, desființarea monopolului otoman asupra produselor româneşti prin liberalizarea comerțului pe Dunăre şi pe Marea Neagră a însemnat pentru Brăila momentul de cotitură care avea să-i aducă, în scurtă vreme, recunoaşterea de cel mai mare şi important port dunărean al țării, rival de temut pentru vecinul Galați şi pentru mai îndepărtata Odessa.

Cadrul natural mai mult decât favorabil[1], măsurile întreprinse de autoritățile centrale şi locale pentru modernizarea oraşului şi îmbunătățirea traficului naval[2], facilitățile introduse[3], sunt câteva dintre premisele pentru atragerea unor valuri succesive de emigranți, interesați de obținerea unui profit rapid şi substanțial.

Înainte de 1828 populația era estimată între 30000 – 40000 de locuitori, după unii cercetători este posibil ca cifrele să fie exagerate, iar în catagrafia întocmită de serdarul Tăut în 1828, după retragerea armatei turceşti, au fost înscrişi 591 capi de familie. Şi în acest caz se vorbeşte de o exagerare, în minus, părerile acceptate fiind că populația Brăilei nu atingea cifra de 3500 de suflete. Patru ani mai târziu, se ajunge la 4045, iar în 1834 la 6000. O statistică din 1838 arată că în structura populației, după elementul românesc majoritar, etnicii greci ocupau locul al doilea. La sfârşitul secolului al XIX-lea doar o treime din populație era

[1] Avea cel mai adânc şenal navigabil care oferea posibilitatea circulației vaselor maritime.
[2] Amenajarea cheiurilor pentru a uşura manipularea mărfurilor, construirea de magazii şi silozuri pentru depozitarea cerealelor, a docurilor pentru adăpostirea navelor pe timpul iernii, asigurarea securității traficului prin înființarea forțelor de pază fluviale, ş.a.
[3] În 1836 la Brăila se instituie regimul de porto-franc.

autohtonă, restul era constituită din români veniți din alte regiuni ale țării, în special Buzău, Vrancea şi Transilvania, din greci, evrei, ruşi lipoveni, turci, austrieci, germani, italieni, francezi, englezi, sârbi, elvețieni şi chiar belgieni.

Cauzele sosirii masive a populației de origine greacă sunt nu numai de natură economică ci şi politică, de multe ori politicul jucând rolul principal. În perioadele de confruntare cu autoritățile otomane fenomenul imigraționist se intensifică, familii întregi plecau în alte zone căutând acea stabilitate care le putea oferi un cămin liniştit, dar şi un mediu prielnic afacerilor. De aceea, în rândul lor se regăsesc nu numai cei veniți în căutarea unui loc unde banul se putea obține uşor, ci şi familii înstărite în țara de origine, nevoite să-şi lichideze afacerile, hotărâte să o ia de la capăt acolo unde confortul politic şi mai puțina agitație socială le-ar fi permis dezvoltarea tihnită a propriei bunăstări. În această ecuație intervin şi tendințele de cuplare a bazinului Mării Negre şi a Dunării la rutele comerciale ale Mediteranei. Liniile de navigație din Egeea şi Mediterana, legate de casele de comerț din Constantinopol şi Odessa, se extind spre Sulina, Tulcea, Galați şi Brăila. De aici, multe companii îşi mută sediul principal în vestul Europei, în special în Marsilia şi în Londra, nume precum Draculis, Negropontes sau Embiricos fiind întâlnite în tot acest spațiu, către sfârşitul secolului al XIX-lea.

Drumurile comerciale, companiile de navigație, cei mai importanți armatori din a doua jumătate a secolului al XIX-lea şi prima treime a secolului al XX-lea, proveniți din spațiul elen, sunt subiect de studiu pentru Gelina Harlaftis[4]. Printre firmele analizate se află şi cele ale familiei Embiricos, originară din Andros, ramificațiile ei regăsindu-se în trecutul modern al Brăilei.

Brăila, un oraş tânăr, aflat într-un proces de înnoire, cu pretenții de a-şi armoniza prezentul şi viitorul cu valorile civilizației Europei Apusene, la început de expansiune economică, era cadrul propice pentru

[4] Am folosit ediția on-line a lucrării intitulată *A History of Greek-Owned Shipping: The Making of an International Tramp Fleet, 1830 to the Present Day*, Hardcover, Taylor & Francis Group, 2005.

ca într-un timp relativ scurt să devii factorul decident pentru destinele acestuia.

Cei care s-au preocupat de fenomenul emigrației greceşti în porturile dunărene au constatat că mulți dintre grecii stabiliți la Brăila, individual sau familii întregi, proveneau din Insulele Ionice – Corfu, Paxos, Levcada, Ithaca, Kefalonia, Zante şi Cythera. Plecau din locurile natale fie direct spre Brăila, fie soseau aici după o experiență trăită în altă parte - Odessa, Burgas, Constanța, Tulcea ş.a. O catagrafie realizată în 1837 şi publicată de Ion Vîrtosu în *Analele Brăilei* (nr.2-3, 1939) relevă faptul că dintre străinii aşezați la Brăila până în acel an, majoritatea erau greci, iar printre ocupațiile acestora, negustoria cu cereale şi articole alimentare figura la loc de frunte. Erau prezenți în număr semnificativ şi marinarii.

Ca urmare a importanței comerțului în viața cetății, negustorii hotărăsc în 1838 înființarea unei structuri care să-i reprezinte în fața autorităților, *Deputăția mercantilă*. Parcurgerea listei cu semnături de pe memoriul adresat conducerii Țării Româneşti evidențiază faptul că mai mult de jumătate dintre petenți sunt greci. Printre comercianții de frunte ai oraşului de la acea vreme se numărau P. Rubinis, M. Verinis, M. Baltaridis, Ghiorghios Botzaris, Nicolaos Anastiotis, frații Diamantidis, Nicolaos Katelis, Alexandros Pavlidis, Ioannis Lichiardopoulos.

La 2 iulie 1838 Adunarea Sfatului Administrativ Extraordinar a Țării Româneşti recunoştea prin lege dreptul comercianților din Brăila de a-şi avea propriul organism de reprezentare, legea fiind întărită de domnitor la 27 august acelaşi an. Ca urmare, la 15 octombrie 1838 a fost aleasă prima deputăție mercantilă a Brăilei, numele celor mandatați de negustori fiind Constantin Hepites, M. Baltaridis[5], Ion Minovici, Ioannis Faranga şi Sali Aga.

---

[5] În timpul unei demonstrații, desfăşurată în fața casei comisarului însărcinat cu propaganda în oraşul Brăila, Alecu Manu, în timpul căreia orăşenii şi-au exprimat nemulțumirea față de membrii Magistratului, acuzați că tergiversau aplicarea măsurilor guvernului revoluționar de la 1848, Baltaridis, împreună cu un grup de comercianți greci, a fost implicat într-o contramanifestație. În raportul asupra evenimentelor petrecute la 20 iulie 1848 se preciza că negustorii greci au confiscat tricolorul şi l-au depus la Consulatul Greciei - N. Mocioiu, S. Bounegru, Gh. Iavorschi, A. Vidis, *Documente privind istoricul oraşului Brăila. 1831-1918*, DGAS, Bucureşti, 1975, doc. 62, pp. 81-82.

Tot prin inițiativă negustorească, pentru eficientizarea operațiunilor comerciale, s-a înființat prima instituție financiară la Brăila, *Banca Filemborică*. A pornit cu un capital de 10000 ducați olandezi, sumă transformată în acțiuni cu valoare de 50 de ducați fiecare. Funcționarea băncii comerciale era asigurată de o Epitropie compusă din 5 membri, Nicolaos Armelinos, Hristoforos Petalas şi Dionisios Karusso în calitate de membri activi, Ioannis Faranga şi Anastasios Armelinos ca supleanți.

În paralel cu intensificarea traficului naval şi creşterea activității comerciale s-a dezvoltat şi oraşul, raportul de determinare reciprocă fiind evident. Etnicii greci, în funcție de ocupații şi de meseriile practicate, s-au aşezat compact: armatorii şi marii comercianți locuiau în perimetrul Piața Poligon - str. Grădinii Publice, str. Belvedere - str. Fortificației, Vadul Schelei, marinarii comasându-se în aşa numitul cartier Carachiu (sau Carachioi), situat între str. Călăraşilor, str. Pensionatului şi b-dul Al. I. Cuza. Cu timpul, alte străzi şi zone au fost preferate de comercianți de mai mare sau mai mică importanță, cum a fost şi partea de oraş cuprinsă între str. Călăraşi, str. Vapoarelor, str. Împărat Traian, un perimetru în care s-au construit Biserica Greacă cu hramul *Buna Vestire* (pe lângă biserică funcționa Comunitatea Elenă din Brăila), Pensionatul *Penetis* pentru ajutorarea fetelor cu stare materială modestă şi Şcoala Greacă de Băieți. Numele străzii, Rubinelor, pe care se află aceste obiective, aminteşte de Panaiot Rubinis, personaj implicat atât în activități comerciale cât şi în cele culturale.

Biserica *Bunavestire*, str. Călăraşi colț cu str. Rubinelor

Şcoala Greacă, str. Rubinelor

Urmărind planul Brăilei vom observa că primele generații de emigranți stabiliți la Brăila şi-au ales ca zone de locuit pe cele situate în apropierea portului, dotat în timp cu toate utilitățile necesare: docuri, siloz de cereale, magazii de depozitare a mărfurilor, birouri, s.a. Tot în raza portului se aflau şi marile agenții de navigație, autohtone şi străine.

Exploatarea potențialului agricol a condus la specializarea Brăilei în domeniul exportului de cereale, iar acest tip de operațiuni comerciale i-au asigurat un loc de necontestat, renumele de cel mai mare port al țării fiind, către ultimul sfert al secolului al XIX-lea, o realitate economică.

În 1862, în registrul Căpităniei portului Brăila sunt înregistrate, printre altele, un număr de 6 nave cu proprietari de etnie greacă, alături de numele căpitanilor şi de cel al vasului: Teohari Grigoriadi, vasul *Evanghel*, căpitan G.G. Totolos, Teohari Grigoriadi, bricul *Zeimis*, căpitan Marco Musuri, H. Serghie, bricul *Sf. Sofia*, căpitan Peft. H. Panaiot, Anton Dedoros, bricul *Constantin şi Elena*, căpitan G.G. Goros, Teodori Diamandolo, vasul *Sf. Dumitru*, căpitan Nicolo Chioco, Vasile Maropolo, bricul *Eftihia*, căpitan Andrea Anemojoni.

În 1887, firmele semnificative implicate în marele comerț cu cereale erau deținute de L. Chrissoveloni fii & Cie, L. Lambrinidi & Cie, C. Nicolaidis, N. Pavlidis, G.D. Faranga, T. Stavraki, Temistocle Dimitriadi, P. Violatos, AE. Eustatiadi. Până la primul război mondial acestora li se adaugă Aftalion I.S. & Co, Cavadia Stavru, Calantzis P., Embiricos & Co, Negropontes I, Neofitos Gh., Padimatopol D., Tzouclos & Lescos.

Principalii proprietari de vase comerciale erau M.Z. Chrissoveloni Freres, Fotinos Frangopoulos şi Embiricos A. Mai târziu li se alătură S. Cavadia, St. Paulopol, Frații Valerianos, J.M. Matzoukis, Gh. Portolo şi Troianos Brothers[6].

În afară de ocuparea celor mai bune poziții în comerț, grecii au fost interesați şi de industrializarea cerealelor. La jumătatea secolului al XIX-lea înființaseră mici întreprinderi de măcinat grâu şi produs pâine, statistica industriilor din acest oraş realizată la 1863 consemnând 5 stabilimente de acest fel, în proprietate greacă: *Fabrica de pâine Tudorache Cantachide*, construită în 1859, moară cu 4 pietre, 16 cai şi un cuptor cu

[6] I-am luat în calcul doar pe cei care dețineau cel puțin 5 şlepuri şi un remorcher.

horn, 12 lucrători; *Fabrica de pâine Cosma Mihail Chiprioti*, construită în 1858, moară cu 4 pietre, 12 cai şi un cuptor cu horn, 14 lucrători; *Fabrica de pâine Nicoli Paplomata Atanasiu*, construită în 1840, moară cu 3 pietre, 6 cai, un cuptor cu horn, 5 lucrători; *Fabrica de pâine Panait Dendrino*, construită în 1832, moară cu o piatră, 6 cai**,** un cuptor cu horn, 7 lucrători; *Fabrica de pâine Stavri Papadopolu*, construită în 1854, moară cu 3 pietre, 17 cai, un cuptor cu horn, 13 lucrători. În 1882 erau raportate 7 brutării deținute de greci: *Haralambie Mavrochefalo*, str. Călăraşi; *Nicoli Galiatzatos*, str. Frumoasă; *Panaghi Melos*, str. Galați 59; *Dionisie Valeriano*, str. Galați 46; *Dumitru Galiatzatos*, str. Galați 10; *Stamate Paxino*, str. Lipovenilor 18; *Spiru Halichea*, Bulevardul Cuza 152.

Tot grecii au fost promotorii construcțiilor de mori grandioase: moara *Galiatzatos*, amplasată pe strada Roşiori, dispărută astăzi, moara *Violatos*, ridicată pe malul Dunării pentru a nu cheltui bani de prisos cu transportul grânelor pe calea ferată - era la data dării ei în funcțiune cea mai mare unitate de profil din sud-estul Europei; moara *Lykiardopol*, construită în apropierea docurilor, apărută ceva mai târziu decât suratele ei (1912), dotată cu cea mai bună tehnologie austriacă şi germană de la acea vreme, prevăzută cu o capacitate mai mare de prelucrare – avea o forță motrice de 1350 CP care îi permitea să prelucreze 24 vagoane de făină în 24 de ore, premise pentru a o clasa prima între rivale.

Pe lângă marile unități de morărit şi micile brutării sau cuptoare de pâine, întreprinzătorii greci s-au implicat şi în prelucrarea superioară a materiei prime pe care le-o oferea Bărăganul, dezvoltând fabrici de paste făinoase şi biscuiți. Unul dintre cele mai bune exemple este întreprinderea Melissaratos – *Fabrica cu Aburi de Paste Făinoase, Brăila str. Ştefan cel Mare nr. 219, Frați Melisarato, Fidea albă No 0*, cum suna marca inscripționată pe unul dintre ambalajele produselor. De altfel, la expoziția de agricultură şi vite organizată la Brăila în anul 1903, luna octombrie, produsele Melissaratos au fost distinse cu medalia de aur. În afară de aceasta, funcționau fabrica de paste făinoase *Ambatis*, precum şi o fabrică de biscuiți, *Mercur*, iar printre acționari se aflau cei din familia Lykiardopol, Polydor şi Basil. Tot familia Lykiardopol, prin Polydor şi Eros, cei doi gemeni, a avut inițiativa construirii fabricii de biscuiți *Ancora*, amplasată pe bulevardul Al. I. Cuza.

Din raportul privind industriile care funcționau pe raza orașului în 1912, înaintat de Poliția orașului către Prefectură, în care erau trecute denumirea întreprinderii, adresa acesteia şi numele proprietarului, rezultă că grecii dețineau 3 fabrici de făină - *Fabrica de făină Frații Galiatzatos*, str. Roşiori 349, *Fabrica de făină V. A. Serafides*, Vatra Veche, *Fabrica de făină Gabriel F. Violatos*, portul Brăila, 2 fabrici de paste făinoase - *Fabrica de paste făinoase Apostol Melisaratos*, str. Ştefan cel Mare 233, *Fabrica de macaroane şi paste făinoase Iosif Ambatis*, portul Brăila şi *Fabrica de rahat D.C Panagacos* din portul Brăila.

Moara Violatos

Moara Lykiardopol

După prima conflagrație mondială, grecii din Brăila au continuat să joace un rol important în dezvoltarea economică a orașului, chiar dacă operațiunile comerciale cu cereale nu aveau să se mai ridice vreodată la nivelul antebelic. Cauzele au fost multiple, a contat în primul rând micşorarea producției determinată, în parte, de reforma agrară - marile suprafețe de teren fuseseră supuse unui proces de fărâmițare. S-au adăugat scăderea interesului european pentru acest tip de produs provenit din România, considerat prea scump, şi concurența căilor ferate - transportul terestru asigura expedierea mult mai rapidă a mărfurilor, diminua riscul de perisabilitate. În consecință, o parte dintre marile firme care operau la Brăila, fie s-au retras din afacerile cu cereale, cum a fost cazul Embiricos, fie şi-au lărgit domeniul de activitate, ca în cazul familiei Galiatzatos, interesată de prelucrarea superioară a lemnului, mai ales că la Brăila funcționau mai multe fabrici de cherestea. Apar alte

societăți comerciale, nume noi sunt înscrise la Camera de Comerț şi Industrie Brăila, iar cele de succes au rămas şi astăzi în memoria localnicilor. În prim planul comerțului cu cereale vin Telemac Prosalentis, Evanghele Barzuca şi Theodor Lykiardopol. În industrie continuă ascensiunea lui Spiru Lykiardopol, apar fabrici noi, în fapt ateliere al căror obiect de activitate era producerea şi comercializarea „de covoare persiene": *Buhara*, proprietate a lui Danielide Ulysse şi *Arta Persiană*, societate deținută de asociații Petro şi Telemachos Canelis. În anuare este consemnată fabrica de mobile *Titanic* de pe strada Mărfurilor nr. 7 a lui Iani M. Galiatzatos – producea saloane, dormitoare, sufragerii, birouri. G. Th. Harvalias avea cea mai mare firmă de coloniale, iar produsele de lux ale brutăriei şi franzelăriei lui Apostol Ambatis, cele ale lui V. Tzacarianos, înghețata şi prăjiturile lui Papacanaris, migălite cu ingrediente aduse de la „patrida", încă mai trezesc nostalgii.

În privința societăților de navigație sunt remarcate: *Societatea Anonimă Română M.G. Kyriakides (M.G. Kyriakides Limited)*, agenție de vapoare, armament şi aprovizionare vapoare, administrator delegat C.C. Georgiades - printre membrii Consiliului de administrație se afla Constantin Hiott, *Theodoridi SAR* care avea doar 11 lucrători şi cea a lui George I. Chelaiditi. Nici armatorii nu mai sunt cei de altădată, doar firmele lui *Spiru Dimitriu & Ghenciu*, cu 70 de lucrători şi o adevărată flotă comercială - 8 şlepuri, 40 de ceamuri, 6 remorchere, şi cea a lui Th. Sf. Levendi, cu 15 lucrători, amintesc de vremea când tranzacțiile comerciale prin portul Brăila reprezentau, din punct de vedere valoric, 80 % din comerțul exterior al României. Alexandru Hiott, Constantin Hiott, M. Margulis, G. Stathetos, Grigore A. Sthatos, N. Vretos, Gh. Fidelis, O. Aninos, S. Costide şi S. Perfetto, numele difuzate acum pe piața transportatorilor, nu aveau anvergura şi nu puteau emite pretențiile antecesorilor, societățile lor angajau doar unul până la trei lucrători. Poate şi de aici glumița, mult gustată în Brăila interbelică, potrivit căreia fiecare grec posesor de bărcuță avea pretenția să i se spună armator.

În timpul marii crize economice, industria morăritului a suferit un declin serios. Rapoartele autorităților locale indicau faptul că, dacă altădată aceasta producea continuu pentru satisfacerea cererii interne şi a piețelor din Orient, acum avea practic porțile închise. În această perioadă

moara şi fabrica de paste făinoase *Ambatis* de pe str. Danubiului au ars din temelii, iar moara *Violatos* a intrat în regres - la începutul anilor 40 firma *Moştenitorii Violatos* intră în procedură de faliment, administrația fiind supravegheată de Judecătorul Sindic.

La jumătatea deceniului al treilea al secolului, o parte din operațiunile financiar-bancare erau controlate de greci prin Banca *Chrissoveloni* şi Banca eleno-română, unități care îşi disputau întâietatea cu celelalte bănci comerciale existente în oraş.

Dările de seamă ale Administrației Docurilor, statisticile întocmite pe baza registrelor Căpităniei portului Brăila, presa vremii, toate analizate atent vorbesc despre o scădere considerabilă a activității portuare față de ceea ce se înregistra la sfârşitul primului deceniu al secolului al XX-lea. Un declin constant din care Brăila nu avea să-şi mai revină. Era ca un fel de prevestire despre vremurile ce aveau să se abată după terminarea celui de-al doilea război mondial.

Schimbările petrecute în societatea românească după 1944, noua legislație restrictivă, interzicerea dreptului de proprietate privată, obligativitatea de opțiune între cetățenia română şi cea din țara de origine, au determinat pe foarte mulți din comunitățile etnice din Brăila, în special pe greci, să-şi părăsească patria de adopție. O adevărată dramă în care au fost implicate familii întregi, nevoite ca şi înaintaşii să renunțe la agoniseală şi să plece spre necunoscut. Fenomenul se inversa. Cei mai mulți reprezentau generații născute şi educate pe pământ românesc, mulți proveneau din căsătorii mixte, Grecia era doar țara unde se născuseră străbunii, unde puteai să-ți vizitezi rudele în vacanță, era nostalgia şi parfumul trecutului din povestirile bunicii, însă acasă era aici. Realitățile politice din Grecia, greutățile economice din această țară - trecuse printr-un război civil, iar acum încerca să-şi aline rănile - au fost factori determinanți pentru refugiați să-şi caute un alt loc de rezidență. Patria de origine reprezenta doar o escală în drumul lor spre Europa de Vest, Statele Unite, Canada sau îndepărtatele Australia şi Noua Zeelandă.

Piesa cu substrat ideologic nu-şi trăsese cortina. După 1949, pe măsură ce urmaşii vechilor emigranți părăseau Brăila, aici sosea o nouă categorie de refugiați din Grecia, cei politici, nevoiți să ia calea pribegiei. Actori într-o regie absurdă, priviți cu suspiciune de conaționalii rămaşi,

cu îngăduință vecină cu indiferența de către majoritarii români, cu greu aveau să-şi croiască un destin pe pământ străin, purtând povara buletinului roşu „apatrid". Legal, situația acestora s-a clarificat abia în anii optzeci, amnistia introdusă de autoritățile greceşti pentru evenimentele din timpul războiului civil permițându-le reîntoarcerea în țară.

BRĂILA COSMOPOLITĂ

Despre cosmopolitismul oraşului s-a tot vorbit, un termen uzitat ca pe o etichetă compromițătoare până mai ieri, considerat învechit şi nu atotcuprinzător astăzi, înlocuit cu mult mai europeanul multiculturalitate. Ca orice port al lumii, gazdă primitoare pentru toți cei care credeau în şansa lor de a-şi asigura un viitor prosper, Brăila nu a făcut excepție. Şi nu a făcut excepție nici din felul cum alogenii şi populația autohtonă şi-au împărțit arealul. Este drept că un factor în plus, favorizant compactizării nu numai pe baze etnice, dar şi în funcție de preocupările şi de starea socială a diferitelor grupuri de locuitori, a fost maniera în care autoritățile au gândit şi pus în practică planurile de sistematizare, modul cum au fost elaborate regulamentele urbanistice. De aici a rezultat o aşezare ca într-un amfiteatru, o sală de spectacole dăruită cu cea mai frumoasă scenă, Dunărea. Publicistul Nicolae Carandino scria în memoriile sale că ceea ce astăzi se consideră partea istorică a oraşului, de la Dunăre până la bulevardul Al. I. Cuza, era locuită, în majoritate, de greci şi de evrei. Existau şi pătrunderi ale românilor, îşi făcuseră vad spre zona centrală cei veniți din alte părți ale țării, în special transilvănenii. La aceştia se adăugau armenii şi, în parte, bulgarii. Ruşii lipoveni îşi aveau cartierul lor, Pisc, în afara oraşului şi în apropierea Dunării. Brăila românească era cea cuprinsă între bulevardul Cuza şi cel al Dorobanților.

În secolul al XIX-lea legăturile se stabileau doar în interiorul comunității etnice, pe baza unei reguli îndeobşte acceptată, statutul social. Probabil că acesta a fost unul dintre motivele pentru care Nicolae Iorga scria, poate prea tranşant, că grecii brăileni participau doar la viața politică, prezența lor în viața culturală a oraşului fiind aproape inexistentă.

Cuantumul şi soliditatea averii erau normele de identificare pentru ceea ce însemna protipendadă. Din „lumea bună" a Brăilei făceau parte, în primul rând, grecii, evreii şi armenii. O lume care importase prin copiii lor, trimişi la studii înalte în străinătate, mondenități franțuzeşti, grefate peste obiceiurile şi tradițiile proprii, respectate cu strictețe. Folosirea curentă a limbii franceze era un semn al distincției, doamnele din înalta societate aveau zile fixe de primire, se implicau în evenimente caritabile – „ceaiuri", „baluri" publice, serbări, toate pentru sprijinirea celor mai puțin hărăziți de soartă. Preocupați de bunul mers al afacerilor, domnii aveau prea puține clipe de relaxare în sezonul cald, câte o plimbare duminică seara spre stațiunea Lacu Sărat, cu un popas la vreun restaurant pentru o cină cu familia. Doar sezonul Dunării înghețate le dădea prilej de petrecere în cluburile selecte ale oraşului, unde îşi puteau permite câte un moment de nechibzuință, departe de ochiul vigilent al consoartelor.

Şcolile cu predare în limba maternă, teatrul, societățile culturale, tipăriturile, toate la un loc aveau menirea să asigure continuitatea legăturilor cu țara de origine. O sinteză a evoluției Comunității Elene din Brăila în perioada 1864-1900[7] a fost realizată de cercetătorul Cristian Filip, pe baza documentelor avute la dispoziție din fondurile existente la Direcția Brăila a Arhivelor Naționale şi din arhiva Comunității. În cadrul studiului sunt prezentate, în afară de constituirea Comunității Elene şi recunoaşterea ei ca persoană juridică, şcolile, teatrul, tipografiile[8], cărțile, presa şi societățile culturale care se adresau în exclusivitate minorității greceşti din Brăila. Constata că grecii din Brăila şi-au organizat cea mai activă comunitate din România, deşi numărul lor față de alte oraşe era mai mic, circa 10.000 la sfârşitul secolului al XIX-lea, o estimare mai mult decât generoasă, conform opiniei autorului. Membrii săi au manifestat întotdeauna solidaritate în fața oricărei cerințe a conducătorilor Comunității. Sentimentul de mândrie națională, de iubire față de patrie, orgoliul apartenenței la o străveche civilizație, au fost elementele cheie

[7] Cristian Filip, *Comunitatea Greacă de la Brăila 1864-1900*, Muzeul Brăilei – Editura Istros, Brăila 2004.

[8] Tipografiile şi activitatea acestora au fost subiectul unei lucrări editată de Biblioteca Județeană „Panait Istrati", realizată de Rodica Drăghici şi Stanca Bounegru: *Tipografii brăilene 1838-1944*, Brăila 2001.

pentru o clasare pe primul loc într-o competiție neoficială cu celelalte minorități şi cu majoritarii români.

După primul război mondial percepția asupra societății brăilene avea să comporte o altă abordare, nu doar în privința evoluției economice a oraşului, ci şi în reflectarea unei alte stări de spirit. Treptat modificările interveniseră, s-au strecurat pe nesimțite, iar acum au devenit vizibile. Erau alte generații, acelea ale copiilor şi nepoților primilor sosiți.

Oferta educațională a şcolii româneşti era, în fine, agreată, satisfăcea pretențiile elitiste, nu mai era nevoie să risipeşti banii, mult mai puțini acum, pentru o specializare în centrele universitare europene, nevoia de comunicare cu majoritatea s-a impus aşa că, după primele clase la şcolile greceşti, tot mai mulți erau cei îndrumați spre instituțiile româneşti. Doar pentru fete opțiunea era mai grea, părinții urmau să decidă între Liceul de Fete şi Institutul *Sancta Maria*. Această din urmă instituție, aflată sub îndrumarea maicilor catolice, era preferata lor în ideea că regulamentele stricte – nici în pauze nu aveai voie să vorbeşti decât în limba germană - vor avea ca rezultat final, pe lângă cunoaşterea a două limbi străine, germana şi franceza, însuşirea unor deprinderi practice necesare oricărei tinere de condiție bună.

O programă comună, aceiaşi educatori, activități sportive şi extraşcolare comune, schimburi de cărți, noutăți editoriale comandate la librăriile din oraş; filme şi piese de teatru urmărite de la balcoanele sălilor de spectacol prin fanta butonierii paltonului, camuflajul era obligatoriu pentru a scăpa de ochii vigilenți ai profesoarelor, gata oricând să-ți semneze o eliminare; *reuniuni*, *ceaiuri dansante*, *baluri* organizate împreună; până şi locurile de plimbare alese de băieții de la *Bălcescu*, după terminarea orelor de curs, rute ocolitoare spre casă, în speranța intersectării cu drumul elevelor de la Liceul de Fete, au creat condiții pentru cunoaştere şi înțelegere. De aici au pornit prietenii legate pentru o viață.

Tinerii au reuşit să depăşească barierele etnice, chiar şi pe cele ale statutului social. Trecuse vremea când o căsătorie mixtă era văzută ca o adevărată dramă. Cel care-şi clădea solid o profesiune era considerat *un tânăr de viitor*, trocul „tu cu averea, eu cu numele" începea să piardă teren. Însă aceste considerente nu sunt singurele. A intervenit, mai mult

ca sigur, pragmatismul. Valurile de emigrație practic încetaseră, legăturile matrimoniale doar în sânul unei comunități exclusiviste comportau riscuri pentru posibilii urmaşi. Relațiile de rubedenie puteau da naştere la accidente genetice. Seniorii au trebuit să accepte evidența, firescul lucrurilor, societatea închisă de ieri dispărea, criteriile de apreciere se modificaseră, poate nu întâmplător odată cu tendința femeilor de a-şi alege o carieră, semn al puterii de opțiune în afara constrângerilor cutumiare. Şi nu întâmplător, oricare dintre cei care şi-au petrecut copilăria şi adolescența în perioada interbelică, indiferent de originea sau de condiția lui socială, dispus să-ți povestească, îți va evidenția două lucruri: o economie înfloritoare datorată portului, capabilă să-i întrețină pe toți şi deplina armonie existentă între grupurile etnice trăitoare în Brăila. Vei simți mândria fățişă, bucuria aducerii aminte, greu de înțeles pentru un străin de urbe şi de acele vremuri.

Brăila bogăției acumulate de marii cerealişti, de armatori, de negustorii de coloniale şi de industriaşi, marele Babilon al Misitiilor, agitația din docuri, punțile care uneau cheiul de şlepuri, legănate de paşii hamalilor, striviți de povara sacilor încărcați, se regăsesc doar în amintiri şi în câte o carte apărută ca un recurs la memoria celui „mai mare port la Dunăre şi capăt de drum maritim".

Clubul *Parnassos*, 1930

Absolvente ale Institutului *Sancta Maria*, 1942. În picioare, ultima din dr., Maria Mărgărit, nepoata armatorului grec Troianos. Jos, a doua din st., Elena Anghelescu, fiica preotului român Anton Anghelescu.

În curtea casei lui Troianos, la petrecerea organizată pentru absolventele Institutului *Sancta Maria*, 1942.

La patinoar, 1939

În st. jos, Mary Lykiardopol, fiica industriaşului grec Polydor Lykiardopol; în spatele ei, Elena Anghelescu, fiica preotului român Anton Anghelescu.

Jos, în st., Mary Lykiardopol; în picioare, în dr., Elena Anghelescu.
Cele două, eleve la Institutul *Sancta Maria*, au legat o prietenie statornică.

1

2

O plimbare şi fotografii în Grădina Publică, 1940

1. În dr. Elena Anghelescu; în spatele ei, Puiu Caludi, viitor jurist. A lucrat în Ministerul Justiției.

2. În spate, de la dr. la st.: Puiu Caludi, Elena Anghelescu.

Un revelion în casa avocatului Şerban Stroe

De la st. la dr: Luca Stefanitzis, soția lui, precum şi Elena Stroe. Fotografii din arhiva de familie a doamnei Elena Stroe (născută Anghelescu).

FAMILII GRECEŞTI STABILITE LA BRĂILA DUPĂ 1830

Familia Embiricos

Familie originară din Andros, primul menționat este Leonidas Embiricos, născut la 1765. Unul dintre nepoții lui Leonidas, Leonard, activ în a doua jumătate a secolului al XIX-lea în rețeaua de navigație ioniană, armator şi comerciant de grâne, a dat cea mai importantă ramură a familiei prin cei trei fii, George, Mihail şi Constantin. Trei dintre copiii lui Constantin - Leonidas, Alcibiade şi Epaminonda, au făcut afaceri la Brăila. Conform informațiilor, Alcibiade şi-a investit întreaga avere în navigație, iar nepoții săi, Mihail şi Stamatios, după ce au lucrat o vreme la firma unchiului lor, în 1896 şi-au deschis propria societate de navigație în Anglia, *SG Embiricos Ltd*.

Nepoții lui George, Leonidas, Mihail şi Maris, au activat la Brăila în comerțul cu cereale şi în transportul de mărfuri, fluvial şi maritim. În 1908 au deschis linia de pasageri *National Steam Navigation of Greece*, iar în 1916 *Byron Steamship Ltd*.[9]. În publicațiile timpului din Brăila, firmele lui Embiricos şi domeniile de activitate ale acestora sunt prezentate sub denumirea de „*M. Embiricos & Co*., armatori şi agenți de vapoare, export cereale, import cărbuni, linie regulată de mărfuri între Anglia – Continent - Mediterana la porturi din Marea Neagră şi Dunăre; linie regulată transatlantică între Constanța - New York cu vapoare transatlantice de lux; linie de pasageri Marsilia – Pireu – Salonic – Constantinopol şi Varna; reprezentanți generali ai Societăților de Navigație *Byron Steamship Co. Ltd. Londra* (M. Embiricos) şi *National Steam Navigation Co. Ltd of Greece*. Centrala la Bucureşti, str. Academiei nr. 2, filiale la Brăila, str. Belvedere 1, Galați, str. Speranței 28 şi Constanța, str. Lascăr Catargiu 28”[10].

Către sfârşitul deceniului al treilea al secolului al XX-lea, compania Embiricos se retrage din Brăila, ca urmare, cel mai probabil, a

[9] Gelina Harlaftis, *op. cit.*

[10] *Almanahul Monitorul Brăilei*, Tipografia Orghidan, Brăila 1924, p. 95

scăderii exportului de cereale. A rămas în memoria localnicilor casa din strada Belvedere nr. 1, astăzi *Centrul Cultural Nicăpetre*.

Andrei, fiul lui Leonidas Embiricos şi al Ştefaniei Kydonieos, originară tot din Andros, născut la Brăila în anul 1901, a fost considerat unul dintre cei mai de seamă poeți ai Greciei.

Casa Embiricos, str. Belvedere nr. 1, sediul Centrului Cultural Nicăpetre.

Casa Embiricos, scara interioară

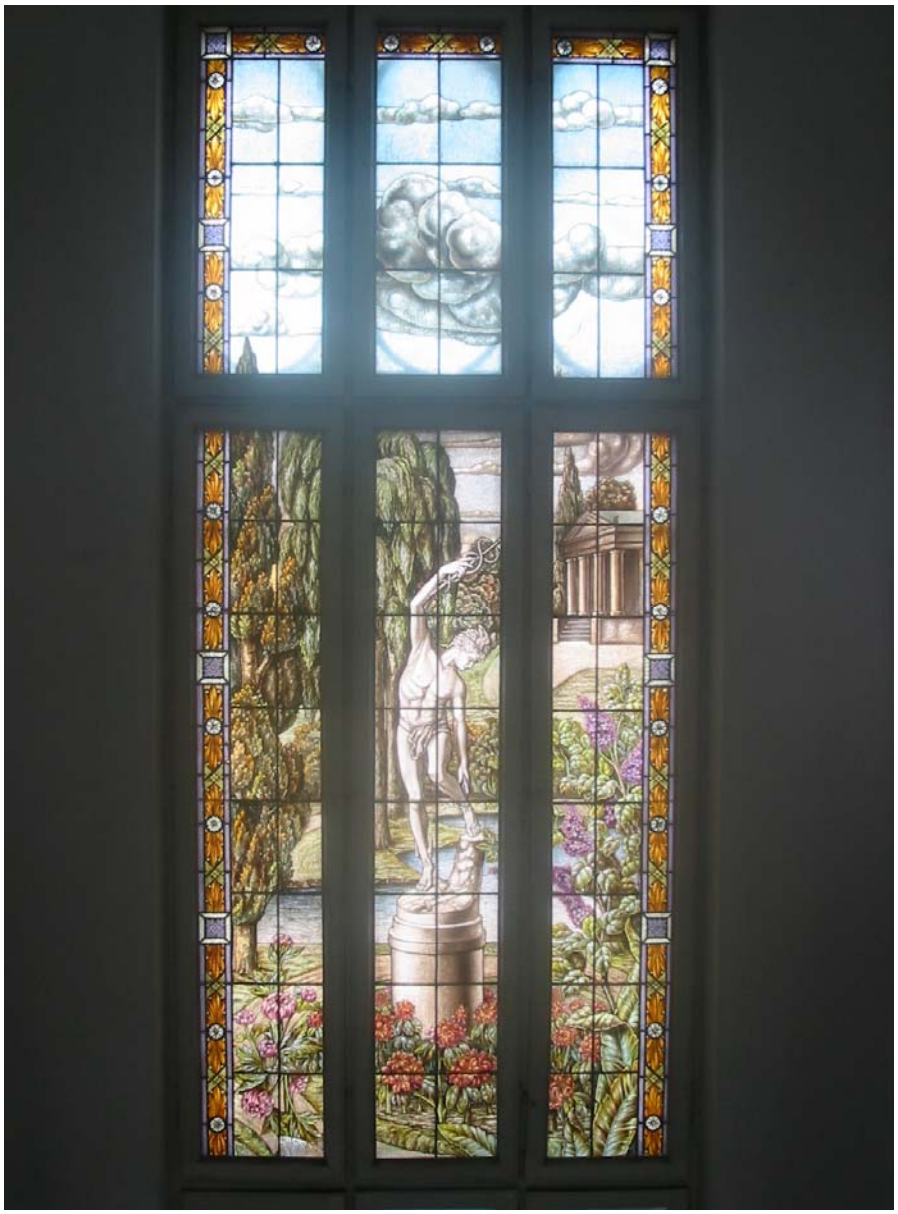

Casa Embiricos, vitraliu

Familia Lykiardopol

Familia Lykiardopol este originară din Kefalonia, satul Keramies, districtul Argostolis.

Ilie Lykiardopol, soția sa Calomira şi fiul acestora, Spiru, s-au stabilit la Tulcea înainte de Războiul de Independență al României. Aici s-au născut ceilalți 9 copii, ultimii, doi băieți gemeni, Polydor şi Erotocrit.

În primul deceniu al secolului al XX-lea, frații Lykiardopol sosesc la Brăila unde s-au orientat spre valorificarea industrială a cerealelor. Între 1911-1912, Spiru Lykiardopol construieşte moara care a luat numele familiei, întreprindere cu cea mai mare capacitate de măcinare şi depozitare, utilajele fiind importate din Austria şi Germania. La început, toți frații fuseseră acționari, dar după moartea lui Ilie Lykiardopol cei mai mici au fost convinşi să renunțe, urmând să-şi dezvolte propriile afaceri. Moara a rămas sub autoritatea lui Spiru, a lui Theodor şi a cumnatului Valeriano, căsătorit cu Maria Lykiardopol.

Moara Lykiardopol, arhiva dr. Constantin Poenaru

Polydor Lykiardopol, împreună cu Ambatis, a pus bazele morii şi a fabricii de paste făinoase *Ambatis-Lykiardopol*, întreprindere ridicată pe Vadul Danubiului. După câțiva ani de funcționare, în timpul marii crize a fost distrusă de un incendiu devastator. La capătul bulevardului Al. I. Cuza, Polydor şi Eros aveau fabrica de biscuiți *Ancora*.

Moara *Lykiardopol-Valeriano* a funcționat neîntrerupt până la jumătatea anilor 90 ai secolului trecut, astăzi aflându-se în conservare.

Familia Lykiardopol a contribuit nu numai la dezvoltarea economică a oraşului sau a Comunității elene, ci a fost un factor activ în promovarea unor inițiative adresate, în primul rând, tineretului. Polydor Lykiardopol a fost unul dintre fondatorii Asociației *Tennis-Club* Brăila care avea ca scop, aşa cum reiese din *Actul constitutiv*, „educația fizică a membrilor săi prin jocul de tenis, ping-pong, patinaj şi alte sporturi". Una dintre preocupările sale a fost organizarea competițiilor sportive la Brăila.

Albumul inaugurării terenurilor de tenis a fost realizat în atelierul fotografic *Francez* (funcționa într-o aripă a clădirii *Hotelului Francez*, astăzi sediul *Muzeului Brăilei*). La cererea lui Polydor Lykiardopol au fost realizate şi 3 filme documentare despre patinoar, care se doreau un început al proiectului de studio cinematografic la Brăila – studioul Zalewski.[11]

Între anii 1934-1940, Polydor a fost reprezentantul *Uniunii Federațiilor Sportive din România*, regiunea Dunării de Jos, prim vicepreşedinte al *Federației de Tenis din România* (1938-1940), preşedinte al *Comitetului regional de patinaj artistic al Federațiilor sporturilor de iarnă* etc.

Meritele sale de industriaş şi animator al vieții sportive i-au fost răsplătite cu numeroase distincții: *Ordinul Coroana României* în grad de ofițer, *Meritul comercial şi industrial* cl. I, *Meritul cultural pentru sport* cl. II, *Insigna de onoare a Uniunii Federațiilor Sportive din România* cl. II, cu dreptul de a o purta pe viață, iar pentru „contribuția adusă înzestrării oştirii" i s-a conferit *Medalia Centenarului Regelui Carol I*[12].

---

[11] Prin amabilitatea domnului dr. Constantin Poenaru, care ne-a pus la dispoziție pentru studiu fondul documentar al familiei, Muzeul Brăilei deține o copie a acestor filme.

[12] Pe baza documentelor de familie, în anul 1997 Muzeul Brăilei a realizat un film documentar intitulat *Case vechi şi familii din Brăila. Familia Lykiardopol*, autori - Ghena Pricop şi Gabriel Stoica.

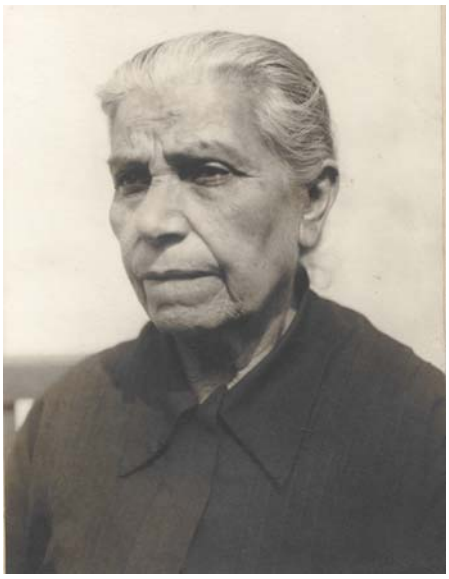

Ilie şi Calomira Lykiardopol. Arhiva dr. Constantin Poenaru

Polydor Lykiardopol
Col. Muzeului Brăilei

Marica Lykiardopol (Tsassis)
Arhiva dr. Constantin Poenaru

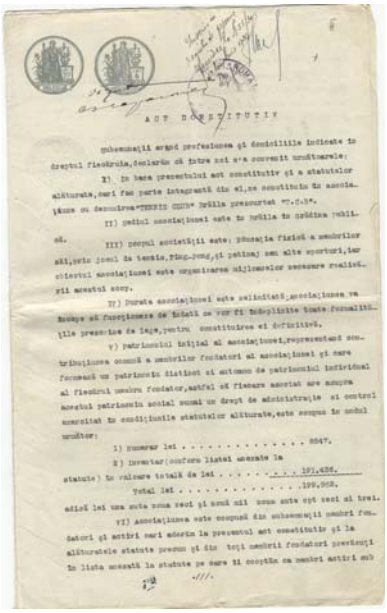

ACT CONSTITUTIV

Subsemnaţii având profesiunea şi domiciliile indicate în dreptul fiecăruia, declarăm că între noi s-a convenit următoarele:

I) În baza prezentului act constitutiv şi a statutelor alăturate, care fac parte integrantă din el, se constituie în asociaţiune cu denumirea "TENNIS CLUB" Brăila prescurtat "T.C.B".

II) Sediul asociaţiunei este în Brăila în ...

III) Scopul societăţii este: răspândirea fiinţă a membrilor ei, prin jocul de tenis, ping-pong, şi patinaj cum alte sporturi, iar obiectul asociaţiunei este organizarea mijloacelor necesare realizării acestui scop.

IV) Durata asociaţiunei este nelimitată, asociaţiunea va începe să funcţioneze de îndată ce vor fi îndeplinite toate formalităţile prescrise de lege, pentru constituirea ei definitivă.

V) Patrimoniul iniţial al asociaţiunei, reprezentând contribuţiunea comună a membrilor fondatori ai asociaţiunei şi care formează un patrimoniu distinct şi autonom de patrimoniul individual al fiecărui membru fondator, astfel că fiecare asociat are asupra acestui patrimoniu social numai un drept de administraţie şi control exercitat în condiţiunile statutelor alăturate, este compus în modul următor:

1) Numerar lei . . . . . 8047.

2) Inventar (conform listei anexate la statute) în valoare totală de lei . . . . . 191.426.

Total lei . . . . . 199.903.

adică lei una sută nouă mii şi nouă sute opt sute şi trei.

VI) Asociaţiunea este compusă din subsemnaţii membri fondatori şi acturi cari aderăm la prezentul act constitutiv şi la alăturatele statute precum şi din toţi membrii fondatori prevăzuţi în lista anexată la statute pe care îi recunoaştem ca membri activi sub

///.

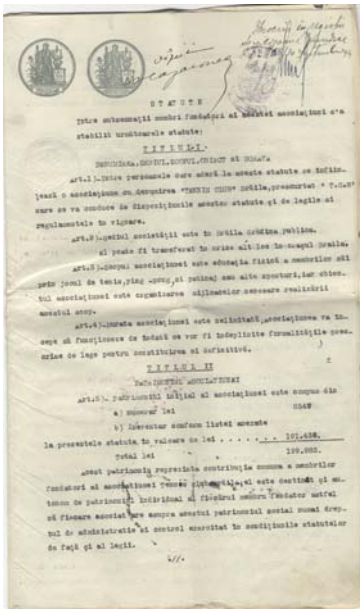

STATUTE

Între subsemnaţii membri fondatori ai Societăţii asociaţiunei s'a stabilit următoarele statute:

TITLUL I.

DENUMIREA, SCOPUL, DURATA, SIEDIUL ŞI REGIMUL

Art.1.- Între persoanele care aderă la aceste statute se înfiinţează o asociaţiune cu denumirea "TENNIS CLUB" Brăila, prescurtat "T.C.B" care se va conduce de dispoziţiunile acestor statute şi de legile şi regulamentele în vigoare.

Art.2.- Sediul societăţii este în Brăila ...

... şi poate fi transferat în orice alt loc în oraşul Brăila.

Art.3.- Scopul asociaţiunei este răspândirea fiinţă a membrilor ei prin jocul de tenis, ping-pong, şi patinaj cum alte sporturi, iar obiectul asociaţiunei este organizarea mijloacelor necesare realizării acestui scop.

Art.4.- Durata asociaţiunei este nelimitată, asociaţiunea va începe să funcţioneze de îndată ce vor fi îndeplinite formalităţile prescrise de lege pentru constituirea ei definitivă.

TITLUL II

PATRIMONIUL ASOCIAŢIUNEI

Art.5.- Patrimoniul iniţial al asociaţiunei este compus din

a) numerar lei 8047

b) Inventar conform listei anexate la prezentele statute în valoare de lei . . . . . 191.426.

Total lei 199.903.

Acest patrimoniu reprezintă contribuţia comună a membrilor fondatori ai asociaţiunei ... şi este distinct şi autonom de patrimoniul individual al fiecărui membru fondator astfel că fiecare asociat are asupra acestui patrimoniu social numai dreptul de administraţie şi control exercitat în condiţiunile statutelor de faţă şi al legii.

///.

Album *Tennis Club* Brăila
Col. Muzeului Brăilei

Sigla *Tennis Club* Brăila
Arhiva dr. Constantin Poenaru

Casa de pe str. Galați unde a locuit Polydor Lykiardopol.
Col. Muzeului Brăilei

Menelas Papadatos, proprietar de magazii în portul Brăila şi Polydor Lykiardopol.
Arhiva dr. Constantin Poenaru

De la st. la dreapta: Calomira, Polydor Lykiardopol, nepotul său Dionisie, fiul Adamantinei şi al lui Nicolae Pana, Diamandula Tsassis, Emira, soția lui Theodor Lykiardopol, Marica născută Tsassis, fiica Diamandulei şi soția lui Polydor, (în fața ei, jos, George Lykiardopol), Irene Lykiardopol căsătorită Benetato; în față, de la st. la dr.: Elly, alături Olimpia, fiicele lui Theodor Lykiardopol.

Arhiva dr. Constantin Poenaru

Imobilul din str. Bolintineanu 10.
Casa lui Theodor Lykiardopol

Căsătoria lui Mary Lykiardopol cu Dan Poenaru, descendent din boierii Poenari.
De la st. la dr.: Marica Lykiardopol, Dan Poenaru, Mary, Polydor Lykiardopol.

Familia Melissaratos

Rădăcinile familiei se regăsesc în Valerianos, Kefalonia. Preotul Anastasios Melissaratos a avut 8 copii. Ultimul fiu, Apostolos, născut în 1859, a emigrat în jurul anului 1880, împreună cu fratele său Aristidis.

Cei doi frați s-au stabilit mai întâi la Galați, după care au venit la Brăila. Aici s-au ocupat de comercializarea cerealelor (în 1909 au cumpărat 2 şlepuri de mare tonaj înregistrate la Căpitănia portului Brăila sub numele de *Apostolos* şi *Aristidis*) şi de industrializarea acestora. În 1886 au dat în funcțiune *Fabrica de paste făinoase Apostol Melisaratos*, amplasată pe str. Ştefan cel Mare 233.

La început, familia Melissaratos a locuit pe strada Rahovei, în apropierea bisericii *Sf. Gheorghe*, după care s-au mutat pe strada Goleşti nr. 29, imobilul devenind ulterior sediul Poliției oraşului.

Primul război mondial a pus la grea încercare situația economică a familiei: vasele au fost rechiziționate, fabrica a fost distrusă, iar Apostol Melissaratos s-a văzut nevoit să-şi administreze cât mai chibzuit bunurile rămase.

Fiica lui Apostol Melissaratos, Artemis, a devenint unul dintre artiştii plastici importanți ai Greciei, opera sa bucurându-se de o reală apreciere din partea criticii de specialitate din țară şi din străinătate.

Etichetă a produselor fabricii Melissaratos

Sigiliul lui Apostol Melissaratos
Ştampila *Frați Melissarato – Corp. Unite-Brăila*

Diplomă şi medalii la expoziții de agricultură, pentru frații Melissaratos

Familia Moscu

Potrivit amintirilor de familie, întemeietorul familiei la Brăila a fost Lascăr Moscu, originar din Mesemvria. A emigrat, împreună cu un frate şi o soră, în România, pe la 1900. În timp ce Lascăr Moscu s-a stabilit la Brăila, fratele său a preferat portul vecin, Galați.

Lascăr Moscu s-a căsătorit cu o grecoaică, Tersiphora, a cărei familie locuia la Constanța. Cei doi au avut doi copii, un băiat, Jean, născut în 1903 şi o fiică, Iorgula, născută în 1907.

Lascăr s-a ocupat cu importul de coloniale. În apropierea Halelor a deschis o cofetărie, rămasă în amintirea vechilor brăileni de *La domnul Moscopol*, nume translat de la cel al celebrului său fiu. În funcție de cerințele pieții şi de mersul afacerilor, familia Moscu s-a îndreptat spre alte sectoare de activitate, transformând cofetăria într-un magazin de bijuterii, apoi într-o frizerie.

Au locuit într-un imobil de pe strada Roşiori, apoi s-au mutat într-o casă pe strada Griviței unde, după moartea lui Lascăr, locuia Jean Moscopol când se reîntorcea în Brăila.

Sora lui Jean Moscopol, Iorgula Moscu, a beneficiat de educația specifică fetelor din vremea ei. A urmat cursurile Institutului *Sancta Maria* din Brăila, manifestând talent şi pasiune pentru arta broderiei.

Din cea de-a doua căsătorie, cu Aureliu Popescu, a avut o fiică, Jana, stabilită la Galați după terminarea studiilor universitare, astăzi un artist plastic apreciat de critica de specialitate.

Tersiphora şi Lascăr Moscu

Jean Moscopol

Iorgula şi Tersiphora Moscu
Piața Sf. Arhangheli Brăila

Bucureşti: Iorgula în balconul locuinței fratelui său, Jean Moscopol

Iorgula şi soțul său, Aureliu Popescu

Jana Andreescu, artist plastic, nepoata lui Jean Moscopol.

Jean Moscopol la un spectacol al Comunității Române din New York
Fotografii din arhiva doamnei Jana Andreescu

Familia Portocală

Potrivit datelor obținute prin amabilitatea domnului Radu Portocală, strănepotul lui Miltiade Portocală, familia îşi are originea în Insulele Ioniene. Primul sosit în Țara Românească a fost Diamandi, stabilit la Filipeştii de Târg, lângă Ploieşti. Fiul acestuia, Temistocle, s-a căsătorit cu fiica lui Asan Mihu, Smaranda. Din această căsătorie au rezultat 4 copii: Aristide, Miltiade, Erofile şi Nicolae.

Miltiade Portocală, născut la 1856, poate fi considerat întemeietorul ramurii brăilene a acestei familii. Aşa cum se obişnuia în rândurile emigranților greci avuți, copiii să beneficieze de o instruire deosebită, pentru a putea dezvolta afacerile părinților, a fost trimis la studii economice în străinătate, la *Institutul de Comerț* din Anvers, apoi s-a specializat în domeniul bancar la *Crédit Lyonnais* din Paris. Se reîntoarce în țară şi, după un stagiu la Galați, în 1885 este numit în funcția de director al Băncii Naționale, sucursala Brăila.

În 1888 a părăsit Banca Națională pentru a se lansa în afaceri cu cherestea. La marginea oraşului, pe un teren situat în bariera Călăraşilor, a construit o fabrică de cherestea. O vreme, până când a lichidat afacerea, Miltiade a locuit cu familia într-o casă situată în curtea fabricii. Acelei perioade faste din trecut, Mihai Portocală, unul dintre cei trei fii, îi consacră o parte din amintirile sale, iar pasajele în care descrie drumul buştenilor până la poarta întreprinderii sunt de un real interes: „Lemnăria rotundă se aducea cu plutele, din județul Neamț mai ales, tata făcând dese drumuri la Piatra Neamț pentru a o cumpăra, se cobora cu plutele pe Bistrița, pe Siret până la Dunăre, de unde era luată cu un remorcher propriu şi adusă până la deal la Brăila, la malul Dunării. De la Dunăre era pusă pe vagonete. Cu o linie îngustă se trecea printr-un tunel subteran până la fabrică unde se făcea lemnărie ecarisată pentru export. Boala intempestivă a tatii a întrerupt această activitate, când s-a pierdut toată averea pentru a se face față creditorilor. Atunci ne-am mutat în oraş, mai întîi în casa Avramescu, pe str. Călăraşi colț cu str. Şcoalei Publice, chiar în fața Tribunalului. De acolo, la casa profesorului Suliotti, pe str. Sf. Nicolae, de unde am fost dat la Şcoala Primară nr.1 ce era cam

peste drum…Apoi, în fine, ne-am mutat cu bunica noastră, iar tata a fost internat şi a murit departe de noi, după o lungă absență, în 1905…"

Miltiade Portocală s-a căsătorit cu Amalia Djuvara (1866-1957), fiica lui Constantin Djuvara, bun prieten cu C.A. Rosetti, şi a Elizei, născută Divani. Cei doi au avut patru copii: Florica (1887-1979), Radu (1888-1952), Mihai, autorul memoriilor citate (1892-1976) şi Alexandru (1895-1974).

Amplasamentul Fabricii de cherestea *M. Portocală*

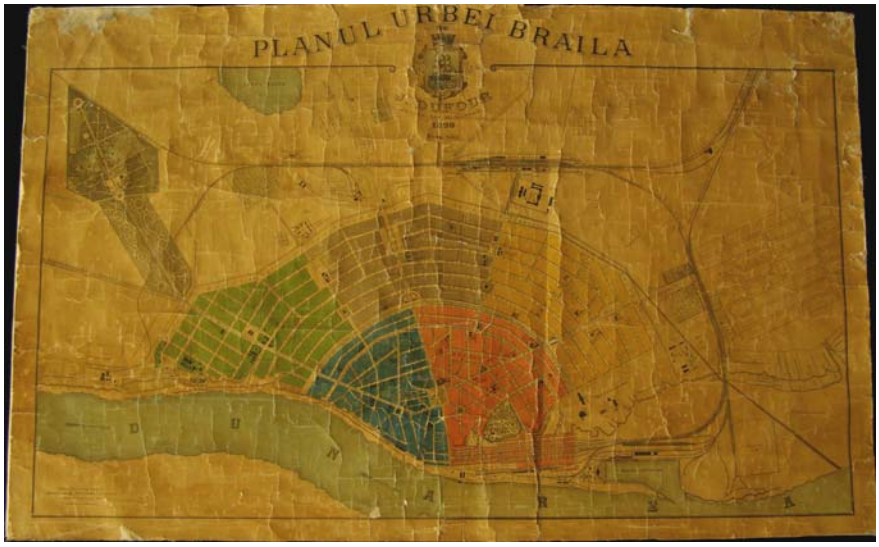

Planul Brăilei, 1898, realizat de J. Dufour, inginerul şef al oraşului, tipărit la Tipografia *Pericle M. Pestelmalgioglu*.
Col. Muzeului Brăilei

„Fabrica de cherestea Dlui Portocală" era amplasată în partea de sud – est. La nord se învecina cu bulevardul Dorobanților, limita oraşului la acea vreme, iar la vest avea ieşire la şoseaua ce lega Brăila de stațiunea Lacu Sărat.

Miltiade Portocală

Amalia Djuvara

Radu Portocală

Eleni Divani[13]

Elisabeta Djuvara

Constantin Djuvara

Arhiva Radu Portocală

Radu Portocală a studiat dreptul şi filosofia la Universitatea Bucureşti şi s-a specializat în drept maritim şi fluvial.

Personalitate a vieții politice brăilene, Decan al Baroului din Brăila (1925-1928), a fost ales Primar al Brăilei între 1922 - 1926. Printre realizările din perioada primariatului său amintim halele din Piața Poporului, un bazin nou la Uzina de apă, ridicarea cartierului din spatele Abatorului, împrejmuirea Abatorului şi a Cimitirului *Sf. Maria*, crearea şi pavarea pieței din fața Cimitirului *Sf. Constantin* ş.a. Din punct de vedere administrativ, a reorganizat şi modernizat serviciile Primăriei, iar din punct de vedere cultural, a fost unul dintre membrii fondatori ai revistei regionale de cultură *Analele Brăilei*, a făcut parte din Comitetul de conducere şi a sprijinit ciclul de *Conferințe ale Analelor*.

Membru marcant al Partidului Național Liberal, în perioada 1927-1938, a fost deputat şi senator.

[13] În timpul revoluției de la 1848, una dintre proprietățile Elenei Divani, gazdă a sediului Poliției oraşului, suferise „oarecare stricăciuni". Repararea imobilului o costase pe proprietară „30 icosari noi". Cârmuirea județului Brăilei solicita Magistratului „să binevoiască ca din iconomiile sale de va putea să sloboază arătații bani în primirea pomenitei cocoane" întrucât „pomenita cucoană ca văduvă nu este cu drept a rămânea în pagubă" – N. Mocioiu, S. Bounegru, Gh. Iavorschi, A. Vidis, *op. cit.*, doc. 68, pp. 88-89.

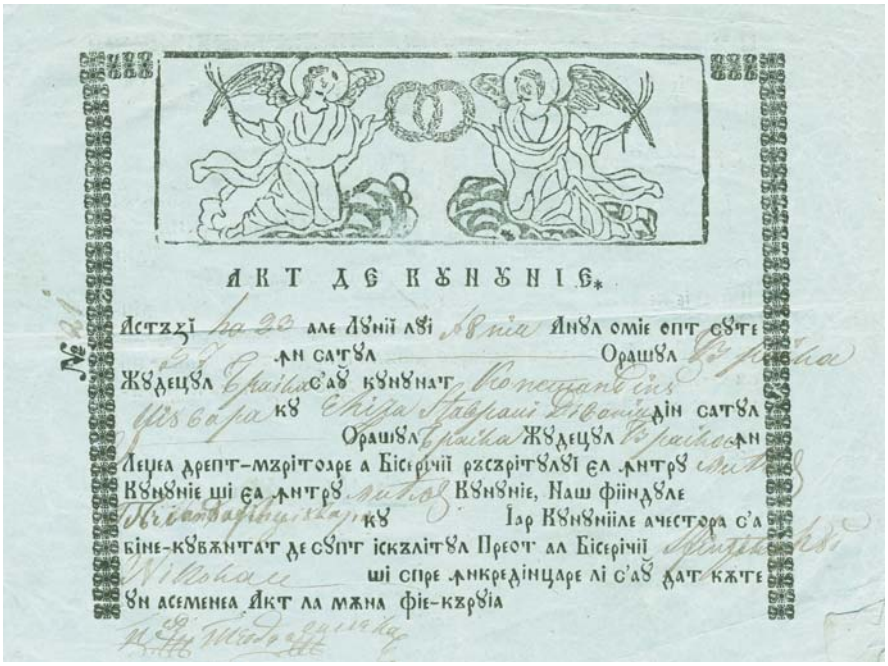

АКТ ДЕ КЪНЪНІЕ*

Actul de cununie al lui Constantin Djuvara cu Eliza Divani, 26 iunie 1857. Cununia a fost oficiată la biserica *Sf. Nicolae* din Brăila, naş fiind Trandafir Djuvara.

În 1937 Radu Portocală se transferă la Baroul Ilfov şi, în acelaşi an, este numit Secretar de Stat la Ministerul de Interne în guvernul Tătărăscu. Între 1939-1940 este numit Ministru de Stat la Preşedinţia Consiliului de Miniştri. În această funcţie a primit misiunea să reorganizeze administraţia publică, proiect finalizat prin respectarea unor principii de bază - simplificare, unificare şi coordonare între structurile acesteia. Pe data de 5 iunie 1940 a prezentat „Codul funcţionarilor publici". A demisionat din guvern la 28 iunie 1940.

În semn de preţuire pentru ceea ce a realizat în oraşul natal, Brăila îi acordă titlul de *Cetăţean de Onoare* (24 decembrie 1939).

№ 951 Anul 1878.

BREVET

PENTRU MEDALIA APĂRĂTORILOR INDEPENDENȚEI IN RESBELUL 1877-1878.

Medalia Apărătorilor Independenței s'a conferit Domnului Giuvara Constantin, deputat în legislatura care în Anul 1877 a proclamat Independența României

S'a dat acest brevet din ordinul Măriei Sĕlle Carol I. Domn al Românilor, Comandantele suprem al armateĭ.

Ministru de Resbel

Brevet pentru *Medalia Apărătorilor Independenței 1877-1878*, distincție conferită lui Constantin Djuvara

Casa Avramescu, str. Călăraşi, unde a locuit familia lui Miltiade Portocală după falimentul fabricii de cherestea.

În 1948 este arestat şi judecat pentru „sabotaj”, acuzaţie nedovedită. După nouă luni de detenţie, este pus în libertate. Nu pentru multă vreme, pentru că în 1950, în noaptea de 5/6 mai, este arestat din nou. Încarcerat la Sighet, moare în 1952.

Radu Portocală a fost căsătorit cu Maria Margareta Olănescu (10 aprilie 1914), nepoata literatului Dimitrie C. Ollănescu-Ascanio. La 30 martie 1915 i s-a născut unicul fiu, Radu Constantin, medic virusolog de notorietate mondială, cu activitate complexă în cercetarea medicală atât în România, până în 1976, cât şi în Grecia[14].

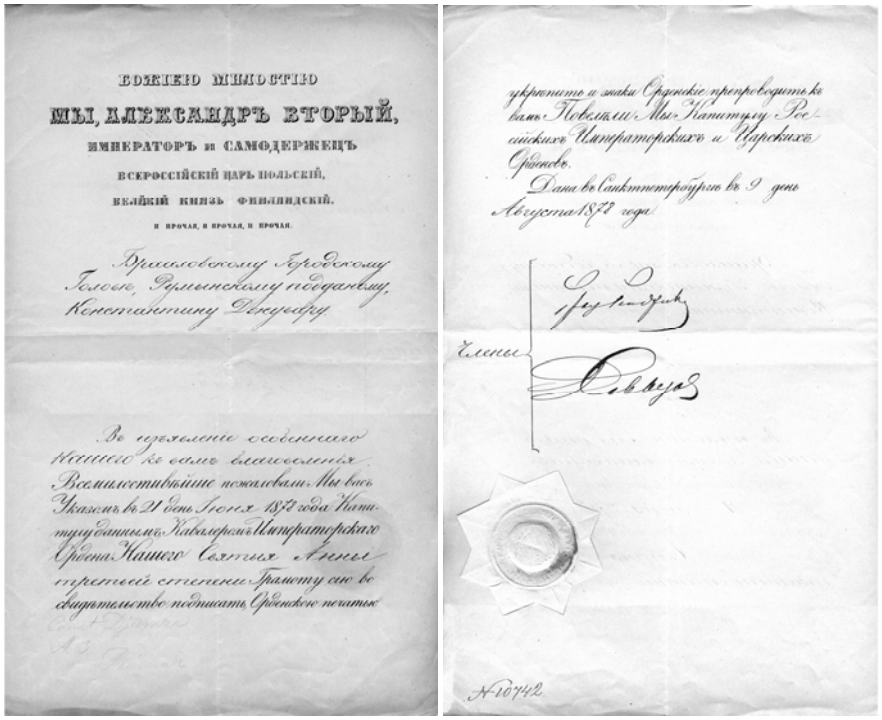
БОЖІЕЮ МИЛОСТІЮ
МЫ, АЛЕКСАНДРЪ ВТОРЫЙ,
ИМПЕРАТОРЪ и САМОДЕРЖЕЦЪ
ВСЕРОССІЙСКІЙ ЦАРЬ ПОЛЬСКІЙ,
ВЕЛИКІЙ КНЯЗЬ ФИНЛЯНДСКІЙ.
И ПРОЧАЯ, И ПРОЧАЯ, И ПРОЧАЯ.

Браиловскому Городскому Головѣ, Румынскому подданному, Константину Денубару.

Въ изъявленіе особеннаго Нашего къ вамъ благоволенія Всемилостивѣйше пожаловали Мы васъ Указомъ въ 21 день Іюня 1878 года Капитулу даннымъ Кавалеромъ Императорскаго Ордена Нашего Святыя Анны третьей степени Грамоту сію во свидѣтельство подписать, Орденскою печатью

укрѣпить и знаки Орденскіе препроводить къ вамъ Повелѣли Мы Капитулу Россійскихъ Императорскихъ и Царскихъ Орденовъ.

Дана въ Санктпетербургѣ въ 9 день Августа 1878 года.

Члены

№ 10742

Brevet pentru *Ordinul Sf. Ana*, cl. III, Rusia, 1878,
conferit lui Constantin Djuvara

[14] Informaţiile ne-au fost trimise cu amabilitate şi generozitate de domnul Radu Portocală, jurnalist, fost director al Institutului Cultural Român din Paris.

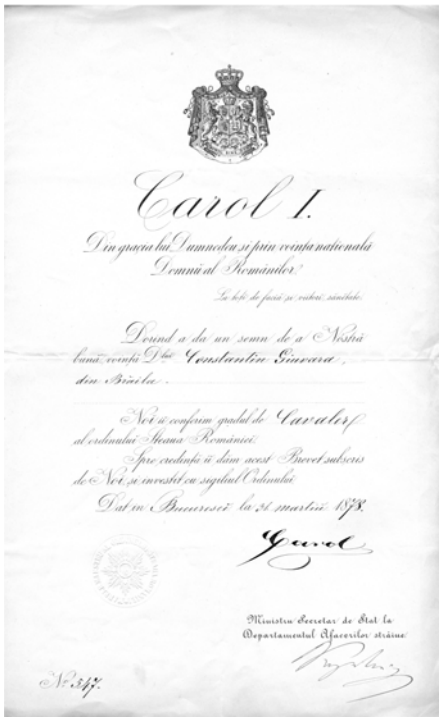

Carol I.

Din graţia lui Dumnedeu şi prin voinţa naţională
Domnă al Românilor.

La toţi de faţă şi viitori sănătate.

Dorind a da un semn de a Nostră
bună voinţă D-lui Constantin Giuvara,
din Brăila.

Noi îi conferim gradul de Cavaler
al ordinului Steaua României.
Spre credinţă îi dăm acest Brevet subscris
de Noi şi investit cu sigiliul Ordinului.
Dat în Bucuresci la 31 martiu 1878.

Carol

Ministru Secretar de Stat la
Departamentul Afacerilor străine

No 547.

Brevet pentru Ordinul *Steaua României*, gr. de cavaler, conferit lui Constantin Djuvara, 31 martie1878
Fotografii şi documente din Arhiva Radu Portocală

Familia conţilor de Roma

Familie nobiliară „cu titlu papal", cum îşi amintea Nicolae Carandino, este originară din Zante, Grecia.

În România, conţii de Roma au ajuns să se înrudească, prin căsătorie, cu familii precum Ghica, Calimachi, Ipsilanti, Cantacuzino, Vogoride, Mavromihail, Greceanu.

Întemeietorul ramurii brăilene a conţilor de Roma este Pierre (1833-1914), venit în ţară pe la jumătatea secolului al XIX-lea. În 1860 s-a căsătorit cu Sofia Ipsilanti, fiica prinţului Alexandru Ipsilanti, proprietarul unor trupuri de moşii în judeţ: Stanca, Stăncuţa, Pârlita (azi

Cuza Vodă) şi Lacu Rezi. Avea în stăpânire şi o mare parte din Balta Brăilei. Cu timpul, multe dintre proprietăți au fost fărâmițate şi înstrăinate prin vânzări succesive. La moartea Sofiei, survenită la 6 ani de la căsătorie, Petru de Roma moşteneşte „Moşia Mare" din Viziru[15].

Ce-a de-a doua soție, Maria Vogoride, era fiica prințului Nicolae Vogoride, fostul caimacam al Moldovei, şi a Caterinei Conachi. Cei doi au avut trei copii - Petru, Nicolae şi George.

Nicolae, titularul unei diplome de licență în ştiințe juridice obținute la Paris, a fost un cunoscut armator. A deținut mai multe nave în portul Brăila, în perioada 1921-1946.

La sfârşitul secolului al XIX-lea, proprietarul reşedinței de la Viziru era Camil de Roma. Căsătoria acestuia cu Gina Varetto, originară din Torino, a provocat tulburare, italianca nefiind acceptată de „lumea bună". La Brăila, Camil de Roma locuia într-un imobil de pe strada Turcă (azi str. Mărăşti). În urma unei drame personale, acesta s-a înstrăinat de familie şi a preferat să trăiască până la sfârşitul zilelor în compania pescarilor din baltă.

Cei doi au avut un fiu, Petru, născut în 1901, care a cochetat cu literatura, se pare fără prea mult succes, însă a rămas cunoscut prin funcțiile de preşedinte al Comunității Elene din Brăila (1939-1940) şi vicepreşedinte al Societății de Ajutor Reciproc *Fraternitatea*.

Petru de Roma, Pierrino, aşa cum era cunoscut de către prieteni, a creat un fond documentar al familiei, achiziționat de Arhivele Naționale, Direcția Brăila: corespondență, acte de studii, manuscrise literare, însemnări personale, cărți poştale ilustrate, fotografii, planuri, hărți, acte de proprietate, conturi bancare etc. Documentele se referă, în primul rând, la activitatea sa, dar şi a altor membri din familie: Candiano, Camil, Teodor, Zenaida.

[15] Într-o situație realizată de Prefectura Brăila în anul 1918, privitoare la marea proprietate din județ „după organizarea administrativă în timp de pace", în dreptul proprietăților conților de Roma de la Viziru erau trecute: 8000 de ha de pământ arabil, 16.343 ha fânețe, 7 ha vii şi grădini, 150 de ha de pădure – Direcția Brăila a Arhivelor Naționale, *Fond Prefectura județului Brăila*, dos. 36/1918.

Fostul conac al conților de Roma, com. Viziru, astăzi proprietatea Romsilva

Partea sudică a clădirii a fost construită imediat după căsătoria lui Petru de Roma cu prințesa Sofia, partea nordică fiind ridicată ceva mai târziu. Imobilul avea şi o sală de teatru. Memorialistul Nicolae Carandino povestea că, pe la începutul secolului al XX-lea, Camil de Roma a angajat trupa de teatru a Elenei Derusi pentru un spectacol cu piesa *Dama cu camelii*. Pe un ger cumplit, actorii au fost urcați în sănii şi, înfăşurați în blănuri, au călătorit de la Brăila la Viziru. Evenimentul a fost comentat îndelung de societatea brăileană.

În capela conacului au fost înmormântați prințesa Sofia, contele Petru de Roma şi alți membri ai familiei.

Degradat în timpul primului război mondial, conacul a intrat în proprietatea Ministerului Agriculturii. În 1923, în latura sudică, a fost organizată Şcoala de Agricultură *Alexandru Constantinescu*. Astăzi, fostul conac al conților de Roma se află în proprietatea Romsilva.

Familia Sclavos

Familia Scalvos îşi are originile în Kefalonia, sat Domata Dominata, departamentul Lixuri.

Primul menționat în familia Sclavos este Marinos Sclavos. În perioada revoluției greceşti de la 1821 făcea negustorie cu vinuri la Odesa. Potrivit mărturiilor de familie, de numele său este legat episodul dramatic al recuperării trupului Patriarhului Gregoriu al V-lea din apele Bosforului. A reuşit să-l transporte pe corabia sa la Odessa, iar în timpul înmormântării a avut loc şi o amplă manifestare în sprijinul eliberării Greciei, la care a participat însuşi țarul Alexandru I.

Cel care îşi leagă destinul de Brăila este Constantin (1848-1936), născut la Odessa, unde a şi urmat cursurile Şcolii Comerciale a Comunității Greceşti.

Vine la Brăila în 1867 şi obține aprobarea din partea Ministerului Instrucțiunii Publice să predea limba greacă în şcolile Comunității Elene şi în şcolile particulare.

Clasă mixtă la Şcoala Greacă din Brăila

În 1878 s-a căsătorit cu Maria Vasopol, profesoară de lucru manual în şcolile Comunității Elene. Cei doi au 4 copii: Gheorghe (1888), Elena (1890), Evanghelos (1893) şi Ecaterina (1898). După moartea soției, se recăsătoreşte cu Maria Patis, în 1901.

Până la moartea sa, survenită la vârsta de 88 de ani, Constantin s-a preocupat de bunul mers al Comunității Elene din Brăila, îndeplinind funcția de secretar.

Fiul său cel mai mare, Gheorghe, a devenit unul dintre cei mai apreciați compozitori din Grecia.

Constantin Sclavos

Gheorghios Sclavos

Eleni Sclavos

Evanghelos Sclavos

Ecaterina Sclavos

PERSONALITĂȚI BRĂILENE CU ASCENDENȚĂ GREACĂ[16]

Alifantis, Nicu (n. 1954)
Compozitor, interpret de muzică pop, aranjor şi producător
Este editor şi producător al întregii activități personale componistice.
Discografie: 15 compilații şi albume individuale, 10 casete audio.
În 1997 publică volumul de versuri *Scrisori nedesfăcute.*
Colaborări cu teatrele din Brăila şi din Bucureşti pentru crearea muzicii de spectacol.
Figurează în International Jouth in Achievements - International Biographical Center, Cambridge, England 1986

Andreescu, Jana (n. 1951)
Artist plastic
Urmează cursurile gimnaziale la Şcoala generală nr. 10 Brăila şi pe cele liceale la Liceul *Nicolae Bălcescu* din Brăila.
Absolventă a Academiei de Arte *Nicolae Grigorescu* din Bucureşti.
Profesor la Liceul de Artă *Dimitrie Cuclin* Galați.
Între 1994-2004 profesor la Facultatea de Design *Studium*.
Inspector metodist la Inspectoratul Şcolar Județean Galați.
Din 1991 este membră a UAP din România.
Din 1974 îşi începe activitatea expozițională la Galați.

---

[16] Am folosit următoarele materiale: Arhiva Comunității Elene Brăila; Toader Buculei, *Prezențe brăilene în spiritualitatea românească*, Editura Ex-Libris, 2004; Rodica Drăghici, Stanca Bounegru, *Tipografii brăilene. 1838-1944*, Biblioteca Județeană „Panait Istrati", Brăila 2001; Rodica Drăghici, *Carte greacă la Brăila, secolul al XIX-lea*, Biblioteca Județeană *Panait Istrati*, Brăila, 2006; Paula Scalcău, *Grecii din România*, Editura Omonia, 2005; S. Semilian, *Istoria presei brăilene de la 1839 la 1926*, Editura Moderna, Brăila 1927; Nicolae Carandino, *De la o zi la alta*, Editura Cartea Românească, 1979; Elena Ilie, *Din istoricul farmaciei la Brăila*, în *Istros*, VII, Brăila, 1994, pp.397-409; Wikipedia; Ref. Jana Andreescu, Elena Stroe.

Expoziții personale la Galați, Călăraşi, Bucureşti – Galeria *Sabina şi Jean Negulescu* în 2005, Viena, Centrul Cultural.
Este membru fondator al Grupului AXA cu care expune între 1995-2005.
Participă la expoziții naționale: Cluj – 1976; Bucureşti – 1977, 1987, 1988, 1990, 1994; Galați – 1990, 1999; Salonul Național Bucureşti – 1995, 2001, 2006; Bârlad – 2007.
Participă la expoziții internaționale de grup: Centrul Cultural Român din Paris – 1997; Expoziție la Anne Ghez, Paris – 1998; Expoziția Sinaide Ghi din Roma – 2000; Grafică umoristică din Belgia – 2001, 2003, 2005; Freiburg – 2001; Centrul Cultural Român din Veneția – 2001; Centrul Cultural Român din Paris – 2003; Duplex Călăraşi – Silistra (Bulgaria) – 2003; Quincy Illinois, SUA – 2004; Bosnia-Herțegovina – 2005; Muzeul Quartier din Viena – 2005; Centrul Cultural Viena – 2005; Bruxelles – 2005; Ruse – 2006; Lyon – 2006; Pessac, Saint Gaudens, Franța – 2007.
Distincții: Premiul Municipiului Galați cu Grupul AXA – 1999; Premiul Patriarhiei Române, Premiul Organizației Naționale a Femeilor din România; Premiul Oraşului Călăraşi – 2004; Premiul Municipiului Galați – 2004; Medalia *Meritul Cultural* – 2004; Premiul *Gheorghe Lazăr* cl. I – 2006; Premiul *Ioana (Burda)* – 2006.
„Unul dintre resorturile ascunse ale compoziției Janei Andreescu constă în capacitataea artistei de a orchestra alburile. Lirism şi rafinament, fast al culorilor aflate într-o mişcare alertă, muzicală, sunt câteva dintre impresiile persistente pe care pictura Janei Andreescu le lasă asupra privitorului" – Mariana Tomozei Cocoş
„Fără a fi monumentale, lucrările trădează sensibilitate pentru formă şi culoare, pentru mişcare şi relief tactil. Totul pus în operă cu sonorități aproape muzicale ale limbajului" – Simona Nastac

Baronzi, George (1828-1895)
Scriitor, publicist, traducător
Apreciat ca deținător al unei culturi enciclopedice, a scris câteva zeci de volume: poezii (*Cugetările singurătății*, *Nocturnele*, *Satire*, *Fabule alese*,

Legende şi balade), proză (*Misterele Bucurescilor*, *Fontana zânelor*), teatru (*Matei Basarab sau Dorobanți şi seimeni*, *Nătăreii*). Nu a fost gen literar pe care să nu-l abordeze. A publicat mult, în fiecare oraş unde se stabilea îşi tipărea operele – Brăila, Galați, Bucureşti, Craiova, Călăraşi.
A tradus romane din limbile franceză şi engleză: Al. Dumas, Byron, George Sand, Eugène Sue, Al. Dumas-fiul).
A editat o serie de publicații – la Brăila, *Moş Ion* (1886) şi *Pressa Română* (1886, împreună cu S. Carmellin).

Carandino, Nicolae (1905-1996)
Scriitor, critic de teatru, gazetar
Studii de drept şi filosofie la Universitatea Bucureşti, studii de doctorat la Paris (1926-1929).
Din 1930 intră în ziaristică şi devine colaborator la numeroase periodice din capitală.
Opera sa:
Viața de glorie şi de pasiune a marii cântărețe Haricleea Darcleé: *Darclée*. *De la Electra la Dama cu camelii*; *Autori, piese şi spectacole*; *Actori de ieri şi de azi*; *Radiografii teatrale*, ş.a
A publicat volumele de memorii *De la o zi la alta* (prima parte este dedicată Brăilei copilăriei sale) şi *Nopți albe şi zile negre*.

Cavadia, George (1858 – 1926)
Autodidact în muzică, s-a remarcat în compoziții şi ca interpret de lieduri, valoarea vocii fiindu-i asemuită de cronicarii vremii cu Tamberlik, Faure şi Carusso.
A compus melodii pentru voce şi pian pe versuri de Theodor Şerbănescu, Hoffman, Carol Scrob, C. Petroni, I. Mallo, ş.a.
Dintre piesele compuse: *Despărțirea*, *Le Depart*, *Dor de răzbunare*, *Unde eşti*, *Jalea mea*, *Ştiu că m-ai iertat*, *Alinta*, *Rândunica*. Editorul Jean Feder din Bucureşti i-a publicat o colecție de 23 de piese.
A întreprins turnee în Spania, Italia şi Franța.

Este considerat fondatorul Societății *Lyra* din Brăila.

Casa lui George Cavadia,
str. Belvedere colț cu str. Grădinii Publice.

Mausoleul fam. Cavadia,
Cimitirul *Sf. Constantin*

Delis, Gheorghios (1871-1954)
Medic şi poet
A studiat medicina la Viena.
În 1897 a plecat în Grecia pentru a lua parte la războiul greco-turc ca ofițer de marină, în rezervă.
După război, o vreme a locuit în Germania, de unde se întoarce în Grecia pentru a-şi continua profesiunea de medic. În paralel, s-a preocupat de poezie.

Darclée, Haricleea (1860-1939)
Cântăreață celebră de operă, *simbol al triumfului românesc peste hotare, imagine sonoră a frumuseții, a grației, a cântecului; ridicată pe scutul înflorit al unei epoci unice în istoria lumii, sinteză definitivă a gloriei de scenă* (N. Carndino).
Studiile muzicale le-a început la Bucureşti, le-a continuat la Galați, apoi la Brăila. Aici, i-a avut profesori pe George Cavadia şi Luigi Ademallo.
Pleacă la Paris pentru desăvârşirea pregătirii muzicale. Studiază cu Maria Sasse, Edmund Duvernoi şi Jean Baptiste Faure.

Timbrul vocal şi jocul scenic au impus-o printre cele mai mari şi mai apreciate interprete dramatice ale timpului.
A cântat pe marile scene ale lumii: Nisa, Petersburg, Milano, Buenos Aires, Rio de Janeiro, Montevideo, New York, Monte Carlo, Roma. Puccini i-a compus rolul din *Tosca*, iar rolul Violetei din *Traviata* i-au atras aprecieri măgulitoare din partea lui Verdi.
În semn de prețuire pentru marea artistă, Brăila a inițiat Festivalul Internațional de Canto *Haricleea Darclée*.

Demosthen, Atanasie (1845 – 1925)
General medic, creatorul şcolii româneşti de chirurgie militară.
Absolvă studiile de medicină din cadrul Şcolii Naționale de Medicină Bucureşti (1869), doctor în medicină la Montpellier (1871) cu teza *Contribution à l'étude de la sclérose en plaque disseminée.*
Ca medic militar, urcă treptele ierarhiei până la gradul de general de divizie (1905).
Funcții deținute: Şef serviciu la Divizia chirurgicală a Spitalului Militar Central (1882-1900), director al Institutului Sanitar Militar (1900-1902), director al Spitalului Militar Craiova (1902-1905), inspector general al Serviciului Sanitar Militar (1905-1908).
Profesor la Facultatea de Medicină Bucureşti (1881-1888), decan al acestei instituții (1908-1919).
A fondat *Revista Sanitară Militară* (1877), a înființat Societatea Ştiințifică a Ofițerilor Corpului Sanitar Militar Român.
În timpul Războiului de Independență a României, ca medic de brigadă, a organizat şi participat la îngrijirea răniților români şi ruşi la Plevna şi Grivița.
A fost distins cu ordine româneşti şi străine printre care Medalia de aur a Republicii Franceze şi Premiul *Laboire*.

Embiricos, Andrei (1901-1975)
Poet, prozator, reprezentant de seamă al poeziei suprarealiste din Grecia

Urmează Facultatea de Filosofie a Universității din Atena. Datorită separării părinților, îşi întrerupe studiile. Între 1921-1925 a lucrat la firma fraților Embiricos, *Byron Steamship Co. Ltd din Londra* şi, în paralel, a studiat filosofia şi literatura engleză la *King's College*.
În 1926 pleacă la Paris unde s-a inițiat în psihanaliză. În aceeaşi perioadă a intrat în legătură cu grupul suprarealist.
Din 1931 revine în Grecia unde, după o scurtă perioadă de lucru în cadrul firmei tatălui său, s-a consacrat literaturii şi psihanalizei.
A fost primul care a introdus suprarealismul în Grecia şi primul care a practicat psihanaliza. În domeniul literar este considerat ca un poet vizionar, ocupând un loc de frunte în literatura greacă.

Faranga, N. Th., (1871 - ?)
Absolvă cursurile liceale la Geneva, apoi pe cele de la Şcoala de Poduri şi Şosele din Paris.

Medalia *Ozonarea apei*, Primăria Brăilei, 1912
Pe avers sunt trecute lucrările „esecutate şi puse în esecuție" în timpul primariatului lui N. Th. Faranga: ozonarea apei, rezervorul de apă, canalizarea şi hala de alimente.
Col. Muzeului Brăilei

Urmează o carieră politică în rândurile Partidului Conservator. Este Primar al Brăilei (în 1911, 1914) şi Prefectul județului Brăila (1905).
De numele său se leagă două mari realizări ale oraşului: Castelul de apă şi extinderea rețelei de canalizare.

Fotino, Androcle (1834-1907)
Medic, general
A urmat cursurile primare la Brăila, apoi liceul şi primele studii medicale la Atena, continuate la Paris. De aici se reîntoarce în România.
În 1860 este numit medic de regiment cl. II. În 1862 conduce secția V medicală a Spitalului Militar Central.
În anul 1863 este avansat la gradul de maior (medic de regiment cl. I). A deținut funcția de subdirector al Şcolii Naționale de Medicină, iar la Spitalul Militar a predat cursul de clinică chirurgicală şi dermatologică.
Între 1874-1894 a fost membru în Consiliul Medical Superior.
În timpul Războiului de Independență a fost şeful ambulanței Marelui Cartier General. În timpul asaltului Plevnei a contribuit la organizarea serviciilor de Cruce Roşie.
În 1885 a fost numit director general al Serviciului Sanitar Civil, iar din 1886 Efor al Spitalelor Civile.
Prin lucrările sale de specialitate a contribuit la perfecționarea sistemului de asistență medicală militară din România.

Fotino, Ilie (1806-1848)
Istoric
Vine în Țara Românească în 1819 şi în 1825 îl găsim în Bucureşti, angajat ca ca funcționar vamal. Vine la Brăila unde ocupă funcția de secretar de vamă.
Între 1836-1842 încearcă să intre în afaceri dar eşecul îl determină să revină la Brăila ca funcționar la vamă. Ia în arendă veniturile portului Brăila.
A fost căsătorit cu fiica eteristului At. Xodillos.
Bazându-se pe notele lui Dionisie Fotino, pe memoriile socrului său şi pe informațiile furnizate de episcopul Argeşului, Ilarion, a scris o istorie a revoluției lui Tudor Vladimirescu, intitulată *Atloi tis en blahia ellinikis enanastasos*, în traducerea românească a lui P. Georgescu (1874): *Tudor Vladimirescu şi Alexandru Ipsilanti în revoluția din 1821 supranumită Zavera*.

Frangopoulos, Dimitrios
Redactor al publicației *Vocea libertății*, editată la tipografia *Progresul* din Brăila (1884 – 1886).

Frangopoulos, Mihailos F.
Preşedintele unei societăți sportive din Brăila, *Asociația Greacă de Gimnastică*, înființată în februarie 1896.

Gigantes, Cristodul
A luat parte la războaiele balcanice, la expediția din Salonic a generalului Sarrail, la campania din Asia Mică (1921) împotriva turcilor lui Kemal. Rănit, Cristodul a fost salvat de mama sa care s-a înrolat ca soră de caritate.
Cristodul Gigantes a făcut Şcoala de Război la Paris unde şi-a luat brevetul în „ştiințe politice".
S-a căsătorit cu o verişoară a lui Nicolae Carandino şi a ocupat funcția de ataşat militar al Greciei la Bucureşti.
La Atena, Cristodul a fost profesor şi comandantul Şcolii de război.
În 1935, frații Gigantes au fost judecați pentru trădare şi condamnați la muncă silnică pe viață, pentru implicare în revolta cadeților venizelişti.
Odată cu ocuparea Greciei de către trupele lui Mussolini, frații Gigantes au reuşit să se elibereze. Au fugit în Egipt şi, de acolo, Cristodul a plecat în Eritreea, unde s-a înrolat în *Legiunea Străină*. A creat *Batalionul Sacru*. Participă la eliberarea insulelor din Marea Egee.
După război, a fost numit guvernator al Cicladelor. A fost membru al delegației Greciei la procesul de la Nüremberg, apoi guvernator militar al Eubeei. A trecut în rezervă cu gradul de general de armată.
A fost directorul Radiodifuziunii greceşti şi consilier municipal la Atena.

Gigantes, Iani
A participat la războaiele balcanice, la expediția din Salonic a generalului Sarrail, la campania din Asia Mică (1921) împotriva turcilor lui Kemal.

A fost profesor la Şcoala de război din Atena.
În 1935 este condamnat pentru implicarea în revolta cadeților venizelişti din marină.
În timpul ocupării Greciei de către trupele lui Mussolini s-a înrolat în mişcarea de rezistență împotriva ocupantului italian. Prins într-o casă conspirativă, a refuzat să se predea, preferând să moară în schimbul de focuri.

Hrisanide, Alexandru (n. 1936)
Compozitor şi pianist, stabilit, din 1974, în Olanda.
Studiază la Bucureşti cu Florica Muzicescu şi Mihail Jora, iar la Paris cu Nadia Boulanger.
Profesor universitar la Amsterdam şi Tiburg.
Promotor al muzicii moderne, compune piese camerale, sonete pentru clavecin şi orchestră.

Istrati, Panait (1884-1935)
Scriitor
Ataşat inițial ideilor de stânga, se împrieteneşte cu Romain Rolland, la îndemnul căruia scrie prima sa carte, *Chira Chiralina*. Apropierea de Nikos Kazantzakis l-a determinat să întreprindă o călătorie în Grecia, în compania acestuia.
Opera literară a lui Panait Istrati, cu puternice accente autobiografice, a fost scrisă, în cea mai mare parte, în limba franceză şi tradusă în româneşte, parțial chiar de către autor.
Opera: *Chira Chiralina*, *Moş Anghel*, *Haiducii*, *Trecut şi viitor*, *Codin*, *Domnița din Snagov*, *Familia Perlmutter*, *Mihail*, *Neranțula*, *Ciulinii Bărăganului*, *Spovedanie pentru învinşi*, *Țața Minca*, *Casa Thüringer*, *Biroul de plasare*, *În lumea Mediteranei*.
A fost tradus în 26 de limbi.
În semn de prețuire, în Franța a fost înființată Asociația *Les amis de Panait Istrati,* care editează trimestrial *Les Cahiers des Amis de Panait Istrati*.

Casa Memorială *Panait Istrati*, Brăila, Grădina Publică

În 1984, Muzeul Brăilei a organizat o expoziție memorială, găzduită într-un imobil din Grădina Publică, aproape de Casa Thüringer, un omagiu prilejuit de sărbătorirea centenarului scriitorului.

Casa Thüringer, str. Grădinii Publice

Fosta *locantă* a lui Kir Leonida unde Panait Istrati a fost băiat de prăvălie, str. Malului nr. 2

Kefala, Antigone
Poetă şi prozatoare
S-a născut în 1935 la Brăila. După război s-a mutat împreună cu familia în Grecia. Emigrează în Noua Zeelandă unde a studiat literatura franceză la Victoria University. Din 1960 s-a stabilit în Australia.
Dintre volumele de poezii menționăm *The Alien* (1973), *Thirsty Weather* (1978), *European Notebook* (1978) iar dintre volumele de proză publicate - *The First Journey* (1975), *The Islands* (1984), *Summer Visit* (2003).

Kyridis, Gheorghios
Profesor la Şcoala Greacă din Brăila şi, mai târziu, în1859, la Şcoala Companiei Greceşti din Braşov.

Melissaratou, Artemis (n. 1908)
Pictor
Primele lecții de pictură le-a luat la Institutul *Sancta Maria* din Brăila.
În 1933 pleacă în Grecia şi, din 1934, a intrat la clasa de pregătire la Şcoala de Arte Plastice, unde se înscrie în 1937. Absolventă în 1941.
Picturile sale în ulei, acuarelă, creion, monotip şi postere (peisaje, portrete) au ca temă predilectă marea.

A participat la expoziții individuale şi de grup, interne şi internaționale (aproximativ 30): Grecia, New York, Paris, Lyon, Bruxelles, Geneva, Anvers, Frankfurt, Oslo, Munchen.
A avut parte de critici favorabile. A obținut mai multe premii internaționale şi a fost medaliată.

Miliaresis, Gherasimos (1918-2005)
Muzician
A studiat în Italia şi Spania. A pus bazele studiului chitarei clasice în Grecia, fiind considerat *rectorul* chitariştilor greci.
A colaborat cu cei mai mari compozitori din Grecia şi a concertat în mai multe țări.

Moscopol, Jean (1903-1981)
Cântăreț de estradă şi de muzică uşoară, compozitor
Urmează cursurile primare la Şcoala Greacă din Brăila, iar pe cele secundare la Liceul *Pelarinos* din Galați. Ia lecții de canto la Conservatorul *Lyra* din Brăila.
Funcționar la Agenția maritimă *M. Embiricos et Co* (1921-1922) şi agenția *P. Macri et Son* (1922-1924).
Pleacă la Bucureşti unde se angajează la Banca *Chrissoveloni* (1925-1929).
Debutează la barul Zissu (1929), iar în toamna aceluiaşi an face primele înregistrări pe discuri. Către sfârşitul anului debutează la Radio.
În 1932 s-a stabilit la Berlin. Aici a studiat canto cu prof. Krost. A cântat în două localuri şi a jucat în două filme.
A revenit în țară în 1933. Cântă doar în localuri selecte şi la Radio.
Realizează peste 300 de înregistrări pe discuri de gramofon – din 1931 a încheiat un contract de exclusivitate cu firma *His master's voice* din Londra.
A fost membru în Sindicatul Artiştilor Dramatici şi Lirici, membru al Societății Compozitorilor din România, membru al Societății Muzicale *Oedip* din Paris şi *Amare* din Berlin.

După război pleacă în Grecia unde îşi continuă cariera muzicală. Devine membru al Societății Compozitorilor din Atena.
Stabilit la New York, devine un animator cultural al diasporei româneşti.

Nicolau, Edmond (1922-1996)
Om de ştiință, cibernetician, istoric al ştiinței şi tehnicii
Absolvent al Liceului *Nicolae Bălcescu* din Brăila, studiază filosofia la Universitatea Bucureşti. Obține titlul de Doctor în ştiințe tehnice cu teza *Sinteza sistemelor radiane* (1968) şi pe cel de Doctor docent în ştiințe (1974)..
Cariera didactică şi activitatea ştiințifică le desfăşoară în cadrul Facultății de Electrotehnică şi Electronică a Institutului Politehnic Bucureşti.
A fost membru în diferite instituții de prestigiu interne şi internaționale şi a condus organizații ştiințifice internaționale: membru în Comisia de Cibernetică a Academiei Române; membru în Consiliul de Administrație al Asociației Internaționale de Cibernetică din Namur, Belgia; membru al Academiei Internaționale de Ştiințe din San Marino; membru în Comitetul Internațional de decernare a premiilor Norbert Wiener; director al Organizației Mondiale de Sisteme şi Cibernetică (WOSC); director tehnic internațional la Institutul de Înalte Sinteze din Nisa; consilier internațional al Fundației de Studiul Sistemelor din Windsor, Canada.
Este autor şi coautor la peste 500 de studii şi peste 70 de volume publicate în țară şi străinătate.
Printre volume: *Introducere în cibernetică*, Bucureşti 1964, Moscova 1967, Sofia 1968; *Introducere în lingvistica matematică*, în colaborare cu S. Marcus şi S. Stati Bucureşti 1967, Bologna 1974, Barcelona; *Les foundaments cybernétiques de l'activité nerveuse*, cu C. Bălăceanu, Paris 1971; *Adaptiv Arrays*, împreună cu Dr. Zaharia, Amsterdam 1989.

Casa în care şi-a petrecut copilăria şi adolescența Edmond Nicolau, str. Grădinii Publice colț cu str. Goleşti.

Pana, Gherasim
Medic
Obține titlul de doctor în medicină în 1853.
A fost medic al oraşului şi portului Brăila.
1862 – vicepreşedinte al Consiliului de Igienă Brăila

1866 – publică în *Monitorul Medical* nr. 5/1866 lucrarea *Observații asupra cholera morbus care a bântuit oraşul Brăila*, în colaborare cu dr. Michel Stafdter Solomon

Panaitescu-Perpessicius, Dumitru (1891-1971)
Critic, istoric literar, poet

REGISTRU STAREI CIVILE
PENTRU NĂSCUȚI

Actul de naştere a lui Dumitru Panaitescu, 21 decembrie 1891, mama Elisaveta, tatăl Panait, „ de naţiune grec… originar din Ianina".

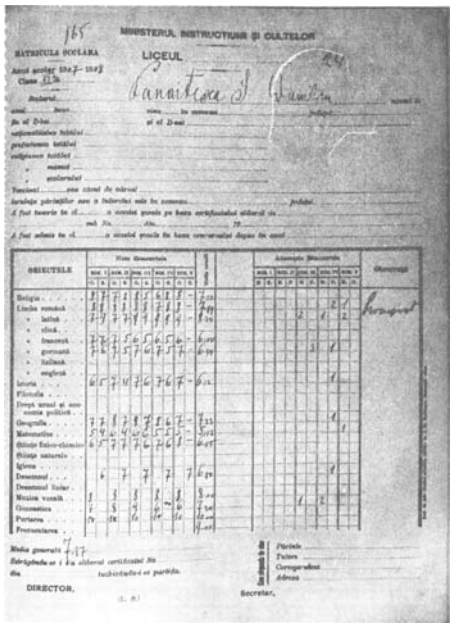
MINISTERUL INSTRUCȚIUNII ȘI CULTELOR
LICEUL

Foaia matricolă a lui D. Panaitescu, elev în clasa a VI-a la Gimnaziul *N. Bălcescu*, anul şcolar 1907-1908.

Funcționar la Biblioteca Academiei Române, între 1919-1951 a fost profesor la licee din Arad, Târgu Mureş, Brăila şi Bucureşti.
Între 1951-1954 a fost şef de secție la Institutul de Istorie Literară şi Folclor şi apoi a devenit directorul general al Bibliotecii Academiei Române.

Din 1957 a devenit membru al Academiei Române. În această calitate a contribuit la înființarea Muzeului Literaturii Române sub auspiciile căruia apare revista *Manuscriptum* (1970). A condus această instituție până în 1971.
Este cunoscut publicului larg pentru strădania de a realiza o ediție critică monumentală la opera poetului Mihai Eminescu. Din păcate, din cele 15 volume proiectate, a reuşit să finalizeze şi să publice doar 6.

Casa Memorială *Perpessicius*, Brăila, str. Cetății nr. 70

Bustul lui Perpessicius, autor Nicăpetre, amplasat în curtea Casei Memoriale.

Papamihailopol, Mihail E., (1866-1938)
Ziarist
Doctor în drept la Bruxelles (1898)
Prefect al Poliției Brăila, deputat de Putna şi Brăila, vicepreşedinte al Sindicatului ziariştilor.
A debutat în ziaristică la *Războiul*.
A înființat cotidienele *Globul* (1890), *Țara* (1903), *La Depeche*, *La Roumanie* (1899), *Gazeta ilustrată*, *Patriotul*.
Decorat cu ordinele *Coroana României* în grad de cavaler, *Sf. Sava* şi *Mântuitorul*, ambele în grad de comandor.

Penetis, Hrisant (cca 1780-1852)
Hristache Penetis a studiat la Constantinopol. A trăit într-un mediu călugăresc pe lângă Patriarhia Constantinopolului.
Pe la 1805 este hirotonit diacon şi apoi preot de Patriarhul Calinic.
Vine în Țara Românească pe la 1805.
Cumpără la Brăila mai multe proprietăți: case, locuri virane, 15 magazii în port. Se hotărăşte să construiască un pension de fete, pentru pomenirea lui şi a părinților săi, unde învățământul trebuia să fie gratuit. Cele 7 magazii, o pereche de case şi 20.000 de galbeni trebuiau să acopere cheltuielile.
În 1852, prin grija nepotului său, Stamate Penetis şi sub direcția inginerului Maghistratului, începea construcția şcolii. Lucrările nu pot continua întrucât suma de 20000 de galbeni, lăsată prin testament, a trebuit să fie utilizată pentru plata datoriilor care grevau moştenirea.
În 1857, oraşul Brăila intră în proprietatea imobilelor lăsate de Hrisant Penetis. Doi ani mai târziu, Elena Cuza vine în sprijinul acestui proiect printr-o donație de 50 de galbeni, iar Adunarea Legislativă a țării votează acordarea unui ajutor de 2000 de galbeni. Şcoala este terminată în 1866, iar în 1867 este dată în funcțiune.

Fostul Pension de Fete „Penetis Zurmale", str. Rubinelor

Pestelmalgioglu, Pericle N. (1831-1902)

Tipograf, ziarist, editor. A fost proprietarul uneia dintre cele mai moderne tipografii din țară, înființată în 1861, în asociere cu Ilie Boerescu, sub numele de Tipografia *Pericle M. Pestelmalgioglu & Ilie Boerescu*, cunoscută apoi ca Tipografia *Unirea*/*Enosis*. În 1868, contractul de asociere dintre cei doi încetează prin retragerea lui Pestelmalgioglu. Ilie Boerescu trebuia ca, în schimbul păstrării drepturilor de tipograf, să onoreze datoriile către creditori. Înțelegerea nu a fost respectată şi a urmat un proces în urma căruia Ilie Boerescu a fost obligat să plătească suma datorată fostului asociat.

În 1872 Pericle Pestelmalgioglu cumpără Tipografia *Unirea*, între timp devenise proprietarul tipografiei *Triangul*u.

În 1873 înființează Tipografia *Pericle M. Pestelmalgioglu*, o imprimerie unde şi-a valorificat experiența şi aptitudinile deosebite, calitatea lucrărilor editate aici fiind recompensată cu numeroase premii obținute

la expozițiile de carte: Brăila (1882, 1883), Bucureşti (1883, 1895), Craiova (1887). Printre cele mai cunoscute lucrări se poate cita albumul *Renaşterea Greciei* (*E Palliggenesia tēs Ellados*), apărut în 1895, un omagiu adus poporului grec în lupta sa pentru libertate națională, un exemplu de reuşită datorat ținutei grafice impecabile.

Un aspect mai puțin cunoscut din activitatea sa este acela de autor de manuale şcolare. În 1878 a realizat şi tipărit, în aceeaşi notă de excepție, un abecedar (*Alphabetarium*) pentru copiii înscrişi la Şcoala Greacă din Brăila.

Pentru tipărituri în limba greacă a primit ordinul *Salvator al Greciei* în grad de cavaler.

În atelierele sale au fost imprimate şi periodice: gazete politice şi comerciale. Este de reținut că în 1883, în ziarul *Dunărea*, imprimat la Tipografia *Pericle M. Pestelmalgioglu*, Alexandru G. Djuvara a publicat în premieră poemul *Luceafărul,* capodopera creației lui Mihai Eminescu.

Petzalis, Rasti Sofocles (? – 1894)

Farmacist

Cu o diplomă de spițer, obținută la Atena în 1857, vine în Țara Românească unde i se acordă dreptul de liberă practică.

În 1864, deschide la Brăila farmacia *Esculap*.

Bun pianist, şi-a transformat locuința într-un loc de întrunire a iubitorilor de litere şi de muzică, organizând serate muzicale şi literare. Este ales Preşedinte de onoare al Societății muzicale *Muza* şi al Societății filarmonice *Lyra*.

Una dintre fiicele sale s-a căsătorit cu dr. Mina Minovici şi a primit ca zestre *Farmacia Curții Regale*, înființată de Petzalis în 1857, prin decret domnesc, precum şi casa construită pe strada Regală (azi str. Mihai Eminescu). Mina Minovici mută farmacia în acest imobil, iar în 1921 o vinde farmacistului C. Ionescu-Berechet.

Casa Petzalis, str. Mihai Eminescu

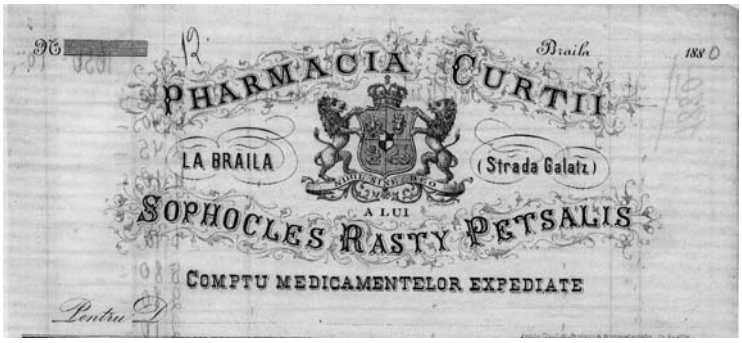

Antetul Farmaciei Curții, proprietar Sophocles Rasty Petsalis, Brăila, str. Galați
Arhiva Comunității Elene din Brăila

Polinakis, Costas (n. 1971)
Electronist, fotograf
A avut o expoziție foto în România.
A lucrat ca redactor de ştiri externe şi editor la Mediafax.

Portocală, Radu Constantin (1915-1993)
Medic, virusolog de talie europeană
Absolvent al Liceului *Nicolae Bălcescu* din Brăila şi al Facultății de Medicină din cadrul Universității Bucureşti. Teza de doctorat *Studiu experimental histopatologic şi morfologic al inframicrobului hepatic* este distinsă cu *Magna cum laudae* (1941).
Doctor în ştiințe medicale (1963), doctor docent în ştiințe medicale (1966), este întemeietorul catedrei de inframicrobiologie. Din 1943 începe cariera didactică la Facultatea de Medicină Bucureşti, avansând până la gradul de conferențiar. În 1952 ascensiunea universitară este întreruptă datorită arestării de către organele de represiune.
După eliberare îşi continuă cariera de cercetător la Institutul de Virusologie al Academiei Române, ajungând până la funcțiile de director ştiințific (1968-1973) şi preşedinte al consiliului ştiințific (1973-1976) al acestei instituții.
Cele 274 de lucrări publicate în țară şi străinătate sunt mărturia unui efort considerabil, concretizat şi prin numeroase descoperiri în domeniu, printre care menționăm: acțiunea imunoglobulinelor specifice în vaccinarea experimentală (1950), diabet experimental provocat de virusul herpetic (1951), infectivitatea acidului ribonucleic a virusului gripal (1958), infectivitatea acidului dezoxiribonucleic a adenovirusului tip 3 (1961) identificarea autoanticorpilor în infecțiile gripale şi adeno-virale (1964), ş.a.
În 1976 părăseşte România şi se stabileşte la Atena unde şi-a continuat activitatea de cercetare ştiințifică în cadrul Centrului de Cercetări Nucleare *Demokritos* şi la Institutul *Pasteur Hellenique*.

Rally, Alexandru (1897-1986)
Poet, traducător
Licențiat în istorie şi franceză al Universității Bucureşti.
A urmat studii de literatură franceză medievală la Paris.

A ocupat funcțiile de secretar al Fundațiilor Culturale Regale şi director al Editurii *Cartea Românească*.
A fost membru al Şcolii Române din Franța.
Rodul activității sale de cercetare este *Bibliographie franco-roumaine*, apărută în 1930 la Paris, în două volume, semnalată de Perpessicius ca pe o operă excepțională "prin proporții, prin erudiție şi prin utilitate".

Razi, Gherasim (1916-1989)
Jurist, diplomat, publicist
Şi-a luat licența în Drept (1937) şi în Litere şi Filosofie (1938) la Universitatea Bucureşti.
Studii pentru doctorat în drept la Bucureşti şi Paris cu tema: *Le Droit sur les Nouvelles* (1948).
Membru al Baroului Ilfov (1938-1947), consilier juridic la Paris (1938-1947) şi al Baroului din Washington, consultant al Departamentului de Stat.
Redactor la Radio *Vocea Americii* (1954-1963), director al Centrului de Producție al postului *Vocea Americii* pentru Africa de Nord (1963-1966) şi pentru Africa de Vest (1967-1968).
Ataşat de presă al Ambasadei SUA la Paris (1966-1967) şi la Kinshasa-Zair (1968-1972).
Consilier şi director al Centrelor Culturale Americane din Ciad (1972-1974) şi Madagascar (1974-1978).

Roma, Giorgio Kandiano
Poet
A studiat la Geneva. A fost membru al societății studențeşti din Geneva *Stela*.
A publicat mai multe volume editate în tipografii din Brăila: *Ē kaloybē. Asumata tria*, Tipografia *Unirea/Enosis*, Brăila 1865; *Ē krētē*, Tipografia *Unirea/Enosis*, Brăila, 1866.

Roma, Petru (1901 - ?)
Jurist
A urmat cursurile liceale la Liceul *Nicolae Bălcescu* din Brăila şi studii juridice la Facultatea de Drept a Universității Bucureşti.
A fost vicepreşedinte al Societății Elene de Ajutor Reciproc *Fraternitatea*.
Între 1939-1940 a îndeplinit funcția de preşedinte al Comunității Elene din Brăila.
A scris poeme, piese de teatru şi schițe, în limbile franceză şi română.

Sclavos, Gheorghios (1888-?)
Compozitor
A urmat cursurile de la Şcoala Greacă şi Şcoala de Muzică *Lyra* din Brăila
Urmează studiile superioare la Conservatorul din Atena.
Profesor de liceu (1913-1923) şi profesor la Conservatorul Asociației Muzicale din Pireu.
Director al Teatrului Liric Național din Atena (1946-1949).
Apreciat ca unul dintre cei mai străluciți compozitori din ultima perioadă a Greciei
A compus muzică pentru piese de teatru, opere, poeme şi suite simfonice.

Simos, Spiros
Jurnalist şi pedagog, redactor al ziarului *Patris* până în anul 1906 când, în urma unei polemici cu ziarul *Iris*, părăseşte Brăila şi pleacă la Atena.

Suliotis, Cristodul (1854-1908)
Jurist, publicist, traducător
A studiat la Paris, iar doctoratul în drept l-a obținut la Geneva.
Doctor în litere şi filosofie la Berlin.
1873-1874 – procuror la Brăila
1874-1879 – prim procuror la Galați

Părăseşte magistratura pentru cariera politică. Este ales deputat în două legislaturi.
A fost primar al Brăilei în două rânduri (1901 şi 1905)

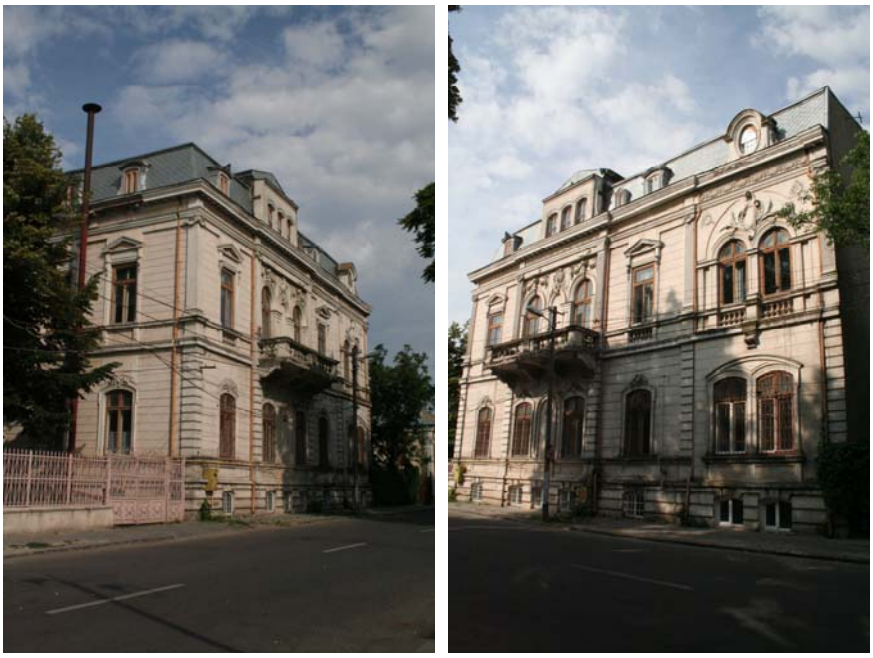

Casa Suliotis, str. Grădinii Publice, colț cu str. Bolintineanu

Fondează la Brăila ziarul *Conservatorul Brăilei* iar la Bucureşti scoate ziarul *Românul.*
Colaborează cu studii politice, juridice, de filozofie şi creații literare la revistele: *Literatorul* a lui Al. Macedonski, *Convorbiri literare* şi *Revista literară.*
Printre titlurile publicate: *Le droit naturel ou la Philosophie du droit; Compendium de philosophie*, Brăila 1876; *Les droits des enfants nés hors mariage en droit romain, droit français et droit roumain*, Geneva 1879; *Elemente de drept administrativ; Elemente de drept constituțional; Le réforme judiciaire en Roumanie*, Brăila 1890.

Tsoukalidis, Konstantinos (n.1952)

Preşedintele Camerei de Comerț şi Industrie Eleno-Română din Grecia.

A urmat cursurile Institutului Politehnic Bucureşti, obținând diploma în domeniul ingineriei mecanice şi electrice, dar şi specializarea în microelectronică şi fizica solidelor.

Şi-a început cariera în domeniul telecomunicațiilor. Este membru fondator al companiei Intracom, în cadrul căreia a ocupat diferite posturi, de la director al Departamentului de Cercetare şi Dezvoltare, până la cel de vicepreşedinte.

Konstantinos Tsoukalidis a contribuit la dezvoltarea acestei companii multinaționale, producătoare de echipamente electronice de înaltă calitate - el însuşi a proiectat mai multe produse din domeniul telecomunicațiilor.

Din martie 2004, odată cu achiziționarea pachetului majoritar al firmei Namako, este atât preşedintele companiei, cât şi preşedintele consiliului director al acesteia. În luna iunie a anului 2004, firma şi-a schimbat numele în GENNET (General Network of International Trade and Services).

Konstantinos Tsoukalidis a fost acționar şi membru în consiliile de administrație ale subsidiarelor Intracom din România (Lotrom), Bulgaria (Bulfon), Statele Unite ale Americii (Conklin), Ungaria (Fornax), Iugoslavia, Emiratele Arabe Unite şi Cipru.

Tsoukalidis este si preşedintele mai multor organizații de afaceri înființate de Grecia cu parteneri ca România, Statele Unite ale Americii, Rusia, Iugoslavia.

Recunoscut în mediile de afaceri datorită seriozității şi implicării sale, în 1994, Konstantinos Tsoukalidis a fost numit Consul Onorific al Republicii Moldova în Grecia.

Xenakis, Cosmas (1925-1984)
Pictor, sculptor şi arhitect
A studiat arhitectura la Universitatea Națională Tehnică din Atena (1942-1948) şi pictura la Academia de Arte Frumoase din Atena (1942-1943). A urmat cursuri postuniversitare la Paris (1955-1956) şi ca beneficiar al unei burse guvernamentale franceze s-a specializat în tehnici şi materiale de construcție.
A avut o carieră impresionantă ca arhitect, în special în proiecte de amenajare urbană (Franța, Iran, Ghana, Venezuela, Spania, Grecia, s.a.). A fost, de asemenea, un sculptor şi un pictor apreciat.

Xenakis, Iannis (1922-2001)
Compozitor, arhitect, inginer constructor
A urmat cursurile de la Şcoala Greacă din Brăila şi pianul la Şcoala de muzică *Lyra* cu profesoara Thalia Dimopol. A fost încurajat de mama sa, Fotini Pavlou, o bună pianistă.

Casa unde a copilărit Iannis Xenachis, str. Bolintineanu

În 1932 a plecat în Grecia, la Spati, unde a urmat cursurile liceale. Vacanțele de vară le petrecea la Brăila.
A urmat Şcoala Politehnică din Atena - în 1947 devine inginer.
La Paris urmează studiile de arhitectură. În acelaşi timp îşi completează şi perfecționează cunoştințele muzicale.
Este inventatorul mai multor tehnici compoziționale. A introdus calculul probabilităților şi teoria ansamblurilor în compoziția muzicii instrumentale.

Ghena Pricop

UN GREC, DOI GRECI, TREI GRECI… BRĂILA

1. Cât de importantă este pentru dumneavoastră originea greacă şi cum consideraţi că v-a influenţat acest fapt viaţa? Cum a fost să trăiţi prins între două culturi diferite, între două limbi diferite?

Activitatea grecilor din România s-a desfăşurat într-o strânsă colaborare cu majoritatea românească. Ei au păstrat vie tradiţia, educându-şi copiii în şcoli greceşti, ţinându-şi sărbătorile religioase şi pe cele naţionale, purtând cu mândrie costumele lor naţionale. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Pentru mine originea greacă este importantă, fiind şi originea bunilor şi străbunilor mei. Ea este o realitate şi aşa va rămâne până mor. Nu mi-a fost foarte greu să trăiesc prinsă între două culturi diferite, între două limbi diferite. Aceasta şi datorită faptului că am fost tolerantă, fiind şi eu poate tolerată la rându-mi. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Originea greacă are cea mai mare importanţă pentru mine. E un sentiment de fericire ce-l datorez ambilor părinţi, ambii de origine greacă. Nici greu, nici uşor. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Mama mea era grecoaică iar tatăl meu provenea dintr-o familie mixtă - maghiară şi germană -, aşa încât personalitatea mea s-a putut modela împrumutând elemente din toate cele trei culturi. Datorită faptului că mama mea a fost grecoaică, apropierea mamă-fiică a făcut să predomine cultura şi limba greacă în viaţa mea. (Lidia Bartaloş, 72 ani, Brăila)

Originea greacă a ambilor mei părinţi - care, din motive diferite, au fost nevoiţi să renunţe la cetăţenia greacă - a fost şi este o mândrie pentru mine, eu fiind cetăţean român. Originea greacă mi-a influenţat viaţa în mod pozitiv, bine-nţeles, şi nu mi-a creat probleme. Tot timpul

mi s-a spus „grecul", dar nu m-a deranjat asta. M-am simțit bine în ambele „ipostaze". (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Pentru mine este foarte importantă originea greacă, întotdeauna am avut o nostalgie legată de limba greacă. (Dumitra Turculeț, 70 ani, Brăila)

Originea greacă este pentru mine foarte importantă, deoarece tatăl meu era de etnie elenă. Mama fiind de origine română, am trăit sub influența celor două culturi - elenă şi română. În casă se vorbeau ambele limbi. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Mi-a schimbat viața radical. (Livia Vâlcu, 70 ani, Brăila)

Originea greacă mă face să fiu mândră iar cultura greacă mi-a influențat mult viața. Trăind între două culturi diferite, precum şi între două limbi diferite, mi-a fost foarte greu să mă adaptez. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Originea greacă este importantă pentru mine. Am trăit în acest oraş, unde a fi grec nu era ceva foarte grav într-o anumită perioadă, din contră era un lucru bun, grecii fiind considerați oameni harnici, cinstiți şi buni prieteni. În anii copilăriei mele toți cunoscuții mei ştiau limba greacă, iar eu mai puțin limba română. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Este importantă. Tatăl meu era de origine italiană, dar cunoştea limba greacă perfect înainte de a se căsători cu mama. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Originea mea greacă a fost fără îndoială o îmbogățire din punct de vedere spiritual, familial, cultural, al tradițiilor culinare, aşa cum eu consider că orice cultură străină este o îmbogățire pentru orice etnie. Chiar dacă nu am trăit între două limbi diferite - nu se vorbea greceşte la mine acasă - este totdeauna interesant să trăieşti între două sau mai multe culturi diferite. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Nu se poate spune că era aşa de importantă, deoarece trăiam, în vremurile trecute, într-un oraş dunărean, cu locuitori români, greci, evrei, lipoveni, armeni, ruşi, bulgari, turci. Brăila era foarte cosmopolită. Toți trăiau aici într-o armonie perfectă, indiferent de cultură sau religie.

Între cele două culturi nu se făcea diferența. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Sunt mândră că mă trag dintr-un popor civilizat, dintr-un loc de unde s-a dezvoltat cultura model pentru alte popoare. (Antonette Rodica Stroe, 61 ani, Brăila)

Nimeni nu îşi alege originea. Ea este dată de originea părinților şi are o importanță secundară. Obiceiurile şi tradițiile culturii în care trăieşti sunt importante pentru că determină anumite trăsături de caracter. A fost un lucru bun faptul că am trăit în sânul a două culturi diferite, am învățat de la ambele culturi şi le-am prețuit deopotrivă. Un lucru negativ a fost că am trăit într-un sistem totalitar care a avut influențe negative atât asupra culturilor cât şi a persoanelor. Din aceeaşi cauză limba română o cunosc bine iar limba greacă o cunosc parțial, pentru că am învățat-o doar în familie. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Este foarte importantă pentru mine originea greacă. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Originea greacă a fost pentru mine, mulți ani, un fel de taină, despre care nu puteam să vorbesc cu colegii şi prietenii. Era secretul şi mândria mea... (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Mă simt mai mult român. Interesant este că şi acum gândesc româneşte, visez româneşte, număr româneşte. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Părinții mei sunt români de origine greacă, născuți în România. Bunica din partea mamei întreținea spiritul etnic în casă. Se vorbea greaca şi machedona, dar o dată cu moartea ei s-a pierdut acest obicei şi asta s-a întamplat în 1960. În prezent nu mai vorbim nici unul dintre noi greaca. În afară de nume şi ceva sânge, nu prea mai avem nimic grecesc în noi. (Nicu Alifantis, 55 ani, Bucureşti)

Am fost mereu mândră de originea mea greacă pentru că Ellada a fost leagănul civilizației. Peste tot în lume există vestigii greceşti. Limba greacă şi-a lăsat amprenta în mai toate domeniile, mai ales în medicină, în ştiință şi nu numai. Şi sigur a fost minunat şi interesant să trăiesc între cele două culturi şi limbi, română şi greacă. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

M-am născut în România. Din păcate de multe ori am văzut cum familia mea a trecut prin multe greutăți. Cu toate acestea au păstrat tradițiile şi obiceiurile greceşti. Am considerat mereu că tăria de caracter, respectarea cuvântului dat şi dragostea pentru frumos le-am moştenit de la bunicul meu grec. De câte ori ascult cântecele Mariei Tănase şi Nanei Mouskouri o lacrimă ştiută numai de mine îmi apare în colțul ochiului. Sunt două culturi frumoase care de multe ori „s-au întâlnit" prin intermediul scriitorilor, muzicienilor, istoricilor. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Legat de originea mea pot spune că în România am fost considerat *grecul*, iar în Grecia *străinul*, totuşi traiul „între două limbi diferite" mi-a dat posibilitatea să comunic şi cu alți etnici greci. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

M-am născut într-o familie cu mari "complicații interetnice", dintr-un tată de origine greacă şi o mamă care, la rândul ei, se împărțea între originea ei românească, din partea tatălui şi originea ucraineană, din partea mamei. Tata s-a născut în Grecia, mama s-a născut în Ucraina, tata a poposit în România în 1949, mama în 1936. Fiecare, la rândul său, nu ştia limba română la stabilirea în această țară, fiecare era mândru de originea lui, tatăl mamei, de originea lui română, mama mamei, de originea ei ucraineană, tata, de originea lui greacă. Eu am crescut mereu împărțită între toate aceste culturi şi civilizații, învățând, practic, de mic copil, cum să fiu un "cetățean al lumii". Singurul meu regret este că am refuzat cu înverşunare să învăț de la bunica mea limba rusă, o încăpățânare prostească pe care o voi regreta amarnic până la sfârşitul vieții. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Originea greacă îți conferă un sentiment de mândrie indiferent că trăieşti în Grecia sau poate chiar mai mult dacă trăieşti în România sau în oricare altă țară. Ce au gândit şi realizat grecii încă din antichitate dăinuie şi astăzi. Elemente din limba greacă întâlnim în multe alte limbi moderne, elemente din artă, cultură şi civilizație greacă s-au impus în lumea întreagă. Modul lor de organizare, de gândire, elemente constructive, de slăvire şi apreciere ale înaintaşilor se păstrează şi astăzi. Cultul zeilor sau religia, arta şi cultura greacă sunt cunoscute pe întreg

mapamondul. Puțini sunt cei care nu au auzit de Grecia. Aşa că este o mândrie pentru mine că aparțin acestui popor. Grecii au navigat foarte mult, au luat drumul exodului şi astfel au făcut cunoscută cultura lor. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Consider că succesul în viață al unui individ depinde de cât de bine se cunoaşte pe sine şi, în acest context, originea greacă este foarte importantă pentru mine. Personal, nu am trăit prinsă între două culturi, fiind născută într-o familie în care nu se vorbea limba greacă, însă am simțit din copilărie că tot ce este grecesc îmi este aproape şi sunt mândră de originea mea. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Originea greacă este foarte importantă pentru mine şi mi-a influențat viața pozitiv. Trăind între două culturi diferite, între două limbi diferite, mi s-a oferit posibilitatea să cunosc mai bine cele două culturi şi să iau ce era mai frumos şi mai bun de la ele. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Am considerat mereu un dublu beneficiu faptul că am crescut cu ochii căscați spre două mari culturi în acelaşi timp, am avut „obligații" duble dar şi bagajul de cunoştințe îmbogățit din două surse. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Pentru mine ambele origini sunt la fel de importante. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Este foarte importantă şi mi-a influențat viața. De exemplu acum lucrez în oraşul meu natal, Brăila, pentru un om de afaceri grec. Faptul că am trăit prins „între două culturi diferite" m-a făcut să pot face diferența între cele două popoare ca: mentalitate, cultură, obiceiuri etc. Referitor la cele două limbi, sunt total diferite, cu excepția câtorva cuvinte, limba română provenind din limba latină, pe când cea greacă din greaca veche. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Cât de importantă este pentru mine originea greacă? Cu siguranță, mai mult decât încă pot conştientiza, la cei 32 de ani. De când mă ştiu, de când am amintiri despre mine şi familia mea, de atunci ştiu ca sunt în egală măsură grecoaică şi românca, sau mai bine zis, aşa cum îmi place să mă laud „greco-brăileancă". E un aspect foarte important al

existenței mele, este ceea ce mă defineşte ca persoană, pentru că în fiecare zi, în fiecare clipă, mă simt şi grecoaică iar fără falsă modestie de multe ori mă simt mai mult grecoaică decât româncă. E un lucru cu care mă mândresc, îmi place şi emană prin fiecare por acest fapt. Din fericire nu am avut niciodată de suferit din cauza faptului că nu sunt „pur-sânge" româncă, ba dimpotrivă am fost „pata" de culoare a grupului de prieteni români iar în viața mea profesională, chiar m-a ajutat originea elenă. Nu m-am simțit niciodată prinsă între 2 culturi diferite; acesta poate că este meritul mamei mele, care deşi este româncă, nu s-a opus niciodată ca în familia noastră să se vorbească limba greacă, să se danseze şi să se respecte obiceiurile greceşti; şi ... uite aşa, cele două culturi s-au îmbinat armonios, atât eu cât şi sora mea devenind ceea ce suntem azi. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

2. Ați conştientizat în primii ani de viață sau mai târziu că sunteți „diferit" de cei din jur prin origine, că faceți parte dintr-o comunitate aparte?

Familiile de origine elenă s-au integrat în viața românească, dar şi românii s-au implicat mereu în viața comunităților greceşti. La Brăila, grecii emigrați erau insulari şi cei mai mulți proveneau din Insulele Ionice. M-am născut într-o familie de greci, casa părintească aflându-se la faleză, pe strada Heliade Rădulescu, nr. 9. „Diferit" nu mă pot considera deoarece credința ortodoxă a format o legătură strânsă între românii şi grecii din această zonă. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Sigur că am conştientizat încă din copilărie. Apoi în studenție când mi s-a propus a fi ori grec ori student. Am fost obligat atunci, în 1953, să-mi iau cetățenia română. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Cu toate că mă mândresc cu originea mea greacă, n-am conştientizat nici în primii ani de viață, nici mai târziu, că sunt „diferit" de cei din jur. Greci sau români, toți suntem la fel! Oameni („mai mult sau mai puțin oneşti"). (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

De mică am conştientizat că sunt diferită de cei din jur prin educația primită de la părinți şi bunici, precum şi prin cunoştințele de cultură generală şi legate de tradițiile specifice grecilor. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Am trăit primii şapte ani, între 1940-1947, copilăria mea, pe un vas remorcher „România". Nu cunoşteam ce fel de limbă vorbesc copiii, totuşi ştiam româneşte dar era o diferență de educație. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Se trăia într-o deplină armonie şi nu era considerat nimeni diferit prin origine. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Nu am avut acest sentiment, că sunt „diferit" de cei din jur prin origine, deoarece în Brăila trăiau foarte multe naționalități şi exista o convietuire paşnică şi comună între locatarii aceleiaşi străzi sau zone. În perioada anilor '50 - '60, când eram copil, nu am avut sentimentul că vecinii au o reținere față de originea mea sau a altcuiva. Diferit m-am simțit tratat în acea perioadă de către unele autorități ale statului totalitar. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Desigur, originea elenă însăşi m-a deosebit şi m-a făcut să fiu diferită de cei din jur şi sunt mândră de asta. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Nu, nu am avut absolut deloc ideea <diferenței>, dar aflasem de la bunicii materni că grecii sunt <altfel>, cumva <redutabili> ca negustori, buni familişti, dar <cu nasul pe sus> şi ambițioşi! (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Diferența constă în faptul că învățam în paralel două limbi, geografia, istoria, cultura, dansul a două țări. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Am ştiut de copil că fac parte dintr-o familie de greci dar nu am fost şi nu sunt diferită de cei din jur. Nu există comunități mai bune sau mai rele ci numai oameni mai buni sau mai răi. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Am copilărit pe strada Bastionului iar oraşul în acea perioadă mi se părea liniştit. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

Da, încă din primii ani de viață am simțit din plin că sunt „diferită" de cei din jurul meu pentru simplul motiv că aveam tată de origine greacă şi, deşi m-am născut şi am crescut în România, nu am fost niciodată considerată de români ca fiind româncă, ci doar „grecoaica". (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Am conştientizat încă din primii ani de viață că sunt "diferită" deoarece, față de alți copii, eu ştiam să vorbesc şi o altă limbă, diferită de a lor. Chiar dacă ei încercau să mă imite ori adesea să râdă de mine (inocența vârstei…) sau de cei din familia mea, eu am continuat să vorbesc în familie limba greacă. Nu au fost rare situațiile în care, aflându-ne în momente mai puțin plăcute, am comunicat în limba greacă. O reacție negativă şi vehementă am avut din partea învățătoarei mele care le-a spus părinților mei şi mai ales bunicei mele - cu care se întâlnea mai des - să nu îmi mai vorbească în limba greacă, lucru nedemn pentru un om care este "formator de oameni". (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Da. În copilărie vag, dar la vârsta de 13 ani, când interviul pe care l-am dat revistei „Cutezătorii" a apărut sub numele românesc al unei colege, am avut sentimentul acut că sunt altfel. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Am conştientizat mai târziu, deoarece am trăit mulți ani în perioada comunistă, când erau îngrădite anumite aspecte privind limba şi cultura. Cu toate acestea, în viața de familie, bunicii, mătuşile şi unchii vorbeau în limba greacă, dar cu anumite rețineri. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Da, am conştientizat. Poate şi datorită faptului că în familie se vorbeau două limbi. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Sincer să fiu nu mă consider diferit ca om față de ceilalți, ci numai ca origine etnică. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Încă de mică am ştiut că am ceva în plus, nu neapărat că sunt diferită. Tatăl meu m-a învățat primele cuvinte greceşti, cred că de la vârsta de 3 ani (pentru a-şi face viața mai uşoară); (am să scriu cu litere latine, primele mele cuvinte deoarece nu sunt un as în a scrie în greacă):

petseta, tigara, spirta, staktothiki, psomi, iar bunica care mă creştea (mama mamei, românca) încerca să le învețe odată cu mine. Şi atunci am înțeles că tatăl meu are ceva în plus față de ceilalți; şi mi-a plăcut. Şi asta m-a făcut să îmi doresc să fiu ca el, să ştiu cât mai multe. Ceea ce s-a şi întâmplat, pe la 5 ani, când sora mea (devenită din naştere o veritabilă grecoaică deoarece a crescut-o bunica grecoaica) a început şcoala şi a venit acasă să locuiască cu noi. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

3. Vă amintiți vreun cântec de leagăn în limba greacă pe care vi-l cântau părinții sau bunicii? Aveați jucării aduse din Grecia?

Da, un cântecel pe care şi eu la rândul meu l-am cântat copiilor:

„Τα κόκκινα μίλα, / Τα πράσινα φύλλα, / μ ' αρέσυν πολύ. / μ' αρέσυν πολύ.

Μικρός πως να φτάσω / και μίλα να πιάσω / εδώ στην ποδία / εδώ στην ποδία

Χαρά ή σε μένα / να έπεφτε ένα / εδώ στην ποδιά / εδώ στην ποδιά ." (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Sigur, bunica dinspre mamă îmi cânta cântece, chiar şi de leagăn, dar nu-mi mai amintesc ce anume. Bunica Vasilichi mă iubea nespus, mai mult decât pe ceilalți doi frați. Ea s-a ocupat în special de mine ca şi educație şi m-a dat la Şcoala Greacă pentru a învăța cât mai bine limba maternă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Nu-mi amintesc de vreun cântec de leagăn şi nici jucării nu prea am avut; jucăriile mele erau făcute de o soră mai mare şi erau mingi din cârpă; jucării din Grecia, nici pomeneală. Copiii mei au primit, prin 1966, jucării din Grecia şi numai câteva, de la un frate al meu care a fost expulzat din România pe motivul că nu a vrut să ia cetățenia română. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Nu-mi amintesc cântece de leagăn cântate de bunicii din partea tatălui sau ai mamei. Bunicile mele au murit tinere. Nu mai ştiu de jucării din Grecia nimic... (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Nu-mi aduc aminte de niciun cântec de leagăn grecesc şi nici jucării din Grecia nu am avut. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

Mama cânta des cântecelul „*To ielekaki*". Am avut jucării aduse de tata din Grecia. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Îmi aduc aminte de un cântec de leagăn în limba greacă, cântec pe care l-am cântat şi eu fiicei mele şi nepoatei mele. Copilăria mea a fost în anii grei 1940-1955, când nu se putea merge în Grecia, iar mai târziu a fost şi mai dificil. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Îmi amintesc poezii, pe care le învățam de la *nona* Aglaia. Poezii româneşti şi cântece de la părinți – nu ştiu. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Fiind la o vârstă fragedă nu-mi aduc aminte, dar mai târziu am auzit astfel de cântece cântate verişorilor şi cunoştințelor mele. Nu. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Cântec de leagăn nu îmi amintesc, dar îmi amintesc o rugăciune învățată de la mama, pe care o spuneam seara, la culcare. Jucării din Grecia nu am avut, deoarece până în 1976 nu am avut legături cu rudele din Grecia. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Nu mi se cânta greceşte pentru că nu se vorbea în casă... Rudele din Grecia erau date uitării în mod voit, de frica vremurilor. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Da, îmi amintesc. Mama mea mai crescuse în Grecia cinci copii. Ştia să mă alinte cu cântece dragi greceşti. Jucării în perioada aceea aveam foarte puține. Mama, ca să mă bucure, îmi făcea păpuşi din cârpe şi câlți. Din Grecia nu primeam nimic. Erau închise acele granițe mai ales pentru noi, cei veniți în '49. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Bunicul îmi spunea o rugăciune simplă şi frumoasă „*Καληνύχτα*" – „Noapte bună", pe care nu am să o uit niciodată. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Nu îmi amintesc de niciun cântec de leagăn, nici în limbă greacă, nici în limba română, pentru simplul motiv că nu am beneficiat de astfel de cântări, sau dacă am beneficiat, eu una nu îmi amintesc. Jucării trimise

din Grecia de rudele tatălui meu am avut, nu prea multe, pentru că rudele tatălui meu nu au vrut să păstreze legătura cu familia noastră, de teama autorităților greceşti. Tata a fost emigrant politic grec, cu alte cuvinte a fost comunist. După încheierea războiului civil partizanii greci au fost nevoiți să ia calea pribegiei, familiile celor refugiați au avut de ales între a-şi renega rudele şi a trăi liniştiți sau a muri în puşcărie. Singurul care nu şi-a renegat fiul a fost bunicul meu. A făcut ani grei de detenție în puşcăria de pe insula Makronissos, un adevărat lagăr de exterminare pentru rudele partizanilor fugiți din țară, pentru comuniştii rămaşi în Grecia şi care au refuzat să semneze actele prin care recunoşteau „că au greşit şi că îşi cer iertare pentru răul provocat". Situația s-a reglementat abia după 1975, când regimul coloneilor a fost înlăturat de la putere şi democrația a fost reinstaurată în țara care a pus bazele acestei instituții. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Da, bineînțeles. Cântecele şi jocurile copilăriei în care faci cunoştință cu primele cuvinte, glasul celui ce ți le-a spus, rămân întipărite pentru toată viața în mintea ta şi cauți şi tu la rându-ți să le duci mai departe. "*Uta ialesa na pame stin Odessa, na parume caridia, castana che apidia*" (Uta să mergem la Odessa să luăm nuci, castane şi pere") "*Paramithi mistico sico pano na sto po, paramithi mistico cate cato na sto po*" (Ridică-te să îți spun o povestioară secretă, stai jos să îți spun o povestioară secretă) "*Vrehi, hionizi, to marmaro potizi, i gata maghirevi che o pondicos horevi*" (Plouă, ninge, marmura este udă, pisica face mâncare şi şoricelul dansează) "*Ftiano culurachia me ta dio herachia, culurachia, culurachia. To furno tha ta psisi, to spiti tha mirisi, culurachia, culurachia*." (Fac covrigei cu mânuțele amândouă, covrigei, covrigei. Cuptorul o să-i coacă, în casă o să miroasă a covrigei, covrigei.) "*Tin cambana tu horiumas tin acute pedia? Ti glica simeni, ti glica simeni, ding, dang, dong, ding, dang, dong*...." (Clopotul din satul nostru îl auziți copii? Ce dulce este, ding, dang, dong...) Şi multe altele… Deşi în copilărie am avut foarte multe jucării, din România sau China, din Grecia nu am avut... Pe la vârsta de 12 ani am primit de la o doamnă a cărei nepoată avea foarte multe jucării din Grecia o păpuşă tip "*modelino*", de care am fost foarte încântată. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Nu aveam jucării din Grecia, în schimb am avut ocazia să văd la fratele meu care, fiind mai mic cu zece ani, a primit jucării, prin anii 1987-1988, de la rudele noastre din Grecia (Atena). (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Cântec de leagăn, nu. Doar ecouri ale unor „cantade" recitate de cei în vârstă pe care mai târziu, adolescent fiind, le-am descoperit din nou şi am încercat să le am în colecția mea de muzică, una din melodii fiind „*To ilekaki*". Şi poate nişte poezii umoristice recitate mereu de o soră a bunicii, Coralia, care atunci când era în toane bune ne spunea diverse "*kalamburia*" precum: „*Auta einai tou Pangalou ta gousta, na makrenoume tin fousta, Kai an einai pio konti, Prostimo kai filaki*". (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Nu, nu îmi amintesc nici un cântec de leagăn. Îmi amintesc însă că bunica mea îmi spunea seara înainte de culcare „Tatăl nostru", în limba greacă „*Pater imon*". Şi îmi mai amintesc o poezioară pe care am învățat-o de la bunica mea, când eram foarte mică: *Pontikos me tin trompeta/ Pigaine na parei petra/ Na htipisei ton Iorgaki/ Ton kalo palicaraki.* Da, am avut o păpuşă adusă de tanti Maria, o rudă a bunicii mele care ne vizita, cam până în '80. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Cântece de leagăn nu ştiu pentru că eu am fost crescută de „partea română" a familiei. Însă îmi amintesc petrecerile date de grecii familiei, în care se cântau multe melodii frumoase şi extrem de vesele; cel mai mult îmi plăceau două melodii: una pentru copii, cu animale (*To kokkoraki*, cred – încă ştiu să o cânt) şi una pe care bunica mea o cânta divin – *Mia Kefalonitisa* (din zona din care bunica era). Şi mai îmi amintesc nu de jucării, ci de cărți de poveşti foarte frumos ilustrate, cu poveşti în limba greacă. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

4. Vi se citeau în copilărie legendele Olimpului şi vi se povestea că sunteți urmaş al unui popor deosebit, care a pus bazele civilizației europene?

Mi se citeau poveşti în limba greacă, drept amintire mai păstrez un volum „*ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ*" - ΑΝΔΕΡΣΕΝ, editat în Grecia, în anul 1931. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Nu-mi mai amintesc despre legendele Olimpului, dar îmi amintesc că bunica şi sora ei, mătuşa mea Alexandra, povesteau că suntem urmaşii unui popor deosebit, ce a pus bazele civilizației europene. Îmi mai amintesc cu ce drag m-a crescut bunica, m-a educat, eram doar nepoata ei favorită. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Despre Legendele Olimpului am învățat câte ceva când am urmat clasele I-VII ale Şcolii Elene din Brăila. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Am fost pregătit să trăiesc ca român, fără să mi se inoculeze mândria de a fi grec. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

În copilărie părinții şi bunicii îmi citeau şi îmi povesteau *Legendele Olimpului,* menționând că poporul grec din care provin a pus bazele civilizației europene. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Nu mi se citeau în copilărie Legendele Olimpului, dar le-am citit eu singur şi m-am simțit mândru că sunt urmaş al unui popor deosebit. De fapt acest lucru l-am simțit toată viața. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Legendele Olimpului le-am învățat la Şcoala Greacă. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

De la mama ştiu anumite lucruri, deoarece ea a învățat în curtea Bisericii Greceşti şi tot de la mama am învățat „*Pater imon o en tis uranis*", pe care şi acum îl spun cu mare plăcere. Totodată, de la mama am învățat şi imnul elen. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Da, atunci când am citit „Legendele Olimpului" bunica mi le explica şi îmi vorbea despre Grecia. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

De citit nu mi-au fost citite Legendele Olimpului, le-am citit singură în clasa a cincea şi a şasea, erau prevăzute în programa şcolară la lectură obligatorie. Tata însă îmi povestea mereu despre țara lui, despre istoria milenară a acesteia, despre faptul că a fost leagănul civilizației europene, că sunt urmaşa unui popor mândru, viteaz, care nu cunoaşte frica. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Am citit singură Legendele Olimpului şi consideram că acei eroi au fost strămoşii strămoşilor mei, fiind la vârsta când ficțiunea se confundă cu realul. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Legendele Olimpului le-am citit în copilărie, dar ce grec este acela care nu împărtăşeşte urmaşilor povestea neamului său? Țin minte că urmăream cu mare atenție emisiunile difuzate pe postul de televiziune, cu teme despre istoria şi civilizația greacă - mai mult la emisiunea „TeleEnciclopedia" -, cumpăram tot ce apărea în librării despre Grecia sau greci - dicționare, ghid de conversație, cărți despre mitologia greacă, maxime şi cugetări greceşti sau beletristică. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Le-am citit singură şi lectura mi-a întregit ideea că fac parte dintr-un popor deosebit. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

„Legendele" lui Alexandru Mitru a fost a doua mea carte de căpătâi după „Toate pânzele sus", carte în care simțeam că mă regăsesc pe mine şi istoria apropiată de apă a familiei mele. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Sora mea Andreea, mai mare cu 2 ani decât mine, a fost „responsabila" cu cititul Legendelor Olimpului. Ea îmi citea în fiecare zi, până adormeam. Era fascinată de această carte. Şi îmi povestea mult. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

5. În ce zonă a Brăilei ați copilărit? Cum era oraşul în timpul copilăriei dumneavoastră? Care erau străzile preponderent locuite de greci?

Am copilărit şi am locuit în zona falezei, pe strada Ion Heliade Rădulescu, în prezent aici se află Primăria Municipiului Brăila. Străzile din Centrul Istoric al Brăilei păstrează şi astăzi clădiri ale grecilor, care fac simțită prezența elenismului în acest străvechi oraş. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Am avut o copilărie frumoasă, chiar dacă pe atunci era foarte dificil şi părinţii şi bunica se confruntau uneori cu greutăţi financiare. Ai mei aveau câteva oi şi multe păsări. Îmi plăcea să am grijă de oiţe, să le îngrijesc, să le hrănesc. Eu eram aceea care mergeam să le culeg iarbă şi tot eu le făceam curăţenie. Îmi era drag să avem curtea plină cu animale. Zona în care am copilărit a fost zona Ardealului, aproape de Calea Galaţi. Paralel cu ea, era Alexe-Andrei, unde locuia mătuşa Alexandra, sora mamei. În timpul copilăriei mele, oraşul era chiar foarte frumos. Străzile locuite de greci erau Împăratul Traian, Danubiului, Vapoarelor, Hepites, Ana Aslan, strada Mare (Poternei), precum şi Faleza, strada Rubinilor. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Am copilărit într-o zonă a Brăilei cu majoritatea populaţiei de origine greacă, zisă „Carachioi". Un oraş foarte frumos, plin de oameni buni, nu ca acum; oameni care ştiau ce-i munca, munceau, se odihneau, se distrau şi se stimau. Străzile locuite de greci erau străzile din jurul Grădinii Mari şi toate străzile ce mergeau din strada Călăraşi spre Dunăre. Grecii, fiind în majoritate marinari, au locuit şi încă mai locuiesc la 100-200 de metri de Dunăre. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

No.3 Str. Zidari. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Tatăl, Cristofor Cordonis, era grec născut în Grecia în oraşul Agathopoli, de profesie navigator. Din această localitate au venit şi străbunicii mei, Xenofon Maria şi Cristu, care au avut 2 copii: pe bunica Frusina Deigani şi fratele ei Iani. Când au venit în Brăila, bunica avea 16 ani, iar fratele 20 ani. Străbunicii au cumpărat casă pe strada Ştefan cel Mare, unde bunica a născut 6 fete. Bunicul a venit tot din Grecia. Bunicul se numea Stavru Murelos. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

În primii ani de viaţă am locuit cu părinţii în Orşova, abia de la vârsta de 12 ani am locuit în Brăila, pe strada Malului, pe care, alături de strada Veche, Orientului, Dr. Giani locuiau multe familii de greci. (Lidia Bartaloş, 72 ani, Brăila)

Am locuit acolo unde m-am şi născut: pe strada Griviţei colţ cu strada Albinei. Nu era o zonă locuită de prea mulţi greci. Apoi pe am

locuit pe strada Maşinilor, pe Bulevardul Cuza şi pe strada Şcolilor. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Am copilărit în zona unde locuiau cei mai mulți dintre greci. În copilăria mea am văzut oraşul Brăila mai frumos şi mult mai curat. Străzile locuite de greci erau Ştefan cel Mare şi Vapoarelor. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

M-am născut dintr-o familie mixtă, tatăl român şi mama grecoaică. Am locuit pe strada Mărăşti 19 (fostă Turcă), acolo unde au locuit bunicii mei şi s-a născut mama mea Ecaterina şi frații ei: George - plecat în Grecia -, Elena - care locuia în aceeaşi curte - şi Vanghele. Pe strada Mărăşti, cât şi pe Orientului şi Pensionatului, locuiau familii de greci şi câteva familii de români, evrei, italieni. Cartierul era grecesc şi se vorbea, până în 1950, când majoritatea familiilor de greci au plecat în Grecia, limba greacă. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

După ce s-au căsătorit, bunicii s-au mutat în Brăila pe strada Goleşti, iar după un an şi-au cumpărat casă pe strada Neagră. În zona aceea locuiau mai mulți greci. Pe strada Neagră locuia la nr. 3 familia Cutava, la nr. 6 Kefalas. El era frizer şi a avut frizerie pe strada Galați. Tot pe strada Neagră la nr. 20 locuia Perfetos, care avea băcănie pe Împăratul Traian la nr. 10, lângă scările care duc pe strada Neagră. La băcănia lui Perfetos se găseau produse alimentare şi, specific timpului de atunci, se vindeau şi lemne de foc la kilogram. La nr. 18 a locuit, şi mai locuieşte şi acum, nepotul familiei Harduvelis. Mai erau două familii pe Împăratul Traian la nr. 24, dar nu ştiu cum se numeau. Pe strada Pietrii, clădirea cu 2 etaje a fost proprietatea familiei Valianatos. Au locuit în această casă până au plecat în Grecia. Pe strada Regală era o cofetărie selectă a unui grec, Papacanaris. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Am copilărit în zona centrală a oraşului. Aşa cum mi-l aduc aminte, era frumos, cu străzi curate şi multe prăvălii. Ca străzi preponderent locuite de greci cunosc: strada Calea Călăraşilor, strada Orientului, strada Veche, strada Malului, strada Justiției, strada Neagră, strada Rahova, strada Pensionatului, strada Mărăşti, strada Bastionului şi altele. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Pe Bulevardul Cuza. (Livia Vâlcu, 70 ani, Brăila)

Am copilărit în zona Brăilei ocupată de greci - unde majoritatea vecinilor erau greci, armeni, evrei şi români. Asta se întâmpla pe strada Orientului şi strada Mărăşti. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Am copilărit pe strada Roşiori. Oraşul era frumos, cu clădiri vechi, unele construite chiar de greci. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Stră-străbunii mei şi eu ne-am născut şi am copilărit pe strada Gheorghe Doja nr. 6, având vecini: grec, lipovean, armean, evreu - amestec etnic pe o străduță cu 6 case. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Am copilărit în apropierea Dunării, nu departe de Grădina Mare. Îmi plăcea oraşul vara, era luminos, iar cartierul era liniştit. Din păcate era plin de steaguri roşii şi de ruşi. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Am copilărit pe Bulevardul Independenței. Oraşul Brăila era un oraş plin de prăvălii, portul era înfloritor. Străzile locuite de greci erau Călăraşi, Bulevardul Carol, strada Republicii, străzile din port. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Am copilărit pe strada Unirii (între strada Călăraşilor şi strada Sfântul Constantin). Oraşul purta amprenta secolului XIX. Eram la gimnaziu când au început să se construiască primele blocuri. Îmi amintesc că erau câțiva copii de greci (partizani - cei veniți după al doilea război mondial) care frecventau ca loc de joacă Piața Traian. (Vasile Cochino, 63 ani, Brăila)

My father was born and raised in Braila. His father and the paternal family were Ithacan; Harilaus Vlasopolos, my paternal grandfather, was a ship's mechanic who fell in love with an ethnic Hungarian woman in Braila, and settled down to raise a family there. He was on shipboard a lot of his life. […] He died before the war was over; I was born in 1948, in Bucharest, so I never knew him. Since my grandmother was Hungarian-Romanian, I learned very little of Greek life from her. Consequently, I heard little of his childhood except stories of his family and of swimming in the Danube.[…] I was never in Braila. (A.V., 61 ani, Detroit-S.U.A.)

Am copilărit în zona intersecției dintre Bulevardul Cuza cu Calea Călăraşilor, dar întreg oraşul a fost de fapt universul copilăriei mele. Brăila era un oraş liniştit, frumos, cu multă vegetație, un oraş cosmopolit. Străzile în care erau grupați grecii se întindeau de-a lungul malului Dunării începând cu străzile: Minervei, Plutinei unde locuiau comercianții, apoi Malului, Cuza, Frumoasa, Sfântul Nicolae unde locuiau navigatorii, iar în zona străzilor din jurul Grădinei Mari locuiau armatorii, bancherii. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

În copilărie am locuit în zona Călăraşi, pe strada Ştefan cel Mare, unde locuiau şi alte familii de greci. Oraşul era frumos, avea mulți salcâmi, iar grecii locuiau în zona Călăraşilor, în special pe străzile care duceau la Dunăre şi pe strada Galați, până în centrul oraşului. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Am locuit pe strada Griviței. Mama mea avea prietene în comunitatea greacă din Brăila şi din Galați. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

M-am născut pe strada Ştefan cel Mare, la nr. 266 (292 astăzi), dar am copilărit şi în casa bunicilor paterni, pe strada Orientului, nr. 25. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

M-am născut pe strada Rahova într-o casă de greci veniți cu mult înaintea noastră, care ne-au primit cu cea mai mare dragoste şi bunătate. Apoi nu ne-am despărțit toată viața. Ne-am mutat în 1961 pe bulevardul Karl Marx, Hristo Botev. Acolo am copilărit locuind în perfectă armonie greci şi români. Îmi amintesc cu drag de momentele acelea, când tanti Marioara ne aducea acasă în balerci laptele şi iaurtul, când se vindea bragă peste tot, se vindeau sarailii şi baclavale, când trecea pe străzi căruciorul cu înghețată cum n-am mai mâncat de atunci. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Am copilărit pe strada Minerva şi Hipodrom. Brăila copilăriei era parcă mai curată şi mai frumoasă. Spun asta pentru că mă plimbam adesea pe stradă cu bunicul – până la 6 ani – şi după aceea cu tata. Îmi spuneau multe, multe poveşti despre greci. În zona Grădinii Mari, pe malul Dunării erau grupuri de greci care de cele mai multe ori formau o familie mare. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

M-am născut şi locuiesc încă în aceeaşi casă, în centrul vechi al Brăilei, pe strada Cetății. Oraşul acum seamănă foarte mult cu cel din timpul copilăriei mele. Reabilitarea străzii Mihai Eminescu a făcut-o să semene cu cea din tinerețea mea. Nu ştiu care erau străzile preponderent locuite de greci, partizanii au stat destul de retraşi, nu prea socializau, țin minte doar congresele de la Bucureşti, acolo unde era sediul Comunității Grecilor Emigranți. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Am copilărit pe strada Malului, în zona centrală a oraşului. Faleza, care era locul meu de joacă şi Dunărea, care era plină de vapoare, făceau parte din viața de zi cu zi. Oraşul s-a dezvoltat foarte mult în timpul copilăriei mele, s-a confruntat cu foarte multe demolări şi cu exodul populației spre locuințele tip apartament de bloc. Asta i s-a întâmplat şi familiei mele. Brăila era locuită de greci pe străzile ce se aflau aproape de faleză, de port. Majoritatea grecilor din Brăila erau lucrători în domeniul portuar. De aceea ei căutau să locuiască cât mai aproape de locul de muncă, pentru ca la pauză să poată merge acasă să servească masa. Pe străzi precum Al. I. Cuza, Malului, Vechea, Logofăt Tăutu, Albiei, Orientului, Justiției, Pensionatului, Frumoasa, Bastionului întâlneai case în care locuiau familii de greci, majoritatea cu chirie. În zona centrului vechi, zona Grădinii Publice, se mai aflau casele "bogătaşilor" greci - Portolo, Messaris, Draculis, Spiru Dumitriu - care au părăsit România iar casele lor au fost naționalizate. Specific oraşului Brăila este pavajul stradal format din piatră cubică - măruntă şi mare, adusă de cele mai multe ori din Grecia cu vasele, pentru a contrabalansa încărcătura navei - care se întâlnea pe toate aceste străzi, la care s-a renunțat o vreme şi la care acum s-a revenit din nou. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Am copilărit în cartierul Hipodrom. Cartierul era sumbru, datorită construcțiilor ridicate în perioada comunistă. În cartierul Hipodrom, unde locuiesc şi în prezent, trăiau foarte mulți greci, care între timp au plecat în Grecia, când au văzut că situația în România devenea din ce în ce mai grea. O soră a bunicii mele a plecat în Grecia în timpul comunismului iar cealaltă soră a bunicii s-a mutat la Atena după revoluție, cu toată familia. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Anii copilăriei i-am petrecut în perimetrul cuprins între Calea Călăraşilor şi Dunăre, pe strada Mărăşti care era deranjată o singură dată pe an când treceau maşinile aflate în Raliul Dunării, care aveau traseu pe acolo. Era o stradă liniştită care, în fiecare dimineață de vară, se stropea de către locuitori. Sincer, târziu am descoperit cartiere precum Obor, Vidin şi Viziru. Aveam o imagine ştearsă despre ele şi labirintul de blocuri mă speria. Am crescut în umbra caisului din curte şi a sălciilor care încă mai erau pe malul Dunării. În cartier ştiu că bunica avea multe cunoştințe care erau greci şi locuiau pe Orientală, Malului sau Justiției. Eu îmi aduc aminte de prietenii de joacă ai copilăriei care, o parte din ei erau de origine greacă, precum Dan Pozsonyi a cărui tată era navigator, Cătălin Dimofte a cărui bunică din partea tatălui era grecoaică, Adrian nepotul Mariei tis Pandoras, Nicola Dimache, nepot şi el de căpitan de apă dulce, frații Fokas. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Am copilărit în zona Călăraşiului, în spatele restaurantului Continental, mai precis pe strada Rahovei. […] Din câte îmi aduc aminte, cam prin toate zonele existau familii de greci. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Am copilărit pe strada Aleea Cocorilor, în cartierul Viziru III. Oraşul copilăriei mele era mai curat, cu mai multă verdeață, mai puțin aglomerat. În perioada copilăriei mele deja mulți greci se repatriaseră. Ştiu că tatăl meu a locuit pe Bulevardul Cuza şi că acolo au locuit şi alți greci. Şi pe strada Malului, unde bunica mea avea o prietenă, doamna Camburopol, erau familii de greci. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

De când m-am născut, am copilărit pe strada Călăraşi (unde stau şi astăzi părinții mei) şi pe strada Gării, la bunica. Dar ştiam încă de atunci despre zonele de greci, cele de pe Danubiului şi toate străzile ale căror nume nu le ştiu (parcă strada Neagră, etc., cele din spatele Bisericii Greceşti, de la Şcoala Greacă) care duc şi astăzi la Dunăre. Îmi amintesc că naşul părinților mei, dl. Stavros Harduvelis, mai îmi povestea, când eram mică, despre diferite cofetării sau case de greci, încercând să îmi localizeze în minte locuințe ale familiei noastre extinse. Chiar şi astăzi unul din unchii mei a rămas în vechea casă elenă de pe strada Neagră. O casă nu foarte mare, dar extrem de frumoasă şi primitoare, care ai

impresia că este situată pe o colină (aşa cum sunt multe case în Grecia) de unde se vede o privelişte care îmi place tare mult. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

6. Aveaţi vecini greci? Vă jucaţi deopotrivă cu copii de greci şi români sau aveaţi restricţie de la părinţi să nu vă jucaţi cu oricine? Ce jocuri greceşti ştiaţi? Mai ţineţi minte regulile sau versurile vreun joc în limba greacă?

Locuiau foarte mulţi greci de-a lungul falezei şi pe strada mea. Am avut vecini şi prieteni: familia Cutzi (Marianti şi Theodor), familia Paceas (Lefka şi Iani), familia Misu (Kleoniki, Eftimia şi Iorgu), familia Laguros (Erasti şi Sia), familia Galatzatos (Marika şi Gogu), familia Kavadia (Elpiniky şi Nicu), doamna Ardeleanu Tasula Eleni (epitrop la Biserica Grecească), familia Tzelentis, familia Boiagis (Teodor, Cociu), familia Moscopol Jean (Iani Moscu), familia Tzolomidi, familia Vithino (Veneta şi Hristu), familia Cricopol, Caludi (frizer la o unitate situată pe strada Călăraşi). (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Nu-mi amintesc de vecini greci. Aveam în schimb mulţi vecini români, cu ai căror copii mă jucam. Nu aveam restricţie de la părinţi să nu mă joc cu anumiţi copii. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Aveam vecini greci. Copilăria nu cunoaşte origini, ne jucam şi ne împăcam, pe cât se poate de mult, greci, români, evrei, basarabeni ce locuiam în zonă. Ţin minte marşurile greceşti de la şcoală. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

În zona în care am locuit pe bulevardul Cuza, între strada Călăraşi şi malul Dunării, trăiau greci, români, evrei, lipoveni cu care am convieţuit împreună fără să simţim vreo diferenţă de naţionalitate. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Da, aveam vecini greci, dar mă jucam deopotrivă şi cu copii români şi cu copii greci. (Lidia Bartaloş, 72 ani, Brăila)

Desigur: unchiul meu Theodoridis (fratele mamei mele) şi sora lui Jean Moscopol şi familia Paraschiv. Mă jucam cu oricine, nu mi se impuneau restricții de niciun fel. Nu-mi amintesc deloc jocuri în limba greacă. Noi ne jucam şi vorbeam cu copiii în limba română. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Deoarece pe strada Mărăşti unde locuiam nu erau copii, mergeam pe strada Orientală şi mă jucam cu gemenele Moskana, Lucy şi Droso şi cu Viorica Alibrantis şi Ketty Teodoru. Primele trei sunt acum în America (New York), iar Ketty în Australia. De asemenea, mă jucam cu Gita, nepoata doamnei De Roma, cu care eram vecini. Ei vorbeau în limba italiană, iar soțul ei De Roma era grec (Candianos). Cu familia De Roma aveam legături doar ca vecini, nu de prietenie. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

Aveam vecini greci şi ne jucam fără nicio restricție de la părinți. Jucam „Călugărul". Regula jocului era: săream şi spuneam „patisa" (am călcat) şi răspunsul era „ohi" (nu). (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Am avut vecini greci, mă jucam cu toți copiii din cartier şi nu am avut restricție de la părinți. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Aveam vecini greci cu care ne jucam, dar îmi amintesc cum la un moment dat copiii au plecat cu părinții lor în Grecia şi i-am pierdut. Nu ştiam precis ce se întâmplă. În rest, ne jucam cu toți copiii. Ne jucam jocuri româneşti. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

La Giurgiu nu aveam vecini greci. După ce l-au transferat pe tata la Brăila, în 1950, la „Navrom" (S.R.T.), mama s-a întâlnit cu foarte mulți greci care au copilărit pe şlepuri şi cu foste eleve. Am avut-o aici şi pe mătuşa mea, Ana Camburopol, sora mamei. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Ne jucam toți copiii împreună, indiferent de naționalitate sau religie. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Aveam şi vecini greci şi din alte etnii. Ne jucam deopotrivă cu toți copiii, nu aveam restricții, aveam prieteni evrei, turci, lipoveni, români, armeni. Jucam tot felul de jocuri, nu neapărat greceşti. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Aveam vecini greci, români, evrei, turci, ruşi, bulgari, ţigani, italieni. Mă jucam cu toţi copiii din aceste familii, intram în casele acestor familii, eram aşezaţi la masă deopotrivă toate naţionalităţile şi nu am auzit niciodată ca un părinte să ne spună că nu este de acord să ne jucăm cu toţi copiii, inclusiv cu ţiganii. Jocurile erau comune, nu le puteam diferenţia, dar în textul lor existau cuvinte din mai multe limbi. Pot exemplifica: „Patisa", care se joacă şi astăzi. Se contura corpul unui om pe segmente şi cu ochii închişi şi într-un singur picior trebuia să sări dintr-un segment în altul, fără să atingi marginea segmentului întrebând: *Patisa*? (*am călcat*?), ceilalţi răspunzând în funcţie de ce se întâmpla: *ne* (da) sau *ohi* (nu). (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

În anii copilăriei mele, vecinii erau foarte suspicioşi unii faţă de ceilalţi, era perioada delaţiunilor şi a instalării comunismului; oamenii sărăciseră, li se naţionalizaseră proprietăţile; ai mei mă ţineau în curte şi mă jucam mai mult singură. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Trăiam greci şi români laolaltă. Părinţii noştri ne-ncurajau să ne jucăm cu copiii români şi nu exista nicio diferenţă. Jucam şotron - unde şi acum se păstrează cuvintele *Patissa? - Ohi!* etc.

Γύρω γύρω όλοι / στη μέση ο Μανόλης / χέρια πόδια στη αυλή /Κι ο Μανόλης στο σκαμνί

Ο χοντρός και η χοντρή, παίζουν μπάλα στην αυλή / Ο χοντρός την φίλησε, κι η χοντρή κοκκίνησε.

Τραμπα-τραμπαλίζομαι / Πες τα και τσακίζομε, και χτυπώ το γωνα και μαλώνει η νονά μου, / Και μου σκίζεται η ποδιά και γελούνε τα παιδιά: Να για πείσμα του εγώ, θα ξανατραμπαλιστώ. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Am avut un singur vecin grec, care stătea pe aceeaşi stradă, dar destul de departe de casa mea, aşa că în copilăria care nu a fost prea fericită pentru mine, m-am jucat doar cu copiii români, care locuiau lângă casa mea şi care aveau permisiunea părinţilor lor de a se juca cu mine. Eu nu prea m-am jucat cu alţi copii, dar nu din cauza originii mele ci a handicapului cu care m-am născut, o luxaţie femurală dreaptă, tratată ortopedic când aveam patru ani, am fost imobilizată în aparat gipsat peste un an de zile, ulterior am fost imobilizată încă opt luni într-

un dispozitiv special, după care au urmat lunile de recuperare fizică, etc. Izolarea mea de către societate s-a produs din cauza acestui motiv, iar copiilor nu li se permitea apropierea de mine, de teamă că „boala s-ar putea lua!”. Prin urmare nu cunosc nici jocuri româneşti, darămite greceşti, nu cunosc nicio regulă, niciun vers al vreunui joc, fie el grecesc, fie românesc... (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Am avut vecini greci, chiar dacă în majoritatea cazurilor nu aveau copii sau nepoți de vârstă apropiată mie. Ne salutam şi vorbeam în limba greacă fără a ne feri sau a fi priviți altfel de vecini. Pe stradă aveam copii români, țigani, unguri şi o turcoaică cu care m-am înțeles foarte bine. Nu a existat niciodată vreun conflict "etnic" pe stradă, toți ne-am trăit copilăria la maxim. Jocuri greceşti nu prea ştiam. Singurul joc cu influențe greceşti era "Călugărul". Aici dialogul este în limba greacă, lucru pe care foarte puțini îl ştiu: "*patisa*", "*ne*" "*ohi*" (am călcat, nu, da). Probabil că acest joc a fost jucat de înaintaşii noştri veniți din Grecia şi, datorită simplității sale, s-a menținut. Un alt joc este o variantă românească a jocului "Ursul, ursul, doarme". Ca şi în cea cunoscută, toți copiii stau în cerc prinşi de mâini, unul stă în mijloc cu ochii închişi iar ceilalți se rotesc în jurul său cântând: "*Ghiro, ghiro oli, stin mesi o Manolis, heria, podia stin grami, oli cathunde stin ghi*." (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Aveam şi încă am mulți vecini greci, cu care îmi plăcea tare mult, atunci când mă întâlneam, să scot două vorbe în greacă, chiar dacă uneori le mai „stâlceam”. Unora nici nu le ştiu numele de familie dar ştiu că sunt greci; îmi amintesc acum de: tanti Reghina şi Boris, tanti Merry, familia Raftopol, familia Ienăchescu (chiar mă jucam cu Kati – Socrates). Nu am avut niciodată restricție, părinții noştri chiar ne-au încurajat să ne jucăm dar nu existau foarte mulți copii greci la noi în cartier de aceea jocuri greceşti chiar nu ştiu. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

7. Primeați doar musafiri greci sau şi musafiri români, evrei, turci etc.? Cu ce erau tratați musafirii?

Casa noastră era deschisă tuturor prietenilor şi cunoştinţelor, indiferent de naţionalitate. Pentru musafirii noştri, masa era plină cu tot felul de bunătăţi: de Crăciun - baclavale, corăbioare, trigoane, cozonac, *vasilopita*, *scordalea*, iar de Paşte – friptură de miel, *spanakopita, tiropita*, ouă roşii, cozonac. Parcă şi azi mai simt parfumul şi gustul dulceţei de coji de portocale. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Primeam orice fel de musafiri şi greci bineînţeles. Cu evreii ne înţelegeam foarte bine. Musafirii îi tratam cu dulcеţuri, de trandafiri ori portocale, cu prăjiturele, baclavale ori trigoane, ce aveam mai bun făcut de bunica. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Primeam musafiri cam 60% greci şi cam 40% români şi evrei. Erau serviţi cu prăjituri şi dulcеţuri făcute de mama în casă: corăbioare, halva turcească, baclava, dulceaţă de trandafiri, de vişine, cireşe, caise şi gutui. De la nicio vizită nu lipsea cafeaua. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

La noi veneau mai mult musafiri greci şi mama îi servea cu dulceaţă. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Primeam musafiri atât greci cât şi români. De regulă, musafirii erau trataţi cu dulceaţă sau şerbet făcute de mama. (Lidia Bartaloş, 72 ani, Brăila)

Primeam orice fel de musafiri. Familia Horenstein erau prietenii noştri fideli. Mama mea îi trata cu corăbioare şi alte prăjituri, fiind o bună gospodină, specialistă în acest domeniu. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Primeam musafiri români şi greci pe care îi tratam cu baclavale şi trigoane. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Aveam şi prieteni evrei. (Livia Vâlcu, 70 ani, Brăila)

Părinţii primeau în vizită atât români cât şi greci şi îi tratau cu cafea, dulceaţă, şerbet şi sarailii. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Aveam musafiri din etniile din oraş. Erau trataţi cu cafea, dulceaţă şi halva turcească. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Musafirii se tratau obligatoriu cu o cafea servită în ceşti mici, din cafeaua verde, prăjită şi râşnită de mama când veneau oaspeții. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Familia mea avea numai prieteni greci. Nu primeam în casă colegii de şcoală şi mai târziu nici colegii de serviciu. Nici tata nu primea în casă colegi români. Avea relații cu ei numai la serviciu. Se serveau musafirii cu cafea şi vişinată. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

În direcția aceasta nu era nicio diferență. Musafirii noştri erau de toate naționalitățile existente la acea vreme în oraş. Date fiind timpurile, mai mult de o dulceață şi apă rece nu prea se obişnuia. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Nu se făcea diferență între musafiri. Erau tratați cu dulceață, şerbet, dulciuri. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Primeam în familie musafiri de toate naționalitățile. Erau tratați cu: dulceață, chec, corăbioare, baclava, trigoane. Se ținea cont de sărbătorile religioase, perioadele de post şi religia fiecărui musafir. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Părinții aveau prieteni greci, români şi evrei, pe care îi primeau şi îi tratau cu baclava, corăbioare, cafea alături de un pahar cu apă, dulceață şi limonadă. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Bunicii mei aveau prieteni greci şi evrei, doctori şi avocați, la care mergeam în vizită sau veneau dânşii la noi. Pentru că era mare sărăcie prin anii '55, pentru musafiri erau de bază cafeaua şi dulceața. Nu se mai făceau mese mari, totul era restrâns la minimum. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Primeam cu drag tot felul de prieteni. Erau tratați cu prăjituri de casă, cu cozonaci, cu baclavale şi dulcețuri făcute în casă. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Musafirii noştri erau toți cei ce iubeau cultura şi obiceiurile grecilor. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

Musafirii nu aveau naționalitate şi erau foarte bine primiți. Bunica făcea nişte prăjituri cu nuci (*Karidopita*), Baclava grecească, *Milopita* -

prăjituri cu mere foarte, foarte bune (să mă iertați dar aş folosi o altă expresie: te lingeai pe mâini de bune ce erau). Mai facem şi astăzi prăjituri, totuşi ne-am cam modernizat. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

În casa mea intra oricine voia să vină în vizită, mai mult veneau prietene ale mamei, ale mătuşii, tata a fost o fire foarte retrasă, care nu a avut decât vreo doi-trei prieteni, membrii aceluiaşi partid comunist grec... Eu nu i-am cunoscut niciodată. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Am locuit, în majoritatea timpului, la un loc, trei generații: bunica, care era italiancă căsătorită cu grec, părinții care erau greci şi eu. Bunica provenea dintr-o familie cu şapte copii, care s-au căsătorit la rândul lor cu italieni, greci, cehi, nemți sau români. Aşa se face că musafirii noştri erau de toate națiile. Bunele gospodine aveau în casă întotdeauna mai multe tipuri de dulceață: vişine, gutui, cireşe albe, portocale - "*glico tou cutaliou*" (dulceață la lingură) - aşa că în momentul în care un musafir ne trecea pragul se servea o dulceață şi un pahar de apă. Cafeaua era şi ea nelipsită din casă, cafea de bună calitate, care se servea alături de un produs făinos (biscuit, pişcot), însoțit de un pahar de apă. Vişinata era şi ea servită, mai mult domnilor veniți în vizită. Aveam o mătuşă, grecoaică, care avea în curte un smochin din care făcea o minunată dulceață de smochine cu care ne trata întotdeauna iar o altă mătuşă era specialistă în şerbet. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Primeam musafiri şi greci şi români. Musafirii erau tratați cu dulceață de cireşe albe, caise, vişine, un pahar cu apă şi o cafea. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Musafirii bunicii erau în special greci dar la ea poarta era deschisă pentru toată lumea şi ajuta pe toată lumea. Avea un bătrân român care era grădinar şi vara venea mereu cu roşii şi castraveți la ea într-un paner de nuiele, şi erau nişte roşii cum de atunci nu am mai văzut. Marin îl chema. După ce îi plătea, îl servea şi cu ceva zaharicale (rahat, dulceață şi apă). Mai era un nene pescar care îi aducea la poartă peşte şi pe care îl trata tot ca pe un musafir. Erau nelipsiți ca musafiri *kiria* Eleni de pe Orientului, Maria tis Pandoras, *kiria* Thekli, vecinul Arghir care era căsătorit cu o armeancă, şi nelipsita Coralia, sora bunicii. La baza tratației

era cafeaua însoțită de un pahar cu apă şi de ceva dulce, fie şerbet, fie dulceață, rahat sau o bomboană. Parcă îi mai servea şi cu vişinată pe care o ținea într-o mică damigeană. Mai făcea mama Cula, aşa îi spuneam bunicii, şi un de neuitat *rizogalo* - orez cu lapte şi halva de casă. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Bunica mea, care a locuit cu noi după moartea bunicului (lui *papu*, cum îi spuneam), era vizitată de prietene grecoaice. Îmi aduc aminte că le servea cu dulceață şi cafea. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Niciodată nu s-a făcut vreo diferență la noi în casă. Mama fiind româncă, normal că aveam mulți prieteni români dar uşa noastră era deschisă tuturor. Se făceau „chefuri" atât româneşti cât şi greceşti. Eu întotdeauna mă apropiam foarte uşor de copii, dar mai ales de cei care, ca şi mine, mai aveau un pic de alt sânge. Chiar îmi amintesc de o colegă de şcoală, cu care m-am înțeles întotdeauna bine şi care era turcoaică, Inginur. Îmi plăcea să îmi povestească de la ea de acasă, să ne aducă dulciuri turceşti. Noi în schimb, acasă serveam de toate. Mama este o gospodină înnăscută, îi place să gătească şi poate de aceea a şi învățat să facă şi mâncare grecească, care îi reuşeşte de fiecare dată. De la noi de acasă şi astăzi pleci sătul, aşa că invitații noştri erau serviți cu de toate. Îmi plăceau foarte mult dintre preparatele greceşti: supa *Avgholemono, Scordalia, Rigannia* (asta m-a învățat şi pe mine sora mea), *Musaka*. Dintre dulciuri, când eram mică, la modă era şerbetul, pe care mătuşa mea Atena ni-l aducea de fiecare dată din Grecia. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

8. Limba greacă ați învățat-o la şcoală sau în familie?

Primele cuvinte greceşti le-am învățat în familie, deoarece în casă se vorbea numai în această limbă. Mai târziu am urmat cursurile Şcolii Greceşti din Brăila. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Limba greacă am învățat-o la şcoală, pe Rubinilor, dar se vorbea şi în familie. Îmi pare tare rău că nu am reuşit să-mi învăț fetele limba greacă, mai ales pe cea care a urmat studiile liceale la profilul filologie,

unde a învățat limbi străine: franceza, germana, latina. Mi-a tot reproşat asta după terminarea liceului când ar fi putut să urmeze limbile orientale dacă ştia limba greacă. Aşa a ales limba franceză. Nu ştiu cum s-a întâmplat de nici măcar „din zbor", cum se spune, nu a reuşit să învețe limba greacă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Limba greacă am învățat-o întâi în familie şi pe urmă la şcoală. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

From my mother and our maid. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Copilăria mea a fost în jurul casei, unde am învățat şi limba română jucându-mă cu copii români. Limba elenă am învățat-o de la părinți, fiind greci. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Limba greacă am învățat să o vorbesc în familie, apoi am învățat să scriu şi să citesc luând lecții particulare de la doamna Gheorghiadis, prietenă de familie, care locuia pe strada Maşinilor. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Eu am început să vorbesc limba greacă cu familia mamei mele, cu vecinii şi cu copiii lor. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

Limba greacă am învățat-o în familie de la tatăl meu, care era grec. Mama mea era româncă. În familia mea se vorbea româneşte. Tăticul vorbea doar cu noi, copiii, greceşte. Tăticul a murit când eu aveam doar 11 ani; de atunci nu am mai avut cu cine să vorbesc greceşte şi am uitat. În momentul când m-am înscris în Comunitatea Elenă Brăila am reînceput să aud vorba grecească. (Dumitra Turculeț, 70 ani, Brăila)

Fiind vremuri grele (tata murise, iar mama era bolnavă), nu am fost învățat să vorbesc limba greacă. Mama vorbea greceşte cu sora ei, pentru ca noi, copiii, să nu înțelegem necazurile. De exemplu, nu spunea la *zahăr - sahari*, ci *aspro (alb)*. Am învățat însă singur cuvinte greceşti. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Limba greacă am învățat-o în familie. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Limba greacă am învățat-o la Şcoala Elenă de pe strada Rubinilor. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Am învățat limba greacă în familie. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

În familie, de la bunica; tata cunoştea limba dar nu vorbea în casă. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

În familie am învățat limba greacă, deoarece Şcoala Greacă a fost desființată şi am mers la şcoală românească. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Nu am învățat greceşte, deşi surorile tatălui meu vorbeau între ele, iar străbunica de la Tulcea, Asima, nici nu ştia româneşte. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Mai întâi am învățat limba greacă. Părinții mei vorbeau greceşte. Apoi afară, la joacă, cu copiii, am învățat româna. La şcoală am mers în paralel, la Şcoala nr. 5, Şcoala Grecească. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

În primii ani de viață bunicul mă învăța limba greacă, dar atunci când el nu a mai fost nu am mai avut cu cine să învăț. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Limba greacă am început să o învăț de la tata, sau cel puțin el a încercat, dar, ca şi în cazul bunicii materne, am refuzat cu îndârjire. Abia când am ajuns la facultate, am urmat timp de doi ani cursuri de limbă greacă la Universitatea Cultural-Ştiințifică, iar în 1995 am fost trimisă de Comunitatea Greacă la Universitatea din Ioannina pentru a urma un curs intensiv de limba greacă, curs pe care nu am reuşit să îl absolv, deoarece la întoarcerea în România, în vacanța de vară, am suferit un accident de circulație, în urma căruia mi-a fost amputat un picior, iar pentru salvarea celuilalt mi-au fost necesari 11 ani, două internări într-un spital din Atena, ultima spitalizare a durat din iulie 2004 până în februarie 2006. Abia în acel spital, înconjurată doar de greci, am început să vorbesc cursiv limba greacă. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Limba greacă am învățat-o în familie, de la părinți dar şi de la bunica mea care, deşi era italiancă născută la Sulina căsătorită cu un grec,

vorbea foarte bine această limbă. De altfel toți frații ei cunoşteau şi limba greacă încă din vremea copilăriei lor la Sulina. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Limba greacă am învățat-o inițial în familie, apoi, după revoluție, în cadrul Comunității Elene din Brăila şi în Grecia - unde am fost trimisă de către comunitate în cadrul a două programe de învățare a limbii elene. Limba greacă am învățat-o la comunitate, unde socializăm cu tineri greci şi copii greci, când ne întâlnim la diverse acțiuni culturale. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Melodia limbii am aflat-o încă din familie când eram atent la ce se vorbea în jurul meu. Şcoală în limba greacă nu am făcut, era şi imposibil în regimul comunist. După '90, ca mai toți grecii din comunitate care învățau limba greacă, am studiat cu doamna Sia (Anisia Pieratos). (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Limba greacă am învățat-o în Grecia, pe stradă, dar şi la şcoală. Mai mult pe stradă. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

În familie am învățat puțin. Până să merg la şcoală țin minte că bunica îmi vorbea în greacă şi eu îi răspundeam în română, după care în clasa I, pentru că aveam probleme cu limba română (nu pronunțam corect), mi s-a vorbit numai în română şi am uitat greaca. Apoi am urmat cursuri de limba greacă cu doamna Sia la Comunitatea Elenă şi apoi am obținut o bursă de studii universitare în Grecia şi am făcut un an pregătitor de limbă greacă la Salonic, la Universitatea „Aristotelis". (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

După cum deja am povestit, primele cuvinte le-am învățat acasă, de pe la vârsta de 3 ani, de la tatăl meu. „Perfecționarea" a început pe la 5 ani, când sora mea, care la acea vreme avea 7 ani s-a mutat de la bunica grecoaica cu noi acasă. Tata a continuat să vorbească cu ea limba greacă ca să nu uite şi cum eu nu înțelegeam tot ce vorbesc, am început să fiu foarte atentă la ce gesturi făceau şi le asociam cuvintelor auzite, am început să vorbesc la telefon cu bunica grecoaica (căreia îi spuneam *nona* – aşa cum se spune în Kefalonia) şi încet, încet am început să pot purta o conversație. Mai târziu, am început să o întreb pe sora mea, Andreea, diferite cuvinte din melodiile pe care le ascultam (recunosc că şi astăzi

mai fac acest lucru iar în clasa a 11-a am făcut un an de limbă greacă la şcoala Comunității Elene din Brăila cu domnul Vastardis. Ulterior, în Bucureşti, după ce am terminat facultatea, am avut norocul să lucrez cu societăți greceşti şi vocabularul mi s-a tot îmbogățit. Nici astăzi nu m-am oprit. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

9. Ați învățat la o şcoală grecească sau la o şcoală românească? Vă amintiți vreun dascăl preferat sau vreun dascăl de care vă era teamă?

Primii ani de şcoală i-am absolvit la Şcoala Grecească din Brăila, apoi am urmat cursurile Liceului „Sancta Maria" (strada Radu Campiniu, azi funcționează un spital). Cu admirație şi respect, după zeci de ani îmi amintesc de dascălii mei: doamna prof. Gheorghiade, doamna prof. Leontiade Cristalia. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Am învățat la Şcoala Grecească pe strada Rubinilor. Nu-mi mai amintesc prea multe despre dascăli, poate din cauza vârstei, dar îmi plăcea profesoara de lucru, o grecoaică destoinică ce preda lucrul manual, evident în greacă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Am urmat clasele I-VII la Şcoala Grecească, după care am trecut la o şcoală românească. Îmi aduc aminte de directorul Şcolii Greceşti, domnul profesor Leontie Hristu, decedat în Grecia la o vârstă de peste 90 ani şi de alte 2-3 profesoare, cărora nu le mai țin minte numele. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Santa Maria Braila. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Am învățat la Şcoala nr. 7 (actualmente nr. 10) - şcoală românească. Domnul Balaban a fost dascălul meu - exigent dar nu mă temeam de el, eu fiind elev premiant. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Am învățat la Şcoala Greacă, care acum este Şcoala nr. 5. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

Tatăl meu a dorit ca, în loc să merg la grădiniță românească, să merg în clasa I la Şcoala Greacă de pe strada Rubinilor. Eu aveam 5 ani şi

am urmat clasa I împreună cu alți copii greci. Aveam ca profesoară pe Kristalia Leondiadi. Serbarea de sfârşit de an, la care am spus şi eu o poezie (am fost urcată pe catedră şi am avut un mare succes) a fost coordonată de profesorul Iorgakopol. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

Am învățat la Şcoala Grecească de pe strada Rubinelor din Brăila. Îmi amintesc cu plăcere de directorul şcolii Leontiadi, profesoara Cristalia şi Gheorghiadi. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Am învățat la şcoli româneşti şi mi-a plăcut foarte mult învățătoarea Lache. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Eu am făcut şcoala numai în limba română. Mama mea a considerat că dacă ştiu să vorbesc greceşte e suficient, nimeni nu mai spera să plece în Grecia. La şcoala primară am avut şi colege grecoaice: Aravandino Tasula, Caligas Regina, Caravia Tasula. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Am învățat la o şcoală românească, deoarece părinții şi-au dat seama că limba greacă nu se va mai folosi ca în vremurile trecute. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Am învățat la o şcoală românească. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Am urmat clasa I la şcoala unde a învățat Panait Istrati. Din clasa a II-a până în clasa a X-a am învățat în corpul Liceului „Nicolae Bălcescu". Toți profesorii au fost oameni deosebiți. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

La Şcoala Elenă am învățat 4 clase şi pe urmă am continuat studiile la Liceul „Nicolae Bălcescu". Îmi aduc cu plăcere aminte de domnul profesor Radu Niculescu de limba latină, de directorul Teodorescu, de profesorul Robescu şi alții. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Am învățat la o şcoală românească. Eram plăcut impresionat de domnul învățător Dimofte (Şcoala nr. 6 „Sfântul Nicolae") şi mai târziu de domnul profesor de istorie Leoveanu, poreclit Baraj (Liceul „Nicolae Iorga"). Era poreclit astfel pentru că, după ce te asculta, îți punea nota şi

în funcție de modul cum te descurcai la cele 3 întrebări de baraj. Noi, elevii lui, am acumulat cu toții frumoase cunoştințe de Istorie Antică. (Vasile Cochino, 63 ani, Brăila)

Am învățat la o şcoală românească. Nu-mi era teamă de nici un dascăl, aceştia fiind foarte apropiați de copii. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Am învățat în şcoli româneşti. Profesori preferați la gimnaziu: dl. Gh. Iacob (literatură), dl. Mocioiu (istorie). Profesori preferați la liceu: dl. Petride, dl. Zaharia Lucilius, dl. Roşioru, dl. Teofil, d-na Câmpeanu, d-na Popescu Penelope. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Am învățat la şcoală românească, era chiar la capătul străzii Ştefan cel Mare, o şcoală primară. Îmi amintesc că mulți dintre colegi, evrei, au plecat atunci în Israel definitiv (anii '60). (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Învățam la Şcoala nr. 5, era Şcoala Elenă. Kakaveti era un profesor de limbă greacă şi preda şi istoria şi geografia, era aspru, dar de fapt ne vroia binele. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Am învățat la Şcoala nr. 5, Şcoala Grecească. Învățătoarea mea, doamna Argatu, a fost îngerul nostru păzitor şi deschizător de drum. De asemenea, domnul Tanos Triandafilos răbdător, dar sever, ne-a inițiat în abecedarul şi gramatica limbii greceşti. […] Noi aveam clase mixte. Învățam şi ne jucam alături de români şi ne-nțelegeam foarte bine. Aveam manuale greceşti. În librării nu se vindeau cărți greceşti, dar aveam multe cărți de la Asociația Emigranților Politici Greci. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Am învățat numai la şcoli româneşti. Pe vremea aceea copiii emigranților beneficiau de anumite avantaje, pe care nu le cunosc foarte bine, ştiu doar că aveau posibilitatea de a urma diverse facultăți în fosta Iugoslavie, fără examen de admitere. Tatăl meu nu a fost de acord cu acest lucru, mi-a spus că dacă vreau să urmez vreo facultate, trebuie să aleg o facultate din România, să învăț singură, fără meditatori, să dau examen de admitere ca orice alt copil român, şi exact acest lucru l-am făcut. Dascăli preferați au fost mulți, dar în şcoala generală îmi amintesc

cu mare plăcere şi respect de profesorul de limba şi literatura română, profesorul Tătaru Iustin, un profesor genial, care ne-a oferit mult, dar ne-a şi cerut mult. Dascălul de care mi-a fost teamă... Profesorul de matematică de la Liceul „N. Bălcescu", d-l Dogăroiu Emanoil, un profesor care, ca să îl citez pe Bacovia, a transformat anii de liceu „în cimitir al tinereții mele", dar care ne-a dăruit tot ceea ce un profesor trebuia să dăruiască unui elev, dragostea de matematică. Un profesor care pe lângă orele de matematică din programă, ne chema în fiecare zi de la 7 dimineața la liceu pentru încă şase ore de matematică, sâmbătă seara, ca să fie sigur că nu ne pierdem timpul pe la cinematograf, aveam încă patru ore suplimentare de matematică, dirigenția... era oră de matematică, ora de premilitară se transforma în mod inevitabil în oră de matematică... Era profesorul care a avut ani de-a rândul, generații întregi de absolvenți care intrau absolut toți la facultate de la prima încercare. Singura materie de care mi-a fost frică cât de cât era matematica, şi tocmai pentru că profesoara de sport de la generală, deşi nu a avut nicio legătură cu mine, - eu am fost scutită de sport din cauza problemelor din copilărie -, la absolvirea gimnaziului mi-a spus că e bine că m-am gândit să devin medic, acesta era visul de la acea vârstă, pentru că eu nu ştiu matematică. Atunci am hotărât să dau admitere la Liceul Bălcescu, la clasa specială de matematică-fizică, după examen profesorul Dogăroiu m-a selectat pentru clasa dumnealui şi, recunosc că a trebuit să muncesc mult mai mult decât cei superdotați la această materie, dar am reuşit să țin totuşi pasul cu ei. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

La vremea perioadei mele şcolare nu exista în Brăila şcoală (clasă) cu predare în limba greacă. Cursuri de limba greacă în cadru organizat am urmat, după anul 1990, la Comunitatea Elenă Brăila. Primele ore le-am urmat sub îndrumarea doamnei Pieratos Anisia, apoi am urmat cursurile susținute de domnul Milonakis Matteo pentru care am toată admirația. Azi, la rândul meu, împărtăşesc din cunoştințele mele şi din frumusețea acestei limbi copiilor ce doresc să învețe tainele limbii elene. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Doar şcoală românească, motivația este mai sus. Şcoala generală nr. 15 cu diriginte domnul Botea Tiberiu. Profesor preferat era domnul

Burlacu, de istorie, şi doamna Haidusis de sport. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Am învățat la o şcoală românească (şcoala generală, liceul), facultatea însă am făcut-o în Grecia. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Am învățat la şcoli româneşti; doar acel an de limbă l-am făcut la Şcoala Comunității Elene din Brăila şi o lună de limbă elenă la Universitatea din Salonic. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

10. Dacă ați învățat la o şcoală grecească… Unde era această şcoală? Profesorii erau din Grecia? Ce materii se predau? Ce materii preferați şi ce materii erau de nesuportat? Aveați manuale greceşti? În librării se vindeau cărți în limba greacă?

Am absolvit cele 8 clase elementare la Şcoala Elenă, din strada Rubinelor, în spatele Bisericii Elene. În limba greacă, ca profesori, i-am avut pe domnul Papacostandinis, directorul şcolii, pe Antoniotis, ambii din Grecia. (Constantinos Mandas, 90 ani, Brăila)

Şcoala Grecească de Fete era în curtea Bisericii Greceşti. Localul Şcolii de Băieți era situat pe strada Rubinelor. Obiectele predate erau: „Cetirea", „Scrierea", „Gramatica", „Compositia", „Istoria", „Geografia", „Religia", „Intuiția", „Memorizarea". Preferam desenul, lucrul manual (broderia) şi mai ales pictura, iar de nesuportat pentru mine era matematica. Studiul se făcea şi cu ajutorul manualelor aduse din Grecia. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Şcoala Grecească se afla pe strada Rubinilor. Îmi amintesc că profesorii erau greci şi că se vorbea şi se preda în limba greacă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Şcoala Grecească era pe strada Rubinilor nr. 5, unde există şi azi şi unde cu mari eforturi suntem lăsați să mai predăm limba greacă. Profesorii erau din Grecia. Şi azi avem un profesor din Grecia care predă limba greacă. Nu aveam preferințe asupra materiilor, la acea vârstă, am

învățat tot ce se preda după puterile mele. Aveam manuale greceşti. În librării nu se vindeau cărți în limba greacă. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

De la 7 ani am început să merg la Şcoala Greacă. Şcoala era pe strada Rubinilor. Profesorii mei erau greci. Depuneau mult suflet pentru a ne învăța, erau buni profesionişti. Mi-aduc aminte de directorul de atunci, Antoniadi, Costi (profesoara de limba greacă). Antoniadi era profesor de matematică. Obiectele învățate în limba greacă au fost: matematica, limba greacă, geografia Greciei, istoria Greciei şi religia. Am terminat şcoala în 1947, an în care profesorii au plecat în Grecia. Clasa a 6-a am terminat-o în 1947. În incinta şcolii era şi o sală de spectacole, cu scenă, unde dădeam serbări de sfârşit de an şi de Ziua Națională a Greciei, pe 25 martie. La terminarea şcolii am fost numai 6 elevi. În perioada şcolii am învățat şi în limba română gramatica, geografia României, istoria României, cu profesori români. Nu aveam manuale în limba greacă. În timpul şcolii, am fost selectat pentru a fi "*papadaki*", „popişor" la Biserica Elenă timp de trei ani. Eram trei copii şi ajutam la slujbă. Aveam robe atât de vară cât şi de iarnă. În perioada aceasta slujea la biserică un arhimandrit grec, pe nume Anatolie, cu o voce ce răsuna în toată biserica, fără microfon. Despărțirea de şcoală şi de profesori s-a făcut printr-o serbare la sala de spectacole a şcolii. Costumația noastră pentru zilele naționale ale Greciei era cea de „evzon". La festivități se recitau poezii, se prezentau cântece şi dansuri. Îmi amintesc un dans aparte, nu mai ştiu cum se numea, dar era foarte interesant. Am o fotografie în care, împreună cu colegii, executam acest dans. Erau 10 copii, 5 băieți şi 5 fete în jurul unui catarg, fiecare ținând în mână câte o panglică (5 albe şi 5 albastre), prinse în vârful catargului. Câte o fată şi un băiat formau o pereche şi stăteau față în față. În ritm de polcă se împleteau de sus până jos aceste panglici alb-albastre. Apoi, tot în acest ritm, se despleteau. Trebuia să fii atent, dacă greşeai, dansul era ratat. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Şcoală Grecească unde am învățat a fost pe strada Rubinilor. Am avut profesori din Grecia şi din România. Se preda şi în limba greacă şi în limba română. Aveam manuale şi în limba greacă şi în limba română. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

La Şcoala Elenă de pe strada Rubinelor directorul Leontiadi era din Grecia. Se predau materiile obişnuite din celelalte şcoli, dar în limba greacă şi aveam în plus câte o oră pe zi de limba română. Preferam geografia şi istoria şi nu prea suportam matematica. Aveam manuale „folosite" greceşti. În librării nu se găseau cărți în limba greacă. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

La vremea respectivă, la Şcoala Elenă materiile se făceau în limba greacă şi de două ori pe săptămână învățam şi limba română. Aveam manuale şi greceşti şi româneşti. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Şcoala Greacă se desființase. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Mama a învățat clasele I - IV la Şcoala Greacă (1905). (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Şcoala nr. 5 se afla pe strada Rubinelor, în apropierea Bisericii Greceşti. Profesorii de limbă greacă erau greci. În limba greacă se predau: limba şi literatura, gramatica limbii greceşti, geografia, istoria, muzică şi dansuri greceşti, montaje, piese de teatru, grupuri vocal-corale. […] Noi aveam clase mixte. Învățam şi ne jucam alături de români şi ne-nțelegeam foarte bine. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Am urmat cursurile de limba greacă organizate, în cadru privat, de Comunitatea Elenă Brăila, care ne-a pus la dispoziție manualele primite prin bunăvoința statului elen. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

11. Dacă ați învățat la o şcoală românească… vă simțeați privit sau tratat altfel de către ceilalți colegi sau de către profesori?

Am învățat la o şcoală românească. Mă simțeam tratat altfel, dar nu în rău, ci în bine, ca un băiat cu o cultură şi o educație mai aparte. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Nu am simțit nicio diferență în felul cum se purtau învățătorul sau profesorul cu mine, pentru că nu făceam „paradă" de nume şi de originea mea greacă. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Cursul primar, liceal şi Facultatea de Chimie le-am urmat la şcoli de stat, în limba română, fără să am colegi greci. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

La şcoala românească unde am învățat eram colegă cu copii de etnii diferite. Aveam colege evreice, turcoaice, grecoaice şi niciodată nu s-a făcut diferențiere. Cu colegele de etnie greacă vorbeam în recreație limba greacă. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

În clasă erau şi evrei şi turci şi armeni şi lipoveni. Nu eram priviți diferit. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Da, mă simțeam privită altfel de colegi. De profesori nu. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Da, am învățat la Liceul „N. Bălcescu" din clasa a V-a. Eram tratat la fel, mai ales că limba română o făceam cu regretatul profesor Timotei Petride care era de etnie greacă. Se purta mai exigent cu mine care eram grec ca dânsul. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Nu, nu am avut niciodată un asemenea sentiment. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Nu m-am simțit privită sau tratată altfel de către colegii mei sau de profesori, din contră, mă alintau „grecoaica". (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Singurul tratament special de care am beneficiat în şcolile româneşti a fost faptul că mi se spunea tot timpul „grecoaica", lucru care nu m-a deranjat niciodată, m-a deranjat însă faptul că părinții colegilor le-au spus copiilor lor că mă născusem cu o luxație de femur, le-au povestit de imobilizarea mea în aparatul gipsat timp de aproape doi ani, motiv pentru care eram bătută, izolată de toți, mergeam singură spre casă iar în spatele meu, colegele, colegii strigau „şchioapa". Acest cuvânt m-a durut, mai ales că am muncit enorm când am învățat pentru a doua oară în viață să merg, aşa că nu se cunoştea nimic în timpul mersului. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Am învățat într-o şcoală românească, nu am negat niciodată că sunt grecoaică şi că ştiu această limbă şi nu am fost tratată „altfel" de colegi. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Nu mă simțeam şi nu eram tratată altfel de către colegi sau profesori. Din contră, le împărtăşeam din obiceiurile şi tradițiile greceşti. Unii dintre ei deveneau, în timp, filoeleni: le plăcea muzica grecească, iar apoi învățau şi limba greacă şi dansurile greceşti. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Nu, dimpotrivă, eram mândră că sunt grecoaică. Oricum numele meu de familie întotdeauna a "trădat" originea mea. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Niciodată în sens negativ; aşa cum am mai menționat, eram privită cu admirație. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

12. Dacă ar fi să comparați cele două sisteme de învățământ – din România şi Grecia – care considerați că este mai bun?

Nu pot face o comparație deoarece eu sunt născută în România, am avut contact cu profesorii veniți din Grecia, dar eu nu am urmat o formă de învățământ din această țară. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Consider că amândouă sistemele de învățământ – din România şi Grecia – sunt bune. Eu am învățat în România, dar la o şcoală grecească unde era autoritate şi totul se făcea la modul cel mai serios cu putință. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Cred că sistemul românesc este mai bun. (Anisia Pieratos, 81 ani, Brăila)

Amândouă la fel. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Ambele sisteme sunt bune. În timpul cât am urmat eu şcoala elementară, gimnazială şi liceul, a fost o perioadă de reformă continuă. Datorită învățătorilor şi profesorilor care aveau o formație profesională

dinainte de război, calitatea învățământului era foarte bună. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Nu am învățat în Grecia, ca să pot face o comparație. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Ştiu că sistemul din România este slab. (Vasile Cochino, 63 ani, Brăila)

Cred că cel din România la acea vreme (1960-1972). (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Din ce am discutat cu cei plecați în Grecia, am înțeles că sistemul românesc este mai bun. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Dacă compar cele două sisteme de învățământ, cel din Grecia şi cel din România, cel mai bun, de departe, este sistemul românesc, dar cel din perioada comunistă, atunci se făcea şcoală serioasă, chiar dacă acum pare militărie ce se făcea atunci. Şcoala de acum din România este doar o glumă sinistră. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Cunosc sistemul de învățământ din România pentru că trăiesc aici şi sunt direct interesată, având un copil care încă urmează un sistem de învățământ de stat. Despre sistemul de învățământ din Grecia cunosc puține lucruri, mai mult din dialogurile avute cu profesorii ce au venit să predea în România. Diferența esențială este neimplicarea factorului politic în sistemul educațional din Grecia ca şi stabilitatea metodelor de trecere de la o etapă de învățământ la alta. În Grecia etapele sunt: cursuri de grădiniță, cursuri gimnaziale şi liceale 6+6, finalizarea printr-un examen de maturitate, pe trei nivele, cu grade diferite de dificultate şi perspectivă diferită. Desfăşurarea cursurilor într-un singur schimb şi frecventarea unor şcoli particulare pe anumite discipline şi materii pentru aprofundarea cunoştințelor, programa de învățământ, manualele şi caietele simplificate nu îngreunează mult procesul de învățământ atât pentru cadrul didactic cât şi pentru cursant. Faptul că nu există alternativa universitară particulară şi nu dispun de un suport material consistent din partea familiei, îi determină pe cei care vor să studieze mai departe să o facă temeinic pe tot parcursul anilor de şcoală. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Îl prefer pe cel din Grecia. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Fiecare sistem are părțile sale „bune" şi părțile sale mai puțin „bune". (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

13. Vă amintiți sau ați auzit de la familia dumneavoastră cum era Brăila de altă dată? Cum era centrul oraşului, Regala, celelalte străzi? Cum erau parcurile? Care erau locurile preferate de promenadă ale tinerilor? V-amintiți sau v-a povestit cineva cum arătau trăsurile sau maşinile de epocă cu care se circula pe străzile Brăilei de altă dată?

Părinții îmi povesteau că la început de secol XX, în Brăila erau peste 10 000 de greci, limba elenă vorbindu-se în mod curent. În 1863 începe zidirea Bisericii Greceşti în oraşul nostru, având ca hram „Buna Vestire". În anul 1872 se aude pentru prima dată slujba în limba greacă. Au fost depuse mari eforturi în crearea unui cor care să cunoască muzica bizantină, iar profesorii veniți din Grecia se străduiau ca tinerii să învețe corect limba strămoşilor. Vara, în serile calde, familiile se plimbau pe strada principală Regala, la Grădina Mare sau Parcul Monument. Tinerii se plimbau şi pe malul Dunării. În Brăila, la început de secol XX, erau puține maşini, distanțele mari erau parcurse cu trăsuri bine întreținute de birjarii lipoveni. Uniforma birjarilor, îmi aduc aminte, era confecționată din catifea verde închis sau neagră. Străzile şi parcurile existente la acea vreme erau foarte bine întreținute, peste tot dominând parfumul salcâmilor. Brăila... „Oraşul salcâmilor"... (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Brăila de altădată era foarte frumoasă, cu Piața Sfinții Arhangheli care era şi este „miezul" Brăilei. Niciun oraş în România nu are o astfel de piață. Regala era impunător de frumoasă însă era rezervată, la centru, celor bogați. Erau foarte multe restaurante, berării, tutungerii. Era o veselie şi o bucurie de a trăi de nedescris. Parcurile erau îngrijite, pline de flori, de pomi. Erau într-adevăr maşini de epocă şi trăsuri. Cu trăsura mă plimba bunica Vasilichi şi mătuşa, sora ei, şi-mi plăcea tare mult când

spunea „Mână, birjar!". Existau în Brăila tot felul de prăvălii, mori, brutării, fabrici, magazine de delicatesuri şi coloniale. Pot aminti aici moara de făină Lichiardopol, moara Violatos, fabrica de paste Anetos unde a lucrat şi mama mea Anastasia, brutăria lui Viru Tagariseonus, brutăria bunicului meu Dumitriu Zissu, magazinul de coloniale al grecului Mihalakis, cafenele, cârciumi şi cofetării. La Brăila se încărcau în general grâne, cereale (grâu, porumb, orz, fasole), brânză, seu, lână, miere. Se mai aduceau postavuri, diferite produse manufacturate engleze, confecții, ceasuri, arme, dar şi bumbac, zahăr, coloniale şi delicatesuri. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Îmi amintesc cu mare plăcere de Brăila de altă dată, un oraş curat, frumos şi zgomotos, în sensul bun al cuvântului. Grădina Mare şi Parcul Monument erau de pomină, ceea ce azi plâng şi iarăşi plâng, pentru că nu se mai ocupă nimeni de ele. Strada principală a Brăilei a fost Regala, o stradă minunată, cu trotuare largi, cu pomi pe marginea trotuarelor, ce ofereau celor ce se plimbau umbră, culoare, miros plăcut, aer curat. Era strada pe care seară de seară tineretul - şi nu numai - se plimba; se duceau pe un trotuar şi se întorceau pe celălalt, niciodată nu se încurcau. Îmi amintesc că la nunta mea am folosit o trăsură care să ne ducă şi să ne aducă de la fotograf, în 1959. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Mergeam cu mama la Grădina Mare, unde cânta muzica militară şi la Monument la restaurantul pe care l-au dărâmat între timp. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

It is a very strong memory of a good life. We lived near the central gardens of the city and often went to Str. Regale to eat sweets and meet friends. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Pe strada Călăraşi era linie de tramvai, traseul fiind de la Lacul Sărat, Monument, Călăraşi, Centru, cu intrare şi în Poligon. Mai era linie de tramvai pe strada Regală şi pe Danubiului până în port. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Îmi amintesc că Regala era o stradă de promenadă, mai ales duminica, atunci când se etalau toalete şi se întâlneau prietenii. (Lidia Bartaloş, 72 ani, Brăila)

Brăila de altădată era un oraş cosmopolit, liniştit şi civilizat. Centrul oraşului - Piața Sfinții Arhangheli unde ne jucam cu verii noştri şi cu alți copii greci şi români - era locul nostru preferat, strada Regală cu salcâmii ei vestiți era stradă a promenadelor până aproape de '90. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Brăila era foarte animată în special în centru, pe strada Regală, unde erau restaurante cu muzică şi mese afară, acestea fiind şi locuri de promenadă. Trăsurile erau frumoase iar birjarii aveau haine lungi de catifea raiată. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Brăila de altă dată era un oraş cosmopolit, cu mulți comercianți, era un oraş curat, îmi amintesc centrul cu ceasul şi statuile, Biserica Sfinții Arhangheli, în parc bănci, flori îngrijite şi brazi. Locurile preferate de promenadă erau strada Regală şi Grădina Mare. Am văzut trăsuri în general negre, cu coviltir, trase de unul sau doi cai şi cu vizitii în costum şi pălărie neagră. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Când aveam 35-40 de ani o întrebam pe mama mea de ce nu s-au stabilit în Ungaria, Cehoslovacia, Austria, unde viața era cu totul altfel decât în România. Părinții mei fiind navigatori puteau în 1943 să se stabilească unde doreau. Răspunsul mamei mele a fost: „*Cum să ne stabilim într-un loc străin, ne-am stabilit la Brăila unde erau toate rudele noastre, unde grecii erau la ei acasă, unde aveam biserica noastră, oraşul era frumos şi bine întreținut*". (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Locuri preferate: Grădina Mare - frumoasă a fost şi este – locul de plimbare al îndrăgostiților dar şi teren de patinoar şi volei amenajat. Centrul - Piața Sfinții Arhangheli – locul bătrânilor pe bănci şi al microbiştilor de fotbal. Sala de Sport, de pe strada Carantinei era locul evenimentelor voleibalistice. Strada Republicii - partea dreaptă, până la Bulevardul Cuza - era, seara şi duminica dimineață, loc de plimbare pentru tineret. Bulevardul Cuza - de la Bălcescu la Călăraşi - era loc de întâlnire a elevilor cu elevele. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Noi mai veneam pe la Brăila cu anumite manevre (de navigație) şi îmi plăcea cel mai mult Împăratul Traian, cum se spunea greceşte „*Ta Mesitica*". Străzile erau largi, era aer mult, veselie. Eu sunt de mentalitate veche. Şi în regimul trecut mi-au plăcut şi în prezent prefer strada Regala

sau Bulevardul Carol sau strada Lemnatori, unde au poposit bunicii mei (strada Lemnatori nr. 3) după ce au vândut şlepul „Gladis" şi au ieşit cele cinci fete la şcoală. Bunicii mei... *papu* Pipos şi *nona* Aglaia. Trăsurile mi-au plăcut de mic copil şi acum la fel - nu iubesc maşinile. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Brăila era un oraş prosper, cu oameni veseli, portul era plin de vapoare. Pe Regala şi în centru erau multe prăvălii particulare. Parcurile erau o oază de verdeață, pline de flori, mulți oameni pe bănci. Locurile de promenadă erau centrul oraşului şi strada Regală; erau trăsuri, oameni care chefuiau. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Oraşul era curat. Erau locuri virane (aşa zise maidane), dar fără gunoaie. Locuri de promenadă erau Regala (între strada Traian şi Bulevardul Cuza), Grădina Publică şi Parcul Monument ulterior. (Vasile Cochino, 63 ani, Brăila)

Din ce îmi amintesc şi din ce îmi spuneau părinții, ştiu că Brăila era foarte frumoasă, avea mulți pomi, în special salcâmi şi tei, tramvaiul circula din centru până la Dunăre, până în Parcul Monument şi în toate cartierele. Tinerii se plimbau pe Regala, în Grădina Mare, în Parcul Monument. În Grădina Mare era chioşcul unde cânta fanfara dar şi ceasul de flori - unicat. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Îmi amintesc dar am şi auzit vorbindu-se despre Brăila de altădată. Era un oraş curat, plin de flori şi vegetație, cu oameni buni şi civilizați. Parcurile erau curate, îngrijite, cu multe flori. Locurile de promenadă erau: strada Regală, Grădina Mare, Parcul Monument, Gara Fluvială. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Bunicii mei erau îndrăgostiți de oraş, iar eu îmi amintesc în special liniştea şi dimensiunea străzilor. Totul era uriaş pentru mine şi îmi plăceau la nebunie străzile pline de flori, Grădinița din centru, Grădina Mare cu ceasul floral. Îmi amintesc tramvaiul care trecea pe la Grădiniță şi pe cel cu care mergeam la Monument şi la Lacul Sărat. Mergeam des cu bunicii materni la Grădina Mare, unde era un restaurant în aer liber, foarte romantic, cu grătar cu mititei şi vin rece în frapiere, unde se cântau romanțe foarte apreciate de ai mei. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Brăila era splendidă, cu o faleză superbă şi o baltă frumoasă. Erau 2 parcuri. Îmi aduc foarte bine aminte de Grădina de Vară, cu pomi mulți, verdeață, fântâna arteziană veche, bazin cu peşti... Faleza era preferata tinerilor. Trăsurile erau distracția noastră pentru ca ne suiam în spatele trăsurilor să mergem şi noi, iar birjarii ne băteau cu biciurile pe spate. Mi-e mereu dor de Brăila. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Brăila era un adevărat oraş cosmopolit în care trăiau alături de români şi greci, turci, evrei, lipoveni, nemți, rromi. Străzile erau largi şi oraşul era străbătut de bulevarde mari. Oraşul era plin de verdeață. Undeva la capătul Parcului Monument era casa grădinarului Haralambie care se ocupa de tot ce însemna verdeață în Brăila. Era ajutat de unchiul meu Mihalache (Mircea). Împreună au organizat Grădina Mare cu ceasul, malul Dunării şi zona verde de pe bulevarde. Mergeam des acolo şi mă jucam printre flori cu fetița lui. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Mi-au povestit mama şi mătuşa cum era Brăila de altă dată. Un oraş cosmopolit, un mare port la Dunăre, un amalgam de civilizații şi culturi, un oraş prosper. În anii de şcoală mama şi mătuşa nu aveau voie să circule pe Regala, adică elevii nu aveau voie să meargă pe acolo neînsoțiți de părinți, dacă cumva erai văzut pe acea stradă, a doua zi urma pedeapsa. Pe acea stradă se plimbau la braț cei „din lumea bună a Brăilei", de aceea erau tinerii atraşi într-acolo, voiau să admire frumoasele doamne ale superbului oraş de la Dunăre, etalându-şi la brațul soților lor elegantele ținute. Parcurile erau bine îngrijite, lumea era civilizată şi politicoasă, tinerii nu prea se plimbau pe vremea când cei din familia mea erau tineri. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Brăila a fost în primul rând un oraş curat şi civilizat, unde conviețuiau mai multe minorități, în bună înțelegere. Fiecare minoritate - grecii, italienii, evreii, armenii, nemții, turcii, lipovenii sau țiganii (romii) - avea şcoala, biserica şi cimitirul propriu, membrii comunităților lor trăind şi frecventând zone bine delimitate. Harta oraşului ne prezintă Brăila ca pe o pânză de păianjen, care îşi țese pânza pornind de la laturile cele mai apropiate şi se întinde cu ea... cât poate. Centrul Brăilei a fost dominat întotdeauna de parc în care au tronat ceasul, fântâna şi

ansamblul statuar. Clădirile ce delimitează acest parc au fost întotdeauna sedii importante de bănci sau companii, restaurante, cofetării sau hoteluri selecte, teatru şi cinematografe. Aleile parcului au fost loc de promenadă, loc de întâlnire a tuturor locuitorilor indiferent de vârstă. Strada Regală, care de-a lungul anilor a purtat mai multe nume, a fost până prin anii 1975, când oraşul s-a extins, loc de promenadă a brăilenilor. Grădina Mare, un alt loc superb plin de verdeață, cu celebrul ei "ceas de flori", cu spațiul amenajat cu leagăne în formă de lebede, rondoul cu cele trei biciclete, labirintul, "Orăşelul copiilor" organizat iarna ori cofetăria, constituiau puncte de atracție pentru noi, copiii. Chioşcul unde cânta fanfara sau Restaurantul "Privighetoarea" dar şi priveliştea de sus a portului industrial, a "docurilor", a Dunării şi a Munților Măcinului făceau din acea plimbare una aparte. Nu am apucat trăsurile sau maşinile de epocă în Brăila, dar din povestirile mamei ştiu că familiile care se respectau ieşeau duminica sau în zilele de sărbătoare la un restaurant, după care se întorceau acasă cu trăsura. Mai era şi categoria hamalilor de port care, după o zi de muncă, îşi petreceau seara la o cârciumă unde îşi cheltuiau toți banii şi se duceau acasă cu trăsură şi lăutari, în ciuda faptului că acasă îi aşteptau nevestele şi copiii. Maşini de epocă circulau pe vremea copilăriei mele, dar nu în număr mare şi nefiind pasionată la acel moment de ele nu-mi atrăgeau atenția. Perioada de început a automobilului în Brăila a fost prin anii 1945-1950, din câte ştiu, când doar fabricile mari aveau în dotare maşini de fabricație rusească "Pobeda", iar viteza lor de deplasare era foarte mică. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Ştiu că îmi povesteau că pe vremea bunicii erau mai mulți greci decât români în Brăila. Că se vorbea foarte mult în greacă. Chiar îmi amintesc că în cercul meu de prieteni intrase un băiat, al cărui tată era pescar. Şi odată ne-a spus că tatăl lui a fost la „*aspro psari*" fără să ştie neapărat ce înseamnă (pescuise „peşte alb"). Deci frazele în limba greacă erau împământenite în comunitatea brăileană chiar şi printre cei care nu erau greci. Îmi amintesc de o doamnă, nu ştiu dacă nu chiar doamna Merry sau o rudă de a dânsei, care avea un câine dalmațian Assos care era dresat în greacă şi răspundea. Îmi spuneau nu neapărat de locuri sau străzi ci de oameni şi de întâlniri şi de petreceri. Pentru mine „Grecia"

din Brăila înseamnă „aroma" din casa *nonei*, mirosea altfel decât în casele de români, „cochetăria" specifică grecoaicelor, petrecerile despre care îmi povestea Andreea de la tanti Tita, vizitele la Lulita (mătuşa noastră Atena) care locuia cu străbunica noastră (*yayaka*) şi care până la sfârşit nu a învățat limba română şi care pe noi copiii ne amuza atât de tare când „strica" toate cuvintele, unchiul nostru, Barba Vasile, cel mai mare dansator din Brăila. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

14. Vă amintiți sau ați auzit de prăvălii ale grecilor în Brăila de altă dată? Ce produse aduse din Grecia se comercializau? Erau şi ateliere greceşti de mici meşteşugari de care vă amintiți?

Îmi amintesc de domnul Stefanitis Mihalis, care a avut magazin de biciclete pe strada Galați. Îmi mai amintesc de domnul Ianis Roca, de origine greacă, care avea magazin şi restaurant în perioada anilor 1927 şi care ajuta cu alimente pe foarte mulți greci săraci, dar şi pe românii nevoiaşi. Aceste două magazine au fost situate pe strada Călăraşilor, astăzi Independenței, chiar pe locul unde este Justiția (Tribunalul) în ziua de astăzi. De asemenea: domnul Barzuca, foarte implicat în viața culturală, foarte apropiat de greci şi români, care avea un magazin de sticlărie şi ornament. Au fost în acea vreme foarte mulți greci de valoare în Brăila, dar din păcate nu putem să-i enumerăm pe toți. (Constantinos Mandas, 90 ani, Brăila)

Da. Am venit în Brăila în 1944. Prăvălii greceşti mai erau, însă nu se mai comercializau produse din Grecia. Ateliere: croitorii - doamna Elvira, doamna Ana; frizerii - Raftopol Caludis (pe Călăraşi), Kefalas (în centru, în fața bisericii Sf. Arhangheli). (Anisia Pieratos, 81 ani, Brăila)

Mi-aduc aminte de prăvăliile grecilor din Brăila: restaurantul Roca, cuptor de pâine Comisos, prăvălie cu articole pentru uz marinăresc Aravandinos, cofetărie Papacanaris şi multe altele, mori Violatos, Lichiardopol, prăvălia „La doi cocoşi" Temistocle şi tutungerie; cafenele, cu zecile. Ateliere greceşti nu aveam. Cofetăria Pascalis, frizeria Caludi

Raftopulos, regia şi băcănia lui Temistocle. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Pe strada Călăraşi erau cafenele, şi greceşti şi turceşti, restaurant *La Perdichi*, băcănie *La Papa Eftimiu*, *La Comino*, la strada Plevna, la strada Cuza era *Roca,* o băcănie asortată. Mama ne cumpăra de toate de la *Badasarian*, pe Republicii, era magazinul cel mai bun. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

După ce am absolvit gimnaziul, am învățat meseria de electrician. Prima dată am lucrat la doi greci care aveau un atelier pe strada Braşoveni şi care au plecat apoi în Grecia. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Mi-amintesc de prăvăliile de pe Călăraşi: A. Exarhu, Perdichi, Papaeftimiu, Roca. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Erau mici meşteşugari greci cu ateliere de reparat încălțăminte, ca de exemplu cel al lui Vangheli Boiazidachi, sau atelierul de pălării al lui Casimato. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

În ceea ce priveşte magazinele greceşti, nu prea îmi mai amintesc. Ca farmacii - Pandelis şi Petsalis -, băcănie - Rocca, pe strada Călăraşi -, restaurantul Arion tot pe Călăraşi şi Melisaratos pe Împăratul Traian. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

Am văzut şi am auzit de prăvăliile grecilor în care vindeau măsline, stafide, lămâi, rahat, peşte, mirodenii şi băuturi aduse din Grecia. Am auzit şi de ateliere ale grecilor din Brăila. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Îmi amintesc foarte puțin de prăvăliile grecilor. Când eram copil, era o mică prăvălie pe strada Malului - La *Barba* Gligore - de la care, copil fiind, cumpăram bomboane. Mai târziu era băcănia lui Roca - care deşi devenise „Alimentara", tot Roca i se spunea. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Lămâi, lacherdă, bacaliar (pentru scordolea), ulei de măsline, măsline. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Da, prăvălii ale grecilor îmi amintesc pe strada Regală: erau cofetăriile Papacanaris, Tucatos, Diamandi, atelierul de reparat motociclete Cataros. De asemenea, atelierul de reparat biciclete şi închirieri Stefanidis Spiru pe Bulevardul Carol, unde patron era tatăl meu. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Existau prăvălii de tot felul, ale căror patroni erau greci. Se comercializau: halva, rahat grecesc, fistic, migdale, ulei de măsline, măsline. Toate au dispărut odată cu sistemul comunist. Erau şi ateliere de mici meşteşugari ale grecilor: tâmplari, tinichigii, ateliere de confecționat pălării, geamgii - situate pe Bulevardul Cuza şi strada Unirii, în apropiere de strada Regală. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Bunicul meu era patronul unei cofetării. Sora bunicului lucra în domeniul bijuteriilor. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Mi se povestea cum veneau lăzi cu portocale din Grecia şi struguri pentru stafide la tata acasă, dar înainte de război, fireşte. O mătuşă de-a mamei mele ținea un magazin cu „Delicatese" unde se vindeau şunci de Praga şi pate de gâscă… (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Îmi amintesc de brăgăriile din Brăila unde mergeam să iau bragă şi unde de multe ori asistam la discuții interminabile între băutorii de bragă despre această băutură. Fiecare credea că a lui este mai bună. Din păcate braga a dispărut astăzi. Undeva pe strada Republicii era un ceasornicar vestit unde mergea bunicul meu. Mai ştiu din poveşti că pe malul Dunării – bunicul a administrat plaja Brăilei mulți ani – se făcea cea mai bună mâncare de peşte. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Nu am auzit de prăvăliile grecilor, nu cunosc ce produse se comercializau. Nimeni nu mi-a povestit nimic, pentru că cei din ramura românească a familiei mele probabil că nu au cumpărat vreodată ceva de la o asemenea prăvălie, sau nu erau în zona unde locuiau ei, tata a venit aici când prăvăliile dispăruseră demult. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Grecii erau comercianți aşa că, stabiliți şi aici la malul Dunării, au încercat să trăiască din comerț. Eu nu am apucat să cunosc magazinele acestora, dar din cele povestite în familie am auzit de cofetăriile lui

Papacanaris, Tzoukatos, Pascali, restaurantul şi prăvălia lui Rocca, brutăria lui Cominos, morile lui Lichiardopol, Valianatos şi Violatos, magazine de țesături, mărunțişuri şi coloniale amplasate pe Regala. Pe strada Malului era prăvălia lui Barba Cristachi (unchiul) preluată de la tatăl său, Barba Grigori, de unde îşi făceau aprovizionarea toți vecinii. Barba Cristachi a fost comerciant o viață întreagă, aşa că nu a avut alt serviciu, nicio altă sursă de venit, chiar şi în ultima perioadă a vieții lui a vândut borş. Magazinele erau închise în zilele de duminică fără niciun comentariu. Erau şi ateliere de croitorie, ceaprazărie (Casimatos). Produsele care se comercializau erau aduse majoritatea din Europa dar şi din Asia sau Africa. Existau depozite de mărfuri care vindeau şi cu amănuntul şi care ofereau cadouri clienților fideli, era Zona Liberă de unde se achiziționau produse aduse pe Dunăre, la prețuri avantajoase. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Nu cunosc prăvălii. Ştiu însă că veneau din Grecia citrice, măsline în saramură, mastică, scorțişoară. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Nu am prins astfel de locuri. Naşul Stavros îmi mai povestea câte ceva dar nu aş şti să individualizez unde erau. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

15. În Grecia se poate vorbi de un cult al cafelei iar „cafeneaua" e o adevărată instituție, ca şi în România sfârşitului de secol XIX. Vă amintiți sau v-a povestit cineva din familie despre cafenele sau cofetării ale grecilor în Brăila de altă dată? Care era atmosfera, cum se servea cafeaua, ce se mai consuma, care erau tabieturile celor care-şi petreceau timpul acolo? Am citit că în secolul XIX, cea mai elegantă cofetărie la Brăila era „Papacanaris", a unui grec… Am mai citit că părinții lui Jean Moscopol au avut cofetărie la Brăila… Ştiți unde erau situate?

Cofetăria Papacanaris era situată pe strada Regală, lângă Teatrul „Maria Filotti". Acolo îşi dădeau întâlniri şi petreceau clipe plăcute grecii

dar şi românii din Brăila. Cofetăria părinților lui Jean Moscopol (Lascari - tata, Terpsihori - mama) era situată tot pe strada Regală, după Piața Mare a oraşului. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Într-adevăr, în Grecia se poate şi se putea vorbi despre un cult al cafelei. Nu-mi amintesc numele patronilor, dar erau multe cafenele şi cofetării ale grecilor. Atmosfera era de bună dispoziție, de destindere, de veselie. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

De obicei numai bărbații se duceau la cafenele, când veneau de la serviciu. Jucau cărți, biliard. Când am venit în Brăila, în 1944, mai exista cofetăria lui Papacanaris. (Anisia Pieratos, 81 ani, Brăila)

Într-adevăr, cafeneaua e un cult. Cafeaua se prepara pe sobe care aveau deasupra nisip. Cafeaua pe nisip are un gust mai deosebit, un gust apreciat. Jean Moscopol nu cred că avea cofetărie în Brăila. Era un bun cântăreț dar starea lui materială nu i-ar fi permis să înființeze o cofetărie. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Mergeam la cofetăriile cele mai bune, la Papacanaris - era lângă Teatrul „Maria Filotti", la cofetăria Moscopol, părinții marelui cântăreț Jean Moscopol (au plecat şi fata şi băiatul din Brăila) - era pe Regala la Ştefan cel Mare la colț -, la cofetăria Diamandi Pascali între Rahova şi Plevna, la Tucatos Dumitru. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Cofetării greceşti: cofetăria lui Papacanaris lângă intrarea actorilor la teatru, ceva mai încolo vis-à-vis de hotel Bristol cofetăria lui Țucatos, între Plevnei şi Rahovei cofetăria lui Pascale Diamandi. Şi eu le-am frecventat pe toate. Cu copiii lui Țucatos şi Diamandi am fost prieten. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Îmi amintesc de vreo patru cofetării ale grecilor - Caciu Papacanaris, Țucatos Dumitru, tatăl meu - Pascali Diamandi - şi Jan Andronic, precum şi o plăcintărie din centru a lui Eracle. Am auzit de la tata că Lascăr Moscopol a avut cofetăria pe strada Regală colț cu Ştefan cel Mare. Când au închis prăvălia, tatăl meu a cumpărat o parte din mobilierul lor. Eu am cunoscut-o pe Iorgula, fata lui Moscopol şi pe fetița ei Jeni - care s-au mutat la Galați. Fata se numeşte după căsătorie Jana Andreescu. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Grecii bogați îşi petreceau serile la club (care era în cadrul teatrului), unde jucau jocuri de noroc şi comentau problemele politice din Grecia. Ceilalți greci cu posibilități materiale mai modeste se duceau la cârciumi sau cafenele greceşti, unde după ce consumau ceva, jucau cărți şi table. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

În Brăila erau multe cofetării şi cafenele ale grecilor. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Da, am mai apucat puțin cafenelele grecilor. „*Poliloghia*" - se vorbea tare şi cu contraziceri. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Chiar lângă noi era o cafenea. Se jucau table, biliard şi pe mese era nelipsita cafea. Majoritatea cofetăriilor erau ale grecilor: Țucatos, Papacanaris, Andronic. Specialitățile cele mai consumate erau sarailiile, cataifurile şi şerbetul, care se servea cu apă foarte rece. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Da, îmi amintesc cofetăriile: Papacanaris, Țucatos, Pascali Diamandi, situate în diferite locații de pe strada Regală, Bulevardul Carol, strada Călăraşilor. Aveau de obicei două saloane sau o sală care era împărțită în două: jumătate cafenea, jumătate cofetărie. În aceste cafenele se jucau şi table. La cafea întotdeauna se servea şi un pahar cu apă din partea cofetăriei, la fel şi la prăjituri şi înghețată. În cofetărie se serveau prăjituri, torturi, halva, corăbioare etc. Pe fiecare măsuță erau nelipsite vaza cu flori şi bomboniera cu bomboane pentru copii. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Cofetăria bunicului (tatăl lui Jean Moscopol) era situată pe strada Regală. La cofetărie se ascultau discuri cu Jean Moscopol. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

La noi se bea cafeaua acasă, asta îmi amintesc eu. Bunica mea avea nişte ceşti interesante, „Marghilomane" – le spunea ea. Erau nişte ceşti cu fundul gros, care dădeau impresia unei cantități mari de cafea, dar interiorul era mult mai mic. Cafeaua se făcea la ibric, obligatoriu cu năut şi se servea întotdeauna însoțită de un pahar cu apă rece. Cât despre cofetării, nu ştiu…, la noi se făceau prăjituri în casă, la cofetărie mergeam

doar pentru înghețată. Erau vestite „parfait-urile” din ciocolată cu fructe confiate. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Eu ştiu din poveşti dar spuse cu multă pricepere că par reale şi acum. Patronii de atunci erau mult diferiți de cei de acum. Aveau vânzare bună pentru că ştiau ce este comerțul: scădeau prețuri de sărbători, ajutau lumea sărmană. De multe ori elevii – ştiu de la tata – veneau de Paşte sau Crăciun la Papacanaris şi la alții ca el, cântau cântece specifice sărbătorilor, primeau dulciuri şi erau invitați la masă. Armatorii greci făceau multe acțiuni caritabile, fapte anonime dar pline de credință. Acum când scriu, mama îmi spune că Papacanaris avea cofetăria pe strada Republicii. În zona Pieței Mari - pe lângă Liceul „Panait Cerna” de astăzi - era plin de negustori greci, turci, evrei care aduceau produse specifice, în special produse alimentare şi multe jucării. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Nu cunosc nicio cofetărie a vreunui grec din Brăila. În Grecia ştiu şi i-am văzut, mai ales pe cei din satul în care s-a născut tata, că se aşezau la cafenea destul de dimineață, la o măsuță, în fața unei cafele *„elliniko”*, a unei felii de Fetta stropită cu puțin ulei de măsline, învârtind un *komboloi* pe degete, punând țara la cale ore în şir. Acesta e ritualul, iar acea ceşcuță de cafea parcă nu avea fund, cafeaua părea că nu se termină niciodată. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Într-adevăr grecii au un cult al cafelei. Deşi nu se cultivă în Grecia, ei sunt mari amatori de cafea. Cafeaua cea mai bună se face neapărat din boabe proaspăt măcinate la o râşniță (de preferat) manuală, se fierbe în cantitate mică, la foc mic pentru a face caimac, care se pune cu ajutorul unei lingurițe în mod egal în fiecare ceaşcă ce urmează a fi servită. După ce a fiert se lasă să se decanteze puțin apoi se toarnă în ceşti. După cantitatea de zahăr care se pune, cafeaua poate fi: "*metrio*"- potrivită, "*scheto*"- fără zahăr, "*vari*"- foarte dulce. Cafeaua este întotdeauna servită alături şi de un pahar cu apă. Mai nou, în zilele toride de vară în Grecia se consumă "frappe". Cafeaua este “însoțită” întotdeauna de o țigară. Grecul scotea tacticos tabachera de argint cu tutun de bună calitate - în care puneau adesea coji de portocală sau lămâie pentru a căpăta aromă -, foițele şi îşi pregătea o țigară. Cafeaua nu

trebuie să fie în cantitate mare, astfel încât la o ceaşcă de cafea să fie suficientă o singură țigară. Cafenelele din Brăila ca şi cele din Grecia au fost locuri de întâlnire cu precădere pentru bărbați, prilej de a citi un ziar, de a povesti ceva (a bârfi - "*cotzobolio*"), de a afla ultimele noutăți, de a face politică, un joc de table sau o partidă de cărți, de a se întâlni cu prietenii, fără a deranja familia. Cofetăriile erau locuri frecventate mai mult de doamnele care se respectau şi ieşeau împreună cu o prietenă sau în compania unui domn, adesea însoțite de copii sau nepoți, pentru a savura o prăjitură. "*Pame na fame mia pasta*"- mergem să mâncăm o prăjitură (de cofetărie) era o expresie des auzită. Cofetăria lui Papacanaris era cea mai mare cofetărie din Brăila, amplasată în centrul oraşului, dar avea şi prețuri pe măsură. În cofetăriile grecilor Tzucatos şi Pascalis se puteau consuma specialități greceşti. Spațiile care găzduiau aceste cofetării de cele mai multe ori erau împărțite în două, pe o parte cofetăria, pe cealaltă parte cafenea - ceainărie. În Brăila copilăriei mele mai era acest obicei la cofetăria de lângă Teatrul "Maria Filotti" şi cofetăria de lângă "Casa Modei". (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Dați-mi voie să vă dau răspunsul trimițând la un articol mai vechi publicat de mine în „Jurnalul de Bucătărie" din 30/01/2006,

„DRAGOSTE DE CAFEA", de Babis Caravia

BARUL CASEI

Lăsați-mă să vă spun despre o istorie care se întinde pe cinci secole, istoria cafelei care a devenit un obicei național în Grecia, o marcă a acestei țări.

Folosind doar cafea Arabica, cafeaua grecească, "*o ellinikos kafes*", a apărut pentru prima dată în Constantinopole, Salonic şi nordul Greciei, unde grecii, supuşi ai Imperiului Otoman, au cunoscut împreună cu turcii gustul şi aroma cafelei.

În Salonicul secolului al XVII-lea existau mai mult de 300 de cafenele care, încet, încet, s-au răspândit în toată Grecia. A fost o dezvoltare naturală a obiceiului cafelei, din soiul Arabica, de pe

platourile etiopiene, prin Peninsula Arabica, Balcani şi de aici în toată Europa. Prima cafenea din Viena a fost deschisă de un grec.

Dar, odată descoperit gustul cafelei de către restul Europei, au început în timp să apară noi metode de preparare, precum cafeaua filtru şi espresso. Cafeaua grecească şi-a păstrat originalitatea sa împreună cu secretele sale până în ziua de astăzi.

PULBERE FINĂ. Cafeaua nu era consumată doar în cafenele, ci şi în casele greceşti. Pentru această piață existau băcăniile cu coloniale, de unde gospodinele se aprovizionau cu cafea verde, pe care o prăjeau şi o măcinau în casă. Primele magazine specializate în cafea apar la începutul secolului XX. Ele se ocupau cu importul şi procesarea cafelei. Unele dintre ele au rezistat de-a lungul timpului până în ziua de astăzi, ca acelea din Pireu, unde o stradă întreagă este dedicată unor asemenea magazine, în care mirosul cafelei prăjite şi proaspăt măcinate excita de departe simțul olfactiv. Poate tratamentul, secret bine păstrat, poate faptul că e măcinată până ajunge sub forma unei pulberi fine încarcă atmosfera de atomi parfumați cu cafea.

REȚETE SECRETE. Prepararea unei cafele greceşti este o artă. Trebuie urmați paşi precişi pentru a ajunge la a te delecta şi încânta cu gustul neasemuit al cafelei.

Fie că este vorba despre ibric ("*briki*"), apă, foc sau cafea, totul are rostul şi locul său în această artă. Se foloseşte un ibric mic de capacitatea a trei, maximum patru ceşti mici de cafea. Se măsoară cantitatea de apă folosind ceaşca cu care va fi servită cafeaua, se adaugă zahăr în funcție de felul cafelei, aici e o adevărată tehnologie: pe măsură ce apa fierbe, se amestecă zahărul până se dizolvă. Din acest moment se adaugă cafeaua, o linguriță la o ceaşcă, şi se amestecă puțin. Se reduce şi flacăra, pentru a da timp cafelei să fiarbă şi să se ridice spre marginile ibricului.

Sub nici o formă nu mai interveniți să amestecați, ar fi păcat de munca depusă până acum... se pierde toată "*afreaua*" (spuma) ce se formează deasupra. Se ia de pe foc şi se lasă puțin timp zațului să se aşeze, şi e numai bună de servit.

Este o cafea pentru fiecare gust în parte: "*sketos*" (cafea fără zahăr, tare şi amară), "*metrios*" (cu un gust dulce mediu, doar o linguriță cu zahăr), "*glyko*s" sau "*vari glykos*" (cu un gust asemănător mierii) şi "*glykos vrastos*" (cu gust dulce, dar are mai puțină *afrea* datorită faptului că a dat în foc de mai multe ori).

O CAFEA UNICĂ. La servirea ei, alături se pune şi un pahar cu apă, pentru ca fiecare gură de cafea să fie unică şi să nu ia aroma celei anterioare, băutorul luând şi înghițituri de apă. Totul se transformă într-un ritual (peste 90% dintre greci sunt consumatori de cafea), care durează ore bune în fața unei mici măsuțe din afara cafenelei în imaginea soarelui care răsare din mare.

Dar grecii nu sunt numai iubitori ai tradițiilor. Sunt şi inovatori cu spirit de aventură. Cel mai recent tip de "cafea grecească" este servit rece cu gheață şi este făcut din cafea nes (pudră sau granule). Această cafea este servită pe timpul verii şi a început să se răspândească în Europa şi în America, purtând numele inventat în Grecia de turiştii francezi: "Frapp...!". (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Nu, nu ştiu. Dar ştiu că mama, românca get-beget adoră cafeaua grecească, iar de la noi din casă nu lipseşte niciodată un pliculeț de cafea, de cele mai multe ori „Papagalos". (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

16. Jucați table? Părinții, bunicii obişnuiau să joace table? De ce le place aşa mult grecilor să joace *tavli*? Se ştie că grecii fumează mult. Ce fumau grecii pe vremuri? Ce mărci de țigări şi trabucuri greceşti se comercializau la Brăila?

Părinții mei nu fumau şi nu jucau table, timpul liber şi-l petreceau în vizite la prieteni sau invitând la rândul lor persoanele dragi. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Eu nu jucam table, dar jucau tatăl, fratele dimpreună cu amicii lor. Este adevărat că grecii fumează mult. La noi în casă fuma şi sora mamei, mătuşa, şi a fumat până la bătrânețe. Pe vremuri se fumau

trabucuri, dar şi ţigări. Mătuşa mea fuma în special „Assos". (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Table jucăm. Joc cu soţia, cu naşa, cu băieţii mei, cu colegii şi prietenii. E jocul lor favorit. Grecii fumează la fel ca şi românii. Fraţii mei fumau „Carpaţi", „Naţionale" şi „Mărăşeşti". (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Tatăl meu împreună cu prietenii lui jucau foarte mult table. De altfel se spune că jocul de table a fost „inventat în Grecia". Asta am aflat şi când am vizitat Grecia. Şi eu am învăţat să joc table de la tata. La frizeria lui tata se juca foarte mult acest joc. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Nu am avut nici eu şi nici părinţii mei acest „microb". (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Tatăl meu juca table şi fuma ţigări româneşti, deoarece din Grecia nu se aduceau. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Joc table. Bunicii mei obişnuiau să joace table. Bunicul şi tata fumau ţigări „Papastratos". (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Table ştie orice om de naţionalitate greacă, cred că „din naştere". (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Table ştiu să joc, dar nu sunt un jucător pasionat. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Da. Şi părinţii şi bunicii. Cred că jocul de table destinde din punct de vedere psihic. Eu nu am avut fumători în familie. Se fumau în general ţigări „Papastratos". (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Grecii jucau table şi erau în stare să renunţe la masă pentru o partidă. Am să vă spun o mică poveste. Bunicul meu era mare campion. Când a venit tata din armată au jucat table şi pentru prima dată bunicul a mâncat bătaie. Linie după linie, partidă după partidă a jucat pentru a învinge. La un moment dat a vrut să se ridice şi a plecat cu scaunul lipit de… La mine în familie nu s-a fumat, poate şi pentru că s-a făcut mult sport. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Eu joc table doar pe calculator. Tata ştia să joace, dar nu avea cu cine. În schimb adora jocul de şah şi ca să aibă un adversar m-a învățat să practic şi eu acest sport. Nu ştiu ce fumau grecii pe vremuri, tata a fumat doar țigări fără filtru, ca să poată simți mai bine tutunul cum îi invadează plămânii. Nu cunosc mărci de țigări şi trabucuri greceşti care se comercializau pe vremuri la Brăila, ştiu doar că în anii în care am fumat, am fumat doar „Assos". Singura țigară cu filtru pe care o simțeai. Oricum, am abandonat acest obicei prost acum 15 ani. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Nu joc table. În casă am avut întotdeauna, dar nu m-a pasionat acest joc. Poate pe alții îi pasionează, am jucat şi eu ocazional, dar nu pot spune că am prins o pasiune nici măcar să-i privesc pe alții cum joacă. De ce îi pasionează pe greci aşa de mult? Nu ştiu, dar cred că atunci când se întâlneau în cafenele, pentru a nu se încinge spiritele prea tare şi a se isca alte neplăceri, mai bine se concentrau asupra jocului... Cât priveşte fumatul, în familia mea nu s-a fumat şi nici nu se fumează, aşa că nu am avut tangență cu acest domeniu. Bunicul meu ştiu că a fumat țigări din foi pe care le "învârtea" singur de cele mai multe ori, sau le cumpăra, dar a decedat (în 1954) cu mult timp înainte de a mă naşte eu... (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Am jucat de mic copil, la bunica era nelipsită cutia de table. Toată lumea juca, inclusiv bunica. Cu tata şi cu fratele meu jucam cel mai mult. Îmi aduc aminte că în anii '80- '90 grecii pe care îi cunoşteam fumau „Assos", „Karelia" şi „Papastratos", cu care se aprovizionau de la cei care veneau din Grecia sau de la speculanți din port. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Da, când eram copil jucam table cu fratele meu. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

17. Bărbații greci au, de obicei, în mână, un *komboloi*. La ce foloseşte acest şirag de mărgele? Aveți un *komboloi*? Tată dumneavoastră, bunicul aveau *komboloi*?

Grecii au, într-adevăr, în mână un *komboloi.* Acesta este specific lor şi le induce o anume stare de linişte interioară. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Da, grecii îşi petrec timpul cu un *komboloi* în mână. Am şi eu un *komboloi* adus din Grecia în 2007. Tatăl meu nu avea *komboloi;* pe bunicul meu nu l-am cunoscut. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

În timpul liber, pentru a trece timpul mai uşor, oamenii mai în vârstă se jucau cu un şirag cu mărgele, „*komboloi*". Mărgelele erau făcute din chihlimbar. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Avea şi bunicul meu şi deţin şi eu un *komboloi.* Ele se „joacă" cu degetele şi se numără. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Atât bunicul cât şi tata au avut *komboloi.* (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Grecii erau uşor de recunoscut pe stradă, se plimbau şi învârteau pe degete *komboloi*, un şir de mărgele mai mari din chihlimbar. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Mătănii (din chihlimbar) am avut în toată copilăria. Acum mi s-au adus din Creta. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Papu avea *komboloi,* tata nu. Italienii aveau rozariu, cum am şi eu. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Majoritatea grecilor au în mână un *komboloi;* plimbă mărgelele dintr-o parte în alta şi trece timpul mai repede; şi tatăl meu avea şi am şi eu. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Se spune ca grecul se plictiseşte uşor şi, ca să se distreze şi să-i treacă timpul, îi place să-şi ţină mâinile ocupate. Se pare că la asta serveşte un *komboloi*. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Aceste mărgele sunt mereu în număr impar şi pot fi uşor confundate cu mătăniile, fiind văzute în mâinile bărbaţilor. Bărbaţii bătrâni dau numărării un sens religios. Ele provin din Orient dar în Grecia simbolizează specificul unei zone precum şi infinitul. Toţi bărbaţii din familia mea aveau *komboloi*. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Da, am un *komboloi*, tata a avut, bunicul la fel. Mi-au rămas mie toate, dar ca simple amintiri. *Komboloi*-ul este un şirag de mărgele ce ar putea fi confundat cu mătaniile, dar care este folosit ca simplă podoabă sau pentru relaxare şi, uneori, ca amuletă protectoare. Reprezintă o tradiție de sute de ani foarte gustată de greci dar şi de străini. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Komboloi-ul, un şirag de mărgele, este un accesoriu specific bărbaților greci. Originea lui se pierde în timp, probabil că a fost folosit la ritualuri religioase - mătănii - se zice că trebuie să aibă 33 de mărgele (vârsta la care a murit Iisus). Erau folosite poate şi pentru a face calculul mărfurilor vândute sau cumpărate. Le întâlnim şi în unele dansuri tradiționale greceşti din zona Greciei Centrale. În prezent se folosesc ca "accesoriu" de relaxare. Este un suvenir foarte comercializat în Grecia sub diferite forme şi mărimi. Da, am avut un *komboloi* original al bunicului meu, din chihlimbar roşu veritabil, dar a fost transformat în şirag de mărgele. În prima excursie făcută în Grecia am găsit unul asemănător pe care l-am achiziționat. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Bunicul nu avea *komboloi*. Soțul meu a primit în dar unul, vara aceasta, de la domnul Spiros, proprietar al unui magazin de podoabe din Argostoli. Am stat mult de vorbă cu dânsul şi ne-a povestit că bunicul său era din Brăila. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Nu ştiu foarte bine istoria *komboloi*-ului şi nicio definiție a acestuia. Seamănă cu nişte mătănii şi sunt folosite exclusiv de bărbați ca mijloc de relaxare. În ziua de azi, cunosc greci care au zeci de astfel de obiecte şi le folosesc precum noi femeile bijuteriile, ca accesorii. Sunt de multe culori şi din diferite pietre. De cele mai multe ori au ca şi terminație un ciucuraş ornamental. Daaaa, tata are *komboloi* şi îl foloseşte. Chiar îmi amintesc că acum câțiva ani a plecat în Grecia, cu un grup de brăileni de la Uniunea Elenă din România. A venit la Bucureşti şi când s-a urcat în avion s-a schimbat la față şi ne-a spus „Am uitat". Eu şi Andreea ne-am panicat gândindu-ne că a uitat paşaportul, medicamente, orice altceva acasă. El uitase *komboloi*-ul. Deci da, la noi în familie, tata are aşa ceva. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

18. Grecii sunt foarte combatanți, îşi revendică drepturile cu foarte multă înverşunare. Ați moştenit acest spirit? Am citit că în Grecia, până în anii '80, aproape toate cafenelele - unde se discuta de obicei în special politică, unde „se punea țara la cale" - erau decorate astfel încât să arate orientarea politică a proprietarului şi evident, a clientelei, ca să se evite conflictele. Aşa era şi la Brăila?

În familia noastră discuțiile politice erau evitate, subiectele care se discutau erau legate de bunul mers al afacerilor pentru a asigura un trai foarte bun familiei. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Este adevărat că grecii sunt foarte combatanți şi că îşi revendică drepturile cu multă înverşunare. Sigur, am moştenit acest spirit şi chiar copiii mei l-au moştenit. Nu-mi pare deloc rău, aşa am reuşit să fiu o luptătoare în viață. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Da, sunt şi eu combatant şi-mi apăr opiniile cu înverşunare. Şi azi în Grecia, unde am fost de câteva ori, „se pune țara la cale" în cafenele. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Am moştenit spiritul de a-mi revendica drepturile. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

La spiritul de înverşunare, îi semăn mamei. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Din păcate nu am fost niciodată combatant, iar familia mea nu făcea politică. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Grecii în general îşi spun cu voce tare gândurile şi câteodată par mai înverşunați. Legat de întrebarea cu decorarea cafenelelor în funcție de orientarea politică, nu am văzut în cafenelele din Brăila aşa ceva. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Da, e interesant, chiar cred că am moştenit această tendință, nu politic vorbind, ci ca mod de apărare a drepturilor mele. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Grecii sunt foarte combatanți dar şi corecți în acelaşi timp. Grecii au făcut politică cu multă pasiune iar cafenelele şi restaurantele vremii au asistat la multe discuții. În România, grecii bătrâni au scăpat de prigoana comunistă prin plecarea din România sau prin moarte. Cei rămaşi nu au putut apoi nici să mai facă politică, nici să plece dar au trăit în credință. Singura „politică" făcută a fost credința adevărată. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Nu ştiu eu cum era în cafenelele brăilene, în Grecia ştiu că se discută multă politică, nu numai în cafenele. Țin minte că eram în casa uneia dintre surorile tatălui meu, era în 1982, stăteam la masă, serveam întreaga familie micul dejun şi ne trezim că vine în vizită băiețelul în vârstă de 6 ani al vecinei de peste drum. Se aşează la masă, i se serveşte micul dejun, şi înainte de orice altceva îl aud cu stupoare că strigă în gura mare „Moarte PASOK-ului". Părinții lui erau membri ai Noii Democrații... Aşa că de la acea vârstă copilul ştia care îi va fi orientarea politică... În ceea ce mă priveşte, deşi sunt un coktail inedit de culturi şi civilizații, rămân fiica tatălui meu, adică sunt mult grecoaică decât româncă sau ucraineancă. Semăn perfect cu tata, nu atât fizic, cât mai ales caracterele sunt în proporție de 90% identice. Şi îi mulțumesc lui Dumnezeu că semăn cu el, dacă aş fi moştenit caracterul mamei, nu aş fi putut supraviețui accidentului şi tuturor încercărilor ce au urmat timp de 11 ani. Sunt combatantă, sunt încăpățânată, sunt exact cum trebuie un grec să fie. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Am moştenit acest spirit de "grec încăpățânat". Când ştiu că am dreptate mă lupt şi îmi susțin cauza până în pânzele albe, cu argumente şi contraargumente. Nu am prea multe informații despre viața din Grecia anilor '80. Nu am avut rude la care să merg sau care să vină la noi, iar cei cu care mai luam legătura în mod ocazional nu prea povesteau, iar eu eram un copil... Brăila, pe care o ştiu eu din copilărie, era sub semnul comunismului în acei ani, totul aparținea statului, poporului român, unui singur partid. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Sunt încăpățânat în demersurile mele pentru care lupt până în pânzele albe. În cafenelele din Grecia exista un obicei, care pe alocuri la țară încă mai există, cum că femeile nu aveau ce căuta înăuntru. Doar

bărbații la o cafea, *ouzo*, țigare şi table sau cărți. Mi-am readus aminte de acest obicei în 2008 când în Tunisia fiind, cafenelele erau ocupate doar de bărbați. Multe din influențele orientului se regăsesc în zona grecească şi se întrepătrund. Nu ştiu cum era la Brăila decât din auzite. Astfel unii erau regalişti şi aveau portretul regelui acasă alții erau venizelişti şi luptau pentru acele idei. Ştiu că au plecat să lupte în războiul din Asia Mică şi greci din Brăila. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Da, nu îmi place nedreptatea. Nu ştiu cum era în trecut în Brăila, dar astăzi în Grecia încă se discută politică în cafenele. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Da, cred că am moştenit spiritul acesta de justițiară. Sunt foarte impulsivă, în sensul că pun imediat la suflet, plâng şi râd la fel de uşor şi „fierbe" în mine sângele de grecoaică. Chiar acum câteva zile o colegă mi-a spus că într-o anumită împrejurare am fost foarte încăpățânată şi m-am purtat ca o grecoaică autentică. Nu m-a supărat, chiar am fost mândră şi am spus: „era timpul să iasă la lumină şi această latură a personalității mele greceşti, nu doar vorbitul şi dansul". Nu ştiu în schimb cum erau cafenelele în Brăila. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

19. Ați auzit de la familia dumneavoastră cam ce ziare în limba greacă se tipăreau la Brăila? Ați avut ocazia să vedeți un astfel de ziar? Cam ce subiecte erau tratate, cum arătau anunțurile publicitare? Simpatiile şi antipatiile politice din Grecia aveau ecou şi în ziarele tipărite la Brăila: erau ziare regaliste şi venizeliste? Ştiți unde erau sediile tipografiilor greceşti?

Ziarul „*Eleftero vima*". (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Ştiu că erau mai multe tipografii ale grecilor. Una din primele tipo-litografii era a lui Pericle M. Pestemaltzioglou, apoi tipografia „Triangul", „Unirea", tipografia lui Leonidas Kostumiris cu „Etnos", cu ziarul „Națiunea" care era ziar politic, comercial şi literar; apare la Brăila şi Bucureşti în anul 1912. Chiar făcând efort de memorie, cred că nu

greşesc spunând că sediile lor erau în general în zona de la Dunăre. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

În perioada în care eu eram în stare să pun întrebări sau să aud din partea părinților comentarii politice sau de altă natură, părinții se abțineau să discute aşa ceva în fața copiilor, a tinerilor, pentru a nu fi transmisă informația mai departe, deoarece era foarte periculos. Poliția politică era la ordinea zilei şi părinții, cunoscuții se fereau să nu aibă de-a face cu această poliție politică. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Mama ne spunea că *papu* „ținea" cu Venizelos. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Da, cunosc ziarul „*Embros*", care înseamnă „Înainte". Acesta nu se tipărea la Brăila, ci venea de la Bucureşti. Îmi aduc aminte că era vorba despre comunism în multe dintre ziare, dar de anunțuri nu-mi mai aduc aminte. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Se tipărea la Bucureşti un ziar cu tentă comunistă. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

20. Exista vreo etnie cu care relațiile familiei dumneavoastră nu erau tocmai cordiale?

Nu pot spune că familia mea nu avea bune relații cu vreuna din etniile existente în Brăila. Aveau şi aveam personal o admirație şi stimă pentru evrei şi bulgari, cu care am şi cooperat. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Bunicul meu a fost administrator la Turcoaia, la cariera de piatră, administrator şi casier la Daniel, o firmă a unor evrei. După ce a murit bunicul, a luat gestiunea cumnatul mamei Panait Vlahopol şi a lucrat acolo până la moarte. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Cordiali nu am fost cu țiganii, dar nici nu am avut de-a face cu ei. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Familia mea avea relații cordiale cu toate etniile pe care le-a cunoscut. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Cu restul etniilor, niciodată nu am avut decât relații cordiale. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Da, există etnia română; foarte greu, pentru că nu are cuvânt. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Familia mea era în relații bune cu toate etniile: evrei, turci, țigani, ruşi. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Nu, bunicii mei erau foarte toleranți şi foarte darnici. Nimeni nu pleca nemâncat sau fără un braț de lemne, nici țiganii care mai veneau la treaba în curte. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Cu toate etniile ne împăcam foarte bine. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Da, cu etnia rromă. Pentru simplul motiv că la noi în casa în care locuiesc şi acum, IGLAC-ul a închiriat nişte camere unor familii de rromi, trei la număr. Scandalurile, bătăile, între ei şi pe urmă cu toți ceilalți vecini din curte erau veşnice, furturile erau pe măsură, toți erau recidivişti, violatori, criminali, aduşi printre oamenii normali „spre reeducare". Lucru care nu s-a întâmplat. În final au fost toți evacuați pentru neplata utilităților şi pentru distrugerea imobilului. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Nu, deloc, însăşi familia mea este multietnică... (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

21. Dar restaurantele de altă dată? Ați auzit poveşti de la părinții sau bunicii dumneavoastră despre restaurante ale grecilor din Brăila? Cineva povestea că într-un restaurant grecesc de demult din Brăila îți puteai alege peştele pe care voiai sa-l consumi dintr-un acvariu mare situat în mijlocul încăperii, ca şi la restaurantele din insulele greceşti. Ce preparate se puteau servi? Se spărgeau farfurii în localurile greceşti de demult? Se cânta muzică grecească în localurile de demult, existau

cântăreți cunoscuți cu bouzouki? V-amintiți sau ați auzit unde erau situate astfel de localuri la Brăila?

Petrecerile aveau loc mai mult în saloanele familiilor înstărite şi mai puțin se frecventau restaurantele. Îmi amintesc de renumitele baluri greceşti care aveau loc la „Parnasó", în localul situat în curtea bisericii. La aceste baluri participa protipendada Brăilei. Muzica grecească, toaletele tinerilor, atmosfera... imagini care nu se pot şterge din memoria celor care au trăit acele vremuri. Atmosfera plăcută era întreținută nu numai de orchestră ci şi de buna dispoziție care predomina, tombola la care participau cei prezenți şi gustările tradiționale greceşti. Toate făceau aceste seri de neuitat. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Sigur erau restaurante greceşti în Brăila. Nu-mi mai amintesc unde era situat acel restaurant unde îți puteai alege peştele din acvariu. Mai erau obiceiurile de petrecere ale grecilor. Muzica lor se cânta în restaurantele lor dar nu numai. Muzică grecească s-a cântat şi în restaurantele româneşti şi se cântă chiar şi acum. În Brăila s-a cântat aproape în toate restaurantele muzică grecească, la „Dunărea", „Chira Chiralina", „Rubinul", barul de noapte al hotelului Traian. Un cântăreț de bouzouki era Bouceavera. Bunii mei vorbeau despre restaurantul lui Monopol şi Restaurantul Francez. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Pe Bulevardul Cuza, colț cu Bălcescu, mătuşa mea, sora mamei mele, avea restaurantul *La Anghe Ion.* După ce a murit unchiul, mătuşa l-a închis. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Când am devenit adolescent, restaurantele greceşti au dispărut. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Puține lucruri, de la bodega bunicului meu patern, la colț cu strada Traian, Călăraşilor, când eu nu existam. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Restaurantele de altă dată ale grecilor din Brăila - povesteau părinții şi bunicii mei - erau pline de oameni care cântau şi petreceau paşnic. Se serveau preparate din peşte, *scordalea*, *tsatziki* etc., iar muzica

era numai grecească, se cânta la chitară şi bouzouki, iar petrecerile durau până dimineață. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Un cântăreț celebru în Brăila, de origine greacă, m-a învățat cântece din Insulele Ionice (*Inimă neagră, Vin dulce să beau...*). Se chema Godino şi locuia în Carachiu (strada Călăraşi - Dunăre - în zona Facultății de Inginerie). (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Am auzit că erau restaurante greceşti în Brăila, că se cânta la bouzouki; de fapt, muzica grecească era foarte apreciată şi de români. Muzica grecească se cânta şi în restaurantele româneşti. Spre exemplu, la barul de noapte „Rubin", unde am fost şef între anii 1974-1976 se cânta greceşte şi se spărgeau farfurii. În formația barului cântau români şi greci. În port veneau multe vapoare greceşti, iar marinarii greci veneau acolo unde se cânta muzică grecească şi se spărgeau farfurii. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Restaurantele şi tavernele greceşti erau situate pe strada Călăraşilor, în zona portului şi pe Regala. Nu îmi amintesc de acvarii. Se serveau: carne de miel, costițe de miel, peşte, *souvlaki*, friptură la tavă. În perioada copilăriei mele nu se spărgeau farfurii, se ofereau flori şi se cânta muzică grecească. Cântăreți erau: frații Lahanas, frații Dracopol, Jean Moscopol. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Ştiu doar ce mi s-a povestit despre cele două restaurante ale bunicului meu, Tudorache C. Theodor. Prin anii 1920 avea restaurantul-berărie <La Dobrogeanul>, pe strada Şcoalei publice, nr. 1. Iar după 1930 a deschis restaurantul <Paradis>, cu salon elegant şi grădină de vară foarte mare. Nu ştiu unde era situat acesta. După spusele domnului Manda, ar fi fost pe Regala colț cu Cuza sau cu Goleşti. Era un local foarte la modă, unde bunicul aducea băuturi spirtoase din Grecia, Mastică, Rom şi *Ouzo*, iar vinurile veneau din viile proprii de la Odobeşti. Se serveau mâncăruri tradiționale greceşti, genul de *meze* - măsline şi zacuscă, icre şi peşte afumat, toate aduse din Grecia. Dar şi mâncăruri româneşti şi grătar cu mititei şi momițe. Tata mi-a spus că la Grădina restaurantului „Paradis" a debutat Jean Moscopol, pe care veneau să-l asculte în special tinerii din oraş, înainte să plece la Bucureşti. Îmi amintesc că la noi acasă încă se mai folosea, prin anii '60, vesela

rămasă după naționalizarea restaurantelor. Erau farfurii mari de <piatră>, albe, grele, platouri ovale şi pahare splendide, cu picior, pentru vin. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Știu din poveşti că erau multe restaurante pe malul Dunării. Lângă Spitalul 1 „Sfântul Pantelimon" era un restaurant cu mese afară unde se auzea muzică grecească şi unde se dansa foarte mult. Veneau pescari din Balta Brăilei şi le vindeau peştele cu câțiva bănuți. Peştele mic era aruncat în Dunăre. Peştele era ales şi era pregătit după plăcerea clientului. Mama îmi spune că dacă un român sau altă etnie venea la petrecere era imediat servit cu ce era mai bun. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Nici despre localuri nu pot vorbi, nu am intrat în niciunul, nici părinții mei nu au frecventat vreun restaurant. În timpul călătoriilor în Grecia am mâncat în asemenea restaurante unde puteai să îți alegi peştele din acvariul situat în sală. Bucătăria grecească nu este apreciată doar pentru diversitatea preparării felurilor de mâncare, ci şi pentru calitățile ei nutritive. *Mezedes* este o gustare pentru cină, asemănătoare tapas-urilor. Tradiția *mezedelor* a evoluat în Grecia pentru că mesele de dimineață şi de prânz sunt uşoare, iar cina e adesea servită seara târziu. Bucătăria grecească e bogată în tipuri de *mezedes*, ce includ gustări din măsline, sosuri, ardei iute copt, vinete preparate la grătar, brânzeturi, salate, preparate din fructe de mare. Brânza grecească proaspătă, fie că e *Romano* sau *Kasseri*, e folosită cu generozitate pentru a însoți pâinea de casă făcută din semințe întregi, dar şi pentru a o rade peste preparatele din legume şi pe deasupra pastelor. Carnea de miel este principalul tip de carne folosit de către greci. Pregătirea mesei cu ocazia unei sărbători tradiționale presupune prepararea în curte, la proțap, a mielului întreg. Carnea de porc, de vită, de pasăre sau de vânat se prepară marinată, pe grătar sau la cuptor. Puiul se găteşte fript sau înăbuşit. Există nenumărate combinații de carne gustoasă cu legume, adesea îmbogățite cu sos galben de lămâie – *avgolemono* -, *Moussakaua*, garnisită cu straturi de vinete sau zucchini, însoțită de un sos de carne, aromat cu usturoi, şi dreasă cu ou pe deasupra, e felul de mâncare întâlnit aproape pretutindeni. Din bucătăria grecească nu lipsesc pilafurile, asezonate cu condimente şi alune. Orezul este preparat şi la cuptor, cu carne, şi servit

apoi cu legume înăbuşite. De asemenea, se poate găti în frunze de viță de vie, aşa-numitele *dolmades*. O abundență de legume proaspete inspiră salate şi preparate din legume marinate şi gătite la cuptor, adesea condimentate cu plante care cresc în munți: usturoi, oregano, mentă, cimbru, busuioc şi pătrunjel. Fructele proaspete, în general smochine, portocale, mere şi pepene, încheie de obicei cina într-o seară târzie. Cel mai cunoscut preparat de patiserie este *baklavaua*, făcută din mai multe foi, cu sirop de miere pe deasupra şi decorată cu nuci. Grecia e faimoasă pentru vinul ei, consumat mai ales după gustări şi cu moderație. *Ouzo* şi berea sunt deasemenea băuturi alcoolice populare. Cafeaua neagră se consumă chiar la mesele obişnuite. În orice local grecesc se sparg şi acum farfurii la fel ca odinioară. Când femei frumoase, fete, încep să danseze *Zeibetiko* ori *Hasapiko*, în jurul lor zboară paharele şi farfuriile, multe foarte valoroase, care se prefac în țăndări. În anii '30 comesenii obişnuiau să arunce la picioarele dansatoarelor, în semn de respect şi bărbăție, cu cuțite. S-a renunțat la acest obicei şi s-a trecut la farfurii. Mai zgomotoase, fac mai multă mizerie, dar sunt mai puțin periculoase. Sunt însă şi pe placul poftei de viață a grecilor. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

În Brăila erau foarte multe restaurante - majoritatea situate pe strada Călăraşi sau în apropierea acestei artere - ai căror patroni erau greci. Restaurante mici, cu câteva mese, cu o terasă eventual, unde muncea întreaga familie, dar erau şi restaurante mai mari unde aveau angajați ucenici, băieți veniți de la țară să câştige un ban şi să învețe o meserie. Bineînțeles că muzica ce răsuna aici era grecească, cântată de câte un "lăutar", ce încânta mesenii până la ore târzii în noapte. Celebrul "Arion Ciuplea" a cărui faimă a dăinuit până azi a început ca ucenic, Zanganas sau selectul restaurant Rocca sunt doar câteva dintre restaurantele unde răsunau renumitele cantade greceşti făcându-le cunoscute tuturor brăilenilor, de care şi azi îşi mai amintesc cu nostalgie unii. Eu am locuit într-o casă pe strada Malului unde cândva a fost o mică cârciumioară, la care a lucrat ca ucenic Panait Istrati. Orice brăilean, grec sau nu, intra în local şi servea "o litră şi un sifon". La Brăila peştele se găsea din abundență, la restaurant sau la pescari "are balta peşte". Nu îmi aduc aminte de poveşti legate de restaurante în care să fie acvariul de unde să îți alegi peştele, dar totul e posibil. Nu era pe atunci acest obicei

de a sparge farfurii în localurile din Brăila. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Nici măcar în tinerețea tatălui meu nu au existat asemenea restaurante. Dar stilul de distracție grecesc s-a perpetuat printre brăileni şi formațiile din Brăila au în repertoriu melodii greceşti. Am cunoscut recent un grec din Brăila, destul de în etate, care locuieşte 6 luni în New York, 6 luni în Grecia şi care spunea că tatăl sau a avut în port un restaurant. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

22. Aveți cunoştință ca vreun membru al familiei dumneavoastră să fi avut relații sau să fi frecventat vreuna din familiile renumite din Brăila?

Tatăl meu, Panaioti Boiagis, se întâlnea fie la Biserica Grecească, fie la Grădina Mare cu prietenii lui: Lichiardopol Spiru, Marica şi Gogu Galiatzatos, Fam. Lecatza şi alții. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Da, frații mei, în număr de 6 - 4 băieți şi 2 fete -, aveau relații cu unele persoane din lumea bună. Din lumea bună a Brăilei au făcut parte: Valerianos, Lichiardopulos, Violatos, Galiatatos, Portolos, Melisaratos şi mulți alții care au fost şi o parte din ctitorii Bisericii Greceşti „Buna Vestire" din Brăila construită între anii 1863-1872. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila).

Yes through my father but I was too young to remember any names. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Părinții mei fiind săraci, nu aveam legături cu cei bogați. Prietenii de familie erau oameni simpli. Vizitele care se făceau erau simple. Se servea dulceață - eventual şi prăjituri făcute acasă. Bogații nu prea se uitau la săraci. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Părinții mei au fost cununați iar eu şi sora mea botezați de familia Ana şi Ioan Roca şi părinții mei erau rude prin alianță cu familia Haritopol. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Mă jucam cu Gita, nepoata doamnei De Roma, cu care eram vecini. Ei vorbeau în limba italiană, iar soțul ei De Roma era grec (Candianos). Cu familia De Roma aveam legături doar ca vecini, nu de prietenie. Imi amintesc că, după 1945, doamna De Roma venea la noi şi ne ruga să-i scriem scrisori în Grecia, la rudele soțului ei, pentru ca băiatul ei Bebe să poată pleca cu fiul său în Grecia. Nepotul ei a fost trimis să urmeze şcoala de ucenici de la Progresul (nu i s-a permis să meargă la o şcoală primară obişnuită). Nu ştiu cum au plecat din țară. Gita, nepoata ei, a urmat şcoala de balet din Timişoara; nu am mai ținut legătura cu ei. În Grecia am cunoscut două familii legate de Brăila (mai bogate): familia Economu, ce locuia la Trieste, cu rang de baron, tatăl domnului fiind consulul grec la Brăila, înainte de primul război mondial şi Familia Razi, care a avut o moşie lângă Brăila. O altă personalitate a Brăilei a fost prof. univ. Radu Portocală, pe care l-am cunoscut atât în Bucureşti, la Institutul de Virusologie „St. Nicolau", cât şi la Atena, în 1979, când lucra la Institutul „Pasteur" din Atena. El a plecat din România în 1975 cu ajutorul familiei Averoff (mari bogătaşi din Grecia), cu care soția lui era rudă. Tatăl profesorului, tot Radu Portocală, a fost deputat de Brăila, cât şi ministru, iar la un moment dat strada Campiniu s-a numit Radu Portocală. El a murit la Atena, iar băiatul lui, tot Radu Portocală (o tradiție a familiei), este ziarist la Paris, căsătorit cu o franțuzoaică, şi are trei copii. L-am auzit la emisiunea în limba română, la Radio France. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

Tatăl meu era în relații bune cu Polidor Lichiardopol. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Părinții şi bunicii frecventau familiile înstărite de greci: Lichiardopol, Violatos, Embericos, Galiațatos. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Bunicul a venit în Brăila în jurul anului 1860 din Kefalonia, sat Tosionata. A fost rudă cu Panait Istrati - cred că unchi. Când Panait Istrati venea la Brăila, venea în vizită şi la bunicul. I-a oferit bunicului „Neranțula" în franceză. Îl sfătuia adesea pe bunicul ca să impună să se vorbească în casă numai limba greacă. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Familia mea avea relații cu majoritatea familiilor renumite din Brăila. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Tatăl meu, Stefanidis Spiru, era bun prieten cu Foti Valerianos, Polidor Lichiardopol, Aleco Portolo, dr. Robitu. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Pe contele de Roma l-am cunoscut când eram copil. La fel pe avocatul Fokas (sau Fokkas), descendent probabil al unei mari familii bizantine. Avea o fată, Nicole, care poate mai trăieşte (dar cine ştie unde). Bunica mamei mele era nascută Pana, sora cu bunica maternă a lui Yorgos Bessis. […] Un Melisaratos a fost coleg de şcoală cu tatăl meu. L-am cunoscut, tot când eram copil. La fel, am cunoscut la Atena (unde am locuit din 1977, când am părăsit România, până în 1982) pe Alexandros Portolos, coleg de şcoală primară cu tatăl meu. A murit. La fel două doamne Likiardopol. (Radu Portocală, 58 ani, Paris)

Familia mea se înrudea (veri îndepărtați) cu fam. arh. Costică Davis a cărui soră, Lili Davis a fost căsătorită cu Francis Verona, fratele lui Arthur Verona. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Tata avea prieteni din familia Lichiardopol şi fusese coleg cu unul dintre băieții Violatos. Iar la restaurantul bunicului meu venea toata protipendada oraşului - angrosiştii de cereale, misiții şi notarii. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Din spusele tatălui meu, cu familia Lichiardopol. În Grădina Mare, pe terenul de tenis de atunci, veneau copiii grecilor bogați şi jucau tenis. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Niciun membru al familiei mele nu a avut relații şi nici nu a frecventat vreuna din familiile renumite din Brăila. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Bunicul îşi petrecea vacanțele la unchiul şi mătuşa lui din Brăila, familia Rubatos. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Da, bunica şi mama mea făceau parte din organizațiile de femei care se ocupau de actele filantropice de la acea vreme, în limita bugetului de care se dispunea. În perioada interbelică a existat în cadrul

Comunității Elene Brăila organizația "Parnassos" a doamnelor grecoaice. Preşedinte era doamna Dionisia Portolos, activitățile acesteia aveau scop cultural, social, filantropic, păstrarea tradițiilor şi obiceiurilor, toate fiind activități voluntare. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Brăila copilăriei mele nu era un oraş cu orgolii, nu era un oraş care se împărțea în săraci şi bogați, era un oraş în care eu simțeam că sunt egală cu toți copiii iar în casa noastră veneau mulți prieteni şi atât. Nu conştientizam dacă sunt renumiți sau nu pe plan local. Erau prietenii părinților mei şi atât. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

23. Vă amintiți sau v-a povestit cineva din familie despre serile dansante sau balurile de pe vremuri? Se organizau baluri la şcoala grecească de fete şi sigur şi în alte cluburi din Brăila… V-a povestit cineva din familie cum erau îmbrăcate doamnele, cum erau curtate de tinerii de altă dată, ce muzică se asculta, ce se dansa la astfel de „sindrofii"? La balurile de la şcoala grecească se asculta numai muzică grecească?

Eu am participat la aceste baluri de la şcoala grecească. Toaletele tinerelor erau pregătite minuțios cu multă vreme înainte. Materialele folosite pentru confecționarea toaletelor erau: catifea, taftá, tul, mătasea grea. Aceste baluri aveau loc primăvara, se asculta muzică grecească şi se dansa mult tango şi vals. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Se organizau baluri la Şcoala de Fete. Despre Şcoala Grecească este vorba. Erau baluri de binefacere, erau organizate de Epitropia Comunității Elene, cu sprijinul grecilor bogați din oraş şi a conducerii Şcolilor Elene de Băieți şi Fete. La Şcoala de Fete învățau şi fete ale grecilor săraci, pentru care erau necesare cheltuieli de întreținere, estimate în franci, deficitul acoperindu-se chiar din aceste baluri. Doamnele erau îmbrăcate foarte elegant şi decent în acea vreme. Se purtau rochii lungi, pălării şi botine de cea mai bună calitate. Se asculta muzică clasică, operă şi operetă. Noi în casă ascultam muzică grecească la plăci şi aveam şi gramofon. Ascultam Jean Moscopol, dar şi „Bărbierul

din Sevilla", „Carmen", „Aida". (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Se făceau ceaiuri dansante, femeile purtau „toalete" lungi; se alegea regina balului. (Anisia Pieratos, 81 ani, Brăila)

Țin minte balurile greceşti ce se făceau în curtea Şcolii Greceşti de pe strada Rubinelor. Erau de pomină, toate se terminau cu bine, toată lumea pleca acasă extrem de mulțumită. Organizatori erau cei din comitetul de conducere al Comunității Elene din Brăila, în frunte cu preşedintele comunității, Dracopulos State. Balurile se organizau numai la Şcoala de Băieți, unde exista o curte foarte încăpătoare. Am luat de multe ori şi eu parte, deşi eram copil, fratele meu mai mare fiind responsabil la butoiul de vin, iar altul la grătarul de mici şi cârnați. La balurile de la Şcoala Greacă se vindeau vederi. Care fată primea mai multe vederi, acea fată era numită regina balului. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

We used to send food for parties held at the Greek school. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Mergeam la bal la Şcoala Greacă, ne întâlneam cu fete şi băieți români, care veneau din tot oraşul şi petreceam până dimineață; se organizau serbări în costume greceşti la care veneau şi tineri căsătoriți. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Curtea şcolii greceşti era mare şi se făceau chermeze foarte frumoase. Erau organizate de un anume Dracopol, un om care depunea suflet, în tot ceea ce făcea pentru grecii din Brăila. Era în perioada 1950-1960. Iluminatul în curte se făcea cu lampioane. Personal mă ocupam de acest iluminat. Petrecerile se organizau în curte, cu mici şi bere. Era o plăcere. Nu era moda cu spartul farfuriilor. Veneau mulți brăileni, de toate felurile şi diferite naționalități. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Aveam un văr, George Theodoridis, care a emigrat în Grecia în 1950, cu care mergeam la balurile ce se organizau la Şcoala Grecească. De acolo am şi unele fotografii cu colegele şi colegii lui, pe care vi le pun la dispoziție. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Se organizau baluri în incinta Şcolii Greceşti şi era foarte frumos. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

La Şcoala Greacă se organizau baluri de către State Dracopol, iar fiecare negustor grec participa cu produse din magazinul lui. Noi, de exemplu, trimiteam torturi, iar după ce se închidea cofetăria duceam mese şi scaune. Şi aşa luam şi noi parte la bal. Astfel se strângeau fonduri pentru biserică şi cantina şcolii. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

La Şcoala Greacă de pe strada Rubinelor au fost organizate mai multe petreceri, însă mi-au rămas în minte ultimele două chermeze organizate de Comunitatea Greacă. La pregătirea acestora participau membrii comunității. La aceste sindrofii se cânta atât muzică grecească cât şi muzică uşoară românească şi străină, iar formația preferată la aceste petreceri a fost orchestra Facultății de Mecanică - Navală din Galați. Ținuta era sobră: bărbații - în costum, iar femeile în rochii elegante, vaporoase. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Mi-au povestit părinții şi mătuşile mele despre balurile greceşti care se organizau la şcoala grecească, baluri care erau organizate de către Comunitatea Elenă, la care toată organizarea era voluntară şi participau majoritatea grecilor din Brăila, indiferent de situația socială. Muzica era în general grecească, iar participanții fredonau în permanență cântecele ascultate. Doamnele erau foarte elegante, se pregăteau special pentru aceste baluri. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Îmi amintesc de două baluri organizate la Şcoala Grecească de Băieți de pe strada Rubinelor. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Părinții mei s-au cunoscut la o sindrofie la o verişoară, erau petrecerile obişnuite date în casele mari, în special pentru zilele onomastice, scopul lor fiind să se cunoască tinerii sub supravegherea părinților. După acest moment, tata i-a scris mamei zeci de scrisori în versuri… (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Mergeam la serbări greceşti, la Palatul Culturii, şi dansam *Sirtaki* şi *Tzamiko*. Nu aveam îmbrăcăminte deosebită, deoarece eram în sistemul comunist şi eram toți la fel. De obicei ascultam muzică populară grecească. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Serile dansante din clubul grecesc aveau mare succes. Veneau şi românii şi se distrau de minune. Se făcea bufet cu cele mai bune baclavale, cozonaci şi alte prăjituri. Se dansau toate dansurile posibile din toate regiunile greceşti, românii încercau să le-nvețe şi se îndrăgosteau de grecoaice. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Mama îmi povesteşte despre aceste baluri. Veneau fetele însoțite de părinți, care urmăreau „orice mişcare". Părinții, femei şi bărbați, veneau la baluri îmbrăcați în costume tradiționale. Tinerii respectau moda vremii cât se putea. Decența şi bunul simț erau caracteristicile acestor baluri. Se asculta multă muzică grecească dar şi românească, pentru că ei trăiau în România. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Balurile care se țineau la Şcoala Greacă erau renumite în toată Brăila şi mult aşteptate de toți etnicii greci. Ele erau organizate cu ocazia diferitelor evenimente din viața acestei comunități. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Ştiu de la bunica mea că mergea la astfel de baluri. Cum erau îmbrăcate doamnele se poate observa din fotografii. Ştiu că se organizau tombole. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Ştiu de la bunica că existau. Dar bunica era destul de discretă cu aceste aspecte, mai multe aflam de la alții. Mult timp n-am ştiut că bunica era considerată „frumoasa grecoaică a Brăilei" şi că în vitrinele celor mai mari fotografi din Brăila existau poze cu ea. A trebuit să cunosc o doamnă care mi-a povestit acest lucru. Tot aşa am aflat, întâmplător, că pe vremea bunicii erau puține fete care mergeau la liceu, iar bunica mea a fost una din cele 5 admise în liceu de băieți. Deci povestirile erau mai mult în această zonă. Cu toate acestea ştiu că se făceau petreceri ale grecilor, nu ştiu dacă baluri sau organizate de şcoală. Dar îmi amintesc că îmi povestea mătuşa mea despre grecii care se strângeau şi cântau şi dansau până dimineața. Chiar în „gaşca" lor, deşi mult mai mic, era şi cântărețul Teodor Munteanu. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

24. Ce înseamnă familia pentru un grec? Mama este într-adevăr cea care ia hotărârile cele mai importante pentru o familie grecească? Se

trece peste cuvântul mamei sau nu? Am citit că la început de secol grecii îşi sfătuiau copiii să nu se căsătorească cu români… Şi totuşi mulți greci încălcau acest sfat…

Pentru un grec familia este sfântă. La vremea aceea, divorțul era privit ca un gest necugetat iar rudele care aveau un cuvânt greu (aveau loc consilii de familie) nu aprobau acest lucru. Capul familiei, tatăl, lua hotărârile importante în ceea ce priveşte familia şi afacerile. Mama se ocupa de creşterea şi educația copiilor şi de gospodărie. Am cunoscut multe familii mixte în Brăila, chiar eu, Boiagis Eleni am fost căsătorită Mihăilescu. Alte familii mixte pe care le cunosc: Angela Lecatza căsătorită se numea Ivorski sau Erasti Laguros - căsătorită se numea Marcovici. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Pentru un grec familia înseamnă foarte mult, înseamnă totul. Într-adevăr mama este cea care ia hotărârile cele mai importante în familia grecească. De regulă nu se trecea peste cuvântul mamei. La noi în casă bunica Anastasia a fost cea care a condus în casă, atât cât a fost în putere. La fel şi sora ei, mătuşa Alexandra. Este adevărat că mulți greci au încălcat sfatul ca grecii să nu se căsătorească decât cu greci. Aşa că, chiar şi în familia noastră de greci nealterați - mama Zissu Dumitriu şi tata Vlasopol -, sfatul a fost încălcat. Eu m-am căsătorit cu un român iar sora mea cu un maghiar. Nu am încetat însă să vorbesc limba greacă chiar dacă la un moment dat mi s-a impus asta de către bărbat. Imi amintesc că mătuşa Alexandra mă iubea foarte mult, aşa încât în puținul timp cât a durat căsătoria ei la Constanța, cu armatorul armean, m-a ținut la ea. După ce ea a revenit în Brăila bunica nu a mai trăit mult şi mătuşa a preluat frâiele, conducerea casei, chiar dacă exista şi tata. S-a implicat în pregătirea fratelui pentru un loc de muncă, ducându-l la ucenicie la brutărie. Cealaltă soră a fost dusă tot spre calificare la „Franco-Român", unde a lucrat şi tatăl, Gheorghios, la cazangerie. Sora Maria a lucrat ca sudor, - prima promoție de femei sudor -, la fosta uzină „Progresul". Eu am mers la fabrica de biscuiți şi napolitane, „7 noiembrie" pe atunci. Mătuşa nu a fost deloc încântată de soțul pe care mi l-am ales. Bărbatul meu făcea parte dintr-o familie foarte bună, de foşti negustori, patroni,

care pierduseră într-un moment nefericit aproape tot. Dar nu cu asta nu era mătuşa de acord, nu pentru averea inexistentă, nu-l agrea pentru cum era el. Şi a avut dreptate, fiindcă soțul meu s-a purtat urât cu mine, mi-a interzis să vorbesc limba greacă, deşi la început fusese de acord cu asta. Când fetițele mele au mai crescut, nu mi-a mai permis să vorbesc greacă în casă. Dar eu mergeam la părinți şi la mătuşă şi acolo vorbeam cât pofteam. Am avut însă în soacra mea un aliat de nădejde, căci ea mă apăra uneori de agresiunea lui cum putea. Ea mi-a fost ca o mamă, mi-a crescut şi mi-a educat copiii. Îmi primea foarte frumos rudele. Cel mai des venea la noi mătuşa Alexandra. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Familia pentru un grec e un lucru sfânt. Mama conduce. Tata, marinar, venea la săptămână sau la lună. Nu se trecea peste cuvântul mamei. Nu a existat niciodată restricția ca un grec să nu se căsătorească cu o româncă. Pe mine m-au refuzat două românce de origine greacă şi atunci am fost obligat să mă căsătoresc cu o româncă. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Bunicul, Stavru Murelos, era un om blând. A murit în anul 1936, a doua zi de Sfânta Maria, accidentat de o căruță militară condusă de un ofițer beat. A dat cu biciul în cal şi a dat peste bunicul meu care a căzut şi s-a lovit cu capul de bordură pe strada Grivița, în zona în care este acum Spitalul 1. A fost judecată, dar bunica nu a vrut să ia despăgubiri, n-a vrut să vândă sângele lui bunicul ! Eu am fost căsătorită cu… un român. A fost un soț foarte bun, a fost militar. Am o fată asistentă şi doi băieți. Fata are 2 fete, una lucrează la o bancă şi una este avocat, iar băiatul cel mic are o fată avocat şi un băiat student în Elveția. Celălalt are un băiat student la Bucureşti. Îmi pare bine că mi-au învățat copiii şi nepoții, căci pe mine mama nu a putut să mă lase la gazdă. Pierduse două fete şi eu eram cea mai mică. Pe frate l-a lăsat, asta era viața navigatorilor. Au ştiut să facă copii cinstiți, nu i-am făcut de ruşine. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Family is everything. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

În general grecii erau buni familişti. Nu îmi aduc aminte de vreun divorţ. Eu nu am fost sfătuit să mă însor cu o grecoaică. Atât eu cât şi fratele meu mai mare ne-am căsătorit cu românce. În familie era armonie şi respect deosebit. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Grecii sunt buni familişti. Pentru ei familia înseamnă totul. Mama este importantă dar nici tatăl nu poate fi ignorat. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Grecii sunt foarte buni familişti, iar mama are un cuvânt hotărâtor. Este adevărat că nu sunt agreate căsătoriile cu alte etnii. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Da, aşa este, îi sfătuiau părinţii să nu se însoare cu fete românce. Fratele lui tata s-a căsătorit cu o grecoaică şi nu o agrea pe mămica, deoarece era româncă. (Dumitra Turculeţ, 70 ani, Brăila)

Pentru un grec familia este mai presus de toate, mama având un rol important în educaţia copiilor, în luarea unor decizii privind ordinea şi disciplina. Deşi era o tradiţie ca tinerii greci să se căsătorească între ei, la mine în familie, mama nu a ţinut cont de acest lucru şi m-am căsătorit cu un român din Basarabia. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Bunicul meu State (Eustate) M. s-a născut în Grecia, insula Itaca în 1869. Era dintr-o familie numeroasă cu 12 copii, el fiind cel mai mare. Tatăl lui a murit într-un accident şi el a trebuit să muncească să-şi ajute familia. În 1895 a venit în România, la Galaţi. A lucrat în aprovizionare pentru vasele greceşti, care făceau curse cu diferite încărcături. A locuit în gazdă la o familie de greci. Deşi nu ştia bine româneşte trebuia să meargă pentru aprovizionarea vaselor cu produse alimentare şi în alte localităţi din ţară. Sărbătorile le petrecea în Grecia cu familia şi cu aceste ocazii ducea şi bani, pe care îi economisea ca să-şi ajute familia. În perioada cât a stat în Galaţi şi-a mai adus 2 fraţi, care au făcut studii superioare şi s-au căsătorit în România. În 1902 a cunoscut-o pe bunica mea Evantia, cu care s-a căsătorit. După ce s-au căsătorit, bunicii s-au mutat în Brăila (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Familia este totul la greci. Mamele luau toate hotărârile importante şi nu se trecea peste ele. În anii 1951-52-53, familia (toată) a

depus actele pentru plecarea în Grecia, la Consulatul Elveţian din Brăila. A şi venit aprobarea în 1953. Bunica mea a hotărât să nu plece nimeni din familie în Grecia, deoarece fiul ei era căsătorit cu o româncă şi aceasta nu dorea să plece. Şi astfel am rămas în România. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Pentru un grec familia este ceva sfânt. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Mama lua hotărârile cele mai importante în familia grecească. Este explicabil, căci majoritatea bărbaţilor erau plecaţi de acasă (erau marinari). (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Străbunicul meu s-a căsătorit cu o româncă de origine greacă, bunicul meu s-a căsătorit cu o româncă din familie de mocani şi nu s-a mai vorbit greceşte în familie. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Pentru un grec familia este ceva sfânt. Pe vremea aceea, în familia unui grec femeia nu lucra iar casa o conducea bărbatul. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Bătrânii familiei sunt cei care iau în general hotărârile importante într-o familie. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Familia este foarte importantă pentru greci. Grecii s-au căsătorit şi cu români, cunosc familii mixte fericite. (Jana Andreescu, 58 ani, Galaţi)

Grecii au fost foarte familişti şi foarte stricţi în relaţiile intrafamiliale. Pentru că între bunicii mei paterni era o diferenţă de zece ani, bunicul era cel care dădea ordine. Mi s-a povestit că bunica şi fetele trebuiau să-şi ia lucrul de mână în vizite şi li se dădea <normă>, ca să nu stea la taifas fără folos. Într-adevăr, bunicul Tudorache nu a fost de acord ca tata să se însoare cu o româncă, de aceea s-a şi produs o ruptură foarte gravă între ei şi, ulterior, nici surorile lui tata nu au acceptat-o pe mama niciodată cu adevărat. Astfel că nunta părinţilor mei a fost foarte tristă, nu a venit nimeni din familia mirelui, iar el a păstrat toată viaţa în suflet amărăciunea respingerii. Mama lui murise când el avea 17 ani, astfel încât <ambiţia grecească> cum spunea cealaltă bunică a mea, a dominat. Cu toate acestea, pe mine, ca primă născută a fratelui lor, surorile lui

m-au acceptat şi m-au iubit, poate şi pentru că semănam izbitor cu mama lor. Mergeam foarte des în casa lor, pe strada Orientală, la nr. 25, dormeam acolo, mergeam la plajă cu tanti Ali. Nu erau nişte firi calde, mai degrabă severe, dar eu mă simțeam foarte bine acolo, îmi plăcea să dorm în camera care dădea spre Dunăre, pentru că vedeam vapoarele şi le auzeam şuierul… (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Părinții sunt sfinți, familia e totul. Tata era cel care conducea familia, dar mama îl mai certa din când în când. Am avut un văr, căruia i s-a interzis să se căsătorească cu cine a vrut el, cred că o româncă şi în ziua de azi e singur. Copiii unei mătuşi au rămas singuri, deoarece ea le-a impus să nu se căsătorească cu alte națiii decât cu greci. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Familia la greci e respectată şi nu cred că femeia ia hotărârile importante. Dacă părinții ne sfătuiau să nu ne căsătorim cu români o făceau pentru că-şi doreau să ne reîntoarcem în patria lor, nu pentru c-ar fi avut ceva contra românilor. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Hotărârile în casă le lua bărbatul, mama se ocupa cu creşterea copiilor. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

Familia este sfântă pentru un grec. Nimeni, niciodată, nu are voie să-i vorbească de rău familia, să facă rău vreunui membru al familiei. Grecii se ceartă între ei cu mult zgomot dar atunci când cineva le atacă familia se unesc. La mine în familie femeile au fost şi sunt respectate. Femeia coordonează toată familia, se ocupă de educația copiilor. În schimb bărbatul este capul familiei şi nu prea se trece peste cuvântul lui. Grecii țin şi acum la acest obicei dar în ultima vreme mulți s-au căsătorit cu persoane de alte etnii. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Familia pentru un grec înseamnă totul. Eu nu am trăit într-o familie în care mama lua cele mai importante hotărâri pentru familie. Se consultau în tot ceea ce făceau şi hotărau împreună. Odată cu trecerea timpului tata a predat însă aproape toate responsabilitățile pe umerii mamei, din pură comoditate, ca orice bărbat... Nu ştiu ce sfaturi dădeau grecii copiilor lor la început de secol în privința căsătoriei, pot spune doar că tata, grec fiind, a refuzat să se căsătorească cu grecoaicele care i-au fost prezentate şi a preferat-o pe mama, care era româncă. Dar, tata

era singur pe lume, nu avea o familie care să îi dicteze ce trebuie şi cum trebuie să îşi clădească viitorul. Bunica a murit când tata a avut trei ani, mama vitregă nu l-a acceptat niciodată ca fiu al bunicului, singurul sprijin al tatălui meu a fost bunicul. Nu l-am cunoscut niciodată, l-am văzut într-o singură poză. A murit în 1963 când eu nici nu împlinisem un an. Pe vremea aceea tata nu putea coresponda cu nimeni din țară. Abia când a ajuns prima dată în Grecia în 1977 a aflat că tatăl său murise deja de 14 ani. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

În familia mea bunicul s-a căsătorit cu o româncă, fratele mai mare cu o franțuzoaică, iar celălalt cu o grecoaică. Din câte ştiu, mama lor vitregă a fost deosebit de respectată (mama naturală a murit când bunicul avea două luni. Ambele au fost românce). (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Familia pentru greci este primordială. Părinții, înconjurați de copii, trăiesc adesea mai multe generații în aceeaşi gospodărie. În majoritatea caselor cel care asigura venitul era tatăl, iar meseria lui era legată de "apă" - marinar, pescar, lucrător portuar - ori negustor adesea ambulant, mama ocupându-se de creşterea şi educația zilnică a copiilor; cum nu existau mijloace moderne de comunicare, ea era nevoită să ia singură hotărârile cele mai importante în familie. Copiii petreceau foarte mult timp cu mama care ştia totul, „nimic nu îi scăpa". Ştia întotdeauna ce e bine pentru copilul ei şi, cu experiența ei de viață şi prin spiritul său grecesc, reuşea să se impună. Toți o ascultau şi nu ieşeau din cuvântul ei. Grecii care au ajuns la gurile Dunării la sfârşitul sec. XIX - începutul sec. XX au căutat să îşi uşureze munca. Era mai uşor să navighezi sau să faci comerț pe apele liniştite ale fluviului decât să înfrunți valurile şi furtunile iscate pe mare. Aici au putut să îşi aducă şi familiile aproape. Singurul inconvenient a fost învățarea limbii române, însă şi cu asta s-au descurcat, i-au învățat ei pe alții limba greacă! În Sulina, limba greacă era limbă oficială. Pentru că au vrut să îşi păstreze tradițiile şi obiceiurile, oriunde au ajuns grecii, buni creştini, au construit biserici - unde slujbele se oficiau în limba greacă de către preoți veniți din Grecia - şi şcoli cu predare bilingvă - greacă şi română - prin bunăvoința multor profesori care au venit în România pentru a le împărtăşi copiilor ce se aflau departe de patria mamă limba şi cultura elenă. Pentru copii această

adaptare s-a realizat uşor, însă pentru părinţi sau bunici, s-a dovedit grea şi anevoioasă. De aceea îşi sfătuiau copiii să se căsătorească cu tineri de aceeaşi etnie. Motivele erau următoarele:
- nu cunoşteau bine altă limbă în afară de greacă - cum să se înţeleagă soacra cu nora sau cu ginerele dacă nu vorbeau aceeaşi limbă?
- factorul religios - un creştin ortodox cu un catolic, protestant, musulman, de rit vechi sau cine ştie ce altceva…?
- dorinţa de a nu rămâne definitiv pe aceste meleaguri şi de a se întoarce vreodată în "*patrida*".
- menţinerea şi transmiterea către copii şi nepoţi a tradiţiilor, a obiceiurilor şi mai ales a sentimentului de apartenenţă la etnia greacă.
Cu toate aceste "piedici" şi "sfaturi", s-au oficiat multe căsătorii mixte care au rezistat. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Înseamnă aer, viaţă, un lucru preţios. De cele mai multe ori partea feminină decide asupra unor hotărâri. Da, este adevărat că părinţii îşi sfătuiau copiii să se căsătorească doar cu greci dar erau şi cazuri în care tinerii încălcau acest sfat. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Familia este pe primul loc pentru greci. Pentru copii au o atenţie specială. Grecul, cel puţin cel cu tradiţie de navigator, se căsătoreşte mai târziu, la 30 ani, după ce a navigat, a agonisit ceva şi se aşează la ţărm întemeindu-şi familia. Nu cred că domină matriarhatul dar influenţa mamei este de multe ori decisivă. Nu cred că se căsătoreau cu români, mai ales că erau prima generaţie de greci sosiţi în România, într-o lume străină, şi erau numeroşi grecii în Brăila dar şi în celelalte porturi. Dar grecii sunt oameni deschişi noului şi orientaţi către călătorii aşa că, cu timpul, s-au căsătorit şi cu românce. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Cuvântul „familie" cred că este cuvântul cel mai sfânt pentru greci, asta din ce am văzut eu în Grecia. Mama este pe primul loc, cea mai apreciată în familie, mai ales de către băieţi […]. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Grecii sunt în general foarte uniţi, familia însemnând mult pentru aceştia. În general deciziile sunt luate de cei mai în vârstă din familie şi

de obicei se respectă. Da, ştiu de la bunica mea că tatăl ei prefera să se căsătorească cu un grec şi nu cu un român, lucru care s-a şi întâmplat până la urmă. Cred că impuneau acest lucru copiilor pentru a putea păstra vie limba şi tradiţiile. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Familia pentru un grec este totul. Iar pentru cei care au văzut filmul „Nuntă à la grec" comentariile sunt de prisos. Bărbaților greci le place să fie stăpânii în casă, să ştie tot şi să comande tot. Cu toate acestea, întotdeauna vor fi „neputincioşi" în fața mamelor peste cuvântul cărora nu vor trece. Atât... sau atât au ei impresia. Pentru că nevasta grecoaică este cea care conduce totul. Având însă o anumită tactică, lăsându-l pe capul familiei să creadă că toate deciziile sunt ale lui. Şi în ziua de azi mai sunt mame protectoare care îşi doresc ca băieții lor să nu se căsătorească cu românce iar dacă aceştia trec peste cuvântul lor, se întâmplă cea mai mare tragedie a vieții lor, pare că totul s-a terminat, că viața lor nu mai are niciun sens. Dar în scurt timp, soțiile românce sunt acceptate iar ulterior chiar iubite. Cât despre copiii care rezultă din căsătoriile mixte..... uitați-vă la majoritatea celor care completează aceste interviuri. Suntem mândri de noi. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

25. În Grecia exista tradiția ca familia să cumpere sau să construiască o casă pentru fiecare fată, nu şi pentru băieții familiei. Sau fata era cea care moştenea casa părinților sau bunicilor. Aşa era şi la Brăila?

Da. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Exista tradiția ca familia să construiască casă pentru fete şi fata să fie cea care moştenea casa părintească. Aşa era şi la Brăila, dar în cazul nostru, al familiei mele, casa strămoşească a revenit fratelui cel mic. Probabil că aşa au ținut părinții să ne pedepsească pentru că le-am alterat originea. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Casa era moştenită de copii. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Familiile greceşti din Brăila au dispărut, pentru că tradiția era ca băiatul familiei să nu se căsătorească până nu se căsătoreau surorile lui,

cărora trebuia să li se dea „patul", aceasta însemnând o locuință. În general fetele nu studiau, făceau Şcoala Greacă sau Pensionul „Santa Maria" şi nu aveau o profesie. Îmi aduc aminte că foarte puține aveau carieră universitară. De exemplu, domnişoara Skuli era profesoară de matematică, surorile Capolichi - una era funcționară la o Bancă, iar cealaltă profesoară de matematică -, doamna Petanlis era secretară la Liceul Teoretic de Fete. După 1950 lucrurile s-au schimbat - toate colegele de la liceu au mers la facultate. Neavând nici zestre, nici carieră, fetele grecoaice rămâneau nemăritate, locuind împreună cu frații, în aceeaşi casă, sau se căsătoreau cu români; sau invers, băieții cu românce. Este cazul mamei mele şi a surorii ei, Elena. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

Din câte mi-au povestit bunicii, fata moştenea casa părinților sau a bunicilor. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

În general băieții aşteptau să se căsătorească fetele care primeau şi zestre. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Cunosc această tradiție referitoare la casele construite pentru fete, nu şi pentru băieți, nu ştiu însă dacă tradiția a fost valabilă şi pentru grecii din Brăila. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Nu cunosc prea multe amănunte despre această tradiție legată de casa pe care trebuiau să o aibă fetele. Ştiu că fetele de măritat trebuiau să aibă o "dotă" şi în funcție de mărimea acesteia depindea şi poziția ierarhică a viitorului soț. Cred că în Brăila erau puțini greci bogați care să aibă case, familii numeroase şi care să cumpere sau să construiască alte case. Sistemul şi conjunctura politică a vremurilor a făcut ca mulți să se lipsească de averea pe care o aveau şi să părăsească România cu un minim de bagaj sau să îndure rigorile aspre ale comunismului şi să ajungă să trăiască o viață mizeră. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Ştiu că fata trebuia să aibă dotă. Şi că întâi erau căsătorite fetele din familie şi apoi se căsătoreau băieții. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

26. Prin ce sunt sau erau diferite obiceiurile de nuntă la greci?

La greci, cununia religioasă, care are o importanță cu totul deosebită, se desfăşoară la biserică, după acelaşi ritual religios, la fel ca la români – suntem creştini ortodocşi. La greci însă cununiile sunt făcute din ceară – sparmanțet şi rămân acasă, păstrate în cutii de lemn (nu se înstrăinează). (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Erau obiceiuri frumoase şi unice, acolo la greci, în țara lor. Bunica Vasilichi, care a venit din Seatista cu mama de cinci anişori, le ştia destul de bine. Eu nu-mi mai amintesc bine. Aici, în România, nu erau prea deosebite obiceiurile grecilor de ale românilor, referitor la nuntă. Cu excepția muzicii poate. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

My mother was a *Coubara* at several Greek weddings during the 1930's and early 40's. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Nunțile la greci erau diferite. Darul nu este în bani. Se oferă doar cadouri. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

În 1902, bunicul a cunoscut-o pe bunica mea Evantia, cu care s-a căsătorit. Nunta s-a făcut respectându-se tradițiile greceşti. La greci atât mirele cât şi mireasa îşi fac cununiile lor (lămâițe), cu care se cunună la biserică. Aceste cununii se păstrează într-o cutie specială ca un iconostas. Şi în Grecia cununia religioasă este foarte importantă. Când au plecat în Grecia, partizanii greci au trebuit să obțină certificat de căsătorie de la Biserica Greacă, altfel căsătoriile lor erau considerate nelegitime. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Deoarece căsătoria civilă nu era recunoscută în Grecia la acea epocă, am participat la câteva căsătorii religioase, oficiate de Pater Anatolie, la familii de pe strada noastră: familiile Anghel şi Elefteria Raftopol şi sora ei, Maria. S-au făcut multe căsătorii religioase înainte de 1950, în special pentru cei care intenționau să plece în Grecia. Pater Anatolie a plecat întâi la Atena, de unde a păstrat legătura cu vechii lui enoriaşi din Brăila şi apoi s-a retras la o mănăstire grecească de la Ierusalim. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

La greci nunțile se fac la biserică, fără să fie urmate de mese festive ca la români. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

În primul rând, la nunțile greceşti nu se „strigă darul”. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Nunțile în Grecia sunt fastuoase. Actul religios autentifică căsătoria. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

La greci nunțile se făceau în familie, în casa unuia dintre miri, şi se ofereau mirilor cadouri. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

La nunți românii chiuie dar grecii petrec cu adevărat, aşa-i mai frumos. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

La greci exista tradiția ca, într-o familie, întâi să se mărite fetele şi pe urmă să se însoare băieții. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

În zilele de azi, nunta are loc într-o zi de duminică, spre sfârşitul toamnei, imediat după ce au fost culeşi măslinii. De preferabil, este prima duminică după ce a fost lună plină. Ritualul căsătoriei începe de la casa miresei, unde mirele vine alături de cavalerul de onoare, numit *koumbaros*. La fel este denumit şi naşul, acest cuvânt făcând referire la o persoană foarte apropiată. Acum se adună şi prietenii miresei, care îi urează toate gândurile bune, pe care fata le primeşte afectată şi cu sfioşenie. Se consideră ghinion dacă mirele îşi vede viitoarea soție în rochie de mireasă, înainte de ziua nunții. Mirelui i se dă un pahar de vin, o felie de tort în formă inelară şi o lingură. După ce bea băutura, viitorul soț introduce în pahar câteva monede, iar lingura, împreună cu jumătate din felia de tort, le oferă cavalerului, care apoi i le dă miresei a doua zi dimineață. Tot cavalerul de onoare îi pune miresei pantofii în picioare, pantofi oferiți de mire. Ceremonia este alcătuită din două părți: logodna şi cununia propriu-zisă. Fiind un popor foarte credincios, grecii valorifică acest eveniment din viața lor, punând accentul pe libertatea fiecăruia de a alege. De aceea, preotul îi întreabă pe miri, înainte de a ajunge în fața altarului, dacă au venit la cununie de bună voie şi dacă nici unul dintre ei nu este promis altei persoane. Acest lucru arată şi integritatea specifică acestei nații. Ajunşi în fața altarului, naşul îl ajută pe preot să pună cununile mirilor pe cap. Aceste cununi sunt de obicei albe sau aurii şi sunt făcute din flori de portocali sau crenguțe de viță de vie, învelite în hârtie argintie sau aurie. Acestea simbolizează faptul că mariajul este unul nobil, iar cuplul este văzut ca un rege şi o regină. Ei vor întemeia împreună o nouă familie, asemenea unei dinastii. Numărul trei

simbolizează Trinitatea şi se regăseşte pe tot parcursul slujbei. Tradiția este ca mireasa să poarte verigheta pe mâna stângă până la începerea slujbei, după care să o mute pe mâna dreaptă, mâna ce reprezintă bunăstarea. La încheierea slujbei, mirele primeşte prima sărutare din partea actualei lui soții. După aceea, se înconjoară masa cununiei de trei ori, în timp ce preotul binecuvântează cuplul prin cântări în greaca veche. De la biserică se merge înapoi acasă la mireasă, mama ei întâmpinându-i pe miri cu o pâine, pe care o pune deasupra capetelor lor. Apoi, toți se îndreaptă spre locația unde se va desfăşura petrecerea şi unde grecii îşi arată talentul înnăscut în materie de distracție. Mult dans, muzică şi pahare sparte peste umărul stâng, special, pentru a alunga ghinionul. Invitaților li se oferă la plecare bomboane din migdale, învelite în ciocolată albă şi înfăşurate într-o țesătură specifică. A doua zi, după nuntă, are loc obiceiul cunoscut sub denumirea de „Naiada primăverii". Mireasa lasă să-i alunece dintre buze o monedă, care cade într-o fântână. Apoi, ea îşi umple din această apă ulciorul. Revenind acasă, soția îi toarnă puțină apă peste mâini bărbatului ei, pentru ca acesta să aducă cât mai mulți bani în casă totodată el oferindu-i în schimb un cadou. Pentru a avea o căsnicie "dulce", miresele îşi strecoară un cubuleț de zahăr în mănuşă, în ziua nunții. În antichitate, viitoarele soții purtau adesea iederă la ele, ca însemn al dragostei eterne. Cavalerul de onoare sau naşul trebuie să fie neapărat de religie ortodoxă. Mireasa trebuie să poarte un văl pe față pe tot parcursul desfăşurării evenimentului. În timpul petrecerii, pe ritmuri de dans, femeile îi ridică vălul şi îl înlocuiesc cu o „*babushka*". Acest ritual simbolizează transformarea miresei din fată în femeie. De asemenea, de aici a pornit şi tradiția internațională ca mireasa să poarte voal în ziua nunții. O altă tradiție populară este legănatul copiilor în patul matrimonial. Prietenii şi familia îşi rostogolesc uşor bebeluşii dintr-o parte în alta a acestuia. Totodată, sunt presărate petale de trandafir, monede şi migdale învelite în zahăr, numite *koufetta*, pentru a aduce fertilitate şi prosperitate cuplului. Mirii nu au parte de lună de miere. Din păcate, deşi toate aceste datini şi tradiții sunt respectate întru totul... modernismul a pătruns adânc şi aici. Mirii trăiesc împreună ani de zile înainte ca biserica să consfințească căsătoria în fața lui Dumnezeu. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Nunta tinerilor din familii de greci se desfăşoară în două etape: Logodna, la biserică - cu o perioadă de timp înainte care poate dura de la câteva zile până la câțiva ani înainte de nuntă -, prilej cu care logodnicii îşi fac cadouri simbolice, de obicei din aur sau argint. Nunta, la biserică: mirele şi mireasa, naşii, părinții, prietenii şi toți invitații participă la acest eveniment. Naşii aduc la biserică cununiile şi lumânările. Cununiile sunt confecționate dintr-un aranjament de flori de lămâiță, legate între ele cu o panglică. După terminarea ceremoniei ei iau acasă aceste cununii, pe care le păstrează, împreună cu celelalte mărturii ale nunții lor, la icoana din casă, într-o cutie specială. În cazul decesului unuia dintre soți acestea sunt aruncate în mare iar în caz de probleme în căsnicie sau divorț sunt distruse. Preotul eliberează "certificatul de cununie". Acesta foloseşte ca dovadă a oficierii căsătoriei în fața lui Dumnezeu. În Grecia nu se oficiază căsătoria în fața autorităților locale. La fel la înregistrarea unei naşteri, "certificatul de botez" este eliberat de preot. Lumânările şi biserica frumos împodobită, dar mai ales "bombonierele" - mărturiile participării, orezul ce semnifică bunăstarea şi rodirea, ce se aruncă la ieşirea din biserică, întregesc tabloul de nuntă. Câteva bomboane ornamentale din arahide glazurate - aşezate pe o bucată de tul alb de formă pătrată sau rotundă, legate cu o panglică şi eventual o floare - reprezintă simbolul participării nuntaşilor la ceremonie. Felicitările şi masa au loc la restaurante pentru cei din oraş şi sunt foarte fastuoase şi în săli de oaspeți sau în spații special amenajate la cei de la sate. Obiceiurile diferă foarte mult şi de la o regiune la alta. În Creta se trage cu pistolul şi e o adevărată nebunie dat fiind faptul că se consumă şi alcool. Înainte de nuntă este obligatoriu ca tinerii să dea şi un anunț în ziarele centrale cu privire la intenția lor de căsătorie. Anunțul sună cam aşa: *Elleni Papanicolaou, fiica lui Maria şi Nicolaos Papanicolaos, născută în Trikala, cu domiciliul în Athena, se căsătoreşte cu Vasilis Giorgangiopoulos, fiul Sofiei şi al lui Ioannis Giorgangiopoulos născut la Ioannina, cu domiciliul în Athena. Cununia va avea loc pe data de 26 septembrie 2009 la Biserica Sf. Ecaterina din…* Astfel informația ajunge la toți care ar dori să le fie alături la eveniment şi totodată sunt preîntâmpinate şi cazurile de bigamie. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

La cununia religioasă cununiile sunt aduse de miri, în biserică se împart bomboane împachetate în voal. Copiii se botează mai târziu, chiar şi la 1 an şi primul născut poartă numele bunicului de pe linie paternă. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Există câteva obiceiuri de nuntă pe care am văzut că grecii din Brăila încă le păstrează: cununiile care se cumpără şi apoi se păstrează şi *koufeta* – migdale glazurate care sunt puse în tul şi se împart invitaților de obicei după ce se termină cununia religioasă. Semnificația acestora este: sănătate, fericire, bunăstare pentru tânărul cuplu. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Sincer nu am participat niciodată la o nuntă în Grecia şi nu ştiu obiceiurile. Cea mai frumoasă nuntă la care am fost până acum a fost cea a prietenului meu Babi (Haralambie Caravia) în care partea românească s-a îmbinat perfect cu cea grecească. Şi mi-a plăcut; mi-a plăcut că parte din slujba religioasă a fost în greacă, mi-a plăcut că s-a dansat greceşte, mi-a plăcut că s-au spart farfurii, ce mai, s-a petrecut greceşte. Ceea ce îmi doresc să se întâmple şi la nunta mea. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

27. Cum priveau grecii divorțul sau cum privesc astăzi divorțul, când probabil că mentalitățile s-au mai schimbat şi la grecii din România ca şi la cei din Grecia…?

La început de secol XX divorțul era de neconceput. Cazuri rare, pe care le cunosc, erau condamnate atât de rude cât şi de societate. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Divorțul nu era privit ca un lucru firesc. Astăzi este altfel şi mai ales în România. Este privit ca normalitate atunci când situația o cere. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Divorțul nu era privit cu ochi buni şi rar avea loc. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Divorțul la greci este un mare păcat. Acum, atât la grecii din România cât şi la cei din Grecia s-a schimbat mentalitatea şi se întâmplă să divorțeze. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Grecii priveau divorțul ca un act negativ. Acum îl privesc ca pe un act normal. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Nu prea am auzit ca grecii să divorțeze. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Pe timpuri, divorțul era o raritate; astăzi este ceva normal. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Înainte divorțul era o ruşine, dar azi dacă nu se-nțeleg este normal să se despartă. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Grecii nu acceptă divorțul decât foarte, foarte greu şi acum în zilele noastre. Sunt foarte legați de familie şi sunt mult mai religioşi decât românii. Pentru ei divorțul este un mare păcat şi de aceea tratează căsătoria cu multă seriozitate. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

În ceea ce priveşte divorțul în Grecia este de menționat cazul special al Bisericii Ortodoxe de acolo, unde numai căsătoria religioasă produce toate efectele juridice şi unde toate chestiunile litigioase în legătură cu căsătoria şi divorțul se mai găsesc în competența instanțelor judiciare bisericeşti, care se numesc dicasterii, după vechea terminologie bizantină. Aceasta nu împiedică însă ca pentru neortodocşi, competența respectivă să revină instanțelor civile ale Statului. Din păcate, modernismul, lipsa de respect pentru aproape, îndepărtarea de Dumnezeu şi de poruncile Sale, duce treptat la distrugerea instituției căsătoriei şi în Grecia. Dacă părinții mei, bunicii mei, rudele mele în vârstă din această țară au trăit împreună, mai bine sau mai rău, zeci de ani, au găsit soluții crizelor de moment, respectul față de instituția căsătoriei a început să se estompeze încet-încet şi aici. A apărut ca alternativă căsătoria civilă, inexistentă în Grecia anilor ’70, ’80, ca atare şi divorțul a devenit o modalitate modernă de încheiere a căsătoriei. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Divorțul nu era acceptat în mentalitatea multor greci, deşi bărbații greci mai încălcau taina cununiei. O femeie divorțată şi cu copii mai ales

era un lucru aproape de neconceput, acceptat foarte greu de societate. Acest lucru nu era frecvent nici în România. Azi lucrurile au "evoluat". Femeia nu mai e la "mâna bărbatului" - sunt situații în care îi este superioară din punct de vedere financiar şi nu se mai pune problema că nu poate fi independentă sau capabilă să-şi educe singură copiii. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

În familia mea nu au fost divorțuri, iar mie mi s-a imprimat încă din copilărie un cult al familiei. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Ca pe ceva ruşinos. Considerat aşa atât de societate cât şi de biserica grecească. O persoană divorțată era privită la noi în familie ca o ruşine. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Cred că pe vremuri familia condamna divorțul, dar astăzi este ceva normal. În general grecii astăzi nu se căsătoresc decât după ce îşi finalizează studiile, au o carieră, un serviciu care să le ofere o anumită stabilitate. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

28. Am citit că pentru un grec felul în care arată soția e cartea lui de vizită: dacă vrea ca lumea să vadă că îi merge bine, că e înstărit, trebuie să fie bine îmbrăcată, să aibă bijuterii. Aşa este? Sunt grecoaicele elegante? Preferă aurul sau argintul? Cum era la început de secol, cum erau bunicile îmbrăcate, îşi aduceau hainele şi bijuteriile din Grecia sau preferau casele de modă occidentale? Existau croitorii, frizerii, ateliere de bijuterii greceşti la Brăila?

La început de secol XX, familiile de greci din Brăila aveau un standard de viață ridicat. Nivelul de viață, educația copiilor şi tendințele modei se reflectau în bunăstarea acestor familii. Bijuteriile purtate erau amintiri de familie (dominau aurul şi pietrele prețioase). Îmbrăcămintea şi încălțămintea erau unicate şi în general cumpărate de la magazinele mari din Bucureşti şi Paris („Lafayette"; „La vulturul de mare cu peştele în ghiare"). (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Este adevărat că soția este cartea de vizită pentru un grec. Este adevărat că grecoaicele sunt foarte elegante. Ştiu că preferă aurul. Fiecare avea „croitoreasa familiei". Şi eu mergeam mereu la aceeaşi croitoreasă. Era chiar de origine greacă. Bunica şi mătuşa aveau şi manichiurista lor. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Într-adevăr, soția este cartea lui de vizită. Grecoaicele nu mor după aur şi argint, nici după bijuterii. Mai puțin elegante, dar întotdeauna curate şi bine dispuse. Sora mea era o bună croitoreasă şi avea o clientelă numeroasă şi deosebită. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Frizerii… Tatăl meu a învățat meseria de frizer când a venit în țară, în 1914, în timpul Războiului Balcanic. Ca frizer şi-a deschis o frizerie, Caludi Raftopol, pe strada Călăraşi între Bulevardul Cuza şi Frumoasa. Nu era o meserie bănoasă. Îmi amintesc şi de un bun prieten al lui tata, care era croitor. Marcu Ghinis se numea. Era un meseriaş bun. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Ştiu că grecoaicele se îmbrăcau elegant şi că grecii preferau soții cu cel puțin 6-7 ani mai tinere decât ei. (Lidia Bartaloş, 72 ani, Brăila)

Grecoaicele sunt elegante si preferă aurul. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

O altă vecină a noastră a fost Varvara Economu, care era croitoreasă de lux. Avea atelier de croitorie cu lucrătoare şi ucenice care învățau acolo meserie. Ea avea trei copii, care erau mai mari decât mine: Sonia, Katiuşa şi Alecu, născuți în Siberia, unde soțul ei făcea negoț. […] Nepoții ei au rămas în Brăila, dar cred că au pierdut legătura cu Grecia şi limba greacă. La acest atelier de croitorie veneau doamnele cu trăsura ca să-şi probeze rochiile, iar materialele erau aduse de la Viena, pe Dunăre, şi chiar de la Paris. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

Grecoaicele sunt femei elegante cărora le plac foarte mult bijuteriile, în special aurul. În Brăila existau croitorii şi frizerii (*Chefala* pe strada Galați, *Caludi* pe strada Călăraşi, *Furnioti* - croitoreasă, *Sachelarie* - pompe funebre). (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Sigur că grecoaicele care îşi pot permite uzează de toate posibilităţile pe care le oferă moda şi sunt iubitoare de aur. Bijutierii din Brăila presupun că erau în majoritate evrei. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Da, un grec îşi respectă soţia. Îi place ca atunci când merg la petreceri, soţia lui să fie îmbrăcată frumos, decent. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Din amintirile mele pot spune că grecii care trăiau în Brăila se îmbrăcau modest, cu bun gust, cu bijuterii simple şi delicate. Hainele şi bijuteriile se cumpărau din Brăila. Existau destul de multe croitorii şi frizerii ale grecilor. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Într-adevăr grecoaicelor le place să fie bine îmbrăcate, să aibă bijuterii, în special de aur, dar după cum îmi spunea mama şi bărbatul deopotrivă trebuie să fie bine îmbrăcat. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Bunica mea era o femeie foarte elegantă şi îi plăceau mult bijuteriile. Se pare că prefera perlele, deşi nu am nicio fotografie cu perle. Am înţeles că erau cele mai preţuite bijuteriile moştenite care aveau modele orientale, erau cruci mari din aur cu pietre preţioase, se purtau pandantive cu fotografii, broşe camee. Rochiile erau din muselină, voal şi atlas, în general culori neutre, albe, crem, maro, negre, cu pliseuri soleil, cu ciorapi albi din mătase, ghete cu şireturi şi părul era pieptănat strâns, în coc. Se broda mult cu fir de mătase pe rochii, se împleteau guleraşe şi mâneci din dantelă. Dar ţinuta era mai degrabă de o eleganţă sobră, fără ostentaţie. Se purtau obligatoriu pălării - şi doamnele şi domnişoarele - şi îmi amintesc că mi s-a povestit despre o modistă celebră la Brăila, care confecţiona pălării din fetru, adus de la Viena şi de la Paris, dar şi buchetele de flori care se purtau la taioare. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Bunica mea era elegantă, cu moderaţie. Preţuia mult atât aurul cât şi argintul. (Jana Andreescu, 58 ani, Galaţi)

Da, sunt (erau) deosebit de elegante. Preferă aurul. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Grecii sunt foarte mândri şi dau mare atenție felului în care sunt îmbrăcate soțiile lor. Din câte țin eu minte şi din ce-mi amintesc, aurul era la mare preț în familia mea. Cu toate acestea bunica avea şi bijuterii de argint. La început de secol grecii respectau foarte mult haina grecească specifică şi aduceau multe haine şi bijuterii din Grecia. Bunicul meu avea un croitor grec Ianis care locuia undeva pe Călăraşi, aproape de catedrală. Erau multe ateliere de bijuterii greceşti pe strada Regala, vestite în toată țara. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Grecoaicele sunt bine îmbrăcate, îşi etalează bijuteriile exact unde nu trebuie, adică la slujbele religioase. În biserică omul intră smerit, să se roage în fața lui Dumnezeu într-o stare de covârşitoare umilință, iar acest lucru nu e posibil când apari atât de împodobit. În schimb, pe stradă, în localuri, grecoaicele preferă comoditatea. Nu am văzut grecoaică elegantă, poate doar cele în vârstă, care încă mai ştiu să se respecte pe ele şi pe cei din jur prin îmbrăcămintea ce o poartă. Tinerele aruncă pe ele doar blugi, tricouri, sunt încălțate numai cu adidaşi sau pantofi extrem de comozi. Nu ştiu care era situația pe vremuri în Brăila în comunitatea greacă, dar în Grecia, femeile nu acordă niciun fel de importanță felului în care arată. Nici nu se pune problema să îşi aducă hainele de la vreo casă de modă occidentală. Recesiunea, care a atins puternic şi Grecia, le împinge pe grecoaice la economii dramatice în ceea ce le priveşte, se cumpără puține haine şi doar în perioadele de reduceri de prețuri. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Mama vitregă a bunicului îşi comanda toaletele la Bucureşti şi Paris. Bunica a fost foarte cochetă dar a trăit în vremuri foarte vitrege. Cu toate acestea era permanent elegantă şi pedantă. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Modul în care se îmbracă şi se comportă o femeie este cartea de vizită pentru ea şi familia ei. Grecoaicele, la începutul secolului, nu aveau multe haine, dar toate erau asortate şi accesorizate. Femeia grecoaică purta în orice anotimp pe cap pălărie sau tocă, simplă sau cu voaletă, încălțăminte din piele de bună calitate, ciorapi de mătase sau nylon, blănuri, mănuşi sau manşon. Bijuteriile, din argint sau aur, simple sau cu pietre prețioase montate în platină, erau transmise din generație în

generație, sau primite cadou cu diferite ocazii - naşterea unui copil (era obiceiul să se dăruiască un bănuț din argint), botez, cununie. La spectacolele ce se desfăşurau în săli, nu era permis accesul doamnelor cu pălăria pe cap (incomoda vizionarea spectacolului de către ceilalți spectatori) aşa că se acorda o importanță deosebită şi modului cum îşi aranjau părul. Esențele de parfum, parfumurile şi apa de colonie, alături de oglindă şi perie, se găseau pe masa de toaletă a oricărei femei. Trusă de farduri nu exista pe atunci, doar un ruj şi o pudră, eventual o cremă conturau chipul femeii. Multe din ele erau comandate din "catalogul de modă" de la diferite case de modă occidentale şi ajungeau în porturile româneşti, cu vapoarele. Nici bărbații greci nu erau mai prejos. Costumul, cămaşa albă, pardesiul sau paltonul accesorizat cu un guler de blană, nelipsita pălărie ori mănuşile, pantoful întotdeauna lustruit sau şoşonul pentru iarnă, costumul de marinar sau ofițer ne-au rămas marturie în fotografiile de familie. Îmbrăcămintea era confecționată de cele mai multe ori în atelierele de croitorie, de către o "modistă", o haină era cusută întâi pe o parte apoi era întoarsă şi recusută cu mici modificări pentru a căpăta un alt model şi pe cealaltă parte. Cămăşile erau de foarte multe ori cusute în casă, de femeile familiei, era un lucru migălos şi necesita pricepere. Multe din accesoriile purtate aveau volane care erau spălate apoi scrobite iar călcatul cu fierul de călcat pe cărbune era un adevărat chin. Bărbații se tundeau la frizeriile din zonele în care locuiau. Fiecare îşi avea frizerul lui unde mergea periodic uneori şi pentru a se rade, operațiune care se executa cu briciul. Aceste frizerii funcționau în casele proprii, un spațiu limitat cu unul sau două locuri, de aceea aici era prilej de întâlnire, de aflat noutăți şi, evident, de a juca o partidă de table sau cărți. În zona în care a locuit familia mea, îşi avea frizeria "Barba Caludi". Specific bărbatului grec este mustața. Femeile, de cele mai multe ori, îşi lăsau părul lung, pe care îl ondulau cu drotul încălzit la flacără sau cu diferite clame. Grecii din câte ştiu nu aveau înclinație către confecționarea bijuteriilor, dar frecventau atelierele deschise în oraş de evrei sau ruşi. Țesăturile şi încălțămintea sau alte obiecte de îmbrăcăminte erau achiziționate mai mult din magazinele "evreieşti" sau "româneşti". Pălăriile erau comandate din Occident dar şi confecționate în atelierele din oraş („Casimatos”). Acest lucru se întâmpla cu tinerele femei grecoaice din România. În Grecia, din fotografiile pe care le-am

vazut, femeile, chiar şi cele tinere, erau îmbrăcate simplu, în culori închise, cu batic - "*mandili*" - de culoare neagră. Şi astăzi femeia grecoaică tânără sau mai puțin, este cochetă iar bărbatul are o eleganță şi o prestanță aparte. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Da, grecoaicele sunt elegante prin simplitatea şi curățenia vestimentară, sunt pedante, mai ales cele în vârstă. Preferă aurul. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Nu numai grecoaicele dar şi româncele, soții de greci, sunt „ținute în puf" de către soții lor. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Deşi nu ştiam acest aspect, citind întrebarea îmi dau seama că aşa este. Da, femeia este cartea de vizită a unui bărbat, indiferent că este român sau grec. Dar cu atât mai mult în cazul grecilor care doresc să se ştie „potența" lor financiară. Tinerele grecoaice nu sunt neapărat elegante, însă femeile trecute de o anumită vârstă, categoric da. Iar bijuteriile sunt un accesoriu foarte important. Doamnele de origine pe care le cunosc, cred că preferă argintul. Şi tot din câte cunosc, preferă produsele greceşti şi franțuzeşti. Nu ştiu, dar cu siguranță la marea comunitate care era în Brăila existau ateliere, frizerii, etc. greceşti. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

29. Dacă sunt aşa cochete grecoaicele, mai au timp de gospodărie? Gătesc? Folosesc uleiul de măsline grecesc, lămâile, oregano, alte condimente greceşti? Ce bucate greceşti se prepară la dumneavoastră în familie? Spuneți-ne şi nouă o rețetă sau mai multe rețete de mâncăruri sau prăjituri greceşti, pe care merită să le încercăm.

Grecoaicele sunt femei foarte cochete, ştiu să se îmbrace adecvat fiecărei situații din viață, având grijă să aibă o ținută impecabilă în societate. Ele îşi fac timp şi pentru gospodărie. În bucătăria grecească predomină mâncărurile făcute la cuptor (*sto furno*), cu sosuri scăzute, multe salate cu ulei de măsline. În familia noastră se pregăteau multe mâncăruri greceşti, funcție de anotimp: iarna - *scordalea*; *avgolemono*; batal

cu orzişor la cuptor, peşte marinat, salată de cozi de raci cu maioneză; salată de rasol de vită, ardei sau roşii cu carne sau orez… multă brânză…; prăjituri – *tiropita*; baclavale; corăbioare; sarailii; trigoane; cozonac; *vasilopita*...; vara – salate multe, condimentate cu piper, oregano, lămâie, usturoi; ulei de măsline; roşii umplute cu carne; vinete umplute cu carne (*paputzachia*); ardei umpluți cu carne sau orez; saramură de peşte sau peşte la proțap; friptură de miel; linte; musaca; înghețată de casă; fructe. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Chiar dacă sunt cochete, grecoaicele au timp şi de gospodărie. Sunt foarte bune gospodine, la fel cum sunt bune soții şi mame. Folosesc din plin uleiul de măsline, lămâile, oregano. Se preparau multe bunătăți în familia mea. Îmi plăceau: supa *avgolemono*, pastele cu carne, *scordaleaua* cu peşte sărat pus la uscat, pastrama de oaie, mielul fript cu mirodenii pentru Paşti şi baclavaua care devenise prăjitura casei şi la mine în familia mixtă. Bunica prepara bucate minunate, dulcețuri şi prăjituri. Punea laptele de oaie la prins în ulcele de lut. A continuat apoi mama să țină gospodăria, deşi nu întotdeauna îi reuşeau toate ca bunicii. Copie fidelă a bunicii Vasilichi a fost mătuşa, sora mamei, Alexandra. Era o femeie deosebit de cochetă şi o foarte bună gospodină. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Erau şi sunt cochete, dar gospodine. Până în 1940 s-a gătit numai cu ulei de măsline. Acum mâncăm ceea ce mănâncă şi românii. Exemplu de preparat: supa *avgolemono.* (Anisia Pieratos, 81 ani, Brăila)

Salată răcoritoare Tzaziki

Se pun 500 g iaurt într-un castron. Se curăță 3 castraveți de coajă, se mărunțesc cu cuțitul. Se pisează o căpățână de usturoi, cu puțină sare şi ulei şi câteva frunze de mărar şi pătrunjel. Se amestecă totul şi se pune la rece.

Scordalea

Se pune un peşte sărat la fiert; se fierb 2 1/2 kg cartofi, se curăță de coajă, se fac piure; se stoarce o lămâie; se pun 2 căpățâni de usturoi pisat, se pune zeamă de la peşte strecurată; se bate bine, se amestecă cu

ulei de măsline sau de floarea soarelui. Se aşează pe platou şi se pune peştele peste piure.

Baclava

Se ia un pachet de foi de plăcintă. Se desfac, se ung foile şi tava. Se amestecă nucile cu 1 pahar de pesmet şi 1 de zahăr şi cu o lingură se pune amestecul pe foi. Se pun 2 foi, apoi nuci şi se repetă până se termină foile. Se taie crude, se bagă la cuptor. Se face sirop: 1 pahar zahăr, o lămâie stoarsă. Când e gata, se scoate tava din cuptor şi se toarnă siropul deasupra şi se mai bagă la cuptor închis. Când se răceşte se scoate pe platou. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Tocmai că nu sunt aşa cochete, ele au timp de gospodărie. Folosesc uleiul de măsline şi condimentele necesare. La mine în familie se prepară *avgolemono* (supă cu zeamă de lămâie), fripturi, scordalea, peşte prăjit, borş de peşte. Fiind bărbat, nu pot să dau rețete culinare. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Mama mea nu era o femeie „cochetă". Era o femeie simplă şi o bună gospodină. Gătea mâncăruri gustoase. Scordaleaua se făcea manual. Zdrobea cartofii fierți într-un lighean din lemn, cu bătător tot de lemn, până se făcea o pastă, în care adăuga ulei şi usturoi. Acum se foloseşte malaxorul sau mixerul.

Scordalea

Ingrediente pentru o masă festivă de 10 persoane: peşte 3 kg (înainte era „bacaliarul", apoi ştiuca, apoi crapul), cartofi curățați – 3 kg, ulei 1l. (de măsline sau floarea soarelui), usturoi 3-4 căpățâni, sare de lămâie sau lămâie. Se fierb cartofii, se fierbe peştele (peştele se sărează cu circa o săptămână înainte). La peştele fiert se scot toate osişoarele. Cartofii fierți se dau prin maşina de tocat sau de făcut suc de roşii. Se pun într-un malaxor sau într-o oală cu mixer. Zeama de la peştele fiert se pune la cartofi în timp ce se mixează. La tot conținutul de cartofi se adaugă treptat ulei, zeamă de la peşte, usturoi pisat, sare de lămâie. După malaxare sau mixare se trec printr-o sită. Se aşează pe un platou peştele fărâmițat, iar deasupra se pune conținutul de cartofi. Se munceşte destul, dar merită efortul.

O altă mâncare făcută de mama şi preluată de soție este o supă grecească, „*Avgolemono*", de pasăre. Prăjituri făcea, în special, baclava şi corăbioare. Corăbioarele se mâncau îndeosebi de Crăciun, iar baclavaua de Anul Nou, de aceea puneam şi un ban în interior. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Da, grecoaicelor le place să gătească. Bucătăria grecească foloseşte, cu preponderență, uleiul de măsline, lămâia, oregano, busuioc, foi de dafin. În familia mea, cele mai preparate bucate greceşti sunt: *tzatziki*, salata ,,*horiatiki*", *scordalia*, supa ,,*avgolemono*", baclava, corăbioare. (Lidia Bartaloş, 72 ani, Brăila)

Femeile elene, ca şi mama mea, găteau şi făceau multe prăjituri. Mama mea era talentată în acest domeniu şi, stând acasă să aibă grijă de cei doi copii, avea timp şi de aceasta. Facem şi azi *musaka, tzatziki* şi folosim ulei de măsline şi lămâi. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Ca bucate se prepară: *scordalea, pastiție, musakale, kima,* supă de linte, supă de năut, minciunele cu miere şi nucă, corăbioare, baclava, sarailii, kataif. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Pentru sărbătorile religioase se făceau obligatoriu dulciuri (sarailii, cataif, baclavale, halva). De Florii, obligatoriu se mânca scrumbie de Dunăre (friptă) şi *scordolea*. Uleiul grecesc era la noi în casă rar folosit, căci era scump, se utiliza numai la salate. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Noi facem mâncărurile condimentate. Românii folosesc prea mult prăjelile, ceea ce este dăunător pentru organism. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Grecoaicele sunt gospodine. Folosesc într-adevăr ulei de măsline, lămâi, oregano. La noi în familie se preparau *tiropita, spanacopita, papuzachi, avgolemono* şi prăjituri greceşti ca *galatoburiko* sau cu nume turceşti - baclava, kataif. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

În familiile de greci se gătea zilnic şi se foloseau alimente şi condimente care se găseau în Brăila. Mâncărurile greceşti de la Brăila se deosebesc de cele din Grecia existând tradiții şi obiceiuri locale în

prepararea acestora. La noi în familie se găteau: *musaka* cu cartofi şi vinete, *tzatziki, pastiţio, macaronada, supă avgolemono*, corăbioare, baclava etc. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Mi s-a povestit că bunica, mama lui tata, muncea foarte mult şi le-a învăţat de foarte mici pe fetele ei să gătească, parca ştia că va muri tânără, la 43 de ani. Iar la Tulcea, la mama ei, care nici nu vorbea româneşte, îmi amintesc că eram fascinată de multiplele cămări: una cu murături, afară în curte, cu borcane uriaşe, zeci, aranjate ca nişte picturi renascentiste; era apoi cămara de dulceţuri şi şerbeturi, în casă, sute de borcane cu etichete, apoi cămara pentru afumături… Surorile tatălui meu ştiau să gătească zeci de feluri de mâncare şi prăjituri spectaculoase cu foarte multe ouă. Absolut toate conservele necesare se pregăteau în casă, chiar până cu doi-trei ani în urmă, până să se îmbolnăvească ultima dintre surorile tatălui meu. Şi apoi, am convins-o foarte greu că şi fasolea verde la cutie este comestibilă. Ca reţetă, m-aş opri la zacuscă. Reţeta grecească are mult ardei şi ceapă, roşii şi vinete. Fără alte adaosuri, doar sare, piper şi foaie de dafin. Şi este foarte grasă, se pune mult ulei. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Plăcintă cu spanac - *spanakopita*, *trahana* (pastă din făină, ouă, mirodenii - era făcută ca un aluat şi sfărâmată; arăta precum orezul). Mâncam multă pâine cu brânză de oaie. Părinţii erau din Evros şi primeau de la sora mamei, din când în când, pachete. De obicei şi *ouzo* şi rahat grecesc şi eram toţi foarte bucuroşi. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Mama mea şi toţi cei veniţi în '49 erau oameni simpli, în general de la ţară, respectuoşi şi muncitori. Găteau şi-ar fi folosit numai uleiul de măsline, dar erau vremuri dificile. Uleiul şi altele se dădeau pe cartelă. Eu folosesc numai uleiul de măsline.

Saganaki cu fructe de mare

Se fierb fructele cu roşii şi ceapă, în apă cât să le acopere. Se adaugă, după ce au fiert, brânză şi muştar. Se formează un sos mai gros. Se adaugă ulei şi lămâie (uleiul şi lămâia ultimele, după stingerea focului, să nu-şi piardă proprietăţile).

Saganaki cu brânză

Se face un aluat de clătite mai gros, cu maia. Se lasă la dospit. Se taie brânză tare felii. Se tăvălesc prin aluat. Se prăjesc în ulei încins. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Grecoaicele sunt cele mai bune gospodine. Folosesc uleiul de măsline grecesc, busuioc, oregano, mentă, cimbru, salvie, coriandru, prazul şi de asemenea usturoiul. Am lăsat la urmă lămâiul pentru ca nu lipseşte din mâncarea grecească şi de pe masa grecească. *Mezedes* sunt gustări pentru cină. Principalul tip de carne folosit de către greci este carnea de miel. În bucătăria grecească orezul este un ingredient important.

Supă cu orez şi lămâie

Carne de vită sau de pasăre, 1/2 l de supă, 80 g de orez, 2 ouă, 1 lămâie.

Se prepară o supă de vita sau de pasăre în care se fierbe orezul timp de cca 20 de minute. În castronul de supă se amestecă gălbenuşurile cu sucul unei lămâi, apoi se toarnă albuşurile bătute spumă. Încetul cu încetul se adaugă supă încă caldă, amestecând bine toata compoziția. Se serveşte imediat. În familia mea de când mă ştiu pe 1 ianuarie dimineața se serveşte această supă.

Gogoşi greceşti

2 căni apă, 1/2 cană unt, sare, 1 cană fainã, 3 ouă, ulei, miere, scorțişoară

Apa cu untul şi sarea se pun la foc, când încep să fiarbă se pune făina încet şi se amestecă mereu până se îngroaşă. Se dă la o parte, se lasă să se răcească, apoi se adaugă ouăle, unul câte unul, amestecând mereu. Într-o tigaie se încinge uleiul şi se pune câte o lingură plină din compoziție. Se prăjesc uniform până se fac aurii-maronii. Se scot pe platou şi deasupra se pune miere şi scorțişoară.

Anghinare umplută cu sos de iaurt şi mentă

6 căpățâni de anghinare prospete/la conservă/congelate, 4 linguri orez, 1 1/2 linguri mentă, tocată mărunt, 3 cepe de primăvară, tocate

mărunt, 1 ceapă obişnuită de mărime medie, rasă fin, 1 lingură vin alb, 7 linguri iaurt (scurs), 1 ou mare, zeama de la o lămâie mare, 1 ceaşcă ulei de măsline, sare, piper verde, proaspăt macinat.

1. Se încinge uleiul de măsline într-o cratiță mică şi se căleşte ceapa de primăvară 2-3 minute. Se pune orezul, se amestecă şi se adaugă vinul şi trei linguri de apă. Se pune capacul şi se fierbe înăbuşit 7 minute. Se pune jumătate din mentă, se amestecă, apoi se stinge focul lăsând cratița pe ochiul aragazului să mai fiarbă înăbuşit un timp.

2. Se cojeşte anghinarea până la frunzele foarte fragede. Cu un cuțit cu vârful ascuțit se înlătură frunzulițele mov şi perii din miezul anghinarei, spre a se forma o cavitate. Se pune anghinarea într-un castron cu apă în care s-au adăugat înainte zeama de lamâie şi o lingură de sare.

3. Se scoate fiecare anghinare din castron şi se freacă peste tot cu o lămâie tăiată în două, apoi cavitatea se umple cu orezul fiert.

4. Se încinge 1/2 ceaşcă ulei de măsline într-o cratiță şi se căleşte ceapa rasă fără să se rumenească. Pe fundul cratiței se pune anghinarea în cerc, se adaugă o ceaşcă de apă, se pune capacul şi se lasă să fiarbă înăbuşit 12 minute.

5. Anghinarea şi sucul se transferă într-un vas de sticlă rezistentă la foc. Se ia un castron şi se bate iaurtul cu ouăle şi mult piper verde. Acest sos se toarnă peste anghinare şi se bagă in cuptorul preîncălzit la 180^0 C. Se lasă în cuptor 30 de minute.

6. Se serveşte fierbinte, presărată cu multă mentă.

O mare parte din bucătăria grecească stă la baza rețetelor naturiste atât de căutate pentru sănătate şi pentru…. slăbit. POFTĂ BUNĂ! (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Grecoaicele au timp de gospodărie, deşi cele tinere, care muncesc şi nu mai sunt ținute de soții lor acasă, pentru simplul motiv că salariile sunt prea mici şi cu o singură sursă de venituri o familie nu se mai poate descurca, sunt destul de obosite pentru a mai petrece mult timp în bucătărie. Cu toate acestea, obosite după o cumplită zi de muncă, rezistă cu stoicism şi în bucătărie. Despre grecoaicele din Brăila nu pot spune nimic, pentru că nu am intrat în casa niciuneia dintre puținele pe care le cunosc. În casa mea nu s-au preparat niciodată bucate greceşti, tata nu

era în stare să povestească cam cum trebuie gătit un anume fel de mâncare, el s-a mulțumit să mănânce doar ce i se gătea, în principal mâncare cu specific românesc şi ucrainean, pentru că gospodinele îşi aveau originile în aceste țări. Eu nu acord gătitului nicio importanță, nu mă interesează să aflu rețete de mâncăruri sau prăjituri pentru simplul motiv că nu îmi petrec mai mult de 30 minute pentru a-mi prepara mâncarea, cât se poate de simplu, cât se poate de puțin. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Bunica a fost o gospodină desăvârşită. Ştia să prepare limbă cu măsline, scordalia, musaca, ardei umpluți, plăcintă cu carne dar şi poale-n brâu, pască, sarmale şi torturi grozave. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Femeilor le-a plăcut întotdeauna să gătească pentru soț şi copii sau pentru prieteni. Mâncarea gătită în casă, prăjiturile de casă ori dulceața au adunat întotdeauna în jurul mesei familia care a lăudat bucătăreasa. În Grecia se pregătesc: supă de pasăre dreasă cu ou şi lămâie "*avgolemono*", numeroase feluri de mâncare pe bază de peşte de mare proaspăt, sărat sau uscat, carne de miel, oaie, capră, pasăre, mai puțin carne de vită şi porc. Terenul arid nu a permis dezvoltarea legumelor sau a zarzavaturilor ci doar cultivarea fructelor în livezi sau în gospodării şi chiar de-a lungul drumurilor. Dulciuri se pregătesc în fiecare gospodărie şi astăzi chiar dacă, de obicei, sunt cumpărate din laboratoarele de cofetărie. O sărbătoare nu este completă dacă nu se simte şi miros de prăjituri în casă. Uleiul de măsline, considerat aliment şi medicament, se găseşte din abundență în Grecia (cel de floarea soarelui sau de porumb mai puțin - nu au astfel de culturi), este de diferite calități şi este folosit atât la salate cât şi la gătit sau prăjit. Lămâile sau portocalele, busuiocul grecesc "*vasilico*", cimbrul, dafinul, usturoiul, piperul, ienibaharul, scorțişoara, vanilia, mastica, cuişoarele, nucuşoara, sarea de mare sunt condimentele şi aromele cele mai folosite în bucătăria grecească. Măslinele cultivate pe întreg teritoriul Greciei sunt de mai multe sortimente, se conservă foarte bine, prin urmare pot fi consumate oricând. Modalitatea cea mai simplă de a consuma măslinele este următoarea: se pun pe o farfurie câteva măsline cu puțin ulei, se stoarce lămâie şi se presară cimbru; se poate adăuga şi usturoi tăiat fin. Peştele

este baza mâncărurilor în Grecia, preparate apreciate atât de localnici cât şi de turişti.

Plachie de peşte

Peştele (de obicei mare) este pregătit, porționat, apoi se trece prin făină şi se prăjeşte în ulei încins. Se curăță 2- 3 cepe, se taie "solzişori" şi se rumenesc în uleiul rămas. Se adaugă zarzavat proaspăt - ardei şi roşii - şi puțină apă, sosul astfel format se condimentează cu piper, sare şi foi de dafin. Peştele prăjit în prealabil se pune într-o tavă peste care pe adaugă această compoziție, apoi se pune în cuptor pentru a se pătrunde peştele cu sosul respectiv. Se serveşte cald sau rece, după preferință, alături de un pahar de vin alb (*Retzina*). Tatăl meu pregătea des această plachie de peşte.

Baclavalele, trigoanele sau saraiiliile, a căror origine sunt revendicate şi de greci şi de turci sunt foarte apreciate de greci.

Prăjitură

Eu vă propun o rețetă care are la bază foile subțiri de plăcintă, combinația aromelor date de vanilie, scorțişoară şi rom dar fără nucă. Ingrediente de care mai avem nevoie sunt stafide, mac, pesmet şi zahăr tos. Stafidele se pun într-un vas, le stropim cu esență de rom şi vanilie eventual alte condimente lichide şi le lăsăm aproximativ 1 oră. Amestecăm semințele de mac cu pesmetul, adăugăm şi celelalte condimente uscate, apoi adăugăm şi stafidele. Foile se ung cu ulei şi se adaugă compoziția. Putem să rulăm fiecare foaie, să punem într-o tavă foaie cu foaie sau să le împăturim sub forma trigoanelor. Prăjitura se coace în cuptorul încins până se rumeneşte apoi imediat ce este scoasă tava din cuptor se toarnă siropul cald pregătit în prealabil. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Da! Visul copilăriei mele era să fiu bucătar pe vapor - cred că tot influența din „Toate pânzele sus". Am moştenit cu toții patrimoniul gastronomic al bunicii, asta însemnând celebrele sale supe de roşii, *avgolemono*, ardei şi roşii umplute, *pastitio*, *kima* (macaroane cu carne), chiftele marinate cu saltsa şi cu piure, şi nu mai departe de vestitele sale prăjituri - corăbioare şi *kathimaria*. Pentru rețetă apelez iarăşi la „Jurnalul Național", unde am publicat o rețetă dragă mie,

Htapodi catzarolas (*Caracatiță la cratiță*)

Rețeta este foarte simplă. După ce se spală bine caracatița, să nu rămână nisip în ea, se taie membrele, se face bucăți mici şi se pune în cratiță. Fără apă, fără nimic, să fiarbă în propriul suc. După ce o înțepăm puțin cu furculița şi vedem că s-a pătruns, adăugăm o ceaşcă cu vin alb sec, o ceaşcă cu ulei de măsline. Mai lăsăm să fiarbă şi adăugăm condimentele - în special oregano. Se mănâncă însă cu multă lămâie. Alături de fructele de mare merge întotdeauna un pahar cu ouzo - un rachiu cu gust deosebit, dat de adăugarea unui extract din arborele numit mastică. În Grecia veți întâlni celebrele ouzerii, un fel de baruri unde se serveşte *ouzo*, întotdeauna alături de o farfurie cu *mezedes*, adică antreuri. Cu cât bei mai multe pahare cu *ouzo*, cu atât farfuria cu antreuri care însoțeşte băutura este mai mare. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Au timp, de ce nu? Am intrat în foarte multe case, în Grecia, şi mi-a plăcut faptul că la ei este foarte curat iar în familie există mult respect. […] (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Da, gătesc. Folosesc condimente şi ulei de măsline. *Musaka, pastitsio, macaronada, baclava, horiatiki salata, tsatsiki.* Vă propun să încercați o rețetă de prăjitură. Se numeşte *melomacarona* şi este o prăjitură specifică Crăciunului.

Melomacarona

1 kg făină, 2 ceşti ulei de măsline, o ceaşcă de zahăr, un sfert de ceaşcă de coniac, o ceaşcă de suc de portocale, două ceşti nuci pisate, 3-4 lingurițe scorțişoară, coajă de portocală rasă, 2 lingurițe praf de copt, o linguriță de bicarbonat. Pentru sirop: 1 ½ ceaşcă miere, 1 ½ zahăr, 1 ½ apă. Puneți uleiul, zahărul şi sucul de portocale în mixer şi amestecați foarte bine. Adăugați nucile măcinate, scorțişoara, portocala rasă, praful de copt şi bicarbonatul şi continuați amestecatul. Adăugați încet, încet făina până obțineți o masă omogenă ce poate fi modelată cu mâna. Luați cantități mici, faceți mici prăjiturele şi puneți-le în tava unsă cu unt. Le coaceți până devin maronii, ca fursecurile. Într-o oală puneți ingredientele pentru sirop şi le fierbeți 2-3 minute. Când *melomacarona* sunt coapte şi sunt încă calde, le puneți una câte una în sirop şi apoi pe

un platou. După ce le-ați însiropat pe toate, adăugați deasupra nuca măcinată şi scorțişoara. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Daaa, sunt foarte bune gospodine. Mătuşa noastră din Grecia foloseşte la foarte multe mâncăruri şi puține cuişoare şi scorțişoară. Iar mâncarea e delicioasă. Şi au şi talentul de a-i învăța pe ceilalți. Am exemplificat mai sus mâncărurile mele preferate: supa *Avgholemono, Scordalia, Righania* (asta m-a învățat şi pe mine sora mea), *Musaka*. Sau supa de linte. Eu nu prea am gătit, având o mamă expertă, dar v-aş propune să încercați:

Avgholemono – se prepară foarte simplu

Se fierbe o găină (de preferat de țară); se păstrează doar apa în care a fiert, din carne faceți altceva (pilaf de exemplu) şi în acea apă se fierbe orez cu condimente, după gust. La final se pune puțină verdeață şi se drege cu ou şi cu lămâie (de aici şi numele supei). Este delicioasă şi uşoară.

Righania – e un fel de aperitiv (bruschetele de astazi)

Se ia o felie de pâine, tăiată mai gros, de preferat nu foarte proaspătă, se freacă cu sare, se toarnă puțin oțet şi ulei de măsline, după aceea se freacă felia rezultată cu cimbru şi la final se adaugă deasupra o felie de brânză, una de roşie şi iar un pic de cimbru. E foarte bună şi se pregăteşte foarte repede. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

30. Cum sunt sărbătorile la dumneavoastră în familie? Se simt rădăcinile greceşti? Ce sărbători, în afară de Paşte şi Crăciun, sunt importante pentru dumneavoastră şi care este diferența față de cum le sărbătoresc românii?

La noi în familie s-au păstrat tradițiile prin educație. Un mare rol au avut: muzica, dansul şi cărțile care au mai putut fi păstrate. Mari sărbători: Crăciunul, Anul Nou, Paştele, Buna Vestire, Sfânta Maria, cât şi zilele în care se sărbătoresc marii sfinți ai ortodoxiei, sunt momente în

care toate familiile se reuneau, bucurându-se unii de alții şi de atmosferă. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Nu pot spune că nu simțeam „rădăcinile" mele de sărbători, chiar dacă familia era mixtă. Mergeam de fiecare dată şi la familia mea, cu copiii. Acolo simțeam cu adevărat sărbătorile. Paştele şi Crăciunul, din punct de vedere religios sunt la fel de importante şi pentru români şi pentru greci. Sunt numai unele obiceiuri care diferă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Se simțeau sărbătorile. Cadourile copiilor le aducea Moş Vasile iar la Lăsatul Secului grecii dansau zilnic în casă şi se îmbrăcau cu măşti timp de trei săptămâni. Cântecul la lăsatul secului: *ΠΩΣ ΤΟ ΤΡΙΒΟΥΝ ΤΟ ΠΙΠΕΡΙ* (Piperul). (Anisia Pieratos, 81 ani, Brăila)

Sărbătorile sunt sărbătorite aşa cum se cuvine şi după bunul nostru plac. În afară de Paşte şi Crăciun sărbătorim zilele noastre de naştere şi zilele onomastice, fără nicio diferență față de pregătirile de Paşte şi Crăciun. Deosebirea ar fi că numai de Paşte colorăm ouăle şi facem cozonac. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Aveam tot ce mulți copii nu aveau, nouă mama ne făcea pom de Crăciun, de Paşte ne cumpăra haine noi şi pantofi. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

We keep the traditions of Easter and Christmas, weddings and funerals. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Grecii erau credincioşi. Se distrau împreună de sărbători. Nu cred că există vreo diferență între Paştele, Crăciunul sau alte sărbători celebrate de greci sau de români. Îmi mai amintesc că în ajun de Lăsata Secului, bărbații se mascau şi petreceau cu cântece, cântate de ei la diferite instrumente. De asemenea, tot de lăsata secului, mai era alt obicei: tata lega un ou fiert tare deasupra mesei, legat cu o ață de tavan şi imprima o mişcare circulară iar noi copiii încercam să prindem oul cu gura. Era dificil, dar cel care reuşea să prindă oul îl mânca. La fel se proceda şi cu bucată de halviță. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Sărbătorile sunt la fel ca şi cele din ţara noastră. S-au pierdut nuanţele etnice. Mai sărbătorim aniversările şi onomasticile. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Sărbătorim ziua de 25 martie - Ziua Naţională a Greciei şi 28 octombrie - Ziua Marelui „NU". (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

În familia noastră, pe lângă sărbătorile de Paşte şi Crăciun, un loc important îl au şi zilele onomastice şi cele de naştere. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Ştiu de la mama mea că părinţii ei, de sărbători, petreceau cu alte familii, la prieteni sau la local, îşi puneau măşti şi dansau pe muzică grecească până la ziuă. […] (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

De Florii, se servea obligatoriu *scordalea*. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

For Orthodox Easter my father baked a half of a suckling lamb, as a tradition he had learned from his father. He was not a religious man, so that is the only tradition with which I'm familiar. (A.V., 61 ani, Detroit-S.U.A.)

Obiceiurile de sărbători sunt comune în marea lor majoritate. Sărbătorile importante la greci, în afară de Crăciun şi Paşte, sunt: Sfântul Vasile, Sfânta Maria. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Paştele şi Crăciunul se sărbătoreau ca la români. Foarte importante sunt şi Sfântul Ioan, Sfântul Vasile, Sfântul Gheorghe. (Jana Andreescu, 58 ani, Galaţi)

Pentru că, după nuntă, tata a rupt aproape legăturile cu tatăl lui şi cu surorile, nu-mi amintesc sărbători prea vesele… Doar de Crăciunul dinaintea morţii bunicului meu, îmi amintesc că am fost la ei acasă, iar <fetele> cum li se spunea surorilor lui tata, pregătiseră multe prăjituri, corăbioare, pricomigdale, prăjituri cu bezea şi plăcintă cu mere cu scorţişoară. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Nu există mari deosebiri. Ambele popoare sunt balcanice, sunt creştine şi sărbătoresc cam la fel. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Pentru mine sărbătorile au fost întotdeauna minunate, chiar şi atunci când trebuia să ne ascundem credința şi bucuria. Merg la Biserica Greacă de când mă ştiu dar şi la alte biserici. Sărbători importante: 25 martie - Buna Vestire şi Ziua Independenței Greciei; în iunie este o sărbătoare importantă, numita Agios Pnevmatos, ziua în care se sărbătoreşte Sfântul Duh; după Paşte a doua mare sărbătoare - 15 august, Adormirea Maicii Domnului; "Lunea curată" - prima zi de luni din postul Paştelui. Această zi în Grecia se sărbătoreşte prin înălțarea de zmee, iar la masă se servesc mâncăruri tradiționale de post. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Sunt două popoare ortodoxe. Sărbătorile sunt aproape aceleaşi, eu una nu am sesizat aproape nicio diferență. Rădăcinile greceşti nu s-au simțit niciodată din acelaşi motiv, totul era pregătit de bunica maternă, de mama şi de mătuşa mea, femei care nu au avut nicio legătură cu bucătăria grecească. Acum, fiind singură, sărbătorile pentru mine sunt un prilej de a fi alături de Dumnezeu, aşa că în noaptea de Anul Nou, la cumpăna dintre ani sunt în biserică, săptămâna mare o petrec zilnic tot la biserică la Denii, în noaptea Învierii Mântuitorului stau până la terminarea slujbei la biserică ca să mă pot împărtăşi... Mâncarea e aceeaşi ca în oricare altă zi. Trăind însă câțiva ani în Grecia singura diferență majoră pe care am observat-o e că Moş Crăciun nu aduce darurile de Crăciun, atunci este sărbătorită doar Naşterea Mântuitorului, cadourile le aduce în noaptea de Anul Nou Sf. Vasile cel Mare, atunci sunt găsite sub bradul frumos împodobit pachetele cu surprize. Şi tot în acea noapte se taie *Vasilopita* (plăcinta Sfântului Vasile) în interiorul căreia se pune simbolic o monedă, iar persoana care găseşte în porția lui de plăcintă acea monedă, se spune că va avea belşug întregul an. Alte deosebiri nu am sesizat între cele două culturi. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Spiritul sărbătorilor ne aduce un sentiment de bucurie şi fericire indiferent unde am fi. În familia mea, se serbează sărbătorile religioase legate de Sfintele Sărbători ale Paştelui şi Crăciunului, zilele onomastice sau cele aniversare, dar oferim un aer de sărbătoare şi Zilelor Naționale ale Greciei şi României. În aceste zile pregătesc o mâncare tradițională şi eventual servim o băutură tradițională, după caz. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Sărbătorile le petrecem aproape întotdeauna în familie, nici nu cred că m-aş simți bine altfel, iar de Crăciun şi Paşti mergem întotdeauna la cimitir în amintirea celor dragi ce nu mai sunt printre noi. Mai sărbătorim zilele de naştere şi zilele onomastice ale membrilor familiei, zilele de căsătorie şi parastase. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Sunt foarte frumoase. Da, se simt rădăcinile greceşti. O sărbătoare pentru mine şi pentru greci este ziua de 15 august, *Panaghia*. Se sărbătoresc cu mai multă intensitate şi cu mai mult dinamism (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

O zi importantă era şi este 25 martie, ziua de Bunavestire şi Ziua Națională a Grecilor de pretutindeni, când se găteşte *scordalia* cu peşte. De obicei se foloseşte *bacaliaro* dar acesta fiind un peşte de Egee care mult timp nu s-a mai găsit în România, în perioada comunistă se făcea cu peşte alb care era încă din iarnă pus la sărat şi lăsat la uscat. Crăciunul şi Paştele ne găsea şi ne găseşte în sânul familiei. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Sfânta Maria este o sărbătoare foarte mare, Sfântul Nicolae etc. […] (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Da, se simt. De Sfântul Vasile, în fiecare an, mama mea face *Vasilopita* şi pe 1 ianuarie tatăl meu ascunde bănuțul şi se taie *Vasilopita*. O altă sărbătoare importantă este Sfânta Maria, pe 15 august. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Nu e o mare diferență între ceea ce înseamnă sărbătoarea la români sau la greci, cel puțin în familia noastră. Însă mama pregăteşte produsele folosind rețete greceşti şi condimentele specifice. Mai ales în cazul preparării mielului de Paşte (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

31. Avea sau are vreun specific Paştele grecilor față de acela al românilor? Există obiceiuri deosebite, pregătiți bucate specifice grecilor?

Paştele este una dintre sărbătorile ortodoxe sfinte atât pentru greci cât şi pentru români. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Sigur că grecii au specificul lor, au şi obiceiuri deosebite şi au şi mâncăruri specifice lor. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Şi grecii şi românii sunt ortodocşi, prin urmare nu cred că sunt deosebiri esențiale în pregătirea bucatelor şi obiceiurile specifice de Crăciun şi Paşte. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Grecii mănâncă miel de obicei, nu numai de Paşte, ca noi. Au *feta*, *suvlakia*, *tzatziki*, pe care le mâncăm şi noi din când în când. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

La sărbătorile de Paşte, grecii pregătesc mielul la proțap, iar drobul îl fac tot din măruntaie în formă de frigărui şi se numesc *cocoreți*. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

La Paşte, toate familiile de greci tăiau miei şi îi pregăteau la grătar. De obicei se petrecea la iarbă verde. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Nu ştiu. Da, pregăteam bucate specifice grecilor, de exemplu *maghiritsa* (o supă din măruntaie), iar ouăle sunt vopsite numai în roşu. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Paştele este una dintre cele mai importante sărbători din cadrul Bisericii Ortodoxe din Grecia. Sâmbătă seara, oamenii se adună la biserici şi aduc cu ei lumânări stinse. La miezul nopții, preotul anunță Învierea Domnului Isus Hristos („Hristos a înviat!”- "*Xristos Anesthi*") şi le permite credincioşilor să-şi aprindă lumânările din Flacăra Sfântă care a fost adusă tocmai din Ierusalim. După slujba de Înviere, grecii servesc un fel de supă numită *„maghiritsa”*, un fel de drob lichid. În schimb, la masa din prima zi de Paşte, friptura de miel pe grătar, "*kokoretsi*", este nelipsită.

Bucătăria grecească poate fi considerată una dintre cele mai bogate din lume. Folosirea rețetelor simple, însă desăvârşite ca gust, a adus celebritate bucătarilor greci. Grecii sunt, asemenea românilor, ortodocşi, iar tradițiile lor sunt similare cu ale noastre. Bucatele pe care însă grecii le pun pe masa de Paşte pentru prieteni şi familie sunt puțin

diferite de cele tradiționale românești, influențate fiind de cultura mediteraneană.

Drop de miel

Organe şi prapure de miel (1,5 kg), 4 cepe mari, 6 legături de ceapă verde, 1 legătură de mărar, o legătură de pătrunjel, 3 ouă, 8 linguri de ulei, sare şi piper. Se spală foarte bine măruntaiele de miel şi prapurele. Acesta din urmă este lăsat în apă rece, timp de 30-40 de minute. Se curăță şi se spală verdeața şi se toacă mărunt.

Se pun la fiert măruntaiele în apă clocotită cu sare şi se îndepărtează spuma. Se lasă să se răcească, se taie bucăți şi se înăbuşă împreună cu ceapa în 4 linguri de ulei.

Când s-au răcit se dau prin maşina de tocat sau robot. Se amestecă apoi cu ouăle bătute, cu puțină sare, piper şi verdeață tocată fin.

Cu această compoziție se umple prapurele. Se aşează prapurele într-o formă de chec, se adaugă umplutura şi se acoperă cu ce a mai rămas din prapure. Se coace la cuptor, la temperatură moderată, timp de 25-30 de minute.

După ce se răceşte, se porționează şi se serveşte simplu sau cu salată verde.

Ciorba de miel à la grec

1.5 kg carne de miel, 3 cepe, 2 morcovi, 1 ardei gras roşu, 1 rădăcină păstârnac, 1 rădăcină pătrunjel, 3 tulpini de țelină, 2 lămâi, 500 g smântână, 4 gălbenuşuri, 1 cățel de usturoi, 2 linguri de făina, 1 leg. pătrunjel, sare, piper

1. Se curăță carnea de pielițe şi tendoane, se taie în bucăți potrivite, se spală şi se pune la fiert în 4 litri de apă cu 1 lingură de sare rasă.
2. Se curăță legumele şi se spală.
3. Se taie în cubulețe morcovul, țelina, ardeiul gras şi rădăcinile de pătrunjel şi păstârnac.
4. Se toacă ceapa mărunt, iar tulpinile de țelină se taie în rondele.
5. Se încinge într-o tigaie mare uleiul, se adaugă legumele şi se călesc 5 minute la foc mare, se amestecă din când în când.

6. Se pun legumele călite în oala în care fierbe carnea, se acoperă cu un capac şi se lasă ciorba să fiarbă la foc mic.
7. Când carnea este bine fiartă (se desprinde cu uşurință de pe oase), se ia oala de pe foc.
8. Se amestecă într-un castron smântâna cu gălbenuşurile de ou, făina, coaja de la o lămâie dată prin răzătoarea mică, zeama de la cele 2 lămâi, usturoiul şi pătrunjelul tocat mărunt.
9. Se pun într-un castron 2 căni din supa din oală, se omogenizează bine, apoi se toarnă amestecul în oala cu ciorbă, puțin câte puțin, amestecând continuu.
10. Se mai adaugă sare şi piper. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Paştele este una dintre cele mai importante sărbători din cadrul Bisericii Ortodoxe din Grecia, care nu urmează aceleaşi canoane ca şi Biserica Ortodoxă din Est. În sâmbăta dinaintea primei zilei de Paşte, Patriarhul ortodox deschide sigiliul uşii de la mormântul lui Iisus Hristos, care se află în Biserica Sfântului Mormânt din Ierusalim şi iese cu Focul Sfânt. Flacăra păzită de înalte fețe bisericeşti şi oficialități ale guvernului grec este dusă cu avionul la Atena şi apoi este transportată la o biserică mică din Agia Anargyroi în Plaka. De aici „iau lumină" toate bisericile din Attika şi tot restul Greciei. Sâmbătă seara, oamenii se adună la biserici aducând cu ei lumânări stinse. La miezul nopții, preotul anunță Învierea Domnului Iisus Hristos („Hristos a înviat!"- "*Xristos Anesthi* ") şi le permite credincioşilor să-şi aprindă lumânările din Flacăra Sfântă care a fost adusă tocmai din Ierusalim. După ce au fost îndeplinite ritualurile, preotul binecuvântează mâncarea pe care credincioşii au adus-o la biserică şi care va fi servită la masa de Paşte. După slujba de Înviere, grecii servesc un fel de supă numită „*maghiritsa*", un fel de drob lichid. În schimb, la masa din prima zi de Paşte, friptura de miel pe grătar, "*kokoretsi*", este nelipsită. Dis-de-dimineață carnea de miel este pusă pe grătar pentru a se frige încet, în timp ce aroma fripturii stârneşte apetitul mesenilor. *Christopsomon* ("pâinea lui Hristos") este o altă delicatesă grecească constând într-o bucată de pâine rotundă care este decorată cu o cruce şi ouă roşii. *Apokries* este o altă tradiție grecească, care se aseamănă cu carnavalurile ținute de catolici. În Atena, în ultimele două week-end-uri de *Apokries* oamenii îmbracă diverse costumații şi

merg la Plaka, „lovindu-se" unii pe alții cu niste bețe din plastic care chițăie şi aruncând cu confetti. În Tracia şi Macedonia, tinerele îmbracă un port tradițional denumit *Lazarins* şi colindă satele cântând piese cu o tematică religioasă. Eu nu gătesc nimic din toate acestea, am mai spus care îmi sunt motivele. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Ambele popoare sunt creştin ortodoxe, deci mari deosebiri din punct de vedere religios nu există. Obiceiurile şi tradițiile sunt particularizate pe regiuni, în ambele țări. Zilele premergătoare Învierii Domnului sunt pline de evlavie şi rugăciune, zile de post, spovedanie şi împărtăşanie. O mai mare amploare are în Grecia, mai mult în oraşele mari, procesiunea Sf. Epitaf, care are loc pe străzile oraşului de la biserică până în piața din centrul oraşului. Mâncărurile tradiționale au la bază oul vopsit roşu şi carnea de miel, pregătită sub diferite forme. În Brăila anilor '40 era obiceiul ca friptura de miel să fie pregătită de gospodină în casă şi dusă pentru a se coace la un cuptor din zonă, în cazul familiei mele la *Cominos*. La fel se proceda şi cu cozonacul, singurul "dulce" ce se făcea. În satele din insulele greceşti acest obicei se mai păstrează şi astăzi. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Există într-adevăr obiceiuri mai deosebite. De exemplu, am fost în vizită la rude de Paşti şi am văzut cum în Vinerea Paştelui seara, în centrul Atenei, se întâlnesc aproape toate epitafurile ornate cu o multitudine de flori, însoțite de preoți şi localnici cu lumânările aprinse. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Se găteşte atât miel cât şi ied - a cărui carne e mult mai gustoasă. Ciorba de miel – *maghiritsa* - şi *suvla* - miel la proțap - sunt la loc de cinste alături de ouăle roşii simple, fără încondeieri. După slujba de Înviere se vine acasă şi cu lumânarea se face cruce pe tocul uşii. Importantă este pentru grecii din Brăila şi slujba din ziua de Înviere când merg la biserică purtând lucruri noi după care se întâlnesc pentru masa de prânz în familie. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Da, grecii pregătesc proțapul numit „*cocoreți*", realizat din măruntaie de miel, înfipte în proțap şi legate de jur împrejur cu mațe, apoi fripte la jar; este foarte gustos. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Nu, are aceeaşi semnificaţie: Învierea Domnului. Da, există obiceiuri diferite în ceea ce priveşte arta culinară, se pregătesc *magheiritsa, kokoretsi* şi *arni sti souvla*. De asemenea ouăle se vopsesc numai roşu. Când eram copii bunica făcea întotdeauna doi cozonăcei, pentru mine şi fratele meu, care erau deosebiți față de ceilalți, în sensul că erau rotunzi şi în mijloc aveau câte un ou roşu. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Ştiu că la greci Paştele este foarte important, poate cea mai importantă sărbătoare a grecilor. Se pregătesc multe bucate, dar cele tradiționale sunt: supa de Paşte - *Maghiritsa* şi *Kokoretsi* – o mâncare făcută din organe de miel. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

32. Cum era sau cum este de Crăciun? In Grecia, de Crăciun, grecii împodobesc şi corăbii nu numai un brad. La Brăila a existat vreodată acest obicei? Pe vremuri, părinții sau bunicii dumneavoastră împodobeau brad de Crăciun sau corabie? Am mai citit despre diverse obiceiuri de Crăciun în Grecia pentru alungarea spiritelor, pentru belşug … La Brăila s-au păstrat astfel de tradiții? Vă mai amintiți vreun colind în greceşte?

La noi în familie bradul de Crăciun a fost întotdeauna împodobit şi sărbătorit, reunind toate rudele. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Povestea bunica că în Grecia se împodobeau şi corăbii, nu numai bradul. La noi, la Brăila, aveau ai mei nişte rude care locuiau în zona Dunării. Bărbatul familiei care era comandantul unui vas obişnuia într-adevăr să împodobească vasul de sărbători. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Nu ştiu, nu-mi amintesc, dar brad de Crăciun împodobeam în fiecare an. Colind grecesc - mi-l amintesc pe cel de anul nou. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Mama ne făcea pom de Crăciun, ne punea în el toate bunătățile, ne cumpăra de toate de la *Badasarian*, pe Republicii, era magazinul cel

mai bun. Ne cumpăra jucării, păpuşi şi îmbrăcăminte, nu numai mie, ci şi la finuțele noastre cu mai puține posibilități. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Nu am avut Crăciun fără brad, chiar şi atunci când aveam doar un an şi eram în brațele mamei am avut brad. Şi acum, la fiecare Crăciun, chiar dacă suntem vârstnici, nu am uitat de acest obicei. Avem încă podoabe de când eram mici, pe care le atârnăm în brad în fiecare an. Şi ne bucurăm! (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

De Crăciun noi împodobim bradul, iar colindul este „*Aios Vasilis erhete*", adică „Sf. Vasile vine". (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

De Crăciun părinții şi bunicii împodobeau brazii şi se cântau colinde greceşti. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

De Crăciun totdeauna se împodobea bradul şi se pregăteau cadouri pentru copii şi prieteni. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Şi la Brăila de Crăciun se împodobeau corăbiile cu steaguri, cu însemne bisericeşti. De asemenea se împodobeau şi copacii din curțile caselor. Existau obiceiuri care între timp s-au pierdut odată cu dispariția celor bătrâni. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Tata mi-a povestit că nu există Crăciun fără brad adus de la Braşov, fără portocale şi roşcove. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Mergeam la colindat şi primeam bani şi nuci. Pluguşorul şi acum îl mai ştiu pe greceşte - *Ta kalanda*. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

În sunet de tobe, băieții mai mici mergeau din casă în casă şi colindau, după care primeau smochine uscate, migdale, nuci şi o mulțime de dulciuri şi câteodată şi cadouri. În Grecia, există o superstiție numita *kallikantzeri*, potrivit căreia spiriduşi poznaşi apar din pământ, în perioada Crăciunului. Foarte puține cadouri sunt oferite de Crăciun membrilor familiei sau prietenilor. Am fost învățată că au nevoie de daruri cei aflați în suferință. Mergeam cu bunica la biserică şi duceam daruri. Preoții merg din casă în casă, stropind cu apă sfințită pentru a

alunga spiritele rele care s-ar putea ascunde în casele oamenilor. În cele mai multe case greceşti este decorat câte un brăduț, cu beteală şi o stea pusă în vârf. Cadourile sunt schimbate pe 1 ianuarie, de ziua Sfântului Vasile. Mi-a spus bunica mea, pe vremea când citeam „Legendele Olimpului", despre obiceiul împodobirii unui vas cu lumânări. În ajunul Crăciunului, dis-de-dimineață, copiii pornesc la colindat din casă în casă purtând cu ei o iesle sau o corabie miniaturală care simbolizează viața şi mântuirea (Arca lui Noe). Dar la noi în familie nu am văzut aşa ceva. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Tradițiile din perioada sărbătorilor de iarnă în Grecia sunt rezultate din contopirea sărbătorilor creştine clasice cu cele păgâne, pe care creştinismul a încercat în zadar să le desființeze. Către sfârşitul epocii romane, Biserica a izbutit să înlocuiască toate sărbătorile păgâne, precum Saturnaliile, Calendele etc., transformându-le în sărbători creştine. În timpuri străvechi, perioada Crăciunului nu reprezenta zile de bucurie şi destindere, ci victoria luminii asupra întunericului. Nu întâmplător 25 decembrie se află la puține zile distanță de solstițiul de iarnă, când noaptea este mult mai lungă decât ziua. Era celebrată atunci naşterea neînvinsului Soare, sărbătoare ce avea să devină ulterior sărbătoarea naşterii lui Iisus Hristos, noua Lumină a lumii. Conform obiceiurilor, fiecare casă se împodobea cu macheta unui vas de lemn, împodobită cu ghirlande luminoase sau cu lumânări. Bradul de Crăciun înlocuieşte azi tradițională miniatură a corabiei antice, deşi vechea credință se perpetuează în unele insule, ba chiar în vitrinele magazinelor. Pomul de Crăciun nu reprezintă o tradiție grecească, ci una bavareză, ce a apărut în Grecia odată cu înscăunarea regelui Otto de Wittelsbach. Foarte curând, bradul împodobit cu cadouri şi lumânările a pătruns în saloanele aristocrației, dar a fost nevoie să vină epoca de dezvoltare economică, de prosperitate de după al doilea război mondial pentru a-l întâlni şi în căminele oamenilor de rând. La mine în casă nu a existat nicicând acest obicei al corăbiei împodobite, pentru că de obicei femeile se ocupă cu toate pregătirile pentru aceste sărbători, şi cum ele erau române naturalizate, nu cunoşteau tradițiile demult apuse ale Greciei secolelor de dinaintea regelui Otto. Prin urmare doar bradul a fost împodobit. Nu cunosc alte tradiții din Grecia pentru alungarea spiritelor,

pentru belşug, etc. pentru simplul motiv că tata a fost comunist în adevăratul înțeles al cuvântului, în cei opt ani de război mondial şi civil nu a avut posibilitatea de a se gândi la alte lucruri decât la supraviețuirea în cele mai cumplite condiții şi la a lupta pentru crezul pe care l-a avut. Nu am auzit niciodată niciun colind în greceşte, au apus demult vremurile când auzeam colinde în româneşte, pe stradă, în casele oamenilor, când poposeau în seara de ajun colindătorii... Ierni frumoase, vremuri superbe, din păcate, demult apuse... (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Crăciunul a fost şi este prilej de mare sărbătoare în casele creştinilor. Naşterea Mântuitorului este însoțită de colinde a căror vechime se pierde în timp. Obiceiul de a colinda şi de a face urări celor dragi există la ambele popoare. Pentru a da farmec sărbătorilor, se împodobeşte un brad, sub care se aşează daruri. Faptul că în Grecia se împodobeau corăbii nu mi se pare ceva anormal. De unde să aibă ei păduri de conifere, să poată împodobi brazi? Corabia a fost şi este simbolul marinarilor, are o formă geometrică asemănătoare, aşa că e logic, grecul, inventiv, a găsit soluția! Pentru copiii cumințI din Grecia, "moşul" este *Aios Vasilis* (Sf. Vasile) care vine în seara de 31 decembrie. Colindele greceşti tradiționale, "*kalanda*", sau preluate din colindele altor popoare, sunt aşteptate de toți cu mare bucurie în Ajunul Crăciunului cât şi a Anului Nou. La masa de Crăciun şi Anul Nou se savurează gustoasele bucate tradiționale greceşti - *lucanica* (cârnați), *galopoula* (curcan), *hristopsoma* (pâinea lui Hristos), *Vasilopita* (pita Sf. Vasile), *curabiedes* (corăbioare), *xerotigana* (uscatele), *lucumades*. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

La fel de frumos ca şi de Paşti, o atmosferă de vis. Nu cunosc aceste aspecte cu corăbiile care se împodobeau sau despre obiceiuri pentru alungarea spiritelor. La Brăila s-au mai păstrat unele tradiții de Crăciun. Da, îmi amintesc colinde, le-am învățat cu tinerii şi copiii de la Comunitatea Elenă şi în călătoriile mele în Grecia (*Trighona Kalanda, Pai o palios o hronos, O elato, Aghia Nihta*). (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Ştiu din povestiri că bunicii împodobeau şlepul cu lumini iar vasele greceşti din port se întreceau care mai de care să fie mai luminoase şi pavoazate. Acum am rămas doar la brad. Colinde ştiu multe, alături de alți tineri mergeam cu colindul în greacă pe la familiile de greci din Brăila. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Noi am împodobit numai brad. Da, îmi amintesc colinde în greacă: *Arhiminia kai arhixronia, O aghios Basilis erhete, Paei o palios o hronos*, etc. Toate aceste colinde le-am învățat de la doamna Sia. Împreună cu alți tineri de la Comunitatea Elenă mergeam şi colindam familiile de origine greacă în ajunul Crăciunului. Începeam de pe Calea Galați de la domnul Samaras, tatăl domnului Samaras Nicolae şi până în Viziru. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

33. Ați găsit vreodată de Anul Nou, bănuțul în *Vasilopita*? Vă amintiți, chiar vi s-a îndeplinit dorința? Cum se prepară *Vasilopita*? Ce alte tradiții mai există legate de Anul Nou?

Ca orice familie am parcurs şi momente fericite şi momente triste, însă *Vasilopita* a marcat trecerea în noul an, nelipsind de pe masa noastră. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Da, mama cu bunica dinspre mamă, bunica Vasilichi, făceau *Vasilopita.* Mă bucuram foarte mult şi eu şi frații mei când găseam bănuții de argint în ea. Se spunea că aveam noroc tot anul următor. Mai târziu, în familia mea mixtă, soacra mea făcea alt fel de plăcintă cu răvaşe şi bani obişnuiți, a altă *Vasilopita.* (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Da, chiar şi azi mai căutăm bănuțul în *Vasilopita. Vasilopita* se prepară aşa cum se prepară cozonacul, iar într-un cozonac se ascunde în aluat un bănuț împachetat într-o hârtie mai mare, ca să fie uşor de găsit şi să nu se înghită dacă e mic. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Da, am găsit bănuț în *Vasilopita*, dar nu de prea multe ori. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

De Anul Nou, conform tradiției, făceau „Vasilopita", din cocă de cozonac, ca un colac mare în care se punea un ban de argint. În ziua de Anul Nou, când se tăia colacul, se spunea: „o felie pentru Anul Nou, o felie pentru Sfântul Vasile" - căci aşa se şi traduce „pâinea Sfântului Vasile", altă felie pentru tata, stăpânul casei, alta pentru mama şi în continuare pentru musafiri şi pentru copiii din casă. La cel care se găsea banul în felie se spunea că va avea noroc tot anul. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

În fiecare an pregăteau *Vasilopita* în care se introducea câte un bănuț de argint, care îi purta noroc celui care îl găsea. S-a păstrat tradiția. La tăiatul pitei - *Vasilopitei* -, mama marca cu o crenguță de brad prima felie - a Sfântului Vasile. Urmau apoi: casa, copiii şi la sfârşit părinții. Am găsit de multe ori bănuțul în *Vasilopita.* (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Îmi aduc aminte de o singură *Vasilopita* când eram copil. Alte tradiții de Anul Nou nu cunosc. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Da, am găsit bănuțul şi mi s-a îndeplinit dorința. *Vasilopita* sau pita (plăcinta) Sfântului Vasile se pregăteşte în ajunul Anului Nou. Ea se pregăteşte în principal din făină, ouă, zahăr şi lapte. Gospodina casei pune în interiorul ei un bănuț. La ora 12 noaptea, după trecerea în noul an, capul familiei taie pita (plăcinta) în mai multe bucăți. Cel care va găsi bănuțul va fi norocosul anului. De Anul Nou grecii joacă cărți şi se spune că cel care câştigă va avea un an bun din punct de vedere financiar. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

La noi în familie - mă refer la bunicii şi părinții mei - se făcea *Vasilopita.* Şi eu făceam şi fac *Vasilopita,* fiind o tradiție legată de Noul An. Am găsit bănuțul, dar nu mai ştiu dacă dorința mi s-a îndeplinit. Tot ca o tradiție de familie, de Anul Nou fac baclava şi corăbioare. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Una din tradițiile grecilor este tăierea *Vasilopitei* sau plăcinta Sfântului Vasile. Seamănă cu plăcinta cu răvaşe a românilor, numai că noi punem un ban de aur în interior şi pregătim plăcinta pentru prima zi a fiecărui an. Tăierea Vasilopitei este la greci sărbătoarea Noului An.

Vasilopita

225 g unt sau margarină, 250 g zahăr pudră, 4 ouă, 150 g făină, agent de creştere, 250 g migdale, 1 plic vanilie, 1 linguriță de scorțişoară. Măcinăm migdalele la mixer. Batem bine untul cu zahărul pudră şi vanilia. Adăugam unul câte unul ouăle şi apoi migdalele. Rezultă o pastă destul de groasă. O scoatem din mixer şi adăugăm făina şi scorțişoara şi amestecăm cu mâna până se încorporează bine totul. Acoperim cu ceva şi o lăsăm câteva ore la frigider. Luăm o formă, o ungem şi o presărăm cu făină şi punem conținutul. Va fi gros, dar aşa şi trebuie. Coacem aproximativ o oră la 170^0C. Realizăm din hârtie o machetă cu numele anului care vine şi o aşezăm deasupra şi pudrăm. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Da, am găsit în 2005, pe vremea când eram internată în spitalul din Atena, doi bănuți. Primul mi-a fost adus de asistentele din spital. Pentru fiecare clinică în parte, spitalul a comandat câte o *Vasilopita*, porțiile au fost tăiate de asistenta şefă a clinicii mele, au împărțit din salon în salon fiecărui bolnav câte una, eu am primit-o ultima şi acolo era bănuțul. În aceeaşi zi am mai primit de la o prietenă o porție de *Vasilopita* şi acolo era al doilea bănuț... Dorințele nu s-au împlinit, nici nu aveau cum... păcat însă că s-a împlinit exact opusul lor... Nu cunosc alte tradiții legate de Anul Nou, nu am văzut nimic deosebit față de România în Grecia în casele de greci pe unde m-am perindat. *Vasilopita…* se taie o felie pentru Iisus, una pentru Fecioara Maria, una pentru casă şi apoi pentru cei din casă, de la cel mai mare la cel mai mic membru din familie, şi dacă sunt invitați la Revelion se numără şi ei la urmă tot după vârstă... (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

"*Vasilopita*" este o tradiție ce se respectă în orice casă în care locuiesc greci, obicei pe care l-am împărtăşit şi prietenilor. Când am găsit bănuțul în felia mea, mi-a mers bine în anul acela. Obiceiul este străvechi. Pe când Sf. Vasile era episcop de Cezareea, pentru a salva oraşul de la jefuirea lui de către prefectul din Capadochia, a cerut locuitorilor să-i dea tot aurul în monede şi bijuterii spre a-l da prefectului. Dar prefectul nu s-a aşteptat la aşa ceva, i s-a făcut ruşine de episcop şi a plecat neluând nimic. Atunci episcopul, neavând o evidență a valorilor primite şi

neştiind cum să le înapoieze, s-a gândit să facă plăcinţele, în fiecare să pună câte un ban sau o bijuterie, iar apoi să le împartă locuitorilor. În felul acesta, fiecăruia i-a revenit ce a găsit în plăcinta sa. "*Vasilopita*" este făcută dintr-un aluat dulce şi cu mirodenii, de formă rotundă, în care se pune un ban mic, pe vremuri ban de aur. În momentul când anul vechi pleacă şi cel nou vine, fiecare familie trebuie să îl întâmpine cu bucurie şi veselie, cu colinde şi mult zgomot. Atunci când toată familia este adunată în jurul mesei împodobită de sărbătoare, se taie "*Vasilopita*" în mai multe felii astfel: pentru Sf. Vasile, pentru Iisus Cristos, pentru săraci, pentru casă, altele pentru serviciu sau şcoală şi câte una pentru fiecare membru al familiei. Cel care va găsi în porţia sa banul, va fi norocos tot anul. Dacă banul va fi în felia casei, casa aceea va fi îmbelşugată tot anul. Anul Nou este întâmpinat cu colinde şi mult zgomot, artificii. Pentru prosperitate se sparge o rodie, a cărei seminţe înseamnă bani. În unele zone din Grecia există obiceiul de se mânca mâncare de linte, care semnifică bani – obicei păstrat şi de familiile din Brăila. În noaptea şi în ziua de Anul Nou se joacă cărţi, table şi alte jocuri de noroc, care au o mare mizăă – cum îi va merge jucătorului în anul care vine. În ziua de Sf. Vasile lumea merge la biserică şi participă la slujbă. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

O singură dată am găsit bănuţul şi mi s-a îndeplinit şi dorinţa! Jocul de cărţi la trecerea dintre ani este specific grecilor. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Nu. *Vasilopita* se prepară astfel:

Vasilopita

850 gr. făină, maia, 6 ouă, 180 gr. unt, 180 gr. zahăr, o linguriţă sare, 100 gr. stafide şi coajă de portocală. Amestecăm 100 gr. de făină cu maia, pe care am dizolvat-o mai întâi în apă călduţă. Lasăm aluatul să crească timp de 3 ore. Frământăm restul de făină cu ouăle, untul, zahărul şi sarea. Apoi îl amestecăm cu aluatul frământat iniţial. Îl frământăm până devine omogen. Adăugăm apoi stafidele şi coaja de portocală. Îl lăsăm să crească până se dublează în mărime, îl punem într-o formă rotundă, iar deasupra desenăm o cruce. Se coace la 180 ^{0}C, timp de o oră.

Ştiu că în Grecia se joacă cărți în noaptea de Anul Nou. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Nuuu dar perseverez. În fiecare an încerc. *Vasilopita*, sau plăcinta Sfântului Vasile, este o plăcintă în care se pune unul (sau mai mulți bănuți), în funcție de mărimea acesteia. Se taie în prima zi a anului, de Sfântul Vasile, dar aceasta nu mai este o regulă, de aceea sărbătoarea *Vasilopitei* se cam organizează toată luna ianuarie. Tradiția este ca la această ocazie să se taie *Vasilopita* în mai multe bucăți (una pentru Domnul, una pentru casă, şi apoi câte una pentru fiecare invitat). Cine găseşte bănuțul, în bucata lui, va avea noroc anul ce tocmai a început. Nu mai ştiu alte tradiții de Anul Nou. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

34. Cum erau întâlnirile de altădată la comunitate? Veneau mai mulți greci, erau mai animate? Erau schimburi culturale mai intense?

Poate era mai animată deoarece numărul grecilor din oraş era mare, iar slujba la biserică se ținea în limba elenă. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Întâlnirile de altădată la comunitate erau mai animate. Serbările de sfârşit de an ale şcolii erau făcute sub protecția şi în prezența conducerii Comunității Elene. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Comunitatea Greacă avea atunci şi o echipă de fotbal. Clubul se numea „Acropole". Echipa era printre primele din Brăila. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Cunosc doar întâlnirile de la comunitate organizate înainte de '89 şi după. Au fost şi sunt şi acum destul de animate. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Din câte mi-a povestit mama, înainte, la comunitate veneau mai mulți greci, era mare animație şi se dădeau multe petreceri. În prezent, numărul grecilor care frecventează comunitatea a scăzut, mulți greci au murit, iar alții au plecat din oraş. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Din spusele mamei şi mătuşilor, întâlnirile la comunitate erau foarte animate, grecii se întâlneau, stăteau de vorbă, îşi depănau amintirile din patrie, cântau, dansau. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Venea lume multă la comunitate. Şi acum sunt schimburi culturale iar tradițiile s-au transmis mai departe, din generație în generație. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

În perioada de care eu îmi amintesc, comunitatea se confunda cu epitropia bisericii. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Da, cam toți mergeau, dar îndeosebi bărbații. Femeile mergeau rar. Bărbații beau cafea, discutau politică şi jucau table. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Îmi amintesc de întâlnirile discrete ale soțiilor de greci – deținuți politic! (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

În perioada anilor 1949-1985, când s-au deschis granițele Greciei, exista Asociația Emigranților Politici Greci. Aici veneau foarte mulți greci. Toți cunoşteau limba greacă. Exista o intensă activitate culturală. Copiii învățau să cânte vocal şi instrumental. Primeau cântecele lui Mikis Teodorakis. Existau: trupă de teatru, montaje artistice, balet. O dată pe an se organiza un festival internațional la munte sau la mare. După spectacole se încingea petrecerea. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Pentru mine spiritul comunității, cu întâlnirile şi evenimentele ce se derulează aici, au început după 1990. Până atunci, grecii din Brăila nu erau reuniți într-o organizație proprie. În perioada interbelică, au existat în cadrul Comunității Elene Brăila trei organizații: "*Parnassos*" a doamnelor grecoaice, preşedinte era d-na Dionisia Portolos, "*Istros*" a navigatorilor greci, preşedinte Nicolaos Samaras şi "*Paleon polemiston*" a veteranilor de război greci. După anul 1944, tinerii greci din Brăila s-au reunit în organizația numită "*Acropolis*". Membrii acestor organizații desfăşurau, voluntar, activități culturale, sociale, de păstrare a tradițiilor şi obiceiurilor. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Altă dată, pentru mine înseamnă tot după 1990 pentru că vremurile antebelice nu le-am apucat. Am crescut legat de comunitate şi implicat în acțiunile sale. Mi-aduc aminte că ne încălzeam cu sobe pe

lemne şi „furam" lemne din magazie de la bunica pentru a putea încălzi soba de la club unde vroiam să facem un revelion, noi tinerii. Erau mai mulți greci pentru că trăiau mai mulți... Schimburile culturale au aceeaşi intensitate fie că sunt cu Grecia fie cu alte comunități elene din România. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Nu ştiu cum erau înainte, îmi amintesc cum era în perioada adolescenței mele. Prima oară am mers la Comunitatea Elenă în 1990, când s-a reînființat. Țin minte că preşedinte era domnul Barzuca şi că doamna Tasula, mama doamnei Athena Bondoc, mi-a făcut carnetul de membru. Veneau mulți tineri, aveau loc petreceri, într-un fel erau reînviate balurile de altădată. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Da, în mod cert da. Era un loc de întâlnire, acolo se creau legături, prietenii sau chiar poveşti de dragoste. Era un entuziasm de nestăvilit. Veneam cu drag atât la comunități (oriunde în țară eram invitați) cât şi la uniune. Ne întâlneam la un loc bunici şi nepoți. Ne întâlneam tineri, de origine elenă, din toată țara. Ne cunoşteam la Uniune şi ulterior ne întâlneam şi în cadrul diferitelor comunități. Şi asta nu demult, acum câțiva ani. Din păcate, alte interese au făcut ca tineri cu suflet să fie încet încet îndepărtați şi întâlnirile de acest gen au devenit mai greu de organizat. Cu toate acestea, prieteniile create în acest mediu sunt foarte puternice şi chiar dacă pe unii oameni îi vedem azi mai rar, când ne întâlnim am impresia că nu i-am mai văzut de ieri şi pot comunica foarte uşor cu ei. Îmi amintesc că ne strângeam fie la Brăila, la inițiativa lui Babi şi a domnului Saridachis, la Bucureşti unde sufletul petrecerilor era Codruț Dumitrache, la Galați unde „maestru de ceremonii" era George Anghelopol sau la Piteşti unde familia Cernătescu ne primea cu brațele deschise. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

35. Spiritul religios la greci este mai puternic? Ce înseamnă pentru dumneavoastră şi familia dumneavoastră religia şi Biserica Greacă? Familia dumneavoastră mergea şi merge cu regularitate la biserică? Vă amintiți sau vi s-a povestit despre preoții care veneau la Brăila din Grecia? Ați ajuns vreodată la Muntele Athos?

Datorită evenimentelor politice de la noi din țară, mai multor generații li s-a impus un spirit ateist. Prin tradiție, poporul român este creştin-ortodox. După cei 50 de ani de regim comunist, oamenii revin la vechile tradiții şi valori. Familia mea mergea în fiecare duminică la Biserica Grecească. Acest obicei se respectă şi în ziua de azi, dar la Biserica Grecească din Bucureşti. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

My father Aurel Caridi was an epitropos of the Church. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Suntem ortodocşi şi ținem mult la religia noastră. Mergeam la Biserica Greacă încolonați câte doi când eram la Şcoala Greacă. Băieții stăteau în picioare cu rândul format în partea din dreapta, iar fetele în partea stângă. Ne duceau cu şcoala duminică de duminică. Țin minte preoții care erau veniți din Grecia. La Muntele Athos nu am ajuns. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Religia este un element de bază în viața unui grec. La Biserica Greacă din Brăila, în jurul anului 1950, a slujit ca preot o rudă de-a mea, Kendridis, care ulterior a plecat în Grecia şi de acolo în Australia. (Lidia Bartaloş, 72 ani, Brăila)

Mama noastră ne-a crescut în spirit religios. Eu am fost, ani de zile, *„papadaki"* la Biserica Elenă („Buna Vestire"), împreună cu vărul meu Theodoridis. Familia mergea duminica la biserică, ceea ce fac şi eu astăzi cu soția mea. Locuim lângă biserica „Sfântul Constantin", dar duminica mergem la Biserica Greacă, unde sunt şi epitrop din partea comunității. Nu am ajuns încă la Athos. Acesta este visul meu. La fel ca şi vizita la locurile sfinte de la Ierusalim. Sperăm să nu rămână doar un vis! (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Spiritul religios este acelaşi şi la greci şi la români. În familie se obişnuieşte să se meargă la biserică. La Biserica Greacă se slujea pe timpuri în limba greacă, fiind preot grec. Nu am fost la Muntele Athos. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

La biserică mergeam atât la Biserica Greacă cât şi la Sfinții Arhangheli. Slujbele la Biserica Greacă se țineau în limba greacă, dar într-un stil mai modern, cu cor, nu în stilul vechi bizantin. Preot era

Arhimandritul Anatolie, care era o persoană educată şi vorbea elevat atât greaca cât şi engleza. În afară de Liturghia de duminică, se făcea în fiecare marți Acatistul Sf. Fanurie. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

Spiritul religios la greci este foarte puternic. Familia noastră mergea regulat la biserică. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Armatorii din Brăila au contribuit la construcția „Bisericii Greceşti". […] Bunicul meu a murit în 1939, când la Biserica Greacă era un preot din Grecia. În Grecia este obiceiul ca, după înmormântare, să fie serviți toți cei care au participat la eveniment cu o cafea şi o felie de chec. Acolo nu se face pomană cu mâncare şi băutură. Mama mea a pregătit pomana cum se face la noi, dar preotul nu a vrut să slujească mâncarea spunând: „de unde obiceiul ăsta şi de ce?". (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Suntem cu toții ortodocşi şi avem acelaşi Dumnezeu. (Livia Vâlcu, 70 ani, Brăila)

Spiritul religios la greci este puternic iar Biserica Greacă din Brăila este lăcaşul de rugăciune ctitorit de grecii din Brăila. Părinții şi rudele mele mergeau cu regularitate la Biserica Greacă unde au slujit preoți din Grecia până în anii 1950-1960. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Spiritul religios este puternic, dar nu exagerat. La Biserica Greacă se mergea în fiecare duminică, de sărbători, cu toată familia. Având în vederea întreruperea acestei tradiții în perioada lungă şi grea pe care a traversat-o România, acest obicei a fost puțin uitat, deoarece şi membrii familiei care ne îndrumau să facem astfel au dispărut. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Să nu fiu înțeles greşit, dar la greci cultul creştin este foarte puternic. Toate familiile de greci mergeau la biserică împreună cu copiii. Despre acest lucru se pot spune foarte multe. De sărbători veneau, în trecut, şi preoți din Grecia. La Muntele Athos nu am fost, nu am avut posibilitatea şi îmi pare foarte rău. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Da. Biserica reprezintă liantul unei comunități la fel ca şi şcoala. Da, familia mea a mers cu regularitate la biserică. Nu, nu am ajuns la Muntele Athos. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Spiritul religios este foarte puternic. Toți din familia mea mergeau la biserică. Jean Moscopol a susținut comunitatea ortodoxă din New York. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Da, credința a însemnat foarte mult pentru familia mea. Bunicul Tudorache era epitrop la Biserica Sfântul Nicolae, unde şi acum se află un jilț cu plăcuța lui. Cei trei copii au fost crescuți în spirit ortodox adevărat de mama lor, care îi ducea în fiecare duminică la biserică. După moartea ei, pentru că erau atât de tineri, 19, 17 şi respectiv 14 ani, niciunul dintre ei nu a mai intrat în biserică, nu înțelegeau de ce mama lor care era o bunătate şi o frumusețe de femeie fusese luată la ceruri atât de devreme. Rebeliunea lor a durat toată viața, până la bătrânețe, doar pe patul de moarte tata a acceptat un preot… (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Acum religia e obligatorie pentru mine. Dar tata era ateu convins. În general grecii erau ortodocşi. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

La greci, maxima responsabilitate a părinților este aceea de a insufla copiilor lor, încă din fragedă copilărie, credința în Dumnezeu. De mică am fost educată să cred în Dumnezeu, să mă rog lui Dumnezeu, să mă spovedesc, să merg la biserică, să mă împărtăşesc. Am mers cu părinții la Biserica Greacă, am îngenunchiat împreună în fața icoanelor, ne-am rugat împreună. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

În mod clar, spiritul religios este cu mult mai puternic la greci decât la români. În mod clar, Biserica Ortodoxă este mult mai bine ancorată în societate, deşi sunt mult mai puțini enoriaşi participanți activi la slujbele religioase. Familia mea din partea mamei mergea cu regularitate la biserică, tata fiind comunist, a fost ateu. Spre sfârşitul vieții şi, mai ales, după accidentul meu, tata a reuşit să facă întoarcerea către Dumnezeu şi a murit ca un creştin. Pentru mine biserica înseamnă totul. Am fost ateistă convinsă. Deşi bunica, mama, mătuşa m-au dus la biserică în anii copilăriei şi ai adolescenței, odată cu înaintarea în vârstă şi crezând tot ceea ce mi se spunea la şcoală de către profesori, am ajuns să nu mai cred în nimic. Nu ştiu din ce motive, Dumnezeu ştia însă, în 1990, fără nicio explicație logică m-am întors către Dumnezeu şi puterea

Lui. Cinci ani mai târziu s-a produs accidentul. Fără credință, fără puterea Lui nu aş fi putut rezista. Atunci când oamenii m-au condamnat la moarte, Dumnezeu m-a luat sub aripa lui protectoare şi mi-a salvat viața, mi-a scos în cale oameni care m-au ajutat, care m-au susținut în grelele încercări la care viața avea să mă supună timp de 11 ani cumpliți şi mi-a dăruit câțiva ani de chin pentru a-mi putea mântui sufletul şi pentru a-i conduce pe ultimul drum pe toți membrii familiei mele. Adevăratele minuni pe care Dumnezeu le-a făcut cu mine nu i-au convins pe români de absolut nimic, aici totul se explică logic, şi dacă logica nu poate da răspuns, atunci totul este împins la extrem, găsindu-se explicații logice acolo unde ştiința e mută, eliminându-se în mod voit din ecuație Dumnezeu şi puterea Lui. Grecii sunt cu totul altfel structurați, şi martori fiind la tot ceea ce s-a întâmplat în fața lor în cei aproape doi ani de spitalizare ai mei au găsit o altă explicație logică fenomenelor ce se petreceau în prezența lor: nu pe mine m-a iubit Dumnezeu mai mult, eu am fost doar un simplu instrument în mâinile Lui, El a îndreptat ceea ce medicina a distrus, tocmai pentru ca văzând, foarte mulți greci care poate că nu aveau o credință destul de puternică, au ajuns să creadă cu adevărat în iubirea Lui față de noi. Românii au sfârşit aproape toți prin a mă considera nebună. Aceasta e diferența dintre cele două popoare. Nu cunosc niciun amănunt despre preoții care veneau la Brăila din Grecia. La Muntele Athos nu am ajuns vreodată şi nici nu voi ajunge. În schimb, în timpul spitalizării mele în Grecia, în 2005, pentru prima dată după zeci de ani, patriarhul Greciei de atunci, a permis ca moaştele Sfântului Pantelimon, unul dintre cei 12 medici fără de arginți, să părăsească muntele sfânt şi să poposească pentru cinci zile la bisericuța din curtea spitalului unde eu eram deja de un an. Aşa că pot spune că o parte din Muntele Athos a venit către mine. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Biserica pentru greci reprezintă începutul şi sfârşitul, "alfa şi omega". Oriunde au ajuns în lume, şi-au construit biserici, au adus preoți care să le slujească în limba greacă în zilele de sărbătoare, să le oficieze cununiile, creştinarea pruncilor sau înmormântările. Grecia este o țară cu adevărat creştină, o demonstrează şi faptul că grecii au ținut să pună semnul sfintei cruci pe steagul național. Nume de botez ca *Stavros* sau *Stavrula* (cruce) nu găsim în limba română. Întâmplător am avut o

discuție cu o româncă stabilită în Statele Unite care, în momentul în care a aflat că sunt grecoaică, s-a exprimat că şi-ar fi dorit să cunoască şi dânsa limba greacă ca să poată citi Biblia în original. Străbunicul meu, preotul Marcos Condos a slujit ca preot în Insula Mykonos şi a venit în România, în jurul anului 1880, pentru a sluji pentru membrii comunității greceşti din Tulcea. Muntele Athos am avut prilejul să-l privesc, de aproape, de trei ori. Fiind femeie nu am voie să păşesc în acele locuri, în schimb am amintiri de acolo, o frunză dintr-un copac ce creşte pe acest munte. Croazierele organizate către acest loc de maximă încărcătură creştinească sunt amintiri de neuitat. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Biserica este un simbol al grecilor din Brăila şi nu numai. De mic am fost adus în sânul ei de către cei bătrâni care o frecventau şi unde se întâlneau cu alți greci şi discutau fără a le fi teamă ca sunt urmăriți de securitate. Preoți greci au slujit la biserică până în 1950. După care o mare perioadă de timp a slujit preotul Bancuta - la rândul său prigonit de comunişti - care a fost îmbrățişat de greci. Preoții care veneau la Brăila să slujească aveau rang de arhimandriți, erau necăsătoriți şi comunitatea se îngrijea de cheltuielile lor. Am fost la Athos doar în croazieră. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Da, este un aspect foarte important în viața grecilor. Mărturie este chiar plăcuța de pe Biserica Greacă din Brăila în care se menționează că acea biserică a fost construită de membrii Comunității Elene din Brăila. Repere importante sunt şi toate bisericile greceşti din marile oraşe ale României - unele dintre cele mai frumoase biserici din Europa - Galați, Tulcea, Sulina, Constanța. Nu pot spune că mergem săptămânal la biserică dar suntem o familie religioasă. Iar de mică cam toate evenimentele de la mine din familie s-au petrecut la Biserica Greacă din Brăila. Fiind familie de origine greacă, ceremoniile se țineau parțial şi în limba greacă. Cred că acesta este marele meu regret că nunta pe care o voi face acest an nu este la Brăila. Deşi şi în Bucureşti am găsit oameni de bună credință care au înțeles „suferința" mea şi faptul că mi-ar fi plăcut ca, într-un moment atât de important precum nunta mea, să existe şi o parte elenă în ceremonie. În consecință, preotul care va oficia va rosti câteva cuvinte şi în greacă. La Meteora am ajuns dar la Muntele Sfânt merg doar bărbații. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

36. Sunteți superstițios? Sunt diferite superstițiile grecilor de ale românilor?

Nu. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Sunt superstițioasă şi superstiția rămâne superstiție, modul de interpretare diferă doar. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Nu sunt superstițios. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Nu sunt superstițios. Nu cunosc diferența. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Fiind credincioasă, crezând în Dumnezeu, nu sunt superstițioasă. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Da, cred că sunt foarte superstițioasă, aşa am crescut, mi-au rămas înfipte în suflet nişte temeri vechi, dar nu ştiu dacă este vreo diferență între superstiții… (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Au cam aceleaşi superstiții. Când joc cărți, am momente când sunt superstițios. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Nu sunt superstițioasă, nu cunosc niciun fel de superstiții, fie ele româneşti, fie greceşti. Nu aş fi o bună creştină dacă aş crede în aşa ceva. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Da, am anumite lucruri de care țin cont întotdeauna (iar dacă am uitat chiar că se confirmă): să nu îmi iasă „cu gol" cel pe care-l văd primul în ziua respectivă, la început de lună evit să fiu în preajma anumitor persoane care au o puternică încărcătură negativă asupra mea. Evit să fiu privită cu ochi răi "*caco mati*" sau "*vari mati*". (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Sunt superstițioasă. Nu cred că sunt diferite superstițiile grecilor. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

37. Cât de mult v-ați dorit să ajungeți în Grecia? La ce vârstă ați vizitat-o prima dată? Care au fost primele impresii? Ați găsit-o așa cum v-ați imaginat?

Situația politică din România nu mi-a permis să ajung în Grecia, decât la o vârstă înaintată. Datorită Comunității Elene din Bucureşti, în anul 1998 am vizitat şi eu țara de origine a strămoşilor mei. Trăirile şi emoțiile avute în momentul când am păşit pe pământul Greciei au fost copleşitoare. Tot ce citisem şi albumele de artă pe care le-am studiat nu vor putea reda niciodată frumusețea locurilor sau filosofia de viață a acestor oameni. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Mi-am dorit mult de tot. De copil mi-am dorit şi nu am fost niciodată. Acum sunt bătrână şi bolnavă şi nu mai este posibil. Poate vreuna dintre fetele mele va ajunge în Grecia sau poate nepoatele mele. Şi astfel se va îndeplini visul meu. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Foarte mult. Prima dată am vizitat-o la vârsta de 75 de ani. Foarte bune. Da. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Părinții mei fiind săraci, nu au călătorit în Grecia. Eu am fost o singură dată în Grecia, într-o excursie de 14 zile. Pot să spun că nu am observat o diferență prea mare între modul lor de viață şi al nostru, din România. Am vizitat locuri cu un trecut istoric deosebit. Locuri frumoase. Dar pot spune că în România îmi place mai mult, am colindat toată țara şi pot face această comparație. Românii nu ştiu să fructifice frumusețile țării, să cunoască şi să arate lumii tot ce avem. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Am ajuns pentru prima oară în Grecia la vârsta de 63 ani, grație programului guvernului elen pentru pensionarii de etnie greacă din diaspora. Grecia, ca țară, m-a impresionat, iar oamenii mi s-au părut foarte ospitalieri. (Lidia Bartaloş, 72 ani, Brăila)

Am dorit şi am visat şi eu şi Doina, soția mea, să ajungem în Grecia. Dorința ne-a îndeplinit-o unchiul meu, în 1968 - anul internațional al turismului - când am obținut aprobare să vizităm, pentru

o lună, Elada. Acesta a fost darul de nuntă al fratelui mamei mele pentru proaspăta noastră căsătorie. Aveam atunci 31 de ani. Impresiile au fost copleşitoare, fiindcă ne-a plimbat şi prin insulele Tinos şi Mykonos. Am găsit Grecia mai frumoasă decât mi-am imaginat. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Prima dată când am vizitat Grecia a fost la vârsta de 60 de ani. Am fost emoționat de ospitalitatea grecilor şi de frumusețile văzute. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

Mi-am dorit foarte mult să ajung în Grecia, pe care am vizitat-o la vârsta de 65 de ani. Am găsit Grecia aşa cum mi-o imaginam din povestirile părinților şi bunicilor. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Mi-am dorit mult să ajung în Grecia şi prima dată am fost pe data de 02.03.1969. Am fost foarte emoționată, dar nu mi-a plăcut foarte mult. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Foarte mult. La 70 de ani am ajuns în Grecia. Cel mai frumos răsărit de soare l-am văzut în Grecia şi cea mai frumoasă mare. N-am să uit niciodată ce am simțit când am călcat pe pământul grecesc, am plâns de fericire. În acel moment am simțit că tăticu mă priveşte şi că e mulțumit că am ajuns în țara lui, pe care el nu a mai apucat să o vadă. Am găsit Grecia mai ceva decât mi-o imaginam şi decât mi-a descris-o tăticu în copilărie. (Dumitra Turculeț, 70 ani, Brăila)

Când am fost prima dată în Grecia prin Comunitatea Elenă, în anul 2000, am fost impresionată mult de tot ce am văzut. M-a impresionat curățenia şi vegetația şi felul cum îşi păstrează şi prezintă turiştilor vestigiile arheologice din antichitate. Toate clădirile au culori albe şi albastru deschis, culori ce reprezintă drapelul grecesc. După ce vin de la serviciu grecii se odihnesc, iar seara, împreună cu familia, se duc să petreacă la restaurant sau taverne (*bouzoukia*) - localuri pentru dans deschise toată noaptea. Mâncarea pe care am mâncat-o acolo se face şi în familiile grecilor din România: *kima*, *musaca*, *scordalea*, frigărui şi multe salate în care se pune mult usturoi. Se bea vin, bere şi se consumă multe fructe. Băuturile alcoolice se beau mai moderat, din cauza căldurii. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Întreaga viață, atât eu cât şi părinții mei, am vrut să ajungem în Grecia. Nu am reuşit decât în 1994, când am vizitat-o prima dată. Nu am găsit-o cum mi-am imaginat-o! Am găsit o țară dezvoltată, bogată, frumoasă. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Doresc să văd Kefalonia. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Mi-am dorit mult să ajung în Grecia, am vizitat-o prima dată la 41 de ani, iar impresiile au fost foarte plăcute. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Mi-am dorit foarte mult. În Grecia am fost în 1988 împreună cu soția. Copiii au rămas acasă, nu am obținut aprobarea pentru ei. Am fost foarte impresionat, este normal, deoarece acolo s-au născut străbunii mei iar Grecia are o cultură şi o civilizație colosale. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

A fost visul vieții mele. Am ajuns în Grecia la 35 ani (1983). Am simțit că sunt acolo de o viață şi nu mai doream să plec. Am găsit Grecia aşa cum o vedeam în visele mele. (Antonette Rodica Stroe, 61 ani, Brăila)

Mi-am dorit mult să ajung în Grecia. Am vizitat-o prima dată la 43 ani. Nu am găsit Grecia din amintirile strămoşilor mei, am găsit o nouă Grecie. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

În regimul trecut, tatăl meu a avut un văr care a venit la noi, în România, şi ne povestea despre Grecia. Îl ascultam şi îmi plângea inima. A fost visul meu să ajung în Grecia. Am ajuns să-mi împlinesc visul abia la vârsta de 57 ani. Am simțit fiori când am călcat pe pământul Greciei. Am crezut că îmi stă inima, am simțit că acolo este țara mea şi nu am mai vrut să plec. Grecia este o țară minunată şi ca peisaj, relief, construcții, comportamentul oamenilor, ce să mai zic, este o țară foarte frumoasă, aşa cum mi-am imaginat-o. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Enorm mi-am dorit să ajung în Grecia! Prima dată am fost în vara lui 1984, la Atena. Eu sunt foarte credincioasă şi primul drum l-am făcut la Mitropolia din piața Monastirachi. În biserică am avut straniul sentiment că acolo sunt acasă, n-am mai simțit niciodată aşa ceva… Apoi am fost de mai multe ori în Grecia şi de fiecare dată mă întrebam de ce nu iau o decizie să rămân acolo, unde am senzația că respir fără efort, că

îi înțeleg mai uşor pe oameni. De fiecare dată mă întorc cu durere în suflet acasă… (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

La 25 de ani. Foarte bune impresii. E călduroasă, cu oameni primitori şi veseli. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Mi-am dorit dintotdeauna să merg în Grecia. Abia în 1978 am reuşit, cu viză şi cu aşteptări interminabile la Ambasada Greciei, să vizitez Grecia, la vârsta de 25 ani. Grecia este o țară unică în felul ei. Este superbă. Am găsit-o mult mai frumoasă decât în visele mele. Oamenii m-au dezamăgit. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Mi-am dorit foarte mulți ani să pot ajunge în patria tatălui meu, de care îmi vorbea fără întrerupere şi cu multă iubire. Tata a putut să se întoarcă în Grecia pentru prima dată în 1977, eu am vizitat-o abia în 1981 prima dată. Primele impresii!!! Cam dificil de relatat ce am simțit atunci când am păşit pentru prima dată pe pământ grecesc. După superbele peisaje bulgăreşti, după peisajul mirific românesc, care m-a fascinat şi mi-a încântat ochii în nenumăratele călătorii pe care le-am efectuat, prima impresie făcută de Grecia a fost a unui dezastru absolut. Partea de nord a Greciei era cât de cât asemănătoare cu ceea ce văzusem până atunci în Bulgaria, dar, după ce am părăsit zona muntoasă de lângă graniță totul a devenit cumplit de arid, galbenul a luat locul veşnicului verde cu care fusesem obişnuită în călătoriile mele anterioare. Călătoria a continuat până la Thessaloniki, în acel moment nu am văzut oraşul prea bine, am mers doar pe şoseaua de centură, motiv pentru care nu prea m-a impresionat, dar, după ce am părăsit Thessaloniki în drumul spre Atena, după intrarea pe autostradă, după o curbă obişnuită, din spatele peretelui de stâncă golaşă, a apărut în fața ochilor mei deja obosiți Marea Egee. Albastrul acestei mări m-a uimit, m-a fascinat şi m-a frapat. Oboseala a dispărut ca prin farmec şi priveam spectacolul fantastic care se desfăşura în fața mea. Abia atunci am înțeles de ce Marea Neagră se numeşte neagră... Egeea este într-adevăr teribil de albastră. Drumul spre Atena a fost doar o inimaginabilă călătorie suspendată între cer şi mare, o călătorie fantastică scăldată într-un albastru infinit... O senzație pe care nu am redescoperit-o în următorii ani, exact precum Marcel Proust care şi-a adus aminte de prăjitura înmuiată în ceaiul băut în fiecare duminică

în casa mătuşii doar la prima înghiţitură, următoarele nu au amplificat amintirile ci doar le-au estompat. Grecia nu beneficiază de darurile cu care Dumnezeu a înzestrat peisajul românesc, dar îmbinarea dintre munte şi mare, faptul că e înconjurată de trei mări, că totul e fantastic de albastru, că cerul rareori este străbătut de câte un nor... fac din Grecia o ţară de o frumuseţe unică, care te atrage ca un magnet şi care reuşeşte să te fascineze ori de câte ori ajungi să o revizitezi... Asta ca să nu amintesc senzaţia pe care o ai când ştii că fiecare pas făcut pe pământ elen este un pas peste istoria celei mai fantastice şi celei mai vechi civilizaţii europene. Fiecare pas se aşează peste paşii unui Alexandru cel Mare atunci când vizitezi Palea Pella, peste paşii regelui Filip, atunci când păşeşti în mormântul său la Vergina.... Nu mai amintesc de Acropola ateniană şi de toate personajele ilustre ale unei istorii antice unice... (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Mi-am dorit sa ajung în Grecia, să vad pe viu frumuseţile ei, să văd modul de viaţă al grecilor, pe care îl cunoşteam doar din cărţi, emisiuni TV sau din povestirile celor care au avut prilejul să ajungă acolo. Am făcut cunoştinţă cu Grecia la 33 de ani, în 1999, dar impresiile cu care am revenit nu au fost tocmai aşa cum speram. Dar au urmat şi alte ieşiri mai mult sau mai puţin reuşite. Am avut ocazia să vizitez partea nordică - Tessaloniki, Halkidiki- Metamorfosis, Eddesa, Killkis şi Skotina, unde am fost găzduită în camping sau cămine şcolare şi nu am avut ocazia să văd cum trăieşte cu adevărat o familie obişnuită din Grecia. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Mi-am dorit enorm să ajung în Grecia, iar în adolescenţă chiar visam să trăiesc acolo. Prima oară am fost în Grecia la 38 de ani şi am simţit că o parte din sufletul meu a fost dintotdeauna acolo, ca o a doua casă. Am vizitat Creta, Rodos, Corfu iar în aceasta vară am fost în Kefalonia, de unde ştiam că au venit strămoşii mei (probabil înainte de 1864, căci erau supuşi englezi). Soarta a făcut să descopăr că locul lor de baştină a fost Keramies şi nu vă pot descrie ce sentiment extraordinar am trăit în cimitirul ce adăposteşte rămăşiţele familiei mele. Am adus de acolo puţin pământ pentru bunicul meu şi sunt sigură că, de acolo de unde este, e mândru de mine. Nu pot decât să-i mulţumesc lui

Dumnezeu că mi-a dat să trăiesc aceste clipe. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Mi-am dorit foarte mult să ajung în Grecia. Am vizitat Grecia la vârsta de 19 ani. Am fost profund emoționată. Nici nu mi-am imaginat că voi vedea şi voi simți aşa ceva - mai ales când am ajuns la Acropole. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Dintotdeauna. Bunicii mei au trăit fără să vadă Grecia. Cred că, pe undeva, le-am moştenit dorul. Pentru prima oară am fost în 1992, la 19 ani, iar la întoarcere bunica şi rudele sale îmi ascultau cu nesaț povestirile mele de adolescent impresionat până şi de nişte pietre. Atunci am realizat ce a însemnat comunismul pentru grecii şi românii deopotrivă din România. Cât de mult ne ținuse regimul cu capul în sac. Nu era chiar aşa cum mi-o imaginasem, idilic ce-i drept, dar îmi găsisem o parte a mea de mult uitată care existase până atunci doar prin povestiri şi către care dintotdeauna eram atras ca de Circe. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Prima dată am văzut Grecia când aveam 20 de ani. Am fost într-o tabără organizată de statul elen pentru tinerii de origine greacă din diasporă. Mi-a plăcut foarte mult. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Foarte mult mi-am dorit să văd Grecia, dar am ajuns relativ târziu să o vizitez, cred că prin 2001. Primul sentiment pe care l-am avut când am intrat în Grecia - şi pe care nici până în ziua de azi nu mi-l pot explica - a fost că am ajuns acasă. A fost peste aşteptări şi de aceea, în fiecare an, mă reîntorc cu mare drag în această țară, încercând să vizitez de fiecare dată alte zone ale fascinantei Grecia. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

38. Nu ați simțit că locul dumneavoastră este acolo, în Grecia, şi că este mai bine să nu mai reveniți în România?

Da. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Am simțit asta de când eram copil, chiar şi mai târziu, cu copiii mei. Sora bunicii dorea ca eu să plec împreună cu ea şi cu fetele mele

acolo, în Grecia. Ea era după o căsătorie eşuată şi nici la mine lucrurile nu mergeau bine. Nu am reuşit să plecăm, au fost multe impedimente şi mătuşa Alexandra a murit aici, la Brăila, cu visul neîmplinit în suflet. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Vizitele pe care le-am făcut la familiile Gheorghidis şi Anagnoste - plecați din România - erau întotdeauna pigmentate de întrebarea: „nu rămâneți aici?". Mai ales că aveau argumentul cu evenimentele din Cehoslovacia din 1968. Ne-a trecut prin minte această idee... Dar aveam acasă tată, soră, veri, unchi, prieteni, cumnați şi în plus dragostea mea pentru teatru. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Nu am simțit nevoia de a rămâne în Grecia, deoarece familia mea este în România. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

Nu, deoarece m-am născut în România şi toate amintirile sunt aici. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

În vizitele pe care le-am făcut în Grecia m-am simțit ca acasă. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Evit să merg în Grecia, cred că nu aş mai reveni în România. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Nu, nici un moment. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Este greu să mă pronunț, cea mai bună alinare este să poți din când în când să mergi în Grecia. Este un lucru interesant, deoarece când ajungi acolo nu te consideri străin, deoarece vorbeşti aceeaşi limbă. Nu m-am gândit să rămân în Grecia, deoarece în România m-am născut, aici erau părinții, aveam prieteni. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Din Grecia nu aş mai fi plecat, deoarece simțeam că acolo este casa şi rostul meu, dar situația din țară m-a oprit să fac acest lucru. (Antonette Rodica Stroe, 61 ani, Brăila)

Da, am simțit că locul meu este în Grecia şi că nu aş mai reveni în România. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Iată că, necitind întrebarea ulterioară, am răspuns deja, din suflet. Sigur ca acolo m-aş simți cel mai bine, nu ştiu să explic de ce. Aşa cum la

Brăila mă simt mult mai bine decât la Bucureşti… cred că nu sunt vorbe goale, <rădăcinile> ne trag înapoi mereu… este memoria locului intrată în memoria colectivă şi moştenită, aşa cum se moştenesc ochii albaştri, uneori la câteva generații… (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Am fost mereu în dilemă. Am simțit că aparțin deopotrivă celor două lumi. Merg cu drag anual în Grecia şi cu acelaşi drag mă întorc în România, țara care ne-a îmbrățişat, în care ne-am primit educația. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Câteodată mă întreb ce au căutat în România strămoşii mei şi tot eu îmi răspund: au găsit o țară frumoasă cu oameni minunați. Nu cred ca aş putea părăsi România, dar mi-ar plăcea să merg mai mult în Grecia. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Nu. Aşa cum tata, deşi a trăit 54 de ani în România şi doar 25 de ani în Grecia, niciodată nu a simțit şi trăit ca un român, rădăcinile îşi spun întotdeauna cuvântul. La fel şi eu... m-am născut în România, am învățat să trăiesc şi să simt româneşte, sunt multe lucruri pe care nu le înțeleg în felul de a fi al grecilor, lucru perfect normal... Tata a vrut să moară acolo, vis neîmplinit, era patria lui, era pământul lui, a trebuit să se mulțumească cu pământul de adopție, eu m-am născut aici, aici e casa în care m-am născut şi în care încă trăiesc, aici sunt mormintele familiei mele, aici e pământul care mă cheamă... Deşi românii nu m-au considerat niciodată româncă, sunt câteva lucruri despre care pot spune că sunt ale mele... atâta timp cât Dumnezeu va îngădui să fie ale mele, în Grecia nimic nu e al meu, iar grecii nu mă consideră grecoaică... În clipa în care am ripostat şi le-am spus să nu mă mai strige „românca", am devenit nimic altceva decât „străina". În concepția mea, fiecare om trebuie să trăiască în țara în care s-a născut, țările de adopție nu vor accepta vreodată 100% străinii, cei ce pleacă vor rămâne permanent în suflet cu un dor nespus față de pământul natal, oricât de multe şi de mari le-ar fi realizările altundeva... Am văzut timp de 42 de ani cum a fost măcinat tatăl meu de acest dor năpraznic. Şi nu mi-aş dori o soartă ca a lui... (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Desigur, locul meu este acum în România, însă un dor ascuns îmi va îndrepta mereu gândurile spre Grecia. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Nu, în pofida faptului că am obținut cetățenia greacă, că sentimentele noastre față de tot ce este grecesc sunt foarte puternice, tipic pentru cei din diaspora, în Grecia vom fi întotdeauna străini - "*xeni*" sau români - "*rumani*". În plus, în România am urmat o şcoală, mi-am întemeiat o familie. Spiritul grecesc îl păstrăm şi îl împărtăşim copiilor şi prietenilor. Pentru mine marele noroc este că fiica mea şi apoi eu am ajuns să păşim pe pământul Greciei dar am fost cam primii din familie cam am reuşit asta, deşi provin dintr-o familie de greci stabiliți de trei sau patru generații pe aceste meleaguri. Mama mea, ce a urmat cursurile Şcolii Elene de Fete din Brăila, fiind o elevă cu rezultate foarte bune la învățătură, cunoscătoare a limbii elene vorbit şi scris, a culturii, istoriei şi artei greceşti, a murit la 78 de ani, fără să fi ajuns vreodată în acele locuri despre care ştia atâtea. Aceeaşi situație s-a întâmplat şi cu tatăl meu - fiu de greci după mamă şi tată - care în cei 64 de ani nu a reuşit să viziteze patria pentru care familia sa a pătimit în anii comunismului. Bunicii mei, părinții tatălui meu, născuți în România dar cetățeni greci, ce au purtat tot timpul în suflet spiritul grec, nu au păşit pe țărmurile Insulei Mykonos ai căror cetățeni erau. Familia preotului Markou şi Arghira Condos, când au venit pe aceste locuri, nu credeau că aici le va fi şi mormântul. Bunicul meu, tatăl mamei mele a fost mai "norocos", deşi născut la Sulina, înregistrat şi în evidențele oraşului Ermoupolis din Insula Syros, a ajuns în Grecia, soldat fiind, să lupte cu arma în mână pentru pământul patriei. A fost singura şi ultima ocazie când a făcut cunoştință cu Grecia şi ultima dată când şi-a văzut fratele, deşi atunci erau doar nişte tineri. Au mai trăit mulți ani departe unul de celălalt, fiecare cu familia lui. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Opou zeis ekei patris sau ubi bebe ibi patria. Mă regăsesc în Grecia aidoma lui Anteu care îşi recăpăta puterile atingând pământul. Am nevoie de ambele (Ro şi Gr), în egală măsură dar din motive diferite. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Într-adevăr, cred că locul meu este acolo. În România am revenit datorită serviciului, dar chiar nu ştiu pentru cât timp. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Poate că da, dar familia mea este în România, aici am crescut. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Mă regăsesc în Grecia, este o țară pe care dacă nu o vizitez măcar o dată pe an, parcă ceva îmi lipseşte. Dar locul meu, cel puțin deocamdată, este în România, lângă familia şi prietenii mei. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

39. La Brăila ați păstrat legătura cu cultura greacă? Citiți literatură greacă? Ce scriitori (greci şi români) preferați aveți? Cumpărați cărți din Grecia?

Da, prin muzică (colinde de Crăciun), cărți. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Sigur că am citit literatură greacă şi mai citesc şi astăzi. Îmi place Nikos Kazantzakis. Dintre români: Marin Preda, Marin Sorescu. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Scriitori greci preferați: Nikos Kazantzakis. Scriitori români preferați: Mircea Eliade. (Lidia Bartaloş, 72 ani, Brăila)

În cadrul comunității menținem tradițiile şi cultura greacă. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

Citesc publicațiile de la Comunitatea Greacă - de exemplu revista „Elpis" (Speranța), editată de Uniunea Elenă din România. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Astăzi păstrez legătura cu cultura greacă. Citesc literatură greacă de la Editura „Omonia". (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Am citit Istoria antică a Greciei şi anul acesta am cumpărat de la comunitate Istoria modernă a Greciei. Nu-i nicio diferență, toți grecii

sunt la fel. Dar ce se va întâmpla cu tineretul de la 1990 încoace…, nu văd nimic grecesc în ei. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Am luat cunoştinţă cu literatura greacă abia în anul 2009, prin Editura Omonia (condusă de doamna Elena Lazăr). Am citit: „Numărul 31 328. Cartea sclaviei" de Ilias Venezis, „Sala tronului" de Tasos Athanasidis, „Dulce seară de vară" de Lia Megalou-Seferiadi, „Elenismul în România" de Paula Scalcău, „Pentru însoţirea noastră" de Nikos Themelis, „Interferenţe Româno-Elene" de Elena Lazăr. Am şi „Poeme" scrise de marele poet Kavafis. O voi citi cu atenţie pentru că e ediţie bilingvă. Mi-au plăcut foarte mult scrierile autorilor greci. M-a impresionat faptul că toate cărţile sunt străbătute ca un fir roşu de patriotism chiar dacă tema multora este predominant romantică. (Vasile Cochino, 63 ani, Brăila)

Îl admir pe Elytis. Îmi place Kazantzakis. (Jana Andreescu, 58 ani, Galaţi)

Am citit literatură clasică greacă, câţiva moderni, destul de puţin. Nu se prea traduce, iar legăturile culturale mi se par foarte subţiri. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Citesc literatură greacă şi română. Citesc literatură variată. Cumpăr cărţi din Grecia. Am o bibliotecă cu cărţi în limba greacă. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Din păcate, în România zilelor noastre cultura, literatura a devenit obiect de lux... Pensia nu îmi permite să cumpăr cărţi de aici, darămite să mai visez la a cumpăra cărţi din Grecia!!! De citit citesc literatură, noroc cu anii comunişti când se găseau greu cărţile, dar erau accesibile şi cu o pilă la locul potrivit, biblioteca se putea încărca uşor cu tot ce se publica... În anii de spitalizare din Grecia am primit multe cărţi cadou, aşa că am citit mult, doar aveam o grămadă de timp la dispoziţie... Am citit în primul rând Nikos Kasantsakis, Alkioni Papadaki, Marina Zografou, Maro Bamboulaki, asta ca să citez doar câţiva dintre scriitorii greci ale căror opere mi-au încântat zilele de spitalizare. Dintre scriitorii români trebuie enumeraţi Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Mihail Sadoveanu, Geo Bogza, precum şi poeţii Mihai Eminescu, George Bacovia, Ion Minulescu. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

În ultimii ani au apărut în librării pe piața românească lucrări - ce au ca protagonişti eleni sau filoeleni şi activitățile lor de pe aceste meleaguri sau din Grecia - ori traduceri din operele celebre editate acolo, multe dintre ele sub sigla Editurii "Omonia". Au existat şi colaborări cu ziare şi reviste ce expediau periodicele şi suplimentele lor în România. Urmărim postul național de televiziune din Grecia ce prezintă foarte multe din evenimentele culturale, piese de teatru şi film, ecranizări ale marilor opere. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Cărți din Grecia rar cumpăr. Contactul îl păstrez datorită internetului, datorită unor oameni ca şi Elena Lazăr cu a sa editură, datorită schimburilor culturale cu Grecia. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Da. Kostas Kariotakis, Kavafis. Nu. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Da, cultura elenă este prezentă, nici nu se poate altfel pentru o familie care afirmă cu mândrie că este pe jumătate de origine greacă. Din păcate nu avem atât timp pe cât ne-am dori pentru a aprofunda şi a afla cât mai multe despre cultura greacă şi română, deopotrivă. Am citit Nikos Kazantzakis dar nu pot spune că citesc literatură greacă, deşi cine nu ştie „Zorba Grecul”? Cărțile pe care le cumpăr din Grecia sunt mai mult dicționare, ghiduri de conversație, albume, cărți cu informații despre Grecia. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

40. Ați urmărit evoluția fenomenului cultural din Grecia – teatru, sculptură, pictură? Cunoaşteți nume de actori greci, pictori, sculptori? Aveți albume de artă?

Cu excepția cărților din biblioteca personală, după 1989 am putut avea acces la spectacolele de teatru, muzică sau expoziții care au venit în Bucureşti. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

În timpul vizitei din 1968, unchiul Theodoridis Constantin ne-a dus, seară de seară, la festivalul Athenei unde am cunoscut persoane importante din teatrul şi muzica greacă. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Urmăresc la televizor programe culturale greceşti. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

Cel mai mare scriitor de etnie greacă cred că este Panait Istrati. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Apreciez arta antică greacă, felul în care grecii îşi conservă monumentele. Îmi place arta lui El Greco. Admir pe Irene Papas şi pe Nana Mouskouri. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Mai mult teatrul, care m-a fascinat întotdeauna. Dar, sigur că ştiu tot ce înseamnă sculptura şi arta greacă antică, nu cea modernă. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

De câte ori mă aflu în Grecia, merg la expoziții de pictură, scena lirică „Megaro Musikis", ba chiar la Irodio pe timp de vară. Anul acesta fiica mea chiar a participat ca mezzosoprană la concursul internațional „Maria Callas". (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Actori greci... Irini Pappas, Melina Merkouri... din tânăra generație nu pot aminti decât o foarte talentată actriță, Alexia Kaltsiki, o foarte bună prietenă de-a mea, actriță de teatru şi film. Cu toate că se află la începutul carierei, promite să aibă un viitor strălucit. Cel mai important rol al ei a fost în filmul „Delivery", în regia lui Nikos Panayotopoulos, selecționat pentru a participa în 2005 la Festivalul de Film de la Veneția. Dintre pictori îl pot menționa doar pe El Greco... Dintre sculptori îi pot aminti pe Fidias, Policlet, Miron. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Mai puțin, trăind aici este greu să fii la curent cu ce se întâmplă acolo. Irini Pappas, Melina Merkouri - actrițe de talie mondială, celebra şi inegalabila Maria Callas sau pictorul El Greco sunt câteva din personalitățile pe care le pot aminti. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Nu. Mai degrabă cunosc artişti greci din România recunoscuți atât în România precum şi în Grecia. E vorba de pictorul Fampas, de scriitorul Loudemis, de Istrati, etc. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Nu prea. Actori greci: Aliki Vougiouklaki, Dimitris Papamichael, Christoforos Papakaliatis. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

41. V-a povestit cineva din familie cum erau reprezentațiile teatrale în limba greacă la Brăila şi unde se țineau?

La Brăila, până în anii 1945-1946, reprezentații teatrale în limba greacă aveau loc la PASALAQUA. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Reprezentațiile teatrale la Brăila erau pe scena teatrului Rally, actualul „Maria Filotti". Mai exista şi un teatru de varietăți. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Nu mi-a povestit nimeni. Am văzut piese în limba greacă la Şcoala nr. 5 - Şcoala Greacă. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Reprezentațiile teatrale în limba greacă se țineau la Teatrul Comunal - actualmente Teatrul „Maria Filotti". (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

La Teatrul „Rally" şi la Şcoala Elenă. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Spectacolele culturale prezentate de elevii Şcolii Elene cu diverse ocazii - Zile Naționale, Ziua Regelui, serbări şcolare ce se organizau în sala de festivități. În sălile Teatrului Rally (Teatrul Comunal), actualul Teatru „Maria Filotti", se prezentau spectacolele susținute de trupe de artişti consacrați sau amatori, ce veneau în turneu la Brăila. Celebra Hariclea Hartulari Darclée a debutat pe scena Teatrului Rally, cu ocazia unui spectacol dedicat zilei de 25 martie, Ziua Națională a Greciei. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Nu. Ai mei nu mergeau la teatru. Au trăit mai mult pe apă. Dar recent, în 2008, am avut o trupă de teatru din Salonic la Festivalul „Zile şi Nopți de Teatru European" de la Brăila. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Reprezentațiile teatrale în limba greacă aveau loc în clădirea teatrului. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

Tătăl meu mi-a spus că se țineau la Teatrul Rally. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

42. Grecii sunt considerați un popor vesel, care cântă şi dansează cu mare plăcere. Vă recunoaşteți în această descriere? Ce cântăreți greci preferați aveți? Puteți să ne scrieți versurile unui cântec sau unor cântece preferate? Ați auzit în familie cântece foarte vechi greceşti? Vi le mai amintiți?

Menționez că după ce am ieşit de pe nave, la pensie, am mai lucrat în calitate de vopsitor artizanat la I.O.G.L nr. 1, unde am înființat un ansamblu de orchestră cu mandoline format din 36 de persoane, o formație folclorică de dansatori formată din 14 perechi, o echipă de teatru amator - Vasilica Tastaman, Barzuca, Ştefan Mihăilescu Brăila şi eu. Formația mea avea 6 soliști de muzică uşoară şi 7 soliști de muzică populară. Am realizat toate acestea pentru că mi-a plăcut activitatea culturală, neavând concurență pe țară. Vreau să amintesc şi pe domnul Delianachi, om de cultură, cu mare respect pentru tradițiile Greciei şi folclorul românesc, care s-a implicat în diferite manifestări culturale. Şi la vârsta pe care o am, încă mai cânt şi dansez la petrecerile de la comunitate. (Constantinos Mandas, 90 ani, Brăila)

Cântăreți greci preferați: Nana Mouskouri; Demis Roussos; Anna Vissi. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Într-adevăr, grecii sunt un popor vesel, care cântă şi dansează cu mare plăcere. Ascultam acasă la părinți multă muzică grecească şi fiindcă e foarte demult nu-mi mai amintesc decât acordurile melodiilor de

altădată. Şi acum ascult CD-uri, dar muzică mai modernă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Grecii mai simpli se întâlneau şi cântau cu diferite instrumente. Tatăl meu cânta la mandolină. Cântau cântece greceşti. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Da, mă recunosc în această descriere fiindcă şi eu cânt şi dansez. Îmi plac: Roussos, Merkouri, Nana Mouskouri etc. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Cântăreața mea preferată este Nana Mouskouri. Ca şi cântece vechi, îmi amintesc că mama mea cânta „*Gialo, Gialo*" şi „*Pente, Pente, Deca*". (Lidia Bartalos, 72 ani, Brăila)

Mă recunosc în descrierea grecilor - oameni veseli care cântă şi dansează. În familie am auzit cântece vechi greceşti: *Ta matia, Palamakia, To Elekaky.* (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Da, îmi plac cântăreții greci Stamatis Cocotas, Tzon Tikis, Foti Polimeri şi Sofia Vembo. Cântece vechi: „*Samiotissa*", „*To malono*", „*To elekati*". (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Aceşti tineri (copiii doamnei Varvara Economu) mă luau şi pe mine în plimbările lor pe malul Dunării sau cu barca şi îmi amintesc că se cântau cântece greceşti - voce şi mandolină, printre care un fel de imn al Kefaloniei - *Ialo na pas, ialo na erthis; Barba Iani; Orea mu pulakia kelaithiste; To ielekaki* şi altele. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

Da. Cântăreți greci preferați: Zambeta, Parios, Dionisiu, Dalaras, Kaloianis. Am auzit. Da, mi le amintesc*: Ialo, ialo, Samiotisa, Ta matia, Barba Iani.* (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Da, tata şi mama cântau greceşte. Acum, la comunitate, cu cine să mai cânți…? (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Ta mavra matia, *To gliko krasaki an pio* mi-au încântat copilăria, adolescența şi tinerețea. Aceste cântece din Insulele Ionice nu se mai cântă, din păcate, nici în Grecia. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Mikis Theodorakis. (Vasile Cochino, 63 ani, Brăila)

Da. Îi prefer pe: Nana Mouskouri, Vicki Leandros, Parios. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Da, îmi place să cânt şi să dansez greceşte. Îmi plac Pascalis Terzis, Giannis Ploutarhos, Haris Alexioiu şi mulți, mulți alții. Părinții mei cântau, la orice petrecere, pe două voci, cântece vechi greceşti, pe care mi le amintesc şi azi, deşi atunci eram doar un copil. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Pentru că familia mea a avut o istorie tragică, nu pot asocia veselia cu amintirile mele... (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Prefer sau preferam Mitropanos, Dalaras, Kazanzidis, Mikis Teodorakis. Îmi mai aduc aminte cântece istorice. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Da, grecii sunt considerați un popor vesel. Ei cântă şi dansează. Ba chiar o fac şi atunci când au mari supărări, ca şi Zorba Grecul, şi sparg farfurii. Cântăreți greci preferați: Stratos Dionisiu, Dalaras, Marinela, Protopsalti şi lista ar putea continua. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Da, mă recunosc în această descriere. Cântăreți preferați: Vangelis, Mikis Theodorakis, Nana Mouskouri, Maria Callas. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Da, ştiu că sunt considerați un popor vesel, i-am văzut cântând şi dansând. Tata dansa şi cânta de unul singur. Cântece vechi, cântece pe care le cântau partizanii în singurătatea la care au fost condamnați să trăiască. Eu nu cânt, de dansat nu am dansat nici când eram întreagă, acum nu se mai pune problema, chiar dacă mi-aş dori... Aşa că nu mă recunosc în descrierea propusă de dumneavoastră... Cântăreți greci preferați: Demis Roussos, Nana Mouskouri, Anna Vissi, Sakis Rouvas, Helena Paparizou, Elli Kokkinou. Ador însă muzica compusă de Mikis Theodorakis, colaborările sale cu Irini Pappas, Maria Farantouri, Soula Birbili, Melina Merkouri, Meri Linta, Marinella, Margarita Zorbala... Vangelis, Yannis Chryssomallis, Christos Spheeris, cântărețul de muzică de operă Mario Frangoulis. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Cântecul şi dansul fac parte din viața fiecărui grec, în orice colț al lumii s-ar afla. Grecul îşi manifestă bucuria sau tristețea prin muzică.

Acela care nu simte muzica şi ritmul dansului nu este grec. Versurile, precum şi liniile melodice, nu te lasă indiferent. În familie a existat întotdeauna un aparat care să redea muzică grecească, de la patefonul bunicii la internetul de azi, casa a răsunat întotdeauna de acordurile muzicii greceşti vechi sau moderne. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Da, este un popor foarte vesel, care cântă şi dansează cu plăcere. Da, mă recunosc. Cântăreți greci preferați: Mikis Theodorakis, Stratos Dionisiu, Iorghos Zambeta, Iorgos Dalaras, Iani Parios, Kalogiannis, Voscopoulos, Makedonas, Antonio Remos. Da, am auzit în familie cântece greceşti foarte vechi. Da, mi le amintesc. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Am crescut inițial cu melodii ale bunicilor precum: *Maria me ta kitrina, Samiotisa, Ston afro tis thalassas, Barka sto gialo, To ilekaki,* după care mai târziu mi-am format propriile opțiuni muzicale care sunt in zona muzicii *rebetiko* („*rebetis*"- trândav, leneş) născută în suburbiile Constantinopolelui şi ale Salonicului şi cântată de bărbați pentru bărbați. Târziu au pătruns şi femeile în acest gen. După care am adoptat şi stilul *zeibetiko* în special pentru dansul care îl însoțeşte dar şi pentru vocile unora ca Kazantzidis, Dionisiou, Mitropanos. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Cântăreții mei preferați sunt: Antonis Remos, Despina Vandi, Sakis Rouvas, Kaiti Garbi, Anna Vissi - *Eleni*, Mihalis Hatzigiannis, Lambis Livieratos, Notis Sfakianakis – *Soma mou*. Da, cînd eram copil aveam un pick-up si tata punea discuri cu Teodor Munteanu: *Maria me ta kitrina, Samiotissa*. Deasemenea aveam casete cu Vicki Leandros, Nana Mouskouri, Ianis Parios. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Da, mă regăsesc întru totul în veselia acestui popor. Îmi place să dansez greceşte şi o fac cu mare plăcere cu orice prilej. Nu există petrecere la care, în momentul în care se pune o melodie grecească, să nu fiu ridicată de la masă (asta în situația în care nu o fac eu singură). Îmi plac majoritatea cântăreților: de la Parios, Nana Mouskouri sau Demis Rousos la mai tinerii Sakis Rouvas, Anna Vissi, Despina Vandi, Antonis Remos sau preferatul meu Yannis Ploutarhos. Am crescut cu Parios,

dupa care tata era înnebunit sau cu Marinela şi melodii ca *„Tha pezi to tranzistor t'americanika", „Maria me ta kitrina", „Kokkino garifalo" sau „S'agapo giati eisai orea*." Versuri? Ştiu o groază, ceva mai devreme vă povesteam că, ascultând melodii, încă învăț cuvinte şi expresii, aşa că..... ne-ar trebui un caiet ca să vă scriu versurile pe care le ştiu. Vă mărturisesc însă că melodia mea preferată (dintre cele de actualitate) este *„Ola se sena ta vrika*" a lui Ploutarhos care are nişte versuri de dragoste absolut superbe. Vă recomand să o ascultați şi să descoperiți singuri. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

43. Dansați greceşte? Unde ați învățat să dansați? Ce înseamnă „a dansa" pentru dumneavoastră? Ați purtat vreodată un costum tradițional grecesc? Descrieți câteva dansuri greceşti pe care le cunoaşteți şi semnificația lor, dacă o cunoaşteți.

Da. În familie, la petreceri. Costumul grecesc a fost purtat de fata mea Ana Florian, în anul 1956, cu ocazia venirii ambasadorului Greciei în România, pentru a vizita Biserica Grecească din Brăila. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Am dansat demult când eram foarte tânără şi încă fată la mama acasă. Am şi purtat un costum național grecesc. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Da. În comunitate. A dansa este egal cu a iubi. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Nu ştiu să dansez greceşte. Mi-am propus ca la comunitate, când sunt repetiții la dansuri, să merg să învăț *sirtaki.* N-am purtat niciodată costum tradițional. Vărul meu George Theodoridis purta. Am poze cu el ca *„evzon*". (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Ştiu să dansez greceşte şi îmi place, simt o senzație de relaxare plăcută. Nu am purtat costum național grecesc. Dansuri cunoscute: *Zorba*, *Kalamatianos.* (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

Da, am învățat să dansez la Şcoala Greacă. Am purtat costume greceşti şi cunosc dansurile: *Kalamatiano, Tzamiko, Zorba*. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Dansez greceşte. Am învățat să dansez greceşte acasă. Am purtat costum grecesc de la mama. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Dacă intri într-o comunitate de greci este imposibil să nu dansezi. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Da, dansez greceşte. Am învățat să dansez la comunitate. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Mă încântă costumul tradițional grecesc, admir dansurile grecilor. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Da, dansez. Am învățat de la părinți şi la şcoală. Dansul înseamnă pentru mine bucurie şi distracție. Da, am purtat costum tradițional. *Zeibekiko*: dans de băutură, te arunci pe jos, te ridici, ridici paharul; *Sirtaki*: dans comun, paşi cunoscuți în toată lumea. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Da, dansez greceşte, de la dansuri populare până la *Sirtaki*, *Zeibekiko* etc. Am dansat de mic copil cu părinții mei. La petrecerile noastre dansau toate generațiile. Aşa am învățat. Am purtat costume tradiționale greceşti pe scenă. Dădeam multe spectacole. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Dansez puțin greceşte, deşi îmi place foarte mult. Atunci când dansezi uiți de griji. Am purtat în copilărie un costum grecesc la o serbare. Dansam *Sirtaki* cu tata iar cu bunicul meu *Kalamatianos*. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

După cum am spus nu dansez, nu am dansat niciodată. Acum, infirmitatea nu îmi permite nici măcar să visez că aş putea dansa. Pentru mine „a dansa" nu a însemnat nimic, niciodată, şi nu fac referire doar la dansurile greceşti... ci la tot ce înseamnă dans... Sunt oameni care pot dansa şi oameni care nu pot. Eu am făcut parte din a doua categorie. Acum totul rămâne doar la stadiul de discuții, în cazul meu nimic nu mai e posibil. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

În anii '90, când reînființarea Comunității Elene din Brăila şi redeschiderea Clubului "*Parnassos*" au oferit prilejul organizării de seri cultural-distractive, precum şi în programele la care am participat în Grecia, am avut ocazia să învăț mai multe tipuri de dansuri tradiționale din diferite zone. *Zorba* este cel mai cunoscut dans. El combină mişcări rapide şi lente din dansul "*Hasapiko*" (măcelăresc). Muzica aparține lui Mikis Theodorakis iar actorul Antony Quinn l-a făcut celebru prin rolul interpretat în filmul "Zorba Grecul", realizat după nu mai puțin celebrul roman scris de Nikos Kazantzakis. *Sirto* este cel mai vechi dans ce este dansat pe întreg teritoriul Greciei, sub diferite variante, în funcție de regiune. *Tsamikos*, dans specific haiducilor şi luptătorilor de la 1821, *Kalamatianos*, originar din regiunea Kalamata, Peloponez. Costumele greceşti de damă sau de bărbat sunt diferite în funcție de regiune, bogat ornamentate, divers colorate, predominând culorile: alb, roşu, albastru şi negru. Comunitatea Elenă din Brăila a primit o donație de costume, pe care am avut ocazia să le îmbrac cu prilejul unor evenimente artistice la care am participat. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Am învățat puțin *Sirtaki* în Corfu, la o petrecere. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Da, dansez greceşte. Am învățat să dansez în familie, la petreceri, şi în diversele călătorii şi programe de învățare a limbii elene - în Grecia. Nu, nu am purtat costum tradițional. Dansuri - *Kalamatiano, Zorba, Rembetiko, Zembetiko, Sirtaki, Sirto sta tria.* (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Îmi place să dansez. Am făcut parte în adolescență şi din ansamblul de dansuri al comunității. La petreceri mă încălzesc cu câte un *Tsifteteli* după care trec la stiluri mai grele gen *Zeibekiko* care, dansul în sine, este o mărturie a mitologiei greceşti. Denumirea sa *Zeibekiko* vine de la numele lui ZEYS (Zeus) şi îmbină atât zborul vulturului lui Zeus - de aici mâinile întinse în timpul dansului - cât şi suferința mândră a lui Prometeu. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Da, am învățat să dansez încă din România, de la părinții mei. Dansul înseamnă distracție, plăcere, dar şi un fel de artă de a-ți mişca

corpul. Costum tradițional grecesc nu am avut ocazia să port la Brăila, dar nu aş refuza. *Sirtaki, Zeibekiko*. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Nu prea am talent la dans, aşa că nu prea dansez. Am învățat să dansez greceşte la comunitate şi în Grecia ne-a învățat colegul nostru din Bucureşti, Codruț Dumitrache. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Da, dansez şi îmi place foarte mult. De dansat am dansat dintotdeauna, acasă, la şcoală, unde prindeam un pic de spațiu făceam un mic „spectacol". Însă dansurile greceşti în grup le-am învățat cu un foarte drag prieten al meu, Codruț Dumitrache, care a urmat facultatea la Salonic şi a fost în trupa de dansuri a universității. Reîntorcându-se în România, a condus Ansamblul de dansuri „Ellas" al Comunității Elene din Bucureşti (o face şi în prezent) şi am frecventat şi eu aceste cursuri. La un moment dat chiar am făcut parte din ansamblu şi DA, am îmbrăcat un costum tradițional în care m-am simțit excelent. Exemple de dansuri care îmi plac - nu le cunosc neapărat semnificațiile - *Hasapiko* sau *Sirtakis, Kalamatianos, Tsamikos* (dans specific bărbătesc) sau *Zeibekiko*. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

44. Se sparg sau se spărgeau vreodată farfurii la petrecerile dumneavoastră de familie? Ce semnificație are acest ritual? Ritualul aruncării garoafelor către dansatori exista şi la Brăila? Am citit că prin anii '30 în Grecia se aruncau la picioarele dansatoarelor cuțite. Ați auzit să fi existat acest obicei şi la petrecerile grecilor din Brăila?

La petrecerile de familie, în special cele date de mătuşa dinspre mamă, se spărgeau farfurii. Însemna spargerea necazurilor, alungarea ghinioanelor. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

În familie nu se spărgeau farfurii. Îndepărtarea duhurilor rele. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Nu s-au spart farfurii şi nici nu s-au aruncat garoafe sau cuțite în familia mea. La Comunitatea Greacă am văzut acest obicei şi în filme. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

În familie mea nu se spărgeau farfurii la petreceri. Acum în Grecia spartul farfuriilor este interzis şi s-a înlocuit cu aruncarea florilor. La sărbătorile organizate de comunitate se aruncă cu flori către dansatori. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

Se spărgeau farfurii la petreceri şi se mai sparg şi acum. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

În familia noastră nu se spărgeau farfurii. Se spune că atunci când se sparg farfurii se sparge răul. Se ofereau flori la Brăila. Am auzit şi eu de acest obicei al aruncării cuțitelor, dar cred că nu a existat la Brăila. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Nu, la petrecerile care se făceau în familie se dansa şi se cânta, dar nu se spărgeau farfurii. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

O tradiție surprinzătoare la greci este aceea de a sparge farfurii şi pahare la diverse evenimente. Se sparge ghinionul şi aduce veselia. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

În familia mea s-au organizat doar două petreceri, când am serbat eu majoratul, deci colegii de liceu... toți români, şi câțiva ani mai târziu tot aniversarea zilei de naştere, împreună cu colegii de serviciu, toți români, şi pentru că nu îmi plac petrecerile, nu mă simt bine, şi consider totul timp pierdut în mod inutil, nu am mai organizat şi nu am mai participat la petreceri. Aşa că niciodată nu s-au spart farfurii în familia mea. Tata era în minoritate, deci nici măcar nu s-a gândit vreodată că ar putea face aşa ceva. Nu cunosc nimic despre ritualul aruncării garoafelor către dansatori. Despre aruncatul cuțitelor la picioarele dansatoarelor am scris la o altă întrebare. Acest obicei a fost înlocuit cu spartul farfuriilor pentru că s-au întâmplat foarte multe accidente în timpul acelor dansuri... (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Obiceiul de a sparge farfurii nu există în Brăila, am văzut acest ritual în cadrul programelor de muzică şi dansuri tradiționale greceşti difuzate pe postul de televiziune. Acest obicei se practică în Atena, în tavernele aflate în cartierul Plaka, spre distracția turiştilor cu dare de mână. Acum, cam la toate ocaziile, se aruncă cu garoafe albe. Se mai aruncă cu şervețele, se dansează în jurul unui pahar cu vin, a unei țigări

aprinse şi aşezată vertical, de ce nu şi în jurul cuțitelor? (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Da, s-au spart farfurii la petrecerile făcute în familie dar şi în cadrul comunității. Semnificația - să se spargă ghinioanele. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Sincer, spargem farfurii la orice moment în care dansăm şi ne simțim bine. De cuțite nu am auzit şi nu cred că aş încerca... spargerea farfuriilor cred că înseamnă spargerea ghinioanelor. Ciudat mi se pare că grecul sparge farfurii nu numai la petreceri dar şi când se ceartă?! (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Nu, nu se spărgeau la petrecerile de familie. Se spărgeau şi se sparg la petrecerile de la Comunitate. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

În România încă se sparg farfurii la petrecerile grecilor dar în Grecia acest lucru nu se mai întâmplă, petrecăreții preferând să arunce cu garoafe către dansatori. Din câte cunosc, într-adevăr în trecut se aruncau cuțite la picioarele dansatoarelor, în semn de apreciere pentru dansul oferit dar, pentru că au existat accidente, s-a recurs la o măsură mai puțin periculoasă dar mult mai costisitoare, spartul farfuriilor. În zilele noastre şi acest obicei a fost înlocuit cu aruncatul garoafelor. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

45. Ce filme greceşti preferați? Care sunt actorii dumneavoastră greci preferați?

„Zorba grecul"; „Nuntă à la grec"; „Eleni"... (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Mi-a plăcut tare mult „Zorba grecul", pe care l-am văzut şi l-am revăzut de n ori. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Toate filmele lui Kakoyanis. Şi unul mai de demult „Fata în negru" (*To koritsi me ta mavra*). (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Cred că filmul cel mai iubit de grecii din toată lumea a fost „Zorba" cu toate că este film american jucat de un mexican, Anthony Quinn. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Nu am preferințe, dar îmi plac. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Mi-au plăcut toate filmele cu Irene Papas şi Melina Mercouri. În general, ador filmele lui Kazantzakis, toate! (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Prefer filmele vechi greceşti. Actrițele mele preferate sunt Irene Papas şi Aliki Vougiouklaki. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

„Delivery" este singurul film grecesc pe care l-am urmărit, cu Alexia Kaltsiki, prietena mea, în rolul principal. Actorii preferați, pe lângă cea deja menționată, sunt Irene Papas şi Melina Merkouri. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Urmăresc pe postul TV grecesc, când am timp, filmele. În general sunt filme vechi, de pe vremea cinematografiei alb-negru dar şi mai noi, seriale, mai mult pentru a asculta dialogurile, expresiile, fără să rețin numele actorilor. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Primul cred că ar fi „Zorba" cu Quinn. Dar şi „Nuntă à la grec" şi mai noul „My life in ruins" tot cu Toula. Jennifer Aniston este una din actrițele mele preferate, John Stamos, Bill Zane, Melina Kanakarides la fel. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Prefer filme vechi, alb-negru. Stathis Psaltis, Vegos etc. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Filmele din anii '70 cu Aliki Vougiouklaki, „Zorba Grecul", „Nunta à la grec", actualele seriale greceşti (comediile). Aliki Vougiouklaki, Dimitris Papamichael, Christoforos Papakaliatis. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Rămâne memorabil „Zorba Grecul", care deşi nu este un film grecesc şi l-a avut ca actor principal pe Antonny Quinn, a rămas în sufletul tuturor celor care l-au vizionat, mulți crezând la un moment dat că marele actor ar fi avut rădăcini elene. De asemenea mi-a plăcut foarte

mult „Nuntă à la grec" un alt film care deşi nu este grecesc surprinde foarte bine specificul unei familii greceşti. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

46. „Trăiți clipa" ca Alexis Zorba sau aveți o altă filosofie de viață?

Aş dori să am filosofia de viață a personajului Alexis Zorba, dar având în vedere că trăim într-o țară cu alte concepții de viață, a trebuit să ne adaptăm situației. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Sigur aşa este, trăiesc clipa şi am trăit clipa mereu. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Trăiesc şi îmi place. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Aş fi vrut să fiu ca Alexis Zorba. Dar nu am reuşit decât de puține ori. Nu am altă filozofie de viață, din păcate. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Trăiesc clipa. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Trăieşte-ți clipa - dar depinde de împrejurări. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Filosofia mea de viață este diferită de a lui Zorba. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Filmul „Zorba Grecul" îmi place de fiecare dată când îl văd. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Aveam o altă filosofie, astăzi nu se poate trăi decât ca Alexis Zorba. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Da, viața trebuie trăită din plin, fiecare zi, fiecare clipă trebuie trăită ca şi cum ar fi ultima. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Cred că da, <carpe diem> după modelul elen este şi modul meu de a gândi… (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Da, trăiesc clipa precum Zorba. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Când eram tânără aveam aceeaşi filozofie de viaţă ca Alexis. Acum încerc să aplic o nouă filozofie: a trăi clipa înseamnă a o prelungi. Încerc să fiu mai flexibilă, să apreciez orice părticică bună dintr-o zi şi să-i las pe alţii să descopere marele sens al vieţii cu numeroasele întrebări… (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Trăiesc doar clipa, întocmai ca Alexis Zorba. Accidentul mi-a demonstrat că nimic nu depinde de mine, nu poţi schimba cu absolut nimic destinul implacabil. Degeaba aş sta şi mi-aş programa eu viitorul, degeaba mi-aş planifica viaţa şi ce ar trebui să fac. Totul e în zadar. Destinul e scris în stele dinainte de naşterea fiecăruia dintre noi. E de ajuns o singură secundă pentru ca întreaga viaţă să se schimbe în totalitate, fără drept de replică... În faţa destinului nu poţi face nimic altceva decât să îl accepţi şi să cauţi noi modalităţi pentru a te replia la noul stil de viaţă impus de soartă. Aşa că acum 14 ani am învăţat că pot fi sigură doar de clipa prezentă, nu ştiu clipa ce vine ce îmi rezervă. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Încerc, dar am un simţ al datoriei exacerbat. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Nu "trăiesc clipa" întotdeauna, de cele mai multe ori gândesc şi în perspectivă. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Glenta tin zoi, oloi dio metra pernoun ghi! Trăieşte-ţi viaţa pentru că toţi ajung la doi metri sub pământ! (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Am o altă filozofie de viaţă, mă gândesc şi la ce va urma mâine. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Din perspectiva mea, în zilele noastre, viaţa nu îţi mai permite să trăieşti clipa; viaţa este mult mai complicată, sunt multe responsabilităţi care nu te lasă să nu te gândeşti şi la ziua de mâine. Dar, nu de puţine ori, când sângele elen începe să clocotească, am momente când nu îmi doresc decât să mă gândesc la momentul pe care îl trăiesc atunci. Şi ştiţi ce îmi vine să fac? Într-o bună zi aşa se va şi întâmpla: am impulsul să mă urc în maşină şi să fug câteva zile oriunde în Grecia. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

47. Grecia este o țară înconjurată de mare. Iubiți marea? A reuşit Dunărea să suplinească absența mării sau tânjiți câteodată după mirosul mării şi după momentele când pe mare se poate vedea luna în ape, printre luminițele de la felinarele pescarilor de pe *karavakia*? Aveți pasiunea pescuitului şi a preparatelor din peşte? Ştiți să preparați caracatița, fructele de mare după rețete greceşti? Ştiți cum se pescuieşte caracatița?

Ne-am născut pe malul Dunării şi aici avem rădăcinile. Mergem acolo şi de fiecare dată ne reîntoarcem la stările pe care le-am fi dorit să le trăim. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Bine-nțeles că iubesc marea. Atunci când eram mai mică am locuit cu sora mamei la Constanța, fiindcă era căsătorită acolo, cu un armator de vas. Când s-a desfăcut căsătoria lor, am revenit cu mătuşa la Brăila şi sinceră să fiu am fost mult timp cu marea în suflet. Fiind femeie am avut pasiunea preparatelor din peşte, care se găteau foarte mult la noi în casă, chiar şi în familia mea mixtă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Da, iubesc mult marea. Dunărea a reuşit să suplinească lipsa ei. Păcat că Brăila nu ştie să se folosească de prezența ei. Nici plajă amenajată nu avem, nici plimbări cu vaporul nu se organizează, nimic nu întreprind conducătorii noştri. Nu am pasiunea pescuitului, meseria mea nici nu mi-a permis aşa ceva. Dar îmi place mult peştele - doar să îl curăț ştiu, nimic altceva. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Iubesc marea şi Dunărea. Nu ştiu să prepar caracatița, fructele de mare după rețete greceşti. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Eu am fost copil de Dunăre, iubesc Dunărea, este un medicament calmant. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Da şi sunt pescar. Ştiu cum se prepară caracatița, este delicioasă. Şi ştiu cum se pescuieşte. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Da, foarte mult, marea în Grecia are o culoare aparte, când albastră, când verde şi este foarte curată. Insulele au bisericile albe, unde se păstrează şi astăzi obiceiurile străvechi. Între anii 1990-1991 am fost îmbarcat pe un vapor grecesc „Athanasios" care făcea cursă România-Israel şi aşa am văzut majoritatea insulelor greceşti, de zeci de ori. Grecia este una dintre puținele țări care şi-a păstrat cu adevărat tradițiile vechi. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Da, iubesc marea. Dunărea face parte din ființa mea, am savurat clipa când Dunărea intra în Balta Brăilei, m-am plimbat cu barca pe sub copaci şi m-am cățărat în superbele sălcii. Marea are farmecul ei, Dunărea pe al ei, le iubesc pe amândouă deopotrivă. Îmi plac: peştele, caracatița şi fructele de mare, dar nu ştiu să le prepar. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Da, iubesc marea iar Dunărea nu a putut să suplinească absența mării; tânjesc mereu după mirosul mării. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Iubesc marea, apa. Dunărea „m-a dus" adesea la mare. Pictez marea, lumea marină. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Îmi place marea. Cui nu-i place? Dar şi Dunărea are farmecul ei dacă ştii s-o vezi. Preparatele de peşte de mare şi fructele de mare sunt delicioase, dar făcute „la mama lor". (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Ador marea, deşi nu ştiu să înot. Ador şi marea văzută din Glifada, din insula Poros, din Hydra, din Alexandropolis, de pe insula Samotraki, dar şi de la Limasol, din Ciprul grecesc. Nimic nu se compară cu peisajul marin al Greciei şi, mai ales, cu imaginea strălucitor de albă a micilor capele de pe țărm în spatele cărora se vede marea. Cât despre miros, cel al năvoadelor, seara, pe mal, cu pisicile furişându-se după peştişorii căzuți printre ochiuri, sau mirosul iodat al pieței de peşte din Pireu, se află ca nişte amprente proustiene în memoria mea olfactivă. Ador fructele de mare, dar mai ales acel <fish *meze*> în care nici nu prea ştii ce mănânci, în zecile de castronaşe aromate. Evident, însoțit de vinurile albe fructate, tămâioase sau retzina. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Îmi place marea, dar nu o iubesc. Dunărea nu am iubit-o pentru simplul motiv că mi-e frică de apă. Dar, Dunărea mi-a salvat viața în timpul accidentului, pur şi simplu a refuzat să mă rețină în adâncurile ei, aşa că dacă ar fi vreodată să tânjesc după ceva, aceasta e Dunărea, aşa murdară cum e, e Dunărea copilăriei, a adolescenței, a vieții mele. Pentru mine Dunărea e totul, marea e doar o amintire plăcută a unor vremuri demult apuse, nimic altceva... Nu îmi plac peştele, nici preparatele din peşte... Nu ştiu să prepar nici caracatiță, nici fructe de mare, nici nu ar fi posibil, eu am început să gătesc abia acum trei ani, şi gătesc doar ca să pot trăi, nu mi-am făcut vreo pasiune din a găti. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Da, iubesc marea, îmi place zgomotul valurilor ce se lovesc de țărm, îmi place să simt valurile în apa mării şi îmi place să călătoresc pe mare. Dunărea pe malurile căreia am copilărit, cu vapoarele ce acostau în portul Brăila, plimbările cu vaporul pe apele ei liniştite sau de-a lungul cheiului sunt momente ce îmi conferă destindere şi bună dispoziție. Iubesc deopotrivă şi marea şi Dunărea. Fructele de mare, caracatița, *bacaliaro*, *calamar*ul sunt apreciate şi consumate în România. Caracatița se frige pe plita încinsă, apoi se taie bucățele şi se stropeşte cu puțin ulei de măsline şi lămâie. Fructele de mare se fierb, separat se fierbe şi orezul, în care se picură lămâie, apoi totul se amestecă. Se serveşte cald, cu zeamă de lămâie după gust. Pescarii de caracatiță apar pe plajă dis-de-dimineață sau spre seară, îşi pun măştile şi tuburile de oxigen şi se avântă în larg. După ce prind caracatițele, le lovesc până când eliberează acea "substanță de apărare" din corp, apoi le întind la soare şi în bătaia vântului. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Îmi place enorm mirosul de seară al Dunării care nu poate fi egalat de nimic. Aceleaşi senzații îmi sunt stârnite de mirosul cu totul diferit al Mării Ionice. Îmi place să pescuiesc. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Da, îmi place marea, dar mai mult muntele. Nu, nu am pasiunea pescuitului. Nu, nu ştiu să prepar caracatiță, fructe de mare. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Da, iubesc marea. Cât priveşte „dorul" de mare depinde la ce te raportezi. Atunci când eram la Brăila îmi era dor de mare, acum când locuiesc în Bucureşti îmi lipseşte Dunărea. Oricum îmi e dor de apă, indiferent de forma în care se prezintă: Dunăre, mare, etc. Din păcate, nu ştiu să gătesc peşte şi nici nu pescuiesc. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

48. Vă amintiți sau ați auzit de la familie cât de animat era portul Brăila odinioară? Cunoaşteți numele unor companii de navigație greceşti şi unde îşi aveau sediile, a unor vapoare greceşti care veneau la Brăila? Deținеți fotografii sau date despre familii de armatori greci şi unde erau situate locuințele lor, despre rude ale acestora sau persoane care au lucrat pentru ei şi care ar putea să ne ofere mai multe informații?

Îmi amintesc de Anatras, patronul unui remorcher şi de dl. Potamianos, patronul şlepului Gheorghios. După absolvire m-am îmbarcat pe şlepul Gheorghios, sub pavilion elen, şi prima mea cursă a fost Brăila-Regensburg, Germania, pe o distanță de 2886 km; am fost închiriați de cea mai bună societate germană din acea vreme. Câştigam bani frumoşi, aveam diurne, ore de noapte, premieri de la patron. De la început am îndrăgit această meserie. Doream să ajung comandant de cursă lungă, fluvial şi maritim. Am revenit din acest voiaj, cu bani mulți. M-am prezentat la Academia din Constanța şi le-am relatat totul: că doresc să ajung comandant de cursă lungă, fluvial şi maritim, să navig şi să învăț această meserie. Mi s-a aprobat cererea. Îmi dădeau cursuri pentru 8-9 luni de zile şi, în cazul că nu soseam în țară în această perioadă, repetam. Zis şi făcut! Această Academie a durat 5 ani de zile, dar am plătit bani grei. Trebuia să cunosc toate detaliile şi mişcările navei, calajul navei, harta globului pământesc, să cunosc busola, foarte multă matematică, geografie şi multe altele, conform regulamentului navigabil. Apoi m-am debarcat de pe şlepuri şi am luat calea remorcherelor. Şi aşa mi-a ajutat bunul Dumnezeu că după 6 ani de zile am ajuns comandant de cursă lungă, la vârsta de doar 28 de ani. Menționez că atunci când am lucrat pe şlepul Gheorghios şi a început

războiul, vasul a fost rechiziționat de marina militară. Am rămas pe vas ca şi cârmaci, deoarece fostul cârmaci şi-a luat familia şi, de frica celui de-al doilea război mondial, a plecat în Grecia. Eu nu am făcut acest lucru, ci mi-am făcut datoria în război, timp de 3 ani şi 3 luni, la marina militară. După ce am împlinit 20 de ani, m-au mutat pe monitorul Lahovari o perioadă, apoi am fost transferat pe o vedetă de urmărire a inamicului pe mare. În acest timp, când ieşeam din cart, puneam mâna pe carte şi învățam. Aşa că mi-am făcut datoria pentru patria română şi pentru poporul român; aici m-am născut şi am crescut şi am dorit cu mult drag să-mi fac datoria pentru acest scump pământ. Nu mi-am mai văzut părinții în această perioadă, nimeni nu ştia nimic de mine. Bunul Dumnezeu m-a ajutat şi am scăpat şi astăzi sunt Veteran de Onoare al Asociației Veteranilor, filiala Brăila. (Constantinos Mandas, 90 ani, Brăila)

Portul Brăila avea activitate zi-noapte. Dețin o fotografie cu vasul care a aparținut tatălui meu, Panaioti Boiagis. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Portul Brăila era foarte animat odinioară. Erau vapoare greceşti şi armatori greci. Aş aminti aici pe armatorul grec Embiricos, cu casa pe strada Teatrului nr. 8, astăzi Belvedere 1. Aici a fost sediul agenției de vapoare şi locuința marelui armator. Agenția avea ca domenii de activitate export de cereale şi import de cărbuni. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Da. Companii de navigație: Portolo, Embericos. Vapoare greceşti, Tasos, Itaki, Smirni, Omonia, Solomon, Iason, şlep ce aparținea Bisericii Greceşti KASTRO (castro), naționalizat şi tăiat şi dat la fier vechi după ani şi ani de zile. În 1942-45, exista un birou pe Împăratul Traian, vadul ce duce în port, unde am lucrat şi eu ca băiat de birou, care avea rolul de aprovizionare cu alimente a cargourilor ce ancorau pentru a descărca şi încărca diferite produse. Se întocmeau aici actele necesare în raport cu căpitănia, cu C.F.R.-ul şi magaziile de depozitare ce existau în Docuri. Acest birou era condus într-o înțelegere deplină de trei etnii: un român, Grigorescu, un evreu, Vasoianu şi un grec, Cristalopulos Lalachi. Casier în acea vreme, la acest birou, era Ştefan Mihăilescu-Brăila - care după

naționalizare s-a dus şi s-a făcut actor. Pe vremuri în portul Brăila era o intensă circulație de nave pe Dunăre. Se făcea mult comerț. Acum Brăila a devenit un oraş „mort". (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Am lucrat pe „şinalul" Dunării. Pe Dunăre era circulație mare de diferite tipuri de nave. La Dunăre erau ateliere şi şantiere mici, pot aminti pe frații „Maratos şi Lecața". Erau şi societăți de navigație „Portolo", „Dimitriu" şi altele mai mici. Moara „Violatos" lucra cel mai mult. Grâul şi făina rezultate erau transportate pe calea ferată din fața morii. Mai era şi moara Lichiardopol. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Brăila a fost un port animat în care ancorau foarte multe vase maritime care preluau cereale. Pe timpuri erau foarte multe companii de navigație greceşti, dintre care Embericos era cea mai renumită. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Tot ce ne-au povestit părinții nu se mai naşte niciodată. Flota navigației fluviale comerciale române s-a dus. Merg pe faleză şi îmi plâng copilăria fericită (1940-1947). Îi caut pe toți, îi strig pe nume, dar nu-mi răspunde nimeni! (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Portul din Brăila era foarte animat. Vărul meu din Athena mi-a povestit că a numărat când era copil într-o singură zi, în 1942, 70 vapoare care aşteptau să fie încărcate sau descărcate între Galați şi Brăila. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Portul Brăila era foarte important şi era foarte animat deoarece de aici plecau vapoare în toată Europa. Întreg portul Brăila era plin de magazii ticsite cu grâul care pleca în toată Europa. Din Grecia se aduceau măsline, ulei de măsline, marmură, mirodenii etc. Sunt foarte multe de spus. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Ştiu că Brăila a fost un port extrem de activ. Unchiul meu (vărul lui Jean Moscopol), Moscu Enache (de la Galați), a avut şlepuri pe Dunăre. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Şi când eram eu copil, deci în anii '60, portul din Brăila era foarte animat, era plin de cargouri care acostau la mal şi erau descărcate zile întregi. Mi s-a povestit că înainte de război era viață non-stop în port, se descărcau sute de mii de tone de grâne care erau depozitate în

antrepozitele portuare care se mai văd şi acum de sus, din Grădina Mare. Hamalii stăteau la umbră şi aveau scris cu creta, pe talpa pantofilor, preţul pe oră şi pe zi. Erau şi lupanare în port… (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Portul era nu animat, foarte animat. Familia mea făcea afaceri pe malul Dunării. Erau vapoare care descărcau tot ce-ți dorea inima. Acolo veneau grecii negustori şi cu priceperea lor obțineau un preț mai bun pe marfă. Mi-a povestit bunica un amănunt specific femeilor: îşi amintea momentul când a cumpărat muselină adusă din Grecia şi cât de bucuroasă a fost. Armatorii greci erau cei mai darnici locuitori ai Brăilei, ajutau spitalele, căminele de bătrâni. Casele frumoase din Brăila, în mare parte, au aparținut grecilor. Din păcate au fost demolate multe. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Nu ar fi fost nevoie să îmi povestească cineva despre portul Brăila de odinioară, în timpul copilăriei mele portul era plin de vapoare, totul era un furnicar fantastic, existau nenumărate curse de pasageri Brăila-Galați. Acum e doar o linişte anormală. Despre companii de navigație greceşti, despre sediile lor, despre vapoare greceşti nu cunosc nimic. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Viața în Brăila începea şi se termina în port. Zeci de vase, sub diferite pavilioane soseau şi plecau zilnic de aici pline cu grâne. Activitatea din port nu se întrerupea decât atunci când Dunărea înghețа. Dar armatorii prevăzători îşi mutau activitatea la Sulina, aşa că puțini erau cei care nu munceau şi iarna. Bunicul meu era mecanic şef pe un elevator aflat în proprietatea lui Iorgou Dracoulis. Alți armatori ce derulau mici sau mai mari afaceri în Brăila erau Alecos Portolo şi Embericos. *Sirini* este, cred, numele unui vapor ce aparținea armatorului Embericos. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Ştiu despre vizita lui Venizelos şi declarațiile sale în portul Brăilei în 1913. Nu cunosc despre sediile armatorilor greci dar am auzit de cei ca Embirikos, Valianatos dar şi de zeci de alți „căpitani" greci, stăpâni ai propriilor „bărcuțe" şi vieți. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

49. „La noi la Brăila, la tanti Elvira…" V-a povestit cineva dacă erau la Brăila case de toleranță greceşti şi cam unde erau situate?

Bunica şi mătuşa povesteau că la Brăila existau case de toleranță greceşti, cea mai cunoscută fiind cea de pe strada Neagră. Bordelul însă era o instituție a vieții portuare de pe toate meridianele lumii. Aici în zona Hepites-Cojocari, în perioada dintre cele două războaie, mai existau astfel de stabilimente, fără felinar roşu, dar cu aviz de la poliție. Casele de rendez-vous purtau numele patronilor: Fanny, Tereza, Aneta. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

La 17 ani m-am dus şi eu la o casă de toleranță, nu ştiu de ce i se spunea aşa, pentru că din experiența mea, nu-mi amintesc vreo „toleranță". Ştiu că mi-a luat banii înainte de a fi urcat în cămăruța intimă, unde exista un pat, un lighean, o cană cu apă şi un prosop nu foarte curat. Era pe Bulevardul Carol, colț cu Regala. Dar nu era casă grecească, ci românească. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

La Brăila erau case de toleranță greceşti din câte mi-au povestit rudele mele. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Cabarete - am auzit de Trocadero şi pe strada Pensionatului, în cartierul nostru, Zainea (care era pentru marinari). Nu ştiu dacă erau greceşti. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

Da, ne-au povestit părinții, cam pe strada Neagră. Dar şi în regimul trecut şi acum. De ce să mai vorbim de greci? Acum este plină țara de asemenea case. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Da, într-adevăr se cânta foarte mult acest cântec. Da, erau case de toleranță pe strada Rosetti, pe strada Unirii era hotelul Muscă, pe Bulevardul Carol era Hanu' lui Ceapâru, care a luat foc. Cunosc aceste lucruri deoarece am copilărit pe aceste străzi. Şi după cum v-am spus tatăl meu a avut prăvălia şi avea lucrători care mă luau şi mă duceau şi îmi arătau aceste locuri. Pe Bulevardul Carol se montau şi bâlciurile cu bărci, cu lanțuri, cu roata norocului. Brăila era un oraş plin de viață. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Ei bine, lupanarele erau în zona portului, nu ştiu dacă erau greceşti şi nu ştiu dacă nu le-a prezentat suficient Panait Istrati în cărțile lui. Brăila nu făcea excepție față de alte porturi fluviale, era un oraş foarte bogat, unde nu prea erau săraci, iar faptul că Sulina era <Porto Franco> aducea un belşug extraordinar. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Am auzit. Mare parte erau pe strada Danubiu şi în zona din apropierea portului. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Brăila, oraş port la Dunăre, unde acostau zilnic zeci de vapoare cu marinari sosiți din toate colțurile lumii, cum să nu aibă şi case de toleranță? Se zice că marinarii au câte o "nevastă" în fiecare port. În momentul în care echipajul avea liber şi putea coborî pe cheu, mergea pe primul drum care îi ieşea în cale, pe Împăratul Traian, apoi tot urcând spre oraş ajungea şi la primele astfel de case pe străzile Neagră, Pietrei sau Rubinelor. Cum aici locuiau şi foarte mulți greci, nu este exclus să fi fost mai multe case de toleranță deschise de grecoaice, celebră este casa de toleranță "a Elvirei". Din câte am auzit, această *kiria* Elvira, era o femeie foarte gospodină, se ocupa şi cu croitoria în timpul zilei, multe fete din Brăila au învățat de la ea această meserie. Ea însăşi a fost "nevasta" din Brăila a unui grec, cu care a avut un băiat. Case de toleranță se mai aflau şi pe strada Regala, Braşoveni… (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Ha! De aşa ceva nu am auzit. Cunosc vechea zonă roşie a Brăilei, cuprinsă între Unirii şi bulevardul Carol, în care de pe o stradă se intra iar pe cealaltă se ieşea dar să fi fost vreo matroană grecoaică, nu am auzit. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Presupun că erau, că fără foc nu iese fum. Nu ştiu unde erau dar cunosc melodia: „... uşor se câştigă lira”. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

50. Aveți informații despre urmaşi ai proprietarilor de mori de la Brăila sau despre persoane care au lucrat la aceste mori şi care ar putea să ne povestească mai multe despre activitatea sau viața lor?

La Brăila funcționau Moara Violatos şi Moara de făină Lichiardopol. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Ar trebui să abordați şi subiectul bancherilor brăileni, de exemplu familia Chrisovelonis, care avea bancă în Piața Sfinții Arhangheli şi locuia pe strada Călăraşi, colț cu strada Şcolilor. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

Referitor la Moara Violatos, din câte ştiu eu, nu mai trăieşte nimeni din familie la Brăila. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Toți sunt decedați şi nu de azi, de ieri. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Îmi amintesc banca Chrisovelloni şi cele două mori. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Nu prea, din familia lui Lykiardopol este cineva, mai nou am aflat că trăieşte la Brăila şi cineva din familia lui Violatos, dar prea multe nu ştiu. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

51. Ați auzit de la familia dumneavoastră câte ceva despre cabinete medicale greceşti sau birouri de avocatură greceşti? Ştiți unde erau situate?

Existau cabinete medicale şi de avocatură greceşti, dar nu-mi amintesc prea bine. Aş aminti pe reputatul medic Carandino, doctor Paisis, doctor Kounduris. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Fata lui Lichiardopol era doctorița Poenaru; soțul ei era medic radiolog. A rămas un urmaş, Poenaru Constantin, medic stomatolog, care are un băiat. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

În Brăila erau şi cabinete medicale ale grecilor: dr. Fanciotis (pe strada Pensionatului), dr. Cutava (pe strada Grădinii Publice), dr. Poenaru (din familia Lichiardopol). (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Băieții erau cei care mergeau la facultate. Dintre doctorii greci, ştiu că era în cartierul din strada Pensionatului dr. Cutava (chirurg şi un foarte bun violonist), dr. Petsalis, tehnician dentist Negropontis etc iar ca avocați: Hioton, Tino, Ioanitiu etc. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

În Brăila erau medici greci: dr. Paizi (tatăl şi fiul) au locuit în clădirea unde la parter era Agenția de voiaj, actualmente Bancpost. Alt doctor cunoscut era dr. Cutava şi mai aproape de zilele noastre dr. Dendrino care a lucrat şi la Direcția Sanitară. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Nu ştiu de cabinete medicale sau avocatură, dar ştiu că toți grecii se tratau cu medicii Paisie şi Dendrino, care erau greci, şi nu luau bani oamenilor nevoiaşi. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

În perioada tinereții mele ele dispăruseră. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Atât bunicul meu cât şi tatăl său au fost avocați, iar străbunicul avea un birou de avocatură în Tulcea. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Da, a existat un dispensar în curtea bisericii, la care aveau acces gratuit toți membrii Comunității Elene şi era deservit de medicii greci Petsalis, Paizzi, Koutava şi Koutsoulis. Despre existența cabinetelor de avocatură a grecilor nu am auzit. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

52. Comunismul a schimbat radical înfățişarea şi spiritul oraşului Brăila. Cum ați suportat comunismul? Mulți greci din Grecia au avut sau au simpatii comuniste, într-o țară care a avut norocul să nu cunoască acest regim… De ce acest paradox?

Este foarte adevărat - comunismul a schimbat radical şi spiritul oraşului Brăila. Eu m-am adaptat situației, deşi nu mi-a fost foarte uşor. Ştiu că plecarea mea spre Grecia mult dorită a devenit imposibilă datorită acelei perioade. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Comunismul ne-a obligat să fim oameni serioşi şi ne-a învăţat că „cine munceşte, mănâncă" şi nu invers. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Mătuşei care avea restaurantul *La Anghe Ion* i s-a naţionalizat casa - pe o stradă de la Unirii până la Cuza, tot Bălcescu. Acum sunt chiriaşi. Pe mătuşa Panoreia au dat-o afară din casă. A stat la mătuşa Penelopi, pe Rahova. Şi mătuşa Maria a avut casă în Barieră şi au demolat-o. Ea a scăpat că a murit. Noi am avut noroc că pe Ştefan cel Mare nu s-a demolat, dar stând la bloc, am fost obligaţi să vindem. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Comunismul a schimbat nu doar înfăţişarea şi spiritul Brăilei ci, din nefericire, şi mentalitatea unor oameni care mai oftează după el. Greu am suportat şi eu şi soţia, dar mai ales băiatul nostru, comunismul cu cartelele blestemate, cu cozile interminabile, cu lumina stinsă, cu căldura oprită, cu securiştii printre noi. Comunismul ne-a înnegurat foarte mult tinereţea şi maturitatea. Cât priveşte paradoxul de care vorbiţi - grecii din Elada care au simpatii comuniste cred că s-au săturat de bine! Nu vor să facă un schimb cu noi? (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Nu am iubit comunismul şi nici nu o să-l iubesc, până la moarte. La noi în familie nu a fost nimeni comunist, nici din partea tatălui, nici a mamei. În casă nu primeam membri de partid şi nici prieteni cu ei nu eram. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Şi noi am suportat comunismul ca toţi ceilalţi. Tatăl meu a trebuit să închidă cofetăria şi să intre la cooperativă. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Am suportat greu regimul comunist - care în 1952 ne-a respins actele de plecare în Grecia. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Da, s-a schimbat înfăţişarea oraşului. Această întrebare necesită o discuţie mai amplă despre regimul comunist şi despre simpatiile comuniste ale unor greci, ei vedeau lucrurile altfel despre comunism. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Da! Greu! Au simpatii comuniste pentru că nu cunosc comunismul decât din cărţi sau din propaganda care este mincinoasă.

Mulți greci - emigranți politici care au ajuns în România după 1950 - s-au lămurit asupra comunismului. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Desigur, comunismul a schimbat în rău totul în Brăila şi l-am suportat foarte greu. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Într-adevăr comunismul a schimbat, în sensul cel mai distructiv, înfățişarea şi spiritul Brăilei. Ce pot spune este că noi nu am suportat comunismul, ci ne-am străduit, cu mai mult sau mai puțin succes, să-i supraviețuim. Eu aparțin categoriei celor cu noroc, pentru că sunt încă în viață. Paradoxul comuniştilor greci este de neînțeles pentru mine, ştiind că, în timpul ocupației germane, cele două mişcări de rezistență regalistă şi comunistă din Grecia nu luptau împotriva ocupantului, ci se băteau între ele (informația o am din *Istoria greacă de la 1204 până în prezent* de Apostolos Vakalopulos). (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Da. Am suportat greu prima perioadă, apoi a urmat obişnuința. Au simpatii comuniste din neştiință. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Am suportat comunismul, când eram copil, greu. Acei greci care simpatizează comunismul nu au trăit sub acest regim şi nu ştiu cum este. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Îmi amintesc anii '55-60, când la noi în casă se vorbea despre faptul că în Brăila se refugiaseră <partizanii>, alungați din Grecia. Nu prea ştiam ce e cu ei, dar erau diferiți față de grecii mei din oraş. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Părinții mei erau comunişti ca şi toți cei veniți în '49. Ei şi-au lăsat casele şi familiile pentru o cauză în care credeau şi au luptat cu arma în mână pentru asta. Erau buni, corecți, cinstiți şi muncitori. N-aş putea spune că mi-a fost greu în timpul comunismului. Eram săraci, pentru că a trebuit să luăm totul de la zero, dar bine organizați. Nu ne-a lipsit nimic şi primeam cea mai frumoasă educație. Când cei educați şi crescuți aici au plecat prin lume, au fost deosebit de apreciați. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Comunismul a distrus familia mea. Frații bunicului meu au plecat spre alte lumi. Pentru ca unchiul meu să poată da examen la Academia

Militară a trebuit ca bunica să divorțeze de bunicul meu, să-şi ia numele mamei şi să treacă copilul pe numele ei. Cu toate acestea, în anul doi unchiul meu a trebuit să întrerupă şcoala. Bunicul nu a vrut să renunțe la bunurile lui şi de aceea fost bătut crunt. A stat multe ore în zăpadă şi s-a îmbolnăvit de astm. Nu a acceptat niciodată să fie slugă la comunişti şi de aceea copiii lui au avut de suferit, trăind în sărăcie. A murit după cinci ani. Întrebam, când am mai crescut, de ce în casa bunicii mobila este altfel şi de fiecare dată bunica ocolea răspunsul. Am aflat mai târziu că după ce bunicul a fost bătut, au fost luate din casă multe bunuri, printre care şi mobila (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Dacă nu ar fi fost lipsurile alimentare şi celelalte tipuri de restricții, adică renumitele cartele la lemne, dacă am fi avut acces normal la cumpărarea de case, maşini, încălțăminte, îmbrăcăminte, dacă nu ar fi trebuit să stau la cozi interminabile nopți la rând ca să cumpăr, dacă apăreau, cinci ouă pe cartelă... toate ar fi fost suportabile. Îmi amintesc de anii copilăriei, când bananele stăteau unele peste altele la copt pe şifoniere... Până în 1977 mesele erau îmbelşugate, totul se găsea la liber, eu puteam călători în voie, nu am avut probleme cu plecatul în străinătate, chiar şi în Grecia, deşi vorbim despre anii cei mai urâți ai regimului comunist. Pe mine m-au deranjat doar cozile interminabile, atât. Şi acum există mulți greci cu simpatii comuniste. Este o tendință normală. Ei nu au cunoscut adevărata față a comunismului, nu ştiu nimic şi nici nu înțelegeau nimic când le vorbeam despre privațiunile enumerate mai sus. Nici măcar nu cred că e posibil aşa ceva. De ce? E simplu. Ei cunosc doar atrocitățile provocate de aripa dreaptă, urăsc americanii, englezii, „salvarea" lor vine dinspre stânga. În mintea unor oameni care doar i-au citit pe Marx, Engels, Lenin şi nu au trăit efectiv calvarul cartelelor... tendința este de a-ți dori să trăieşti într-o astfel de societate perfectă... Păcat că ea nu există în realitate. De toate păcatele comunismului, care a eşuat lamentabil în tot lagărul comunist, nu numai în România, întreaga vină este aruncată doar pe umerii lui Ceauşescu... pentru simplul motiv că revoluția de aici a fost cea mai mediatizată... (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Bunicul meu a iubit libertatea şi omenia dar nu i-a iubit pe comunişti din partea cărora a avut numai de suferit, iar eu îi împărtăşesc opiniile. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Eu m-am născut în plină perioadă comunistă, iar viața din Grecia în perioada copilăriei mele nu o ştiu decât povestită în cuvinte foarte puține de grecii care vizitau România şi în şi mai puține cuvinte de cei care aveau rara ocazie de a petrece câteva săptămâni în Grecia. După schimbarea radicală din 1989, am putut să aflu mai multe şi o parte din acestea să le pot vedea. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Sigur, comunismul a lăsat amprente şi bune, dar şi rele. Personal cred că mai mult rele. Grecii nu au „gustat" din acest regim şi de aceea cred că unii îl aprobă. Când îl simți pe pielea ta, altfel vezi lucrurile. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Mulți dintre grecii bătrâni au avut de suferit, mulți dintre ei plătind cu prețul vieții. Mulți au luat calea străinătății şi mulți au rămas să rabde acest regim. Începând cu al 2-lea război mondial, viața pentru grecii din Brăila nu a mai fost la fel. Începând de la prigoana la care erau supuşi de către legionari până la cea practicată de către bolşevici. Nu mai aveau voie să-şi învețe limba iar dacă erau auziți vorbind pe stradă în limba greacă erau săltați de securitate. Vă închipuiți că aceşti 50 de ani roşii însângerați au fost uitați? Nu! Încă mai sunt bătrâni cărora le este frică să se exprime şi să deschidă uşa şi sufletul în fața cuiva. Paradoxul comunist al Greciei se explică prin rolul avut de URSS după împărțirea sferelor de influență, prin faptul că partidul comunist grec era condus de la Moscova şi prin faptul că idealurile teoriei marxiste au fost deşănțat cultivate de către agenții greci ai Moscovei în rândul maselor populare. Oricum KKE în Grecia are de decenii propriul său bazin electoral limitat în care se încadrează permanent 8-9%. Este de „bon-ton" să te declari comunist în Grecia. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Pe mine comunismul nu prea m-a afectat pentru că eram copil şi am prins ultimii 14 ani de comunism. Bunicii mei şi tatăl meu au fost cei mai afectați. Bunica mea nu a vrut să renunțe niciodată la cetățenia greacă. Îmi spunea "Eu m-am născut grecoaică şi aşa vreau să mor" şi din această cauză a avut probleme cu autoritățile. Bunicul meu a trebuit

să renunțe la cetățenie pentru a putea întreține familia iar tatăl meu pentru a putea merge la liceu. Şi în ziua de azi, în Grecia există Partidul Comunist şi este al treilea partid în opțiunile grecilor. De ce acest paradox? Pentru că nu ştiu ce înseamnă *adevăratul* regim comunist. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

53. V-ați simțit vreodată discriminat, persecutat sau marginalizat datorită originii? Au fost momente în viață când părinții sau bunicii dumneavoastră s-au simțit discriminați în România?

În primul rând era foarte mare strictețe, nu puteam vorbi în limba greacă, deoarece eram urmăriți pentru acest lucru. Nu numai grecii, ci şi toate naționalitățile conlocuitoare. […] După absolvire nu ştiam de ce să mă apuc, ca să pot să-mi câştig existența, deoarece venise un ordin ca toți străinii să fie dați afară din serviciu (inclusiv tatăl meu a rămas fără serviciu). Trebuia să fac ceva ca să-i pot ajuta pe tata, mama şi cele două surori ale mele. Ni s-a permis ca unul dintre copii să muncească, dar numai la pavilionul nației lui. Atunci eu m-am îmbarcat pe şlepul Gheorghios, sub pavilion elen, şi prima mea cursă a fost Brăila-Regensburg, Germania, pe o distanță de 2886 km; am fost închiriați de cea mai bună societate germană din acea vreme. […] Înainte de plecarea mea în acest lung voiaj, pe şlepul încărcat cu grâu, am lăsat carnetul de salariu tatălui meu, ca să-l ridice lunar de la agenția respectivă, ca să poată întreține familia. (Constantinos Mandas, 90 ani, Brăila)

M-am simțit uneori persecutată şi dată la o parte pe motiv că eram şi grecoaică. Asta se întâmpla la serviciu de obicei. În copilărie şi chiar mai târziu mi-amintesc că unii români, răuvoitori, ne numeau „cațaoni". Nu erau mulți, dar erau şi dintre aceia ce se simțeau bine ponegrind pe cineva. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

[…] Fotografii nu mai am, deoarece la plecarea noastră din țară (1 decembrie 1950), ne-au fost distruse la vama Constanța. Atunci am plecat foarte mulți greci din Romania, am stat 11 luni în insula Siros, iar în 1951 am emigrat în Noua Zeelandă. Din Braila am ramas doar trei doamne.

Toate avem peste 80 de ani. Din păcate foarte mulți ne-au părăsit, inclusiv soțul meu John Fotiadis. (Adriana Fotiadis, 82 ani, Wellington – Noua Zeelandă)

Soțul meu a fost militar, şef de frontieră la Giurgiu, dar din cauza faptului că eu eram grecoaică, a fost trecut în rezervă. Am suferit mult. Nu a fost uşor, cu 3 copii şi o mamă fără pensie. Ură de rasă era şi atunci, copiii mei nu au vrut să vorbească mult timp cu nimeni pe motivul că îi striga lumea *grecii*. Eu am avut un frate care, în anul 1951, a plecat în Grecia şi de acolo în Noua Zeelandă cu soția lui, care era româncă. Au avut 2 fete, care au studiat în Australia - una arhitectura şi una economia. La bătrânețe s-au retras şi ei lângă copii. Tata a rămas în Grecia şi a murit în 1980, iar fratele lui acum 4 ani. (Caliopi Paraschiv, 77 ani, Brăila)

Nu am simțit nimic din toate astea din cauză de origine, cred că şi datorită mediului în care am trăit. E posibil ca bunicii şi părinții mei, care au fost nevoiți să renunțe la cetățenie, să fi simțit aceste sentimente. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Şi eu şi părinții mei am fost persecutați. Ni s-a cerut să renunțăm la cetățenia greacă. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

Mama şi sora ei au dorit foarte mult să vadă Grecia şi să-şi cunoască neamurile de acolo, dar nu a fost posibil. Mătuşa mea Eftihia avea cetățenie greacă. Ca şi alți greci care au rămas în România au fost obligați să renunțe la cetățenia greacă, dacă nu renunțau erau expulzați. Rudele din Grecia au vrut şi ei să vină să ne viziteze, dar cum securitatea urmărea pe cei care veneau şi pe cei care îi primeau, mama nu a fost de acord şi din acest motiv relațiile s-au răcit. (Amalia Irimia, 70 ani, Brăila)

Uneori m-am simțit marginalizată. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

În 1948, mătuşii mele (care avea cetățenie greacă) i-a fost desfăcut contractul de muncă şi a fost obligată să plece în Grecia. Nu a plecat şi i-a fost luată cetățenia greacă. Mama avea deja cetățenie română prin căsătorie. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Ne-am simțit cu toții şi simt şi acum că suntem discriminați. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Eu nu. Poate în timpul exceselor naționaliste să se fi întâmplat ceva. Nu am însă cunoştință. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Singurul lucru pe care-l puteai face la acea vreme era să nu pui la inimă tot ce ți se întâmpla. Era normal să ai probleme, pentru că te numeai cum te numeai, strămoşii tăi veneau din Grecia. Eu aveam şi un unchi, frate cu tatăl meu, care plecase în Grecia legal, cu paşaport, şi de acolo în Noua Zeelandă, unde a stat 20 de ani, şi care avea dublă cetățenie, greacă şi engleză. Din acest motiv eu nu am fost nici membru de partid. Tatăl meu a făcut sport de performanță (ciclism, box şi motociclism) şi a fost campion al României la viteză ciclism. În perioada 1931 până în 1937-1938 a ocupat succesiv locurile I, II, III, a fost câştigător al Cupei „General Macri", în 1933-1934, campionul Dunării de Jos la box şi campionul regiunii Galați la motociclism viteză. Eu am practicat ciclism; am vrut să merg la Dinamo, dar nu m-au primit deoarece nu aveam origine socială sănătoasă totuşi m-au primit la Steaua, tatăl meu fiind antrenor de ciclism la Brăila şi arbitru la box. Nu pot să-mi explic acest paradox, deoarece sportul nu are nimic cu politica. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Am avut multe neplăceri în copilărie, din cauză că eram de origine greacă. Tatăl meu, care lucra la Şantierul Naval Brăila, a fost dat afară din serviciu pentru că nu a vrut să renunțe la cetățenia greacă. A fost urmărit zi şi noapte, păzit de securitate. Din această cauză s-a îmbolnăvit foarte grav. (Antonette Rodica Stroe, 61 ani, Brăila)

In the early forties, because of the persecution of Greeks under the Antonescu regime, he repatriated himself back to Athens, where he was killed in a Nazi bombardment of the city. […] My father was a university student in Bucharest during the Second World War, and he told people that for several years he slept with an axe behind the door because of the ethnic persecutions regularly practiced by the legionnaires. My father became a political prisoner of the Communist regime just at the time he was being considered for an attaché position in the Romanian embassy in Athens; he was held without trial between

1952-53, and he died as a result in 1956, at the age of 43, when I was eight years old. (A.V., 61 ani, Detroit-S.U.A.)

Personal nu am avut probleme de acest gen. Am găsit însă, între documentele familiei, un fel de <certificate de român> eliberate de prefectură. Îi erau necesare bunicului meu pentru a-şi înscrie copiii la şcoala românească. Sigur ca erau formale, după cum mi-a spus mai multă lume. Iar grecii au fost discriminați, din acest motiv în familia mea nu s-a mai vorbit greceşte şi nu s-a mai ținut legătura cu cei din Grecia. De frica represaliilor regimului comunist. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Da, în armată am fost mutat de două ori, până am ajuns la canalul Dunăre-Marea Neagră. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

Da, am fost „discriminată". Deşi nu regret acea discriminare... Nu am fost acceptată ca membră a partidului comunist român pentru că nu aveam origini sănătoase, adică tatăl meu, care îşi pierduse patria, familia, averea, sănătatea, pierduse tot ceea ce un om poate pierde din cauza idealurilor sale comuniste... eu nu am fost demnă de acest partid, pentru că aveam rude în Grecia, țară care nu era comunistă... Tata a fost marginalizat, lor li s-a acordat cetățenia română la sosirea in România, pe vremea lui Gheorghiu-Dej, Ceauşescu le-a retras-o, după care au putut să reintre în posesia ei, mulți ani mai târziu, dar tata a fost prea mândru ca să o reaccepte. Aşa că a trăit o viață ca apatrid, dar a murit cu dublă cetățenie!!! (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

În anumite situații, da, deoarece am fost confundată cu "partizanii". Însă cum aceste „confuzii" au venit de la persoane care nu meritau atenție, am înclinat balanța în favoarea mea. Bunicii şi părinții mei au avut de suferit pentru faptul că au fost greci. Toată lumea căuta să muncească, să asigure strictul necesar familiei, dar de foarte multe ori, din cauza politicii partidului ce se afla la putere erau dați afară din serviciu pentru simplul motiv că erau „străini". Bunicul meu, comerciant grec, nu a avut voie să locuiască la fiica sa în Bucureşti, mama mea nu şi-a putut găsi un loc de muncă până nu a renunțat la cetățenia greacă. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Nu, nu m-am simțit discriminată. Da, bunicii şi părinții mei s-au simțit discriminați, chiar au avut de suferit pe perioada dictaturii comuniste. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Eu personal nu am avut de suferit. Dar din câte am auzit (deşi aspectele acestea nu prea erau discutate în familie) ştiu că şi bunicii mele şi mătuşii mele li s-a cerut să renunțe la cetățenia elenă pentru a fi acceptați în societatea comunistă română şi pentru a se putea angaja. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

54. Nu ne alegem părinții şi nu ne alegem patria. A fost vreun moment în viață când ați regretat că sunteți şi grec?

Sigur că părinții nu ni-i alegem şi nici patria. Patria însă este „pământul care ne hrăneşte". Nu aveam de ce să regret că sunt grecoaică. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Nu am regretat şi n-am să regret vreodată originea mea. M-am născut şi mor român de origine elenă. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Personal nu am regretat şi nici nu regret că sunt grec. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

Nu am regretat şi nu regret că sunt grecoaică. Din contră, mă mândresc cu asta. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Nu şi sunt mândră. (Livia Vâlcu, 70 ani, Brăila)

Nu am regretat şi nu am să regret niciodată că sunt de origine greacă. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Nu am regretat niciodată că sunt grec, deoarece asta sunt. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Nu am regretat niciun moment în viața mea că sunt grecoaică. Mă mândresc şi m-am mândrit cu originea mea. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Nu, dimpotrivă! (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Nu, sunt mândră că am avut un bunic grec. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Nu am regretat niciun moment faptul că sunt de naționalitate greacă. Chiar dacă nu aş fi dobândit cetățenia greacă, naționalitatea este dată pe linie paternă, deci sunt grecoaică prin însăşi naşterea mea. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Nu, nu am regretat niciodată că sunt grecoaică. Sunt chiar mândră că, deşi nu trăiesc în Grecia, cunosc limba, cultura şi istoria ei. Sunt mândră de înaintaşii mei de la care am moştenit originea greacă. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

NICIODATA! (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Nu am regretat nicio clipă. Şi sunt convinsă că atât cât voi exista în acest univers, indiferent în ce colț al lumii mă voi afla, mă voi mândri că am sângele zeilor în vene. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

55. Considerați că viața dumneavoastră putea fi mai bună dacă părinții sau bunicii nu hotărau să vină în România?

Mai întâi doresc să arăt felul cum au ajuns părinții pe acest frumos teritoriu, în această frumoasă țară şi iubit popor. Bunicii mei, pe numele lor Stavru Mesaris şi Atena Mesaris, au venit în România în anul 1913. Menționez că nu au venit în România de frica vreunui război sau izgoniți din Grecia. Nu! Au venit aici de dragul poporului român. Tatăl meu a venit în 1915. Menționez cazul tatălui meu: tata era din Kefalonia, comuna Curuclata, iar mama de la Lixuri, aparținând tot de Kefalonia; fiindcă familiile tatălui şi mamei nu s-au înțeles, tata a furat-o pe mama şi, călare pe un cal, au venit şi s-au stabilit în România, până la sfârşitul vieții lor. Eu m-am născut în România, oraşul Brăila, la data de 1.09.1919. (Constantinos Mandas, 90 ani, Brăila)

Cred că viața mea ar fi fost mai bună dacă părinții şi bunicii nu ar fi venit aici, deşi cred foarte mult şi în destinul implacabil. Acum, când sunt bătrână şi bolnavă, mă gândesc că poate alta ar fi fost soarta copiilor

mei dacă reuşeam să plecăm în Grecia, când mai aveam încă pe cineva acolo. A fost şi dorința mătuşii mele, de a pleca cu mine, dar nu s-a materializat. Îmi este greu că nu am cu cine conversa. Ascult doar muzică grecească sau slujbe în limba greacă. Mai am nostalgia timpului de odinioară când eram în putere şi mergeam foarte des la comunitate, la biserică şi mă întâlneam cu grecii mei. Astea fiind spuse, Dumnezeu să-i ocrotească pe greci atâți cât mai sunt şi deopotrivă şi pe românii de bun simț care au făcut posibilă cooperarea interetnică. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

No, I and my two sisters were born in Romania and were very happy. We leaved Romania in 1947 on the ship "Transylvania" in the aftermath of WWII. (Alexandra Vertoudakis - Caridi, 77 ani, Australia)

Cine ştie. Tata a venit în țară, în 1914, în timpul Războiului Balcanic. A fugit din calea războiului, împreună cu tatăl său, îmbarcat pe un „barcaz" din Vasilico (astăzi Tsarevo) – o localitate aflată astăzi în Bulgaria. Au venit pe lângă țărm, spre nord, până la Sulina, unde s-a debarcat. (Stelian Raftopol, 75 ani, Brăila)

Poate că viața noastră ar fi fost altfel dacă bunicii mei nu hotărau să vină în România. Ar fi scăpat astfel de 50 de ani de comunism şi mai ales de ororile lui. (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Cred că dacă părinții plecau în Grecia când eram copil, am fi trăit mai bine. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

Aici s-au născut şi au murit, în România. (Livia Vâlcu, 70 ani, Brăila)

Părinții şi bunicii mei erau în România când m-am născut. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Pentru grecii din Kefalonia, Brăila a fost un oraş deosebit de primitor, iar mamei şi bunicului nu le-a părut rău că au plecat de acolo. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Da, aşa este, dar războiul schimbă istoria omenirii. (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Nu, deoarece înseamnă să-ți renegi trecutul. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Nu, viața nu a fost mai bună sau mai rea pentru că au venit bunicii în România, a fost aşa din cauza sistemului politic. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Da, dacă bunicii mei nu ar fi hotărât să vină în România şi eu mă năşteam în Grecia, sunt convinsă că viața mea ar fi fost mult mai bună. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Fiecare dintre străbunici a venit dintr-un motiv anume, n-au plecat de la bine, cum se spune. Mi s-a spus că străbunicii tatălui meu veniseră din Corfu, în timpul răscoalei anti-otomane şi încurajați de Eteria lui Tudor Vladimirescu. Asta înseamnă în jur de 1830, când li se luaseră toate averile în Elada, iar rebelii erau prigoniți. Bunica mea, mama lui tata, se născuse în colonia grecească de la Odesa, nu am prea multe date despre venirea familiei ei la Tulcea, unde s-au stabilit. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Destinul şi soarta nu ți-o schimbă nimeni. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

Dacă tata ar fi ales o altă țară, - a ales România pentru că în Bulgaria nu mai erau locuri, şi România era cea mai apropiată de Grecia, unde a sperat mereu că se va putea întoarce -, eu nu aş mai fi fost... Aşa că viața mea nu ar fi putut fi mai bună dacă tata nu alegea România, eu pur şi simplu nu aş mai fi existat... Ar fi fost bine în acest caz, pentru că nu aş fi acum obligată să suport calvarul la care viața mă supune. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Probabil că dacă nu veneau în România nu aş fi existat. Părinții mamei mele s-au născut în România, la Sulina, părinții lor venind aici tineri, câştigându-şi existența ca salariați ai Comisiunii Europene, deci eu sunt a treia generație născută la "Dunăre". Străbunicul tatălui meu a naufragiat pe mare la țărmurile Deltei Dunării, aşa că s-a stabilit aici, s-a căsătorit, a avut opt copii, printre care şi pe bunicul meu - care s-a născut la Sfântul Gheorghe, s-a căsătorit cu o grecoaică şi ea născută la Tulcea - aşa că dinspre tată sunt a patra generație de greci născută pe aceste

meleaguri. Se vede că ne place mult aici, de atâtea generaţii iubim cele două ţări şi culturi deopotrivă. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Da, consider că viaţa mea ar fi fost mai bună din toate punctele de vedere. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Nu mă gândesc niciodată. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Sunt întrebări pe care este mai bine să nu ni le punem. Dar înclin să cred că nu. Dacă ai mei nu ar fi ajuns în România, astăzi nu aş fi fost copilul părinţilor mei, nu aş fi fost acest mix interesant de astăzi şi cu siguranţă nu aş fi avut ce să vă povestesc dumneavoastră. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

56. Căutând informaţii despre greci, am găsit despre trăsăturile grecilor: Franz-Joseph Sulzer (*Călători*, X, p. 469) spune despre „moşt enirile grecilor" că cele caracteristice sunt „şiretenie şi înşelăciune". Kelemen Mikes (*Călători*, IX, p. 202) susţine că „mintea grecilor nu se poate spune că e cu totul neagră, dar este foarte întunecată, căci veşnic umblă numai să înşele pe alţii", am auzit adesea „Să nu te încrezi în greci chiar daca îţi fac daruri", acelaşi lucru se poate citi în „Eneida" lui Vergilius „I fear the Greeks even when they bring gifts" iar un proverb vechi despre care pomeneşte Sophocle conţine aceeaşi idee. Cât de aproape sau departe de adevăr sunt aceste afirmaţii? De ce credeţi că se spune asta despre greci?

Chiar dacă marii învăţaţi spun că „şiretenia şi înşelăciunea" sunt „moşteniri ale grecilor", îndrăznesc să contrazic aceasta pentru motivul că eu cunosc acest popor. Trăsătura dominantă a grecilor, după părerea mea, este înţelepciunea şi nu mintea întunecată. Grecii sunt buni creştini, buni familişti, patrioţi, cu un pronunţat spirit combatant, intuiţie, energie, cu o minte ageră. E un popor războinic când se cere, luptător pentru o cauză dreaptă şi perseverent în ceea ce face. Nu spun că nu ar exista grec şiret sau care a înşelat vreodată, dar şiretenia nu este o caracteristică a grecilor. Astfel de vorbe se spun despre toate popoarele,

inclusiv despre români. Când se spune că sunt şireți şi se foloseşte şi dictonul latin „Timeo Donos et dona ferentes" (Să te fereşti de Danai chiar şi când aduc daruri) cei citați se referă la felul cum au procedat grecii pentru a cuceri cetatea Troiei. Au folosit calul troian ca un dar, în care au ascuns războinici greci, soldați, pentru a lupta şi a câştiga. „Scopul scuză mijloacele", fiind vorba de o cauză clară şi nobilă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Grecii sunt oamenii cei mai cinstiți din lume şi nu au înşelat şi nici nu vor înşela pe nimeni niciodată. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Cunosc toate sintagmele despre care scrieți. Dar dacă grecii sunt aşa, atunci ce se poate spune despre evrei? Doar grecii sunt şireți şi înşeală pe alții? Greu de crezut! (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Afirmațiile despre greci sunt aproape de adevăr. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Câteodată sunt adevărate, dar de cele mai multe ori aceste trăsături sunt concluziile unor oameni care au avut de suferit de pe urma grecilor. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Datorită sărăciei, vieții grele din Insulele Ionice, unii dintre greci trăiau la limita legii. Acest fapt le-a dezvoltat inteligența (contrabandişti, pirați etc.) şi le-a schimbat comportamentul. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Se spune asta în general despre greci, dar oamenii sunt diferiți. Cum se spune şi despre români că nu au cuvânt: „cum a închis uşa, cum te-a vândut". (Cleopatra Bonicioli, 69 ani, Brăila)

Consider că această afirmație provine din naționalism tendențios. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Este un subiect care trebuie discutat mai mult, pentru a nu înțelege greşit cele de mai sus. Şi astăzi se spune: „*Frate, frate, dar brânza e pe bani".* Nu e valabil doar pentru greci. Pe de altă parte grecii sunt făcuți pentru comerț, au o minte mai ageră. Am să vă spun o vorbă pe care o ştiu de la un evreu bătrân şi pe care am auzit-o şi în Israel: „cu grecul să fii prieten, dar să nu faci afaceri cu el". Poți fi prieten cu un grec dar

totuşi acest lucru nu contează dacă faci şi afaceri cu el, pentru că grecul *trăieşte* din comerț! Aşa a fost şi e valabil şi astăzi.. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Nu cred că este adevărat. Grecii erau renumiți în meşteşuguri şi în comerț şi asta atrăgea invidia şi deseori mânia. Cu timpul, aptitudinile s-au „egalizat" între popoare. (De altfel, acele afirmații sunt vechi, ca să nu spun învechite.) (Vasile Cochino, 63 ani, Brăila)

Lucruri rele s-au spus şi se spun despre toate popoarele din Balcani şi totuşi aceste popoare au avut o contribuție esențială la cultura europeană şi mondială. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Nu este adevărat. Grecii sunt oameni cinstiți, cu frica lui Dumnezeu, cel puțin aşa am văzut eu în familia mea. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Era normal, cred, pentru un popor care trăia pe mare să aibă o altă filosofie de viață. Marea aspreşte, marea cere mereu tribut de vieți, iar viețile grecilor au fost mai mereu marcate de tragedii, poate din acest motiv veselia lor şi petrecerile lor sunt extreme, se sparge ghinionul spărgând farfurii, iar pe malul mării, în triunghiul sacru al Greciei, cele câteva sute de capele sunt dedicate Sfântului Nicolae, patronul celor care călătoresc pe mări. Şi familia mea mergea la biserica Sfântul Nicolae din Brăila, ceea ce mă face să deduc legăturile strânse pe care le aveau cu <cei ce călătoreau pe ape>. Grecii nu sunt firi vesele chiar şi când par, sunt introvertiți, zgârciți, suspicioşi, orgolioşi. Dar sunt familişti convinşi şi negustori destoinici. Or, negustoria nu înseamnă întotdeauna <transparență>. Îşi adoră copiii şi sunt foarte severi cu ei în acelaşi timp. Doar în Grecia poți vedea o mamă care îşi pălmuieşte copiii în autobuz! Familia este sfântă la greci, iar atunci când, din diverse motive, legăturile familiale între frați se slăbesc şi se strică, aşa rămân pe viață. Un soi de <cerbicie> greu de înțeles pentru mine, face ca cei care s-au rupt de familie să nu mai fie acceptați, mai mult, să fie chiar dezmoşteniți ei şi urmaşii lor. Cel mai aspru pedepsită este mezalianța, căsătoria în afara etniei. Cel care îndrăzneşte aşa ceva este definitiv şters din familie, ca şi când nu ar exista. Am constatat acest lucru direct, în istoria familiei mele. Prin căsătoria lui cu o româncă, tata a fost dezmoştenit şi îndepărtat de

tatăl lui şi de surorile lui. Aşadar, pasiuni puternice, uneori devastatoare, iar când acestea se dovedesc <greşeli>, grecul tot rămâne familist, îşi roade sufletul şi sănătatea, dar nu pleacă din casa lui. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Sunt comercianți şi ştiu să facă bani din nimic. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Şi despre alte naţii se spun multe. Da, grecii sunt şireți dar niciodată hoți, pentru că şiretenia este specifică adevăraților oameni de afaceri iar grecii au fost şi sunt mari comercianți. Atunci când fac un dar îl fac din inimă. De greci să se ferească numai cei care vor să le facă rău. Un grec nu va accepta niciodată să fie furat, mințit sau să-i jignească cineva familia. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Sophocle, Vergilius fac referire la calul troian, când darul lăsat de greci a dus la distrugerea unei întregi cetăți. Dar afirmațiile despre „şiretenia şi înşelăciunea" grecilor nu sunt departe de adevăr şi asta am simțit-o eu pe pielea mea. După accident, în 1995, Ambasada Greciei, împreună cu Comunitatea Elenă de la Brăila au făcut toate demersurile pentru a fi trimisă în Grecia pentru a se încerca îndreptarea răului produs la Brăila şi pentru o eventuală protezare. Atunci nu beneficiam de cetățenie greacă, pentru greci eram doar o româncă oarecare, care nu avea ce căuta în acel spital militar, unde, mi s-a spus direct, grecii adevărați ar vrea să ajungă şi nu pot, iar eu... am ajuns. Abia acolo s-a descoperit infecția gravă de care sufeream, care ar fi dus la amputarea şi a celui de-al doilea picior, nu pot decât să le mulțumesc acelor medici pentru că acum încă mai am acel picior... l-au salvat de la amputare, dar, doar atât, restul operațiilor s-au făcut în bătaie de joc, am nimerit în lupta dintre cele două clinici de ortopedie ale spitalului... proteza s-a făcut, dar nu prea s-a făcut, pentru că medicul care mi-a preluat cazul după ce am fost abandonată de cel ce comandase proteza nu mi-a permis să încep recuperarea, au urmat opt luni de spitalizare în care nu am făcut nimic... Ambasada Greciei de la Bucureşti se tot lupta să îi determine pe medicii greci să rezolve problema şi spre stupoarea tuturor au rezolvat-o... M-au externat în iunie 1996 cu mențiunea că trebuie să mă reinternez în septembrie acelaşi an pentru un nou transplant de os, primul nu

reuşise... La două zile de la externare, am primit un telefon de la fostul consul al Ambasadei Greciei de la Bucureşti care mă anunța că vorbise cu ministrul apărării, care rămăsese stupefiat când a aflat de la consul că eu nu eram protezată, că nu puteam să merg pentru că unicul picior era încă rupt, că eram încă în Grecia... deoarece a doua zi după externarea mea, medicii au cerut de la minister banii pentru proteza mea spunându-i ministrului că „românca se întorsese în România protezată”... Soluții nu au mai existat. Am primit darul grecilor, dar prin înşelăciune am pierdut totul, am pierdut orice şansă de a mai merge vreodată, pentru că în anii ce au urmat, în ciuda intervențiilor chirurgicale din România, piciorul a rămas timp de 9 ani rupt. Prin urmare, afirmațiile nu sunt departe de adevăr. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Probabil că acestea şi multe altele. Prin felul lor de a fi s-au impus în multe domenii. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Am remarcat că grecii din partea continentală sunt puțin aşa, însă insularii sunt deosebit de generoşi şi sentimentali. (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

Spiritul cutezător şi mercantil le-a atras din partea concurenților aceste caracterizări. Faptul că au fost cu o secundă mai deştepți şi că au ajuns, în alte locuri, primii, înaintea altora, mă fac să fiu mândru. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Grecii sunt negustori şi comercianți de când lumea; asta nu înseamnă că scopul lor este să înşele lumea ci le place să negocieze. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

57. Conform „Eurobarometrului” din ianuarie 2007, grecii sunt considerați naționalişti, conservatori şi cu comportament discriminatoriu față de cei care nu sunt „de-ai lor”: „jumătate dintre greci nu cred că persoanele de alt neam îmbogățesc cultura națională”, grecii consideră că „nu e necesar ca în parlament să fie mai mulți reprezentanți ai altor etnii”: „Cum să facă legi în țara mea un străin? Cum să decidă soarta grecilor, prin vot, cineva care a trăit până acum în altă țară?”. Mulți greci trăiesc în alte țări şi se bucură de drepturi şi

libertăți în țările respective. De ce această atitudine atunci față de cei care aleg să trăiască în țara lor?

Nu ştiu, probabil aşa sunt jumătate dintre grecii de acolo. Aşa sunt şi aşa fac. Nu sunt în măsură să judec comportamentul lor dar ştiu că la mine în oraş, la Brăila, deşi erau amestecați într-o nouă familie etnică şi nu şi-au uitat originea, grecii au fost foarte cooperanți. Grecii din Brăila s-au implicat activ şi pozitiv în viața culturală şi economică a Brăilei, colaborând cu autoritățile româneşti locale, devenind un model şi un exemplu de comuniune şi conviețuire interetnică în cadrul acestui oraş. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Grecii... naționalişti? Atunci ce să mai spunem despre unguri, despre PRM-ul lui Vadim şi despre alții? (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Grecii autohtoni de la Institutul „Pasteur" nu au fost prea amabili cu profesorul Portocală, deşi era şi el grec prin naştere, dar, pentru că trăise multă vreme în România, nu-l mai considerau de-al lor. În România era „grecul" iar la Atena era „românul". Într-adevăr, grecii sunt naționalişti, nu le place să vină străini în țara lor, deşi ei pleacă în lume, sunt emigranți şi se bucură de drepturile țărilor adoptive. Nu-i recunosc pe „vlahi", spun că sunt greci care vorbesc un dialect aparte, deşi în Grecia sunt sate întregi de vlahi, mai ales în Epir. Aceştia vorbesc „vlahica", dar scriu cu litere greceşti, nu cu litere latine. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

Nu am simțit acest comportament discriminatoriu. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

Grecii au fost sub ocupație turcească 400 de ani. Ei nu pot uita acest lucru. De aceea sunt naționalişti, dar nu extremişti. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Grecia este o țară săracă şi grecii consideră normal să se comporte altfel față de alte etnii, față de cei ce nu sunt „de-ai lor". (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Din păcate, deschiderea Parlamentului în Athena se face cu preoți care vin să sfințească, ceea ce nu denotă că Grecia s-a laicizat, iar căsătoria civilă este recunoscută de-abia de 30 de ani. Acest fapt nu caracterizează neapărat un stat progresist şi tolerant. Grecii au rămas, din punct de vedere politic, foarte „balcanici". Având în vedere trecutul lor istoric şi intențiile unor vecini (ai grecilor) de a-şi extinde teritoriul pe seama statului grec, sunt în parte de înțeles anumite „reticențe naționaliste". (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart-Germania)

Grecii nu sunt naționalişti, ei îşi iubesc țara şi tradițiile. Se poate discuta mai mult fiind o mare confuzie în legătură cu acest subiect. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Cred că fiecare om este pragmatic în zilele noastre. Cât priveşte răceala cu care îi tratează grecii pe străini... şi alte popoare din nordul şi sudul Europei sunt poate mai „reci". Nu este o trăsătură specifică a grecilor sau a popoarelor din Balcani şi nu numai, ci a vremurilor în care trăim. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Este vorba despre un sentiment național bine cultivat şi exacerbat de secolele de dominație otomană. Grecii sunt toleranți doar față de evrei pe care îi simt asemănători în abilitatea de a face negustorie şi a se descurca în viață, dar îi țin permanent la distanță. Naționalismul elen este mai puternic după aderarea Greciei la UE. Grecului îi place să facă bani de pe urma <turiştilor străini> şi ştie mai bine ca oricine să facă acest lucru. Dar nu-i place să aibă <ghimpi> în coastă. Grecii au o puternică alergie la elementul alogen pentru că sunt foarte conservatori şi nu concep să schimbe nimic. Prima valoare pe care şi-o simt atacată este biserica ortodoxă şi din acest motiv o protejează cu mare grijă. Apoi să ne gândim că democrația, forța şi cuvântul <demosului> în cetate, înseamnă la origine că numai omul locului are dreptul să-şi spună părerea, numai cetățeanul din cetate, el, grecul, ştie ce e bine pentru el şi ai lui. Această concepție funcționează şi astăzi. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Da, grecii sunt naționalişti, dar cei care trăiesc în țara lor au drepturi şi libertăți, e de ajuns să se declare, să fie corecți şi să-şi vadă de treabă. Din păcate au pătruns în acea țară oameni care nu fac onoare

naţiei din care provin. Niciun popor nu-şi doreşte intruşi care să fure, să comită crime şi multe altele. Iar grecii au puterea să se manifeste. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Naționalismul grecilor nu este mai mare ca al francezilor. Nu au un comportament discriminatoriu față de alte etnii, ci față de cei care vor să facă rău poporului grec. Este bine că sunt conservatori, că reuşesc să asculte în țara lor în proporție de 95% muzică grecească, că îşi respectă cultura şi țara. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Atitudinea la care faceți referire provine din faptul că situația economică a Greciei e departe de a fi una fericită. Greutățile cărora grecii trebuie să le facă față sunt din ce în ce mai mari, puterea de cumpărare a grecului mediu a scăzut dramatic, mai ales de la data introducerii monedei unice europene, locurile de muncă sunt din ce în ce mai puține şi acelea sunt ocupate de străinii care acceptă să lucreze pe salarii de nimic, dar care sunt mari comparativ cu ceea ce oferă, de exemplu, România românilor. E o atitudine normală vizavi de străini. Ei le „fură" locurile de muncă, le distrug viețile.... După cum se poate vedea, peste tot în lume se manifestă această ură împotriva străinilor, criza economică mondială distruge totul în jurul ei, înrăieşte oamenii, xenofobia atinge culmi nemaiîntâlnite până acum. Dar, pentru a spune tot adevărul, chiar şi când le era bine, acum fac referire doar la familia mea din Grecia, tatăl meu şi eu nu am fost acceptați niciodată. Tata, născut acolo, crescut acolo, la revenirea în Grecia în 1977, era pentru ei doar românul care nu avea ce căuta în țara lor!!! (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Poporul grec a trăit timp de 400 de ani sub ocupație turcă. Putea să nu mai existe ca neam şi țară, însă perseverența şi tenacitatea grecilor i-au salvat. După atâția ani de ocupație turcă, în Grecia nu prea se simt influențele acestei culturi. Sunt zone însă unde se observă influențe genoveze sau venețiene pe care le-au acceptat dar din alte considerente. Grecilor le plac turiştii şi banii lor, însă "să joace după cum cântă ei muzica". Adevărul este că foarte mulți greci şi-au părăsit țara pe când aceasta trecea printr-o perioadă foarte grea, şi au luat drumul exilului către țări din Europa, America sau Australia. Acum când viața în Grecia se situează la alt nivel, mulți îşi revendică originea şi doresc să fie primiți

cu brațele deschise şi acceptați. Acest lucru nu este admis însă de unii dintre greci, fără a fi însă xenofobi. Comunitățile Elene din diaspora sunt foarte numeroase şi îşi desfăşoară activitatea având şi suport material din partea statului elen. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Atunci când îți intră în țară, mai ales de pe zona turcească, peste 100,000 emigranți ilegali anual, care rămân în Grecia sau merg mai departe spre occident, emigranți din păturile cele mai de jos ale societății de unde provin, e clar că aceştia nu pot să îmbogățească o cultură, care de multe ori e mai veche decât existența poporului din care provin. În parlamentul grecesc sunt reprezentanți aleşi ai minorității istorice musulmane din Tracia, care au fost incluşi pe liste de partid. Alte minorități nu există recunoscute în Grecia. Toți cei care trăiesc legal pe teritoriul Greciei se bucură de aceleaşi drepturi şi libertăți şi sunt reprezentați de actualul sistem politic. La fel şi în România sunt recunoscute doar minoritățile istorice care viețuiesc pe teritoriul României. Imigranții - legali sau nu - din rațiuni politice sau economice (chinezi, arabi) nu sunt recunoscuți ca minoritate etnică. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Sunt naționalişti, dar dacă îi respecți, devii foarte repede de-al lor. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Pentru exact motivele enunțate în începutul întrebării: pentru că sunt naționalişti şi conservatori. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

58. Numiți câteva calități şi câteva defecte ale grecilor.

Calități: inteligenți, culți, luptă pentru educația copiilor, buni familişti, diplomați, dinamici, fermi, buni comercianți şi sentimentali. Defecte: iuți la mânie, greu acceptă să fie contrazişi, uneori trebuie sa accepte rezultatul unor hotărâri necugetate. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Au şi calități şi defecte. Aşa sunt toți oamenii, nu numai grecii, pentru că nu există perfecțiune umană. Un lucru ştiu că sunt unici în

felul lor de-a fi, inimitabili. Să nu uităm că oricât de multe defecte ar avea grecii ori calități, marii filosofi au fost greci, iar grecii au filosofia lor unică şi reprezentativă. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Mândri de origine, harnici, drepți. Nu suportă minciuna. (Anisia Pieratos, 81 ani, Brăila)

De la început pot spune că grecii sunt corecți, cinstiți, nu suportă minciuna. Democrația adevărată s-a născut în Grecia. Pe vremuri, poporul conducea statul. Astăzi cuvântul democrație şi-a pierdut adevăratul sens de atunci. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Calități şi defecte ca ale celorlalți oameni de pe glob. Sunt optimişti, buni familişti, îşi iubesc patria şi se spune c-ar fi puțin zgârciți! (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Calități: patrioți, veseli, optimişti, ospitalieri. Defecte: foarte gălăgioşi. (Lidia Bartaloş, 72 ani, Brăila)

Sunt primitori, sunt oameni de cuvânt, sunt veseli, ambițioşi şi puțin răzbunători. (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Sunt familişti convinşi şi țin la tradițiile lor. (Livia Vâlcu, 70 ani, Brăila)

Calități: cinstiți, muncitori, corecți, îşi iubesc copiii. Defecte: puțin naționalişti. (Maria Ganea, 69 ani, Brăila)

Calități: patrioți, buni negustori, plini de viață, inimoşi. Defecte: răzbunători, impulsivi. (Panait Nicolae, 69 ani, Brăila)

Ospitalieri. Dacă eşti la masă la un grec, îl jigneşti dacă nu mănânci tot din farfurie şi îi faci o deosebită plăcere gazdei dacă îi ceri încă o porție. E o „crimă" să arunci mâncarea. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Pe mine m-au impresionat cinstea, voioşia şi generozitatea celor pe care i-am cunoscut, pot fi însă şi xenofobi (mulți dintre ei au un nivel cultural foarte scăzut, de aici poate şi naționalismul). (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Calități: prieteni primitori, darnici dacă ştii să te porți cu ei. Important este să nu-i furi! (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Calități: inteligența. Defecte: încăpățânarea. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Grecii, după cum am mai arătat, sunt foarte credincioşi, familişti, cinstiți, săritori, iar ca defect – sunt încăpățânați. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Calități: sunt profunzi, îşi iubesc țara, tradițiile, iubesc călătoriile, marea. Sunt sociabili, prietenoşi. (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Cum spuneam, cred că primul defect al grecului este încăpățânarea, urmat de suspiciune şi de zgârcenie. Şi o anume duritate este caracteristică şi femeilor şi bărbaților în egală măsură. Dar şi calitățile sunt pe măsură: grecul este inteligent, credincios, imaginativ, pasional, talentat, fidel, familist convins, cu o filosofie de viață proprie în care intră predominant respectul față de Dumnezeu şi față de natură. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Sunt aceleaşi pentru ambele popoare: comercianți, primitori, bucătari buni, egoişti, separatişti, zgârciți. (Athanassios Karafyllidis, 56 ani, Berlin – Germania)

Sunt filotimi şi gălăgioşi. (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

Calități: patrioți, ambițioşi, hotărâți, cinstiți, buni organizatori, ospitalieri. Defecte: încăpățânați. (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

Calități: îşi iubesc țara la nebunie, îşi iubesc familia. Defecte: încăpățânare, tendința de a se crede cei mai deştepți din lume şi acest lucru datorită fantasticei lor istorii antice... din păcate, striviți acum chiar de măreția acestei istorii de neegalat. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Grecii sunt foarte mândri, de ei şi de familie, de trecutul lor. Sunt un popor vesel, care petrece, cântă şi dansează ori de câte ori are ocazia. Sunt foarte ospitalieri, foarte buni negustori, buni marinari, dar să nu îi superi pe greci, să nu îi loveşti în mândria lor, căci ai terminat-o cu prietenia lor. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Calități: buni negustori, prietenoşi, sociabili, gazde bune, patrioți, trăiesc „clipa”. Defecte: răzbunători atunci când cineva abuzează de bunătatea lor. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Calități: filotimi, filoxeni, devotați familiei şi credinței. Defecte: uneori prea creduli şi cinstiți. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Calități: nu fură, nu scuipă pe stradă, nu se bat, nu fac scandal, sunt comercianți de super clasă. Defecte: sunt cam închişi în ei (în special la început). (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Calități : înțelepți, inteligenți, ambițioşi. Defecte: încăpățânarea (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Principalele calități sunt: pasionali, temperamentali, veseli, plini de viață, dansatori şi petrecăreți înnăscuți. Defecte: iuți la mânie şi impulsivi. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

59. V-ați întrebat vreodată în ce proporție sunteți grec şi în ce proporție sunteți român? Să ne imaginăm finalul campionatului mondial de fotbal cu România şi Grecia în finală... Ce echipă ați dori să fie câştigătoarea cupei?

Un rezultat la egalitate. (Elena Mihăilescu, 88 ani, Bucureşti)

Aş dori să câştige cei care sunt cei mai buni, indiferent de etnie. Este cel mai corect. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

Nu ştiu în ce proporție sunt grec sau român. Pentru că m-am născut şi am crescut în România şi aici m-am format ca om, spun că aici este mai bine, chiar dacă în altă parte se trăieşte mai bine. Într-o competiție între echipele de fotbal ale României şi Greciei, corect este să câştige echipa care este mai bună. (Nicolas Spiridon, 77 ani, Brăila)

Sinceră să fiu, faptul că am trăit toată viața în România mă face să mă simt mai mult româncă. Dacă ar trebui să țin cu o echipă la o simplă

competiție sportivă, aş dori să câştige cel mai bun. Este doar o întrecere sportivă, nu este o luptă! (Lidia Bartaloş, 72 ani, Brăila)

Sunt grec în proporție mai mare decât sunt român, chiar dacă cetățenia mea spune altceva. De aceea am depus dosarul să obțin şi cetățenia greacă. Mai puțin pentru mine, mai mult pentru băiatul meu care e un Exarhu. Cât priveşte campionatul mondial de fotbal România - Grecia, doresc să câştige... *ai noştri!* (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

Eu sunt sută la sută grec, deoarece ambii mei părinți sunt greci. (Panait Țigaridis, 71 ani, Brăila)

50% român - 50% grec (Maria Diamandi, 70 ani, Brăila)

Nu m-am întrebat niciodată, însă dacă ar fi jucat România cu Grecia aş fi dorit să câştige Grecia. (Reghina Ispir, 70 ani, Brăila)

La vârsta mea mă simt mai întâi european, apoi brăilean. Echipa cea mai bună să câştige. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Legat de „procente", nu pot da un răspuns. Legat de meci, sunt imparțial, să câştige cel mai bun. (Constantin Stefanidis, 68 ani, Brăila)

Eu mă consider 100% grecoaică. Bineînțeles că aş dori ca echipa Greciei să câştige. (Antonette Rodica Stroe, 61 ani, Brăila)

Un om nu-şi poate exprima în „proporții" sentimentul de apartenență la o cultură. Cupa ar trebui să ajungă la echipa care va fi cea mai bună pentru că în fond este un joc de fotbal. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Eu mă consider grecoaică în proporție de 100%. Dacă s-ar juca finalul campionatului mondial de fotbal cu România şi Grecia în finală, aş dori să câştige Grecia. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Prefer 0-0 sau 1-1 (Jana Andreescu, 58 ani, Galați)

Faptul că sentimental, tot sufletul meu aspiră spre Grecia, tânjeşte să afle cât mai multe despre istoria îndepărtată a familiei, chiar modul meu de a gândi mă determină să spun că mă simt mai mult grecoaică. Probabil că a atârnat mai mult în balanță modelul grecesc şi, în primul rând, figura extraordinară a tatălui meu care era foarte greu înțeles de

mama. Erau ca două planete diferite, aproape fără nimic în comun. (Maria-Denise Theodoru, 57 ani, Bucureşti)

Cei mai buni să câştige! (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

Grec 45%, Român 55% (Nicoleta Mija, 53 ani, Brăila)

E simplu: 50% vine de la tata, deci 50% grecoaică, 50% de la mama, dar cum mama nu era 100% românca, rezultă că sunt 50% grecoaică, 25% românca şi 25% ucraineancă. Pentru că semăn foarte mult cu tata cred că procentul de grecoaică este mai mare de 50%, dar nu mă pot pronunța cam care e nivelul procentului... Finalul campionatului mondial de fotbal România-Grecia... normal că aş ține cu echipa care a demonstrat că poate realiza ceva, adică Grecia, să nu uităm că în 2004 a devenit campioana Europei... România la fotbal e un dezastru total acum... (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Conform "sângelui" nu am decât sânge de grec... nimic românesc, conform actelor de identitate... sunt românca. Meciul România - Grecia... să câştige cea mai bună echipă. Grecia a câştigat Campionatul European având ca antrenor un neamț (deci şi străinii sunt acceptați să facă legea). Am urmărit cum în interval de câteva ore s-au mobilizat şi le-au organizat o primire triumfală. Oare România ar fi fost în stare să facă asta? (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

37,5% grec (Corina Răducanu-Lichiardopol, 43 ani, Craiova)

90% sunt grecoaică, deoarece mama este 100% grecoaică iar tatăl 50%. Doresc ca echipa Greciei să fie câştigătoare. (Florentina Octavia Gavaz-Nicolae, 39 ani, Brăila)

Mă bucur şi mă întristez în acelaşi timp pentru învingător şi învins. În ultimul timp parcă România ar avea ceva nevoie de victorii pentru afirmare. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Cred că sunt 80% grec. Aceea care este mai bună. (Adrian Guleamachis, 33 ani, Brăila)

Echipa cea mai bună, în fond este un joc de fotbal. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Un răspuns extrem de simplu: sunt în egală măsură grecoaică şi românca. Iar în cazul unui campionat nu mi-aş pune o astfel de problemă: oricare echipă are câştiga m-ar mulțumi. Ar fi echipa mea câştigătoare. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

60. O întrebare pentru persoanele cu dublă cetățenie (română şi greacă): care dintre cetățenii credeți că vă oferă mai multă credibilitate în fața unui cetățean european sau american şi de ce?

Neavând dublă cetățenie, trebuie să mă abțin. Sigur mi-aş dori ca ambele cetățenii să aibă credibilitate în fața europenilor, dar depinde mult şi de cum este persoana respectivă, fie grec fie român. (Dumitru <Zissu> Aspasia, 83 ani, Brăila)

N-am dublă cetățenie. Deocamdată cred că un grec are mai multă credibilitate în fața unui european sau american. Românii nu sunt la fel de bine văzuți în lume. În excursia în care am fost în Franța (şi în țările prin care am trecut) m-am ferit să spun că sunt român. Am evitat şi cred că aşa am avut mai mult succes. Trist, dar adevărat! (Marius Exarhu, 72 ani, Brăila)

În ceea ce priveşte credibilitatea față de cetățenii europeni şi americani, atât românii cât şi grecii sunt considerați balcanici. (Lidia Dimofte, 70 ani, Bucureşti)

Sigur în Europa şi în SUA grecii au fost şi sunt preferați românilor. (Nicolae Dumitriu, 69 ani, Brăila)

Nu e cazul, dar cred că cea greacă, dat fiind istoria lor antică. (Ştefan Panait Pana, 68 ani, Stuttgart - Germania)

Cred că ambele cetățenii oferă aceeaşi credibilitate dacă ştii să le susții şi te simți mândru că eşti şi cetățean român şi cetățean grec. Nu contează că ai în față un cetățean vest european sau american. (Nicolae Saridache, 60 ani, Brăila)

Dacă aş avea dublă cetățenie, credibilitate în fața unui cetățean european sau american aş avea ca cetățean grec, deoarece cetățenii

români s-au făcut de râs pe unde au fost, fie ei de orice etnie sau condiție socială. (Victoria Teodorescu, 59 ani, Brăila)

Cetățenia greacă îmi oferă mai multă credibilitate. Astfel am obținut mai uşor viza pentru America, ce-mi fusese refuzată la Bucureşti. (Eli Băjenică, 54 ani, Brăila)

Cetățenia greacă, pentru că, după revoluție, cetățenia română a fost confundată cu cea de rrom şi asta ne-a dus în urmă cu o mie de ani. Totuşi țara noastră de adopție se cheamă România şi poporul este un popor de români, fără un „r". (Neculai Samaras, 53 ani, Brăila)

Simplu. Cetățenia greacă îmi oferă mai multă credibilitate în fața unui cetățean european sau american. De ce? Pentru că România a „exportat" în vest numai „oameni de bine", „mâncători de lebede", violatori, hoți, criminali, tâlhari... aceasta e imaginea pe care România a promovat-o în afara granițelor. (Artemiza Papas, 47 ani, Brăila)

Cetățean european. În America (SUA) au ajuns foarte multe persoane care nu prea aveau ce căuta acolo. În Europa există țări care au ezitat mult până să accepte emigranți. Cred că atunci când prezinți un paşaport grecesc, "*Elliniko Diavatirio*", eşti privit altfel în orice punct vamal. (Florentina-Cristina Muşat, 43 ani, Brăila)

Inevitabil, cea greacă. Şi aş completa, în afară de cetățean european şi american şi pe cel rus.... De ce? Citiți aparițiile despre cetățenii români în presa din Europa. (Haralambie Răzvan Caravia, 36 ani, Bucureşti)

Din proprie experiență, pot spune că cetățenia elenă îmi conferă mai multă credibilitate în fața unui cetățean european sau american. (Iulia Marica Saridache, 33 ani, Brăila)

Greacă. În contextul actual, românii nu sunt prea bine văzuți mai ales în Europa. În Italia de exemplu a fi român este o problemă, iar denigrarea românilor continuă. Este păcat că, din cauza unor cetățeni români care comit fapte de neexplicat şi de neiertat, suferă o întreagă nație. (Ana-Maria Ion, 32 ani, Bucureşti)

Chestionar, selecție şi sinteză - Camelia Hristian

Paşaport elen al lui Panaghis L. Mandas, tatăl domnului Constantinos Mandas
(Arhiva fam. Constantinos Mandas)

Paşaport elen al lui Pantelis Saridakis, bunicul Maricăi Saridache
(Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Livret individual al navigatorului pe Dunăre, eliberat de Consulatul Elen Brăila, aparținând lui Pantelis G. Saridakis (tatăl domnului Nicolae Saridache), 24 mai 1940 (Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Diplomă de încetățenire pentru navigatorul Ianis Carvunis (Col. Muzeului Brăilei)

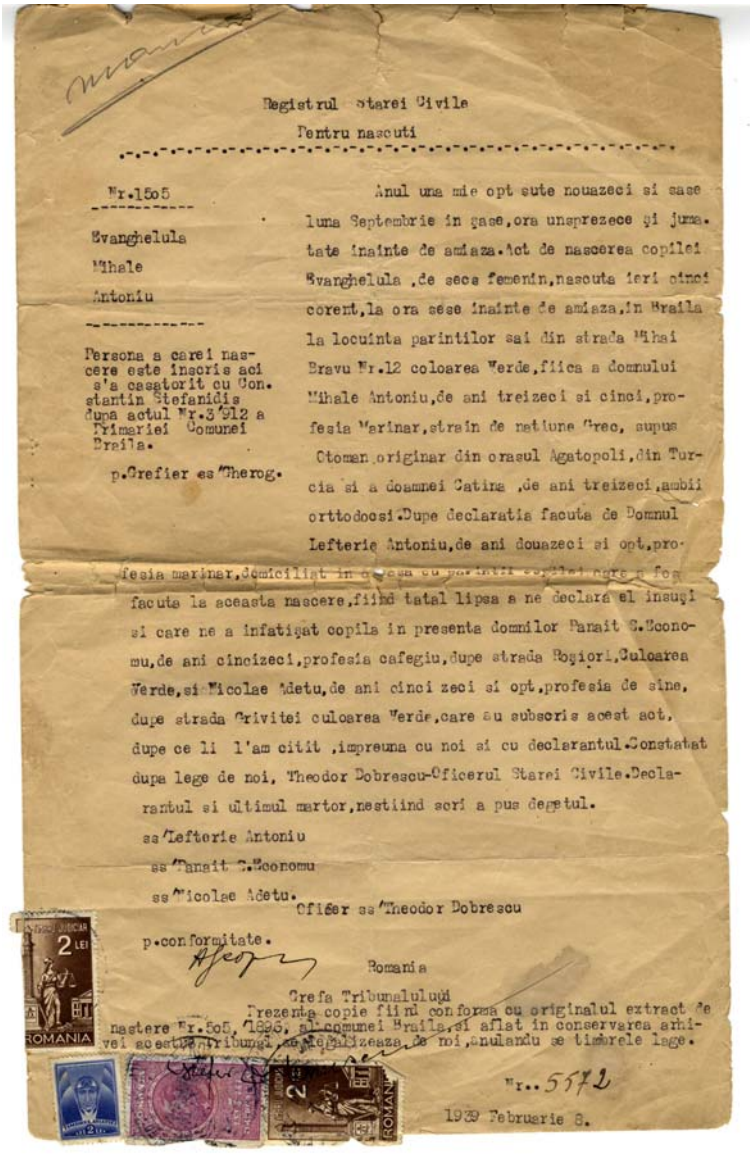

Registrul Starei Civile

Pentru nascuti

Nr.1505

Evanghelula

Mihale

Antoniu

Persona a carei nascere este inscris aci s'a casatorit cu Constantin Stefanidis dupa actul Nr.3 '912 a Primariei Comunei Braila.

p.Grefier ss'Therog.

Anul una mie opt sute nouazeci si sase luna Septembrie in 9ase,ora unsprezece si jumatate inainte de amiaza.Act de nascerea copilei Evanghelula ,de sexa femenin,nascuta ieri cinci corent,la ora sese inainte de amiaza,in Braila la locuinta parintilor sai din strada Mihai Bravu Nr.12 culoarea Verde,fiica a domnului Mihale Antoniu,de ani treizeci si cinci,profesia Marinar,strain de natiune Grec, supus Otoman,originar din orasul Agatopoli,din Turcia si a doamnei Catina ,de ani treizeci,ambii ortodocsi.Dupe declaratia facuta de Domnul Lefteric Antoniu,de ani douazeci si opt,profesia marinar,domiciliat in [illegible] facuta la aceasta nascere,fiind tatal lipsa a ne declara el insuşi si care ne a infatişat copila in presenta domnilor Panait C.Economu,de ani cincizeci,profesia cafegiu,dupe strada Rosiori,Culoarea Verde,si Nicolae Adetu,de ani cinci zeci si opt,profesia de sine, dupe strada Crivitei culoarea Verde,care au subscris acest act, dupe ce li l'am citit ,impreuna cu noi si cu declarantul.Constatat dupa lege de noi, Theodor Dobrescu-Oficerul Starei Civile.Declarantul si ultimul martor,nestiind scri a pus degetul.

ss'Lefterie Antoniu

ss'Panait C.Economu

ss'Nicolae Adetu.

Ofiser ss'Theodor Dobrescu

p.conformitate.

Romania

Grefa Tribunaluluĝi

Prezenta copie fiind conforma cu originalul extract de nastere Nr.505, 1896, al comunei Braila,si aflat in conservarea arhivei acestui Tribunal, se legalizeaza de noi,anulandu se timbrele lege.

Nr..5572

1939 Februarie 8.

Extras din Registrul Stării Civile – pentru născuți (1939) certifică „naşterea copilei Evanghelula în Brăila, la 1896”
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

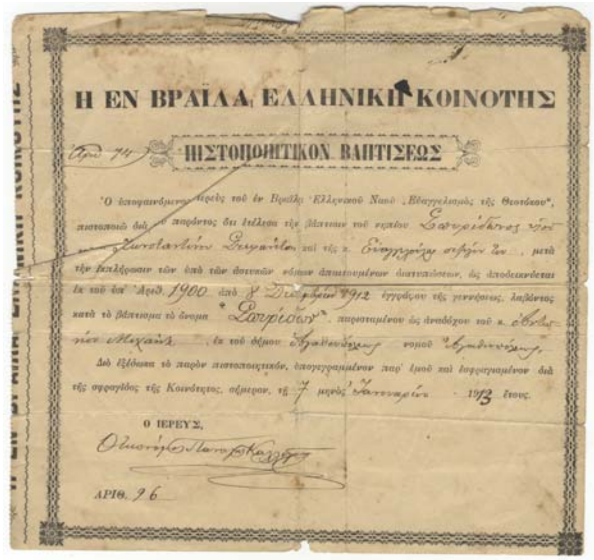

Η ΕΝ ΒΡΑΪΛᾼ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ

Ἀριθ. 74 ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ ΒΑΠΤΙΣΕΩΣ

Ὁ ὑποφαινόμενος ἱερεὺς τοῦ ἐν Βραΐλᾳ Ἑλληνικοῦ Ναοῦ „Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου", πιστοποιῶ διὰ τοῦ παρόντος ὅτι ἐτέλεσα τὴν βάπτισιν τοῦ τέκνου [illegible] τοῦ [illegible] καὶ τῆς κ. [illegible], μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν νόμων ἀπαιτουμένων διατυπώσεων, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὑπ' Ἀριθ. 1900 ἀπὸ 8 Δεκεμβρίου 1912 ἐγγράφου τῆς γεννήσεως, λαβόντος κατὰ τὸ βάπτισμα τὸ ὄνομα "[illegible]", παρισταμένου ὡς ἀναδόχου τοῦ κ. [illegible] Μιχαήλ, ἐκ τοῦ δήμου [illegible] νομοῦ [illegible].

Διὸ ἐξέδωκα τὸ παρὸν πιστοποιητικόν, ὑπογεγραμμένον παρ' ἐμοῦ καὶ ἐσφραγισμένον διὰ τῆς σφραγῖδος τῆς Κοινότητος, σήμερον, τῇ 7 μηνὸς Ἰανουαρίου 1913 ἔτους.

Ο ΙΕΡΕΥΣ,

[illegible]

ΑΡΙΘ. 96

Certificat de botez, eliberat de Comunitatea Elenă Brăila, 1913
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

Parohia Bis. Sf. Spiridon
din com. Brăila
Pl.
Judeţul

REGATUL ROMÂNIEI

Certificat de botez

Subsemnatul Preot, Paroh al Bisericii parohiale Sf. Ierarh Spiridon din Comuna Brăila Pl. — Judeţul Brăila adeveresc prin aceasta, că am săvârşit botezul pruncului Constantin fiul Domnului Spiru Stefanidis şi al D-nei Elena S. Stefanidis din această parohie, după ce s'au îndeplinit formalităţile cerute de legile civile, cum se dovedeşte cu actul de naştere No. 305 din 9 Maiu 1941 al primăriei Munic. Brăila şi a primit numele de Constantin asistând ca naş D Spiru Stefanidis din Comuna Brăila Plasa — Judeţul Brăila

Drept care am eliberat acest certificat sub propria mea iscălitură şi întărit cu sigiliul parohiei, astăzi 24 luna [illegible] anul 1948

No. 13. (L. S.) PREOT PAROH,

Certificat de botez, 1948
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

Η ΕΝ ΒΡΑΪΛΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ ΓΑΜΟΥ

Ὁ ὑποφαινόμενος, ἱερεὺς τοῦ ἐν Βραΐλᾳ Ἑλληνικοῦ Ναοῦ «Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου», πιστοποιῶ διὰ τοῦ παρόντος ὅτι ἐτέλεσα τὸν θρησκευτικὸν γάμον τοῦ κ. Καλλούδη Ραφτοπούλου, ἐκ τοῦ δήμου Βασιλικῶν καὶ νομοῦ Ἀδριανουπόλεως, μετὰ τῆς Δίδος Σουρτοδούλας Δαμιλίδη ἐκ τοῦ δήμου Λωμόνου καὶ νομοῦ Κυπλάδων, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τῶν ἀστικῶν νόμων ἀπαιτουμένων διατυπώσεων, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὑπ' Ἀριθ 307, ἀπὸ 17 Ἰουνίου 1925 ἐγγράφου τοῦ γάμου, παρισταμένων ὡς παρανύμφων τοῦ κ Κωνσταντίνου Τινάκη καὶ τῆς κ. Ἄννας Τινάκη.

Διὸ ἐξέδωκα τὸ παρὸν πιστοποιητικόν, ὑπογεγραμμένον παρ' ἐμοῦ καὶ ἐσφραγισμένον διὰ τῆς σφραγῖδος τῆς Κοινότητος, τῇ 21 μηνὸς Ἰουνίου τοῦ 1925 ἔτους.

Ο ΙΕΡΕΥΣ,

Ἀριθ. 65

Τύποις Λεωνίδα Γ. Κωνσταρίφη, Βραΐλα.

Certificat de căsătorie, eliberat de Comunitatea Elenă Brăila, 1925
(Arhiva fam. Stelian Raftopulos)

Parohia Bis. Sf. Apostoli
din Comuna Brăila
Pl. Regiunea Galați
Judeţul

R. P. R.

CERTIFICAT DE CUNUNIE

Subsemnatul Preot. Paroh al Bisericei parohiale Sf. Apostoli din Comuna Brăila REGIUNEA Galați Judeţul adeveresc prin aceasta că am citit taina cununiei religioase Domnului Spiru Stefanidis cu D-ra Elena Gheorghe din această parohie, după ce s'au îndeplinit formele cerute de legile civile, cum se dovedește cu actul de căsătorie No. 162 din 8 Aprilie 1940 al primăriei Brăila, Regiunea Galați asistând ca nuni Domnul Anton Glavopol și Dr. Elena Glavopol din Comuna Brăila REGIUNEA Galați Judeţul.

Drept care am eliberat acest Certificat sub propria mea iscălitură și întărit cu sigiliul parohiei, astăzi 8 luna Ianuarie, 1953

Preot Paroh,

No. 2 (L. S.)

Certificat de cununie, 1953
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

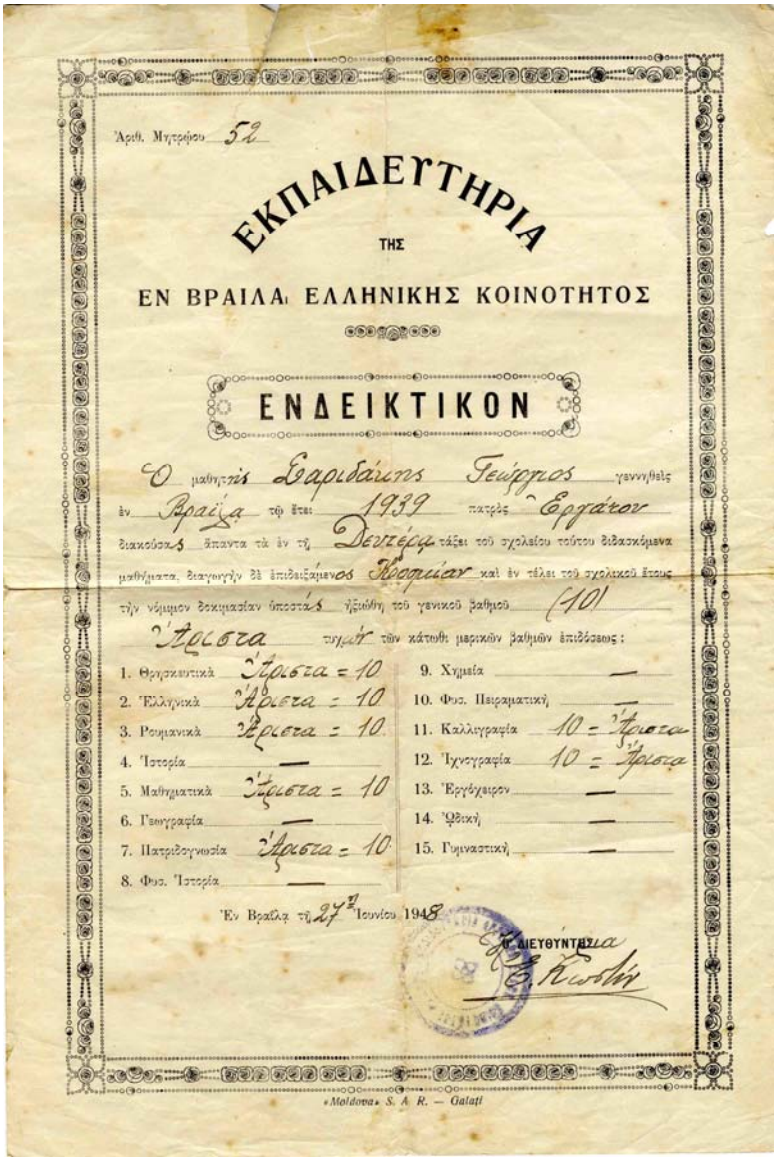

Ἀριθ. Μητρώου 52

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ

ΤΗΣ

ΕΝ ΒΡΑΙΛᾳ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΝ

Ὁ μαθητὴς Σαριδάκης Γεώργιος γεννηθεὶς
ἐν Βραΐλᾳ τῷ ἔτει 1939 πατρὸς Ἐργάτου
διακούσας ἅπαντα τὰ ἐν τῇ Δευτέρᾳ τάξει τοῦ σχολείου τούτου διδασκόμενα
μαθήματα, διαγωγὴν δὲ ἐπιδειξάμενος Καλλίστην καὶ ἐν τέλει τοῦ σχολικοῦ ἔτους
τὴν νόμιμον δοκιμασίαν ὑποστάς ἔξωθεν τοῦ γενικοῦ βαθμοῦ (10)
Ἄριστα τυχὼν τῶν κάτωθι μερικῶν βαθμῶν ἐπιδόσεως:

1. Θρησκευτικὰ	Ἄριστα = 10	9. Χημεία	—
2. Ἑλληνικὰ	Ἄριστα = 10	10. Φυσ. Πειραματικὴ	—
3. Ρωμανικὰ	Ἄριστα = 10	11. Καλλιγραφία	10 = Ἄριστα
4. Ἱστορία	—	12. Ἰχνογραφία	10 = Ἄριστα
5. Μαθηματικὰ	Ἄριστα = 10	13. Ἐργόχειρον	—
6. Γεωγραφία	—	14. Ὠδικὴ	—
7. Πατριδογνωσία	Ἄριστα = 10	15. Γυμναστικὴ	—
8. Φυσ. Ἱστορία	—		

Ἐν Βραΐλᾳ τῇ 27η Ἰουνίου 1948

Ἡ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ

«Moldova» S. A. R. — Galați

Certificat şcolar eliberat de Şcoala Greacă Brăila pentru Gheorghe Saridakis, fratele domnului Nicolae Saridache, 27 iunie 1948 (Arhiva fam. Nicolae Saridache)

ΑΡΧΕΙΑΓΩΓΕΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΝ ΒΡΑΪΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ

Ο ΤΑΜΙΑΣ

Chitanțe pentru plata taxei şcolare la Şcoala de Băieți a Comunității Elene Brăila (1920, 1921, 1922)
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

În fața Şcolii Greceşti, 25 martie 1947. În prim plan, stânga, domnul Stelian Raftopulos, copil, în costum de „evzon”.
În dreapta sus, profesorul de limba greacă Costi.
(Arhiva fam. Stelian Raftopulos)

George Theodoridis, 1947
(Arhiva fam. Marius Exarhu)

Haralambi Pappafloratos, 1957
(Arhiva fam. Florentina-Cristina Muşat)

În curtea Şcolii Greceşti din Brăila, 25 martie 1947
(Arhiva fam. Stelian Raftopulos)

Şcoala Greacă din Brăila, 25 martie
(Arhiva fam. Maria Diamandi)

Şcoala Greacă din Brăila. Împreună cu elevii, directorul şcolii Leontiadi şi domnişoara profesoară Kristalia
(Arhiva fam. Maria Diamandi)

Şcoala Greacă, Brăila, 6 iunie 1943. Prima din stânga pe rândul de jos, eleva Ioana- Evanghelula Samaras, mama Florentinei-Cristina Muşat (Arhiva fam. Florentina-Cristina Muşat)

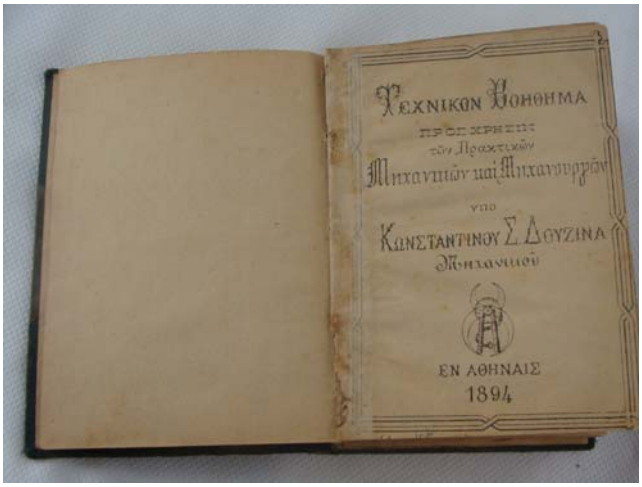

Volum în limba greacă de la 1894
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

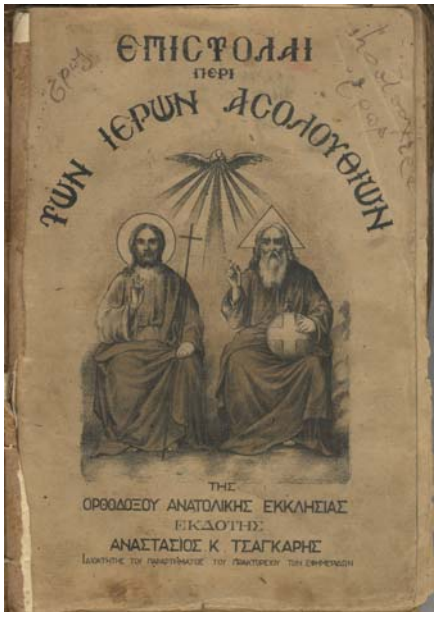

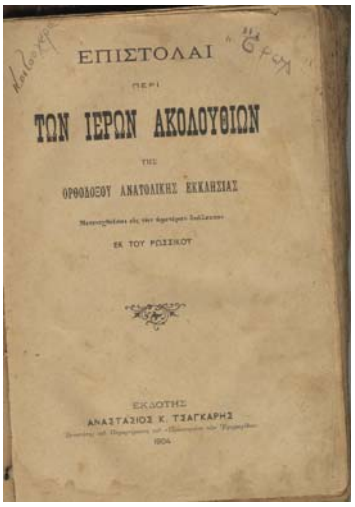

Volume în limba greacă de la 1899, respectiv 1904
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

Ansamblul de dansuri al Comunității Elene Brăila, 1947
(Arhiva fam. Marius Exarhu)

Ansamblul de dansuri al Comunității Elene Brăila, 1947
(Arhiva fam. Marius Exarhu)

Panaiotis Țigaridis, fratele Despinei Țigaridis, mama lui Nicolae Saridache (pe scară - a doua treaptă de jos în sus), pe vasul Amiral Lacaze, în portul Brăila
(Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Vasul Amiral Lacaze, Panaiotis Țigaridis fratele Despinei Țigaridis, mama lui Nicolae Saridache (personajul cu mandolina)
(Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Dunărea la Brăila
(Col. Muzeului Brăilei, Fond Familia Lykiardopol)

Despina Ţigaridis (jos, în prim plan) pe un şlep pe Dunăre, împreună cu prietenele sale cu ocazia logodnei uneia dintre ele, Lula. In fundal, cu rochie albă, este Maria, fiica naşei bunicii Maricăi Saridache, născută şi crescută la Brăila, repatriată în Pireu. A vizitat Brăila în repetate rânduri după repatriere.
(Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Maşină de epocă
(Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Maşină de epocă
(Col. Muzeului Brăilei – fond familia Likiardopol)

Cu sania pe străzile Brăilei
(col. Muzeului Brăilei – fond familia Likiardopol)

Foto
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

În Brăila anilor anii '50, pe strada Petre Maior, Pantelis Saridakis, tatăl domnului Nicolae Saridache, împreună cu fiul său Nicolae şi nepotul său Constantin

(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

Despina Ţigaridis, Pantelis şi Ana (sora lui Pantelis) Saridakis împreună cu un grup de prieteni greci, Brăila, Parcul Monument, 1934 (Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Aurel Caridi la fabrica de cherestea a familiei, numită "Stejarul", situată în afara Brăilei la Radu Negru
(Arhiva fam. Alexandra Vertoudakis)

Aurel Caridi la "Stejarul"
(Arhiva fam. Alexandra Vertoudakis)

Papakanaris, cel a cărui cofetărie apare în toate poveştile celor în vârstă. De la stânga la dreapta: Papakanaris Konstantinos şi soția Polixenia, Elefteria Raftopol (sora Polixeniei), mirele Dionisos (fiul Polixeniei şi al lui Anghelos), mireasa, Anghelos Raftopol. Foto este luată la nunta lui Dionisos la Atena în 18.09.1963.
(Arhiva fam. Lidia Maria Dimofte)

Familia Diamandi în fața cofetăriei pe care o dețineau pe Regala
(Arhiva fam. Maria Diamandi)

Cofetari greci din Brăila
1. Țucatos Dumitru, 2. Papakanaris, 3. Pascali Diamandi
(Arhiva fam. Maria Diamandi)

<Pelin de mai> la restaurantul „La Dobrogeanul". În spatele tejghelei, patronul Tudorache C. Theodor. Brăila 1928.
(Arhiva fam. Denise Theodoru)

Tudorache C. Theodor, bunicul doamnei Denise Theodoru, în fața restaurantului său din Brăila, „La Dobrogeanul", 1930
(Arhiva fam. Denise Theodoru)

O parte din personalul restaurantului „La Dobrogeanul" din Brăila şi clienți, 15 iulie, 1932
(Arhiva fam. Denise Theodoru)

Grădina restaurantului „Paradis", 1932. Proprietar Tudorache C. Theodoru, bunicul doamnei Denise Theodoru
(Arhiva fam. Denise Theodoru)

Text foto: <Cu fiul meu, Cociu, în fața restaurantului> Brăila, 1933, Tudorache C. Theodor
(Arhiva fam. Denise Theodoru)

Salonul localului „Paradis” din Brăila, proprietar Tudorache C. Theodor. Datat 23 octombrie 1932
(Arhiva fam. Denise Theodoru)

Bufetul special de la „Grădina Paradis”, proprietar Tudorache C. Theodor. Datare: 1931, Brăila
(Arhiva fam. Denise Theodoru)

Zaharniță de alamă şi mileu aduse de bunica Caravia, din Ithaca, Grecia; obiecte decorative, amintiri de familie
(Arhiva fam. Maria Ganea)

Amintiri de familie ale doamnei Reghina Ispir, moştenite de la tatăl său, Panaghis Caligas, care avea moşie la Jugureanu.
(Arhiva fam. Reghina Ispir)

În vizită la rudele din Brăila
Nicolas Marulis din Grecia şi Eftihia Marulis, nepoata sa din Brăila
(Col. Muzeului Brăilei, donația Amalia Irimia)

Surorile Maria şi Giacomina Chersulici, bunica şi mătuşa Florentinei-Cristina Muşat, Brăila, 3 iulie 1920
(Arhiva fam. Florentina-Cristina Muşat)

***Komboloi* din lemn de măslin, realizat de Stavru Mesaris, bunicul domnului Constantinos Mandas**
(Arhiva fam. Constantinos Mandas)

***Komboloi.* A aparținut lui Panait Mandas, tatăl domnului Constantinos Mandas (Arhiva fam. Constantinos Mandas)**

Fotografie de la căsătoria lui Panait Curcumelis, fratele tatălui doamnei Dumitra Turculeț, cu Ourania, Brăila, 5.10.1929
(Arhiva fam. Dumitra Turculeț)

Fotografie de la căsătoria bunicilor paterni ai doamnei Denise Theodoru, Marigula şi Tudorache Teodoru, 25 aprilie 1921, Brăila
(Arhiva fam. Denise Theodoru)

Nicolaos Samaras şi Maria Chersulich, bunicii domnului Nicolae Samaras. Brăila, 20.09.1925.
(Arhiva fam. Neculai Samaras)

Părinții doamnei Elefteria Haraga, familia Elena şi Constantin Nicolaidis, 6.03. 1932
(Arhiva fam. Elefteria Haraga)

Fotografie de la căsătoria dintre Despina Țigaridis şi Pantelis Saridakis (părinții domnului Nicolae Saridache), 1937.
Naşi fam. Milonas (stânga, dreapta mirilor)
(Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Ana Murelos şi Kristofor Kordonis
(Arhiva fam. Paraschiv Caliopi)

Maria (fiica Ithageneiei Karlatois, naşa de botez care a crescut-o pe Despina Țigaridis, mama domnului Nicolae Saridache, şi Emanuil, soțul ei
(Arhiva fam. Nicolae Saridache)

Prieteni de familie ai familiei Samaras, tineri căsătoriți
(Arhiva fam. Florentina-Cristina Muşat)

Tablou de nuntă: Atanasia Praizlers, Johan Praizlers, Vicki Praizler, Nachi Praizlers, Guta Praizlers Panait, Elisabeta Pappafloratos, Haralambi Pappafloratos, Panagachi Pappafloratos, Ianachi Spiru Pappafloratos, Meri Irini Pappafloratos (informații găsite pe verso), veri cu familia lui Iani Constantin, tatăl Florentinei- Cristina Muşat
(Arhiva fam. Florentina-Cristina Muşat)

Vasiliki Caravia, bunica domnului Haralambie Caravia
(Arhiva fam. Haralambie Caravia)

Tanti Cloi, soția unchiului Ştefan Galiațatos, unchiul doamnei Reghina Ispir
(Arhiva fam. Regina Ispir)

Bunica domnului Neculai Samaras - Maria Chersulich - şi sora ei, Mina. Brăila, 12.04.1939.
(Arhiva fam. Neculai Samaras)

Familia Marigula şi Tudorache Theodoru, în 1930, cu copiii : Asima (Asimula), Alexandra(Ali) şi Constantin (Cociu) – tatăl doamnei Denise Theodoru (copil) (Arhiva fam. Denise Theodoru)

Nicolae Chersulich, unul dintre fraţii bunicii domnului Neculai Samaras, cu soţia şi copilul, 31.07.1941 (Arhiva fam. Neculai Samaras)

Cochinos Nicolas şi Elefteria (doamna care este aşezată pe scaun), bunicii domnului Vasile Cochino. (Arhiva fam. Vasile Cochino)

Petros, Florita, Valeria (10 ani) şi Iani (3 ani), septembrie 1930, bunicii, mătuşa şi tatăl Florentinei-Cristina Muşat
(Arhiva fam. Florentina-Cristina Muşat)

Giacomina şi Metodi Boniciolli, Maria Samaras, Antonio şi Maria Chersulici, Brăila, 23 ianuarie 1939, mătuşile, unchii şi bunica Florentinei-Cristina Muşat (Arhiva fam. Florentina-Cristina Muşat)

Ansamblu, format din 52 de persoane, înființat de Constantinos Mandas (21 august 1953)
(Arhiva fam. Constantinos Mandas)

8 discuri cu muzică grecească, aduse de mătuşa doamnei Elefteria Haraga, din Grecia
(Arhiva fam. Elefteria Haraga)

Domnişoara Maria Chersulici, căsătorită Samaras (pe scaun cu mandolina) şi sora ei Giacomina, Brăila, 1925, bunica şi mătuşa Florentinei-Cristina Muşat (Arhiva fam. Florentina-Cristina Muşat)

Domnişoara Maria Chersulici (căsătorită Samaras) în picioare, a doua din stânga, cu familia, părinții, frații şi sora, bunica Florentinei-Cristina Muşat (Arhiva fam. Florentina-Cristina Muşat)

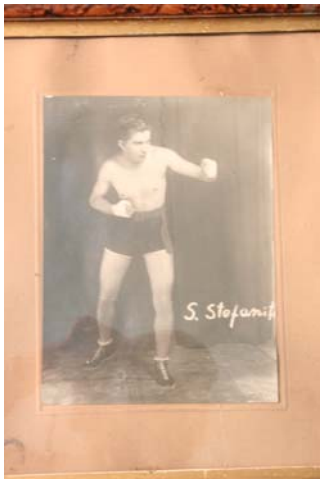

Spiru Stefanidis, tatăl domnului Constantin Stefanidis
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

Plachetă Spiru Stefanidis. În perioada dintre 1931 şi 1937-1938, Spiru Stefanidis a ocupat succesiv locurile I, II, III, a fost câştigător al Cupei „General Macri" (în 1933-1934), campionul Dunării de Jos la box şi campionul regiunii Galați la motociclism viteză
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

Strada Republicii - circuit „Cupa Primăverii”, 1963
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

„Cupa Primăverii” 1963 şi „Cupa General Macri”, 1933-1934
(Arhiva fam. Constantin Stefanidis)

Castelul de apă
(Col. Muzeului Brăilei – Fond Familia Likiardopol)

Marinari, primul din stânga, Constantin Iani, tatăl Florentinei-Cristina Muşat (Arhiva fam. Florentina-Cristina Muşat)

Constantin Iani, tatăl Florentinei-Cristina Muşat (Arhiva fam. Florentina-Cristina Muşat)

10 ROMANI IN NOUA ZEELANDA

ADRIANA FOTIADIS: "AM AJUNS IN WELLINGTON PE 14 DECEMBRIE 1951"

Ciclul de interviuri pe care il incepem astazi, denumit sugestiv "Romani in Noua Zeelanda" reprezinta o incercare temerara din partea revistei noastre. De ce spunem asta? Pentru ca, mai ales intr-o comunitate atat de tanara ca a noastra, informatiile oarecum istorice despre primii romani ce au calcat pe aceste meleaguri sunt extraordinar de greu de gasit si adus in fata publicului cititor. Asteptam asadar, din partea compatriotilor nostri care au experiente interesante de povestit, sa ne contacteze la una dintre adresele urmatoare: romanianpages@yahoo.co.nz sau paginiromanesti@xtra.co.nz. Primul interviu din aceasta serie este realizat de catre **Danut Ionescu**, *cu si despre doamna Adriana Fotiadis din Wellington. Le multumim si pe aceasta cale, in numele cititorilor nostri.*

DOAMNA ADRIANA FOTIADIS

Danut Ionescu: Doamna Fotiadis, sunteti prima persoana care isi povesteste viata in revista "Pagini Romanesti in Noua Zeelanda". Cu ce doriti sa incepem aceasta poveste adevarata?

Dna Adriana Fotiadis: *Cu inceputul. Eu am origine greco-romana. Tatal meu era grec, nascut si crescut la Braila, iar mama mea romanca neaosa, fiica de preot. Noi am plecat din Romania avand pasaport grecesc, in anul 1950. Am stat un an in Grecia, dupa care, in 1951, am emigrat in Noua Zeelanda impreuna cu familia mea, cu surori, cumnati sau logodnici. In 1953 am reusit sa ne aducem aici si parintii.*

Ce va mai amintiti despre "epoca Braila", inainte de sosirea in Wellington?

Epoca ce ne-a marcat copilaria a fost foarte frumoasa. Din nefericire, adolescenta a fost mai grea. A inceput razboiul, cu rusii, comunistii, mancarea era nationalizata, viata devenise dificila.

Atunci acestea au fost cauzele plecarii?

Am sa o iau de la inceput si sa explic. Cand tatal meu, fiind de origine greaca, s-a cunoscut si casatorit cu mama in 1925, el a cerut sa devina roman si i s-a spus atunci, de la chestura Politiei, ca nu are de ce pentru ca are aceleasi drepturi pe care le are orice roman. Lucru de altfel, just. In 1948 a iesit o lege precum ca grecii cu pasaport pot sa se repatrieze, lucru de care a profitat una dintre surorile mele. Anii erau tulburi si nu se stia cu exactitate daca se va mai putea pleca mai tarziu sau nu, asa ca si parintii mei au urmat aceeasi cale. Dupa atatia ani de zile, ni s-a pus aceasta conditie de a ne romaniza sau a pleca in Grecia. Multi au spus ca grecii au fost dati afara din tara, lucru care nu este adevarat. Am avut ce alege, in conditiile in care se afla tara atunci. Puteam sa devenim cetateni romani, dar plecand sora si parintii mei am decis sa plecam impreuna. Apoi, in 1951 am venit in Noua Zeelanda. Unde nu stiam limba, nici macar nu auzisem de aceasta tara. Au fost valuri de emigrari grecesti spre Brazilia, Australia si Noua Zeelanda. Noi nu ne-am calificat in Australia pentru ca ei aveau nevoie de brate de munca. Oricum am venit cu totii aici si nu regret nici macar o zi ca am ales tara asta.

INTERVIU LA ANGAJARE IN 1951

ADRIANA FOTIADIS: "NOUA ZEELANDA E O TARA BLAGOSLOVITA"

Nici noi...

E o tara blagoslovita. Am muncit din greu. Am venit cu 20 de kilograme de bagaje si fara nici un ban in buzunar. Valuta nu exista in anii aceia, iar leul nu avea nici o valoare. Deci am inceput totul de la capat, de la zero. Dar nu regret. Ii multumesc lui Dumnezeu ca ne-a indrumat pasii sa venim in tara asta. Suntem de 55 de ani aici si nu regretam nici o clipa. De altfel, am fost si in Romania in 1972, prima oara dupa emigrare, impreuna cu sotul meu Yani, care a facut mai multe afaceri de import.

Cum ati simtit Romania, prin comparatie cu ce era in Noua Zeelanda?

Dupa 21 de ani de exil am gasit poporul roman asa cum este el: ospitalier, extrem de primitor insa cu foarte multi oameni necajiti...

Ati simtit acest lucru pe strada, atmosfera era apasatoare, de grija?

Da. De exemplu, noi aici suntem obisnuiti sa vorbim tare, fara perdea, fara jena. Acolo, cand vorbeam mai tare observam ca prietenii nostrii inchideau geamurile, ca sa nu se auda afara. Trist, trist... Imi amintesc ca in prima mea vizita, matusile si verisoarele mele au fost atat de emotionate ca au plans continuu.

Sa revenim insa la prima perioada pe care ati petrecut-o in Noua Zeelanda, acum 55 de ani...

Noi am plecat din Grecia cu vaporul care se numea Goya, cu al treilea transport de emigranti. Eram greci din Romania cu sotii romance. Erau 5 sau 6 doamne romance, de fapt. Am ajuns aici dupa 33 de zile pe drum. Am ajuns in portul Wellington la 4 dimineata, pe 14 decembrie 1951. A inceput sa se lumineze. Imi amintesc si acum ca era o zi superba, cu un cer albastru. Noi am stat in larg pana au venit pilotinele, care sa ne ghideze in port. Ne-au adus in port, au venit cei de la serviciul de emigrare, ne-au controlat hartiile, actele, totul. Sotul meu a parasit vaporul ultimul, pentru ca el a facut hartii si servicii de consultanta de emigrare chiar si pe vapor. ***VA URMA***

Sursa fotografii: *New Greek immigrants, 1960s. In imaginea de mai sus puteti vedea 5 tinere grecoaice muncind la spalatoria de rufe a Spitalului din Wellington, la doar o zi de la sosire. De la stanga la dreapta: Adriane Solanaki, Erene Kalogeraki, Sofia Bobolaki, Margarita Tsosela si Maria Kiriakaki.*

Referinte: *Alexander Turnbull Library, William Hall Raine collection (PAColl-3071), referinta: 1/4-020602; F (1951) Mai multe informatii si copii dupa aceste fotografii document pot fi obtinute de la librarie la adresa http://timeframes.natlib.govt.nz.*

Sursa: „Pagini româneşti în Noua Zeelandă", an II, numărul 18, noiembrie 2006.

Mulțumim publicației „Pagini româneşti în Noua Zeelandă" pentru amabilitatea de a ne facilita contactul cu doamna Adriana Fotiadis.

Fotografii de la evenimentul organizat de Comunitatea Elenă Brăila la Muzeul Brăilei, în ziua de 25 martie 2006, cu ocazia Zilei Naționale a Greciei

Fotografii de la evenimentul organizat de Comunitatea Elenă Brăila la Muzeul Brăilei, în ziua de 25 martie 2006, cu ocazia Zilei Naționale a Greciei

Fotografii de la evenimentul organizat de Comunitatea Elenă, în colaborare cu Editura Omonia Bucureşti, la Muzeul Brăilei, în ziua de 28 octombrie 2008, cu ocazia Zilei „MARELUI NU”

Fotografii de la evenimente ale Comunității Elene Brăila

BIBLIOGRAFIE

I. *Izvoare*

I.1. *Inedite*

Arhiva Comunității Elene Brăila

Arhiva Secției de Istorie a Muzeului Brăilei, *Fondul Elena şi Şerban Stroe*

Arhive de familie: fam. Andreescu Jana (Galați), fam. Bartaloş Lidia (Brăila), fam. Băjenică Eli (Brăila), fam. Bonicioli Cleopatra (Brăila), fam. Caravia Haralambie (Bucureşti), fam. Cochino Vasile (Brăila), fam. Diamandi Maria (Brăila), fam. Dimofte Lidia Maria (Bucureşti), fam. Dumitriu Nicolae (Brăila), fam. Dumitru Aspasia (Brăila), fam. Exarhu Marius (Brăila), fam. Fotiadis Adriana (Wellington - Noua Zeelandă), fam. Ganea Maria (Brăila), fam. Guleamachis Adrian (Brăila), fam. Gavaz-Nicolae Florentina Octavia (Brăila), fam. Haraga Elefteria (Brăila), fam. Irimia Amalia (Brăila), fam. Ispir (Caligas) Reghina (Brăila), fam. Ion Ana-Maria (Bucureşti), fam. Karafyllidis Athanassios (Berlin – Germania), fam. Lichiardopol Corina (Craiova), fam. Mandas Constantinos (Brăila), fam. Mihăilescu Elena (Bucureşti), fam. Mija Nicoleta (Brăila), fam. Muşat Florentina-Cristina (Brăila), fam. Nicolae Panait (Brăila), fam. Pana Ştefan Panait (Stuttgart - Germania), fam. Papas Artemiza Carmen (Brăila), fam. Paraschiv Caliopi (Brăila), fam. Pieratos Anisia (Brăila), fam. dr. Poenaru Constantin (Brăila), fam. Portocală Radu (Paris - Franța), fam. Raftopol Stelian (Brăila), fam. Samaras Neculai (Brăila), fam. Saridache Marica (Brăila), fam. Saridache Nicolae (Brăila), fam. Spiridon Nicolas (Brăila), fam. Stefanidis Constantin (Brăila), fam. Stroe Antonette Rodica (Brăila), fam. Stroe Elena (Brăila), fam. Teodorescu Victoria (Brăila), fam. Theodoru Maria-Denise (Bucureşti), fam. Turculeț Dumitra (Brăila), fam. Țigaridis Panait (Brăila), fam. Vertoudakis (Caridi) Alexandra (Australia), fam. Vâlcu Silvia (Brăila), fam. V. A., (Detroit - S.U.A.)

I.2. *Edite*

Activitatea Comitetelor de construcțiune din județul Brăila în anii 1922-1923, Tipografia Românească, Brăila, 1924.

Almanahul Monitorul Brăilei, Tipografia Orghidan, Brăila, 1924.

Analele Brăilei, seria veche, ediția Muzeul Brăilei - Editura Istros, Brăila, 2007.

Annuaire de Roumanie, Guide Damé, Districts, Renseignements généraux statistique. Guide du commerce, 1887.
Anuarul Brăilei, Brăila, 1913.
Anuarul general al oraşului şi judeţului Brăila, Editura Marea Fabrică „Ancora", Brăila, 1922.
Anuarul economic al municipiului Brăila pe anul 1933, Tipografia Românească, Brăila 1933.
Anuarul municipiului şi judeţului Brăila 1939-1940, Tipografia Orghidan, Brăila.
L'annuaire du Danube, Ard. G. S. Youghoperian, 1911-1912, „Dunărea", Institut de Arte Grafice, Brăila.
Buletinul Camerei de Comerţ şi Industrie Brăila şi Bursei din Brăila, 1938-1941, Brăila, Tipografia „Slova".
Mocioiu, N., Bounegru, S., Iavorschi, Gh., Vidis, A., *Documente privind istoricul oraşului 1831-1918*, vol. I, Bucureşti, D.G.A.S., 1975.
Mocioiu, Bounegru, S., Iavorschi, Gh., Vidis, G., *Îndrumător în Arhivele Statului Brăila*, Bucureşti, D.G.A.S., 1979.
Mocioiu, N., Iavorschi, Gh., Bounegru, S., Vidis, *G., Brăila – file de istorie. Documente privind istoria oraşului 1919 – 1944*, vol. II, Bucureşti D.G.A.S., 1989.
Vasilescu, Nae, A., *Oraşul şi judeţul Brăila odinioară şi astăzi – Schiţe istorice şi administrative*, Brăila, 1906.

I. 3. *Narative, Memorialistică*
Berechet, Mihai, *9 caiete albastre. Block Notes*, Editura Muzicală, Bucureşti, 1983.
Carandino, Nicolae, *De la o zi la alta*, Editura Cartea Românească, 1979.
Fokas, Antigone, *Brăila copilăriei mele*, Grupul editorial Vremea, 2005.
Iorga, Nicolae, *Drumuri şi oraşe din România*, ediția a II-a, Editura Librăriei Pavel Suru, Bucureşti.
Rumano, Mihai Tican, *Icoane dunărene*, Editura ziarului *Universul*, 1933

II. *Dicționare, cataloage*
Anastasiu, Fl., Vicol, Ana Maria, *Monumentele județului Brăila*, Muzeul Brăilei, 1977.
Buculei, Toader, *Prezențe brăilene în spiritualitatea românească*, Editura Ex-Libris, 2004.
Drăghici, Rodica, Bounegru, Stanca, *Tipografii brăilene. 1838-1944*, Biblioteca Județeană „Panait Istrati", Brăila, 2001.
Drăghici, Rodica, *Carte greacă la Brăila: secolul al XIX-lea*, Biblioteca Județeană *Panait Istrati*, Brăila, 2006
Scalcău, Paula, *Grecii din România*, Editura Omonia, 2005.

Semilian, S., *Istoria presei brăilene de la 1839 la 1926*, Editura Moderna, Brăila 1927

III. *Lucrări*

III.1. *Lucrări generale*

Contribuțiuni pentru monografia oraşului şi județului Brăila. Cu prilejul serbărilor Centenarului, Tipografia N. Orghidan, Brăila, 1929.
Monografia județului Brăila, Brăila, 1971.
Municipiul Brăila. A XII-a Adunare Generală a Uniunii Oraşelor din România, Brăila, octombrie 1937.
Giurescu, C.C., *Istoricul oraşului Brăila*. *Din cele mai vechi timpuri până astăzi*, Editura Ştiințifică, Bucureşti, 1968.
Harlaftis Gelina, *A History of Greek-Owned Shipping: The Making of an International Tramp Fleet, 1830 to the Present Day*, ediția Hardcover, Taylor & Francis Group, 2005.
Papacostea-Danielopolu, Cornelia, *Comunitățile greceşti din România în secolul al XIX-lea*, Editura Omonia, Bucureşti, 1996.
Vasilescu, Nae, A., *Oraşul şi județul Brăila odinioară şi astăzi – Schițe istorice şi administrative*, Brăila, 1906.

III.2. *Lucrări speciale*

Antipov, Andrei, *Monografia lipovenilor „staro-obradților" din oraşul şi județul Brăila*, în *Analele Brăilei*, I, 1929, nr. 1, pp. 19-22.
Băncilă, Vasile, *Oraşe dunărene*, în *Analele Brăilei*, XI, 1939, nr. 2-3, pp. 6-12.
Bellesort, André, *La Roumanie contemporaine*, Paris, Perrin et C-ie Libraires-Editeurs, 1905, în *Analele Brăilei*, XI , 1939, nr.1, pp. 33-34.
Cândea, Ionel, *Comunitatea greacă de la Brăila din cele mai vechi timpuri până în secolul al XIX-lea*, Muzeul Brăilei- Editura Istros, 2004
Ciobanu, Vasile T., *Comentarii asupra activității portului Brăila între anii 1911-1938*, în *Analele Brăilei*, XII, 1940, nr. 1-2, pp. 30-41.
Demetriad, Paul, *Viața din 1927 a portului Brăila față de activitatea din trecut*, în *Analele Brăilei*, I, 1929, nr. 1, pp.10-18
Filip, Cristian, *Comunitatea Greacă de la Brăila. 1864-1900*, Muzeul Brăilei-Editura Istros, Brăila, 2004.
Ilie, Elena, *Din istoricul farmaciei la Brăila*, în *Istros*, VII, Brăila, 1994, pp.397-409.
Karnabatt, D., *Brăila care s'a dus … Brăila care se duce*, în *Analele Brăilei*, XI, 1939, nr. 2-3, pp. 57-61.
Livada-Duca, Evridiki, *Common historical bonds between Kefallonia - Greece and Braila - Romania - A concise report*, Municipality of Argostoli, Greece.

Mocioiu, N., *Dezvoltarea economică şi socială a portului şi oraşului Brăila în perioada 1829-1921*, în *Istros*, II-III, 1981-1983, pp. 349-368.
Paizis, C., *Doctorul Conduris*, în *Analele Brăilei*, XI, 1939, nr. 2-3, pp. 62-63.
Pricop, C., *Traficul naval şi importanța comercială a portului Brăila în primele două decenii ale secolului al XX-lea*, în *Analele Brăilei*, serie nouă, nr. 3, 1999, pp. 19-38.
Semilian, S., *Emigranții şi revoluționarii bulgari în Brăila. Rolul Brăilei în renaşterea națională şi culturală bulgară*, în *Analele Brăilei*, I,1929, nr. 1, pp. 23-33.
Untaru, Const. I, *Ridicarea portului Brăila*, în *Analele Brăilei*, XI, 1939, nr. 2-3, pp. 13-16.
Vîrtosu, Ion, *Trei catagrafii pentru Brăila anului 1831*, în *Analele Brăilei*, XI , 1939, nr. 2-3, pp. 17-26
Vîrtosu, Ion, *Hrisant Penetis fondatorul pensionului de fete din Brăila (Azi Şcoala Profesională)*, în *Analele Brăilei*, XII, 1940, nr. 1-2, pp. 5-29.
Voiculescu, Vintilă, *Ceva despre mişcarea muzicală a Brăilei*, în *Analele Brăilei*, I, 1929, nr. 4-6, pp. 90-92.